

ROMÂNIA

Viața politică în documente

1947

ROMÂNIA
Viața politică în documente
1947

ROMANIA
The Political Life in Documents
1947

ROUMANIE
La vie politique en documents
1947

CULEGERE DE DOCUMENTE ÎNTOCMITĂ DE :

IOAN SCURTU

TUDOR BUCUR

SILVIA POPOVICI

VERONICA ILIESCU

NATALIA TAMPA

AU COLABORAT:

MARIA IGNAT

TEODOR MAVRODIN

GHEORGHE NEACȘU

Traducere în

limba engleză

limba franceză

IRINA HRIȚCU

Redactor: SILVIA POPOVICI

ARHIVELE STATULUI DIN ROMÂNIA

ROMÂNIA –
VIATA POLITICĂ
ÎN DOCUMENTE –
1947

Coordonator: IOAN SCURTU

București
1994

ISBN 973-95711-5-8

CUPRINS

CONTENTS

SOMMAIRE

1. Anul 1947 în istoria României 7-14
1947 in Romania's History 15-23
L'année 1947 dans l'histoire de la Roumanie 24-32
2. Lista documentelor 33-37
List of Documents 38-42
Liste des documents 43-48
3. Documente 49-311
Documents
Documents
4. Indice antroponimic 313-316
Index of Names of Persons
Index des noms de personnes
5. Indice toponimic 317-318
Index of Geographical Names
Index des noms géographiques

ANUL 1947 ÎN ISTORIA ROMÂNIEI

Anul 1947 a fost un an decisiv în istoria Europei și a lumii în general. El a marcat încheierea tratatelor de pace după cel de-al doilea război mondial, ridicarea „cortinei de fier“ între Est și Vest, înlăturarea ultimelor obstacole în calea instituirii regimului socialist de tip stalinist în țările aflate în zona de dominație sovietică. În fapt, în acest an, au continuat să se materializeze, într-o formă adesea brutală, înțelegerile realizate în anii 1943-1945 de Marile Puteri Aliate și Asociate (Uniunea Sovietică, Statele Unite ale Americii și Marea Britanie).

Viața politică din România – care face obiectul acestei lucrări – a evoluat în acest cadru general european și mondial, cunoscând mutații decisive, care i-au marcat evoluția timp de peste patru decenii.

La începutul anului 1947, o problemă esențială era semnarea Tratatului de pace cu Națiunile Unite. La Conferința păcii, România avea o situație contradictorie, deoarece în perioada 22 iunie 1941 – 23 august 1944 participase la războiul antisovietic alături de Germania, pentru eliberarea Basarabiei și nordului Bucovinei ocupate de Armata Roșie în 1940, după care a continuat lupta dincolo de Nistru. După lovitura de stat din 23 august 1944, România s-a alăturat coaliției Națiunilor Unite, participând la războiul împotriva Germaniei, precum și a aliaților ei, contribuind la eliberarea teritoriului național, a Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei, până la 12 mai 1945. Jertfa de sânge a românilor în războiul antihitlerist s-a ridicat la peste 170.000 de ostași, România situându-se, sub raportul pierderilor umane, pe locul al patrulea (după Uniunea Sovietică, S.U.A. și Marea Britanie). Cu toate acestea, la Conferința păcii de la Paris, României nu i s-a recunoscut calitatea de cobeligerant, fiind tratată ca un stat învins, fost aliat al Germaniei. Forțele politice românești, în primul rând cele guvernamentale, au depus stăruitoare eforturi pentru a obține o ameliorare a textului tratatului de pace elaborat de marile puteri, dar rezultatele obținute au fost minime. Deși guvernele S.U.A. și Marii Britanii declaraseră, în repetate rânduri, că nu recunosc nici o modificare teritorială produsă după declanșarea războiului mondial (1 septembrie 1939), la Conferința păcii ele au fost de acord cu anexarea Basarabiei și nordului Bucovinei de către Uniunea Sovietică, din iunie 1940. Pe de altă parte, Marile Puteri au hotărât să restabilească granița dintre România și Ungaria din 1939, anulând astfel dictatul de la Viena din august 1940,

prin care Germania și Italia oferiseră guvernului de la Budapesta partea de nord-est a Transilvaniei.

Tratatul de pace semnat la 10 februarie 1947 a consfințit menținerea trupelor sovietice în România, precum și obligația acesteia de a plăti mari despăgubiri de război, care au afectat grav situația economiei naționale.

În aceeași zi de 10 februarie 1947 s-au semnat și tratatele de pace cu Italia, Bulgaria, Ungaria și Finlanda.

După încheierea Conferinței de pace de la Paris, omenirea a fost confruntată cu „războiul rece“ între Uniunea Sovietică pe de o parte și Statele Unite ale Americii și Marea Britanie de cealaltă parte – la care s-au adăugat statele aflate în zona de influență a fiecăreia din aceste mari puteri. Climatul internațional a cunoscut o continuă deteriorare, a apărut tendința de constituire a unor blocuri politico-militare antagoniste, între statele din estul și sud-estul Europei și cele din Occident trasându-se o „cortină de fier“, care va dăinui aproape patru decenii.

În urma semnării Tratatului de pace din 10 februarie 1947, România a ieșit de sub regimul Convenției de armistițiu, devenind – din punct de vedere formal – un stat independent și suveran. Înalta Comisie Aliată de Control, înființată prin Convenția de armistițiu din 12 septembrie 1944, și-a încetat activitatea. Astfel, Statele Unite ale Americii și Marea Britanie nu mai dispuneau de o pârghie importantă pentru a influența evoluția situației din România. În fapt, Uniunea Sovietică a devenit factorul decisiv în zona intrată în sfera sa de influență – cuprinzând Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, Germania de Răsărit, Iugoslavia, România, Bulgaria și Albania – unde a impus propria-i formă de organizare și conducere politico-statală.

România a evoluat în acest cadru prestabilit de marile puteri. Nota dominantă a vieții politice din anul 1947 a fost creșterea rolului Partidului Comunist Român în conducerea societății. Acest partid era sprijinit și dirijat de la Moscova, prin directive teoretice, politice și organizatorice, prin numeroși consilieri sovietici trimiși în România, prin însuși faptul prezenței trupelor sovietice (care se ridicau la peste o jumătate de milion de militari), care constituiau un puternic factor de presiune materială și morală. În cadrul Partidului Comunist o evidentă ascensiune a înregistrat gruparea prosovietică în frunte cu Ana Pauker și Vasile Luca, hotărâtă să aplice necondiționat și cu mult zel directivele Moscovei. În funcții de conducere – la nivel central și local – au fost promovați mai ales cetățeni români aparținând minorităților (evrei, maghiari), care dădeau dovadă de mult zel în lupta împotriva valorilor naționale românești, considerate, cele mai multe, ca fiind reacționare, fasciste, antisovietice. Aceste valori erau înlocuite cu cele pătrunse de spiritul internaționalist – în primul rând de „atașamentul nemărginit“ față de Uniunea Sovietică și „genialul ei conducător“ Iosif Visarionovici Stalin.

În societatea românească exista o dorință de reînnoire, pe care Partidul Comunist a știut să o valorifice în folosul său. Desfășurând o amplă activitate politică și organizatorică, acest partid a reușit să-și sporească rapid numărul de membri, care a ajuns spre sfârșitul anului 1947 la 800.000, dintre care 42, 4% – muncitori și 33, 3% – țărani. Desigur, destui dintre aceștia intraseră în Partidul Comunist din oportunism, pentru a

ocupa funcții și a beneficia de anumite avantaje materiale. Dar nu poate fi negat faptul că mulți erau animați de convingerea că, într-adevăr, Partidul Comunist va construi o „lume mai bună și mai dreaptă“. După opinia lor, partidele „istorice“ – Național-Liberal și Național-Țărănesc – își dăduseră măsura capacității lor în perioada interbelică, iar rezultatele fuseseră decepționante; ei sperau că Partidul Comunist va realiza egalitatea promisă între toți cetățenii țării și va aduce îmbunătățirile dorite de masele muncitoare.

Partidul Comunist a acționat pentru atragerea unui număr cât mai mare de aderenți prin intermediul unor „organizații de masă“. În martie 1947 s-a creat Uniunea Tineretului Muncitor, în care au fost înglobate mai multe organizații de tineret. Toate organizațiile aflate sub influența Partidului Comunist au cunoscut importante mutații, punând la bază principiul „luptei de clasă“. Astfel s-au reorganizat Confederația Generală a Muncii, Frontul Plugarilor și Uniunea Maghiară.

Activitatea guvernamentală se desfășura în conformitate cu opțiunile Partidului Comunist. În cursul anului 1947 au fost votate, din inițiativa guvernului, unele legi în favoarea categoriilor sociale nevoiașe și care loveau în burghezia rurală și urbană. Astfel, în iunie a fost adoptată legea pentru „reglementarea circulației și stabilirea regimului juridic al imobilelor agricole“, care introducea dreptul de preemțiune al statului în cazurile de vânzare a acestor bunuri și stabilea că un proprietar nu putea poseda, prin cumpărare, mai mult de 15 ha teren cultivabil; prin această lege se urmărea împiedicarea procesului de reconstituire a marii proprietăți rurale. În aceeași lună a fost votată legea prin care lucrările pentru înfăptuirea reformei agrare din martie 1945 erau declarate „acte de guvernământ“ și nu puteau fi atacate în justiție, cu alte cuvinte țăranii nu puteau fi deposedați de pământul primit prin această reformă.

Pentru evoluția industriei și a economiei naționale în general, o importanță deosebită au avut legea pentru organizarea Ministerului Industriei și Comerțului (aprilie 1947) și legea pentru crearea oficiilor industriale (mai), care permiteau Partidului Comunist să-și aplice linia politică dirijistă într-un domeniu esențial al vieții economice.

Această orientare a trezit reacția negativă a partidelor „istorice“, care apreciau că statul nu avea competența de a conduce întreprinderile private. La rândul ei, gruparea liberală condusă de Gheorghe Tătărescu, care participa la guvern, a formulat numeroase rezerve în legătură cu o asemenea orientare. În ziua de 24 mai, Gheorghe Tătărescu a prezentat un *Memoriu*, pe care l-a supus discuției guvernului și șefilor partidelor de guvernământ. Ideea centrală a acestuia era limitarea ingerinței statului în viața economică și asigurarea manifestării libere a inițiativei private, obținerea unor credite externe și colaborarea cu capitalul străin pentru punerea în valoare a bogățiilor naturale ale României.

În replică la acest *Memoriu*, Partidul Comunist a prezentat Consiliului de Miniștri, la 14 iulie, propriile propuneri în vederea îmbunătățirii situației economice și financiare a țării. Efortul principal era îndreptat

spre industrie, în special spre industria grea, iar calea spre atingerea obiectivelor propuse viza creșterea intervenționismului de stat.

În anul 1947, pe plan internațional s-a înregistrat o vie preocupare pentru refacerea economiei statelor europene, grav afectată de participarea lor la cel de-al doilea război mondial. Statele Unite ale Americii au inițiat planul Marshall, căruia i s-a făcut o largă publicitate. În iulie 1947 a fost convocată la Paris conferința statelor care au aderat la planul Marshall, la care a fost invitată și România. Acest plan de redresare a țărilor europene distruse de război nu viza și Uniunea Sovietică, fapt ce a determinat Kremlinul să ceară țărilor satelite să nu-l accepte. Guvernul român n-a dat curs acestei invitații, afirmând că el ar duce la slăbirea independenței și suveranității naționale a țării. O asemenea afirmație, în condițiile în care România era practic ocupată de trupele sovietice, era cel puțin bizară.

În fapt, România intrase în orbita Uniunii Sovietice nu numai din punct de vedere politic, dar și economic. Acordurile încheiate cu marele vecin de la Răsărit legau tot mai strâns economia românească de cea sovietică. De asemenea, Guvernul român a încheiat acorduri de colaborare cu Bulgaria, Iugoslavia, Ungaria, Cehoslovacia și celelalte state din „blocul sovietic“.

În iulie 1947, ministrul de externe Gheorghe Tătărescu a cerut secretarului general al Organizației Națiunilor Unite primirea României în calitate de membru al acestui for internațional, dar Consiliul de Securitate – în care statele occidentale dețineau majoritatea locurilor – au respins această cerere. La sfârșitul anului 1947, România avea relații diplomatice cu 23 de țări și legături economice cu 26.

O problemă importantă cu care se confrunta societatea românească era aceea a inflației: nivelul prețurilor cu amănuntul a crescut de peste 8.000 de ori față de anul 1938, iar costul vieții de peste 5.000 de ori. Prin reforma bănească din 15 august 1947 s-a pus capăt inflației și haosului financiar. Aceasta a avut și un caracter social, deoarece a stabilit o sumă maximă care putea fi preschimbată, precum și o anumită scară valorică în raportul de preschimbare a leilor vechi cu lei noi. Prin reformă s-a produs o sărăcire rapidă, chiar dramatică, a cetățenilor care deținuseră importante sume de bani și care s-au trezit, dintr-o dată, deposedați de capitalul acumulat de-a lungul timpului sau prin operațiuni speculative de dată recentă.

Măsurile luate pe linie de stat au dat unele rezultate pozitive. Ca urmare a unor mari eforturi depuse de muncitorime s-au obținut progrese reale în refacerea economică a țării, la sfârșitul anului 1947 nivelul producției industriale ajungând la 75% față de cel din 1938 (în anul 1946 acest nivel era de 48%).

Totuși, situația materială a populației continua să fie foarte grea. Distrugerile și pierderile provocate de război, obligațiile impuse prin Convenția de armistițiu și apoi prin Tratatul de pace, seceta cumplită din anii 1945 și 1946, blocajele înregistrate în funcționarea mecanismului economic au generat o penurie de produse de primă necesitate, ceea ce a dus la înflorirea speculei și a bursei negre. Guvernul a căutat să oprească aceste fenomene negative obligând țărănimea să contribuie cu o cotă cât

mai mare din produse către stat, luând măsuri drastice împotriva speculanților, trecând la un sistem generalizat de aprovizionare pe bază de rații și cartele, creând economate în întreprinderi și instituții pentru aprovizionarea lucrătorilor.

După patru ani de război și alți doi de lipsuri și privațiuni, populația era în bună parte demoralizată, preocupată de problemele materiale ale zilei de mâine. Prezența trupelor sovietice, acțiunile de supraveghere desfășurate de autorități, îngrădirea tot mai drastică a posibilităților de exprimare a altor puncte de vedere decât cele oficiale, au creat în rândul populației o stare de spirit pesimistă și de resemnare.

Unii cetățeni nu s-au împăcat cu această situație și s-au ridicat la luptă împotriva ocupației sovietice și a stalinizării României. Această luptă a îmbrăcat forme multiple, inclusiv constituirea unor grupări armate, care acționau mai ales în munți și în Delta Dunării. Aceste grupări – purtând denumiri precum „Sumanele negre”, „Mișcarea Națională Românească” – aveau o structură foarte eterogenă: militari, spioni, legionari, membri ai partidelor democratice, patrioți. O mișcare de rezistență împotriva regimului existent în România a început să se înființeze și în străinătate, cel mai activ fiind generalul Nicolae Rădescu, fost președinte al Consiliului de Miniștri.

În fruntea opoziției din România se afla Iuliu Maniu, președintele Partidului Național-Țărănesc. El era adeptul luptei politice, punându-și speranțe în ajutorul guvernelor Statelor Unite ale Americii și Marii Britanii, cărora le-a adresat numeroase memorii. Aceste mesaje, precum și informații detaliate privind situația internă erau trimise cu regularitate de diplomați englezi și americani la București, care își exprimau îngrijorarea în legătură cu evoluția evenimentelor din România. Desigur, informațiile lor nu erau întotdeauna exacte, ele fiind culese din surse indirecte, provenite din mediile cu care ei veneau în contact. Dar, în mod cert, Washingtonul și Londra erau informate asupra evenimentelor din România. Răspunsurile pe care oficialitățile americane și engleze le expediau la București erau vagi și în nici un caz încurajatoare pentru o acțiune decisivă vizând înlăturarea dominației sovietice din zona centrală și sud-est europeană.

Liderii opoziției – Iuliu Maniu, Constantin I.C. Brătianu, Constantin Titel Petrescu – au adresat repetate apeluri și mesaje regelui Mihai, cerându-i să intervină pe lângă guvern pentru ca acesta să respecte drepturile și libertățile democratice și să curme abuzurile îndreptate împotriva adversarilor politici. Aceste demersuri au rămas fără rezultat, suveranul evitând să intre în conflict cu dr. Petru Groza, așa cum făcuse în 1945, când declarase o „grevă regală” în speranța că va determina demisia guvernului, dar acțiunea sa a eșuat. Memorii similare au fost trimise guvernului și mai ales ministrului de interne, dar fără nici un efect practic.

Opoziția continua să folosească presa pentru a exprima atitudinea fermă împotriva politicii guvernamentale, a măsurilor adoptate în plan economic, social, politic, cultural etc. Datorită cenzurii stricte a regimului și a piedicilor puse în acțiunea de difuzare, presa opoziției era puțin cunoscută de opinia publică din România. Întrunirile politice, chiar ale Comitetelor județene ale Partidului Național-Țărănesc (Maniu) și Parti-

dului Național-Liberal (Brătianu) erau strict supravegheate de organele Ministerului de Interne, care urmăreau să limiteze cât mai mult activitatea acestor partide. Neacceptând lupta de idei, confruntarea politică democratică, guvernul a trecut la arestarea multor național-țărăniști și liberali, cel mai adesea fără forme legale și fără judecată. Lozinca stalinistă „cine nu e cu noi e împotriva noastră” începea să fie aplicată cu tot mai multă râvnă. În aceste condiții, mulți români și-au căutat salvarea prin fugă în Occident, pentru a nu cădea victimă represiunii regimului. Continuându-și jocul politic practicat în ultimii trei ani, guvernele S.U.A. și Marii Britanii au trimis note Guvernului român în care-și exprimau îngrijorarea față de arestarea adversarilor politici. Dar guvernul Groza a respins cu promptitudine aceste note. În fond, opoziția democratică din România era abandonată de marile democrații occidentale, care, dincolo de unele declarații și atitudini formale, își respectau angajamentele luate față de Uniunea Sovietică privind împărțirea sferelor de influență.

În vara anului 1947, guvernul de la Moscova a decis să treacă la lichidarea forțelor de opoziție din statele aflate în zona centrală și sud-est europeană asupra cărora își exercita dominația și să impună o guvernare după modelul sovietic, stalinist. Astfel s-a procedat în Cehoslovacia, Bulgaria, Polonia și Ungaria. Evident, România trebuia să se alinieze și ea hotărârilor Kremlinului.

Pe de altă parte, înțelegând că în țară nu se mai putea desfășura o autentică luptă politică, Iuliu Maniu a cerut unui grup de național-țărăniști, în frunte cu Ion Mihalache, să plece în străinătate pentru a informa opinia publică internațională și oficialitățile din statele occidentale asupra situației din România. În ziua de 14 iulie, organele Ministerului de Interne – care aflaseră despre această intenție – au surprins grupul de național-țărăniști chiar în momentul în care se pregătea să urce în avionul ce urma să-l ducă în Turcia. A fost pretextul așteptat de guvern pentru declanșarea acțiunii de lichidare a Partidului Național-Țărănesc.

La 23 iulie, Consiliul Politic al Blocului Partidelor Democratice a decis dizolvarea Partidului Național-Țărănesc, hotărâre confirmată apoi de Consiliul de Miniștri și de Adunarea Deputaților la 29 iulie. A urmat procesul conducătorilor Partidului Național-Țărănesc, în frunte cu Iuliu Maniu. Sub acuzații foarte grave, cele mai multe inventate, sau pornind de la fapte reale interpretate într-o manieră tipic stalinistă, liderii național-țărăniști au fost condamnați la ani grei de temniță.

Constatând că în climatul instaurat în România nu mai era posibilă o luptă politică democratică, Constantin I. C. Brătianu a trimis o circulară către organizațiile județene prin care anunța încetarea activității Partidului Național-Liberal. Astfel, cele două mari partide istorice păraseau, în vara anului 1947, scena politică a țării.

Intervenția Kremlinului în viața internă a statelor aflate în zona sa de dominație a devenit tot mai energică. În septembrie 1947, s-a desfășurat conferința de la Szklarska Poreba (Polonia) la care s-a decis constituirea Biroului Informativ al Partidelor Comuniste și Muncitorești, menit să coordoneze activitatea acestora. Delegatul Partidului Comunist al Uniunii Sovietice a cerut accelerarea proceselor de trecere a țărilor de „democrație

populară“ la socialism, eliminarea reprezentanților burghezi din structurile puterii, realizarea partidului unic al clasei muncitoare, adoptarea unor programe de transformări socialiste, trecerea la regimul dictaturii proletariatului.

Partidul Comunist Român, participant la conferință, a acționat în spiritul acestor orientări. La 3 noiembrie 1947, Comisia pentru Afacerile Externe a Adunării Deputaților a adoptat o moțiune prin care își exprima neîncrederea în titularul Ministerului de Externe, iar la 6 noiembrie parlamentul a dat vot de blam tuturor miniștrilor aparținând grupării Tătărescu. În fruntea Ministerului de Externe a fost numită Ana Pauker, iar a Ministerului de Finanțe – Vasile Luca, principalii exponenți ai grupării prosovietice din Partidul Comunist.

În ziua de 4 decembrie, Gheorghe Tătărescu și-a anunțat demisia din funcția de președinte al Partidului Național-Liberal, locul său fiind luat de Petre Bejan, care a purces la reorganizarea partidului și elaborarea unui nou program, adaptat la realitățile din România, în speranța unei supraviețuiri politice.

Acțiunea de înglobare a Partidului Social-Democrat în Partidul Comunist Român s-a intensificat. La 27 septembrie 1947 a avut loc ședința comună a Birourilor Politice ale celor două partide la care s-a hotărât „grăbirea înfăptuirii unității politice, organizatorice și ideologice a mișcării noastre muncitorești“. Peste puțină vreme, a avut loc ședința plenară comună a Comitetelor Centrale ale Partidului Comunist și Partidului Social-Democrat, care a adoptat Platforma Partidului Unic Muncitoresc, întemeiată pe principiile marxism-leninismului. Documentul preciza că „scopul final al Partidului Unic Muncitoresc este înfăptuirea societății socialiste“. În decembrie au început adunări comune ale membrilor Partidului Comunist și Partidului Social-Democrat în care se realiza contopirea organizatorică a celor două partide și se alegeau delegați pentru congresul general de unificare.

Spre sfârșitul anului 1947 s-a pus problema înlăturării ultimei instituții politice care, în mod obiectiv, nu putea adera la noua evoluție a societății românești: monarhia. În această zonă a Europei toate statele aveau forme de guvernământ republicane: Cehoslovacia și Polonia din 1918, Iugoslavia din 1945, Albania, Bulgaria și Ungaria din 1946. În fapt, România rămăsese singura țară de „democrație populară“ care avea o formă monarhică de guvernământ. Dar prerogativele regelui s-au diminuat tot mai mult, el rămânând doar cu funcții protocolare.

În cursul anului 1947, regele a semnat multe acte cu care în mod vădit nu putea fi de acord, deoarece îi șubrezeau propriile-i poziții. Este semnificativ faptul că el a acceptat demisia miniștrilor liberali și înlocuirea lor cu fruntași ai Partidului Comunist, iar sentința în procesul conducătorilor Partidului Național-Țărănesc, pronunțată la 11 noiembrie, începea cu formula tradițională: „Mihai I, Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, rege al României, la toți de față și viitori sănătate“. Suveranul, deși avea dreptul de a ierta sau micșora pedepsele, nu a intervenit în favoarea lui Maniu și a celorlalți național-țărăniști, înțelegând că, în acel context, nu avea nici o șansă de reușită. În ziua de 12 noiembrie – cu prilejul plecării

sale în Anglia, pentru a participa la căsătoria principesei Elisabeta – regele Mihai a împuternicit guvernul ca, în timpul lipsei lui din țară, să efectueze toate lucrările necesare conducerii țării, inclusiv „numirile și revocările de funcționari“. Era, în fond, un „cec în alb“ pe care îl acorda guvernului. În timpul șederii la Londra, regele Mihai a discutat cu mai mulți lideri politici occidentali – Clement Attlee, W. Churchill, E. Bevin, Smith, Levis Douglas – perspectivele monarhiei în România, dar concluziile au fost pesimiste.

La 21 decembrie, el s-a întors în țară, iar a doua zi a avut o discuție cu dr. Petru Groza, în cursul căreia primul ministru a avansat ideea că monarhia era o „instituție trecătoare“ și că va sosi o vreme când România nu va mai avea nevoie de ea. Regele a semnat, la 24 decembrie, decretul de numire în funcția de ministru al apărării naționale a lui Emil Bodnăraș, unul dintre fruntașii Partidului Comunist. Acest act marca preluarea conducerii organismului militar al țării de către comuniști.

În ziua de 29 decembrie, din inițiativa conducerii Partidului Comunist, a fost adoptat un plan de măsuri organizatorice și politice vizând înlăturarea monarhiei. El a fost pus în practică la 30 decembrie 1947, când regele Mihai – complet izolat în palatul său din București – a trebuit să semneze actul de abdicare ce i-a fost prezentat de dr. Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri, și Gheorghe Gheorghiu-Dej, secretarul general al Partidului Comunist Român.

Actul de abdicare a fost supus în aceeași zi aprobării guvernului și apoi Adunării Deputaților. România a fost proclamată Republică Populară, având în frunte un Prezidiu Provizoriu, alcătuit din: savantul dr. Constantin I. Parhon – președintele Asociației Române pentru Legături cu Uniunea Sovietică (ARLUS), scriitorul Mihail Sadoveanu – președintele Adunării Deputaților, Ștefan Voitec – ministrul educației naționale, Gheorghe Stere – președintele Curții de Apel din București, Ion Niculi – vice-președinte al Adunării Deputaților.

Așadar, anul 1947 a fost anul unor transformări spectaculoase în România, ca și în întreaga zonă centrală și sud-est europeană. Început cu Mesajul de Anul Nou adresat de regele Mihai I, acest an se încheia cu un Mesaj similar, adresat, de această dată, de Prezidiul Provizoriu al Republicii Populare Române. Între aceste date s-au consumat evenimente care au marcat evoluția istorică a României timp de patru decenii.

Prezenta culegere de documente oferă o amplă imagine asupra evoluției României în cursul anului 1947. Covârșitoarea majoritate a documentelor provine din arhive românești și străine, văzând pentru prima dată lumina tiparului. Pentru cuprinderea corectă a realităților din acel an au fost incluse în volum și unele documente publicate, care prezintă o importanță deosebită pentru evoluția istorică a poporului român.

Acest volum face parte dintr-o serie inițiată de Direcția Generală a Arhivelor Statului pentru a contribui la cunoașterea cât mai profundă a realităților din istoria contemporană a României.

IOAN SCURTU

1947 IN ROMANIA'S HISTORY

1947 was a decisive year for the history of Europe and of the whole world. During this year Peace Treaties of the Second World War were concluded, "The Iron Curtain" between the East and the West, was raised and the last obstacles against the socialist regime of the stalinist type were obviated in the countries of the Sovietic domination zone. In fact, during this year the accords concluded in the 1944-1945 between the great Allied and Associated Powers (the Soviet Union, the United States of America and the Great Britain) went on materializing, sometimes in a violent form.

The Romanian political life – which makes the object of this book – developed within this general European and global framework with many significant changes which marked its evolution for more than 40 years.

At the beginning of 1947, the essential problem was the Peace Treaty with the United Nations. At the Peace Conference Romania was in a contradictory position since between June 22, 1941 and August 23, 1944 it had supported Germany in the antisovietic war, to liberate Bessarabia and the Northern part of Bukovina, occupied by the Red Army in 1940, and afterwards it continued to fight on the other side of the Dniester. After the coup d'état of August 23, 1944, Romania joined the United Nations' coalition against Germany and its allies, and it contributed to the liberation of the national territories of Hungary, Czechoslovakia and Austria, up to May 12, 1945. The Romanians' sacrifices in the anti-hitlerist War raised to more 170, 000 soldiers, and taking into account the loss of human lives, Romania occupies the fourth place, after the Soviet Union, the U.S.A. and the Great Britain. However, at the Peace Conference of Paris Romania was not considered a co-belligerent and was treated as a defeated state, one of Germany's ex-allies. The Romanian political forces, especially the governmental ones, strove hardly to get an amelioration of the peace treaty elaborated by the Great Powers, but the results have been insignificant. Though the American and the British governments had repeatedly declared that they did not recognize any territorial change produced after the beginning of the World War (September 1, 1939), at the Peace Conference they admitted the Soviet Union's annexation of Bessarabia and Northern Bukovina of June 1940. On the other hand the Great Powers decided to reestablish the border of 1939 between Romania and

Hungary, thus annulling the Vienna Diktate of August 1940, by which Germany and Italy had offered the Budapesta government the North-Eastern part of Transylvania.

The Peace Treaty signed on February 10, 1947, sanctioned the maintenance of the Soviet troops on the Romanian territory and Romania's obligation to pay very important war damages which severely affected the national economy. The Peace Treaties with Italy, Bulgaria, Hungary and Finland were signed the same day of February 10, 1947.

After the Peace Conference of Paris the world was confronted with the "Cold War" between the Soviet Union on one side and the United States plus the Great Britain on the other side – joined by the states belonging to the domination zone of each Great Power. The international climate continually deteriorated, there manifested a tendency to constitute antagonist political-military blocks and an "Iron Curtain" which would last for almost 40 years was raised between the West and the East and the South-Eastern parts of Europe.

After signing the Peace Treaty of February 10, 1947, Romania was no longer included in the regime of the Armistice Convention and formally became an independent state. The High Allied Control Commission, established by the armistice convention of September 12, 1944 ceased its activity. In this way the United States and the Great Britain no longer had an important instrument to exercise any influence on Romania. Actually the Soviet Union became the decisive factor within the zone included in its domination area – that is Poland, Czechoslovakia, Hungary, East Germany, Yugoslavia, Romania, Bulgaria and Albania – and here it imposed its own organization and political leadership forms. So Romania developed within this framework imposed by the Great Powers. The dominant note in the political life of 1947 was the increasing role of the Romanian Communist Party in leading the society. This party was supported and conducted by Moscow, by means of theoretical, political and organizational directives, of numerous Soviet counsellors sent to Romania and of the Soviet Troops (of more than half a million soldiers on the Romanian territory), which were a very strong factor of material and moral suppression. Within the Communist Party, a significant ascension had the pro-sovietic group led by Ana Pauker and Vasile Luca, which decided to apply Moscow's directives without any condition and very zealously. In the leading posts – both on central and local levels – there were promoted mainly Romanian citizens belonging to ethnical minorities (Jews, Magyars) who proved a lot of zeal in the fight against the national Romanian values which were considered, most of them, as reactionary, fascist, antisovietic. These values were replaced by those impregnated with the internationalist spirit – first of all of an unlimited attachment "for the Soviet Union and its genial leader" Iosif Visarionovici Stalin.

There felt a wish for change in the Romanian society, which the Communist Party very well knew how to use in its own profit. By a vast political and organizational activity this party succeeded to rapidly in-

crease the number of its members which, to the end of 1947 amounted to 800,000, of which 42.4% workers and 33.3% peasants. Of course, many of them had joined the Communist party out of opportunism, in order to get important posts and material advantages. But we cannot deny the fact that many others were really convinced that indeed the Communist Party will build a "better and more righteous world". In their opinion the "historical" parties – that is the National Liberals and the National Peasants – had given the measure of their capacity during the inter-war period, and the results had been a disillusion; they hoped that the Communist Party will bring about the equality between all the citizens of the country and the improvements the working masses desired.

In order to get more adepts, the Communist Party actioned through some "mass organizations". In March 1947 the Union of Working Youth was created, which unified several youth organizations. In all the organizations influenced by the Communist Party deep changes occurred, based on the "class struggle" principle. The General Labour, Confederation Ploughmen's Front and the Hungarian Union were reorganized in this spirit.

The government's activity was carried out in accordance with the Communist Party's options. During 1947, following the government's initiative, several laws were adopted which favoured the needy social categories and affected the urban bourgeoisie. Thus, in June the law for the "Reglementation of the circulation and stabilization of the juridical regime of the agricultural properties" was adopted; it introduced the State's right of pre-emption when these goods were sold and stipulated that the owner could not possess, by acquisition, more than 15 hectares of arable land. This law was meant to prevent the reconstitution of the great rural property. The same month a law was voted by which the acts for the agrarian reform of 1945 were declared governments acts and thus they could not be attacked in justice; that meant that the peasants could not be deprived of the land obtained due to this reform.

Very important for the industry and for the whole national economy were the law for reorganization of the Industry and Commerce Ministry (April 1947) and law which the industrial offices were created (May); they gave the Communist Party the possibility to apply its political line of control in an essential field of the economic life.

This trend entailed a negative reaction of the "historical" parties, which appreciated that the state had not the expertise to manage private enterprises. In turn, the government liberal group led by Gheorghe Tătărescu, formulated serious reserves on this attitude. On the 24 th of May, Gheorghe Tătărescu presented the government and the leaders of the government parties a memorandum its main idea was to limitate state's interference in the economic life and to ensure free development of the private initiative to obtain some external credits and the cooperation with the foreign capital in order to render Romania's natural resources profitable.

As a reply to this Memorandum, on the 14 of July the Communist Party presented the Council of Ministers its own proposals concerning the improving of the economic and financial situation of the country. The main effort was concentrated on the industry, especially on the heavy industry, and the way to achieve these objectives was an increasing state interventionism.

At an international level, the year 1947 meant a strong concern for the economic reconstruction of the European states severely affected by the Second World War. The United States initiated the Marshall Plan, which enjoyed a great publicity. In July 1947 the Conference of the States which adopted the Marshall Plan was convened in Paris; Romania was also invited. This plan for the reconstruction of the European countries destroyed by the war did not include the Soviet Union; that is why the Kremlin asked the satellite states not to accept it. The Romanian government refused the invitation and stated that the plan would affect the country's independence and sovereignty. Such a statement was rather strange if we take into account the fact that Romania was actually occupied by the Soviet troops.

In fact Romania had entered Soviet Union's sphere not only politically but also economically. The accords concluded with the great Eastern neighbour made ever stronger the connection between the Romanian and the Soviet economies. At the same time, the Romanian government signed cooperation agreements with Bugaria, Yugoslavia, Hungaria, Czechoslovakia and the other states of the "Soviet Block".

In July 1947, the Minister for Foreign Affairs, Gheorghe Tătărescu, asked the Secretary General of the United Nations to admit Romania as a member of this international forum, but the Security Council, in which most of the seats were occupied by the Western countries – rejected it. At the end of 1947 Romania had diplomatic relation with 23 countries and connections with 26.

A very important problem the Romanian society was confronted with was the inflation; the level of en-detail prices increased by more than 8, 000 times as compared to 1938, and the cost of life by more than 5, 000 times. Through the monetary reform of August 15, 1947, inflation and financial chaos were stopped. This had a social effect too, since it fixed a maximum sum which was allowed to be changed and a certain scale in the ratio changing the old lei with the new ones. The reform produced a rapid even dramatic pauperization of those who had had money and who found themselves overnight deprived of the capital they had accumulated in time or through recent speculative operations.

The measures adopted by the state had some positive results.

The great efforts of the working class led to real progresses in the economic reconstruction of the country; at the end of the year 1947 the industrial production was 75% of that of the year 1938 (in 1946 it had been 48%).

However, the population's material situation was still dramatic. The destructions and losses caused by the war, the obligations imposed by the Armistice Convention and then by the Peace Treaty, the terrible drought of 1945 and 1946, the blockages of the economic mechanism generated a great need for strictly necessary products, which brought about an outburst of the black market. The government tried to put an end to these negative aspects and obliged the peasants to give a greater part of their products to the state, took severe measures against the speculators, introduced a generalized supplying system based on rations and rations cards and created canteens in the institutions and enterprises in order to ensure the workers' supply.

But after four years of war and other two years of privations most of the population was demoralized and mainly concerned with the material everyday problems. The presence of the Soviet troops, the pursuit actions carried out by the authorities, the increasingly severe limitation of the possibilities to express point of views different from the official ones, brought about a public feeling of pessimism and submission.

Some could not accept this situation and rebelled against the Soviet occupation and Romania's stalinization. This fight had many forms, even that of some military groups, especially in the mountains and in the Danube Delta. These groups – "Sumanele negre", "Mișcarea Națională Românească" had a very heterogenous structure: officers, spies, legionaries, members of the democratic parties, patriots. At the same time, a movement against the Romanian regime was founded abroad, its most active member being General Nicolae Rădescu, ex-president of the Council of Minister.

The Romanian opposition was led by Iuliu Maniu, president of the National Peasant Party. He was the promoter of a political life, being confident in the United States', and the Great Britain's support, since he had addressed them numerous memorandums. Such messages as well as detailed informative materials about the domestic (internal) situation were regularly sent by the English and American diplomats, who expressed their concern on the events taking place in Romania. Of course, their data were not always precise, since they came through indirect sources, from the milieus they got into contact with. But it is sure that Washington and London were informed on the situation in Romania.

The answers the American and British officials sent back to Bucharest were vague and not encouraging for a decisive action in order to annihilate the Soviet domination in the Central and South-Eastern parts of Europe.

The opposition leaders – Iuliu Maniu, Constantin I. C. Brătianu, Constantin-Titel Petrescu – repeatedly sent appeals and messages to king Michael asking him to (persuade) determine the government to respect the democratic rights and liberties and to put an end to the abuses against the political adversaries. These had no result and the sovereign avoided the conflict with dr. Petru Groza, in the same way he had done it in 1945

when he had declared a "royal strike" hoping to cause the Cabinet's resignation, but his action had failed. Similar memorandums were sent to the Government and mostly to the Minister for Internal Affairs, but without any practical effect.

The opposition kept on using the press to express its firm attitude against the government's policy and its economic, social, political and cultural measures. Because of the regime's strict censorship and of the obstructions in the selling action, the opposition press not very well known by the Romanian public. The political meetings, even those of the local committees of the National Peasant (Maniu) and National Liberal (Brătianu) Parties were severely supervised by the Ministry of Interior Affairs, in order to limit the activity of these parties as much as possible. Since it did not accept the democratic political confrontation the government began to arrest many national peasant and liberal leaders, most often without any legal form or trial. The stalinist slogan "He who is not with us is against us" was applied more and more zealously. That is why many Romanians tried to escape by fleeing to Western countries, in order to avoid to be a victim of the regime. The governments of the United States and the Great Britain continued the political game had been playing for the last three years and sent the Romanian government notes expressing their preoccupation for the political adversaries arrest. But the Groza Cabinet promptly rejected these notes. In fact the Romanian democratic opposition was abandoned by the Western democratic states which, apart from some formal statements and attitudes, were loyal to their commitments to the Soviet Union concerning the sharing of the domination spheres.

In the summer of 1947 the Moscow government decided to begin to annihilate the opposition forces in the states of the Central and South-Eastern part of Europe where it exerted its domination and to impose a sovietic, stalinist way of governing. This happened in Czechoslovakia, Bulgaria, Poland and Hungary. By all means, Romania had to adopt Kremlin's decisions itself.

On the other side, Iuliu Maniu understood that there could no longer be a real political fight in the country and asked a group of national-peasants, led by Ion Mihalache to flee the country and inform the international public opinion and the authorities of the Western states on the situation in Romania. On the 14 th of July, the agents of the Ministry for Internal Affairs – who had found out about this intention – caught the group even the very moment they were to get on the plane that would bring them to Turkey. This was the pretext the government had been waiting for to start the action for the annihilation of the National Peasant Party.

On the 23 nd of July, the Political Council of the Democratic Parties Block decided the dissolution of the National Peasant Party; the decision was then confirmed by the Cabinet and the Deputies Assembly, too, July 29. Afterwards there followed the trial of the National Peasant Party's leaders by Iuliu Maniu. Under very severe charges, most of which were fabricated,

or based upon real facts interpreted into a typically stalinist manner, the national-peasant leaders were sentenced to many years of prison.

Since the climate set up Romania was no longer a political democratic fight, Constantin I. C. Brătianu sent to all the local organizations a note by which he announced that the National Liberal Party's activity had ceased. Thus, in the summer of 1947 the two great historical parties left the political stage of the country.

Kremlin's intervention in the internal life of the states included into its domination zone grew more and more energetic. The Conference of Szklarska Poreba (Poland) of September 1947 decided to form an Informative Bureau of the Communist and Workers' Parties, meant to coordinate their activity. The delegate of the Communist Party of the Soviet Union asked the countries with a "people's democracy to accelerate of the processes through which they come to socialism, to eliminate all the bourgeoisie's representatives from the power structures, to create the unique party of the working class, to elaborate programmes of socialist changes and to adopt the regime of the working class's dictatorship.

The Romanian Communist Party attended this Conference and acted in this spirit. On November 3, 1947 the Deputies Assembly's Commission for Foreign Affairs adopted a motion by which it expressed its lack of confidence in the Ministry for Foreign Affairs and on November 6, the Parliament gave a vote of censure to all the ministers of the Tătărescu's group. Ana Pauker was (appointed) Minister for Foreign Affairs and Vasile Luca, Minister of Finances, they were the main exponents of the pro-Sovietic tendency within the Communist Party.

On December 4, Gheorghe Tătărescu announced his resignation from the position of president of the National-Liberal Party and he was replaced by Petre Bejan who, in order to ensure the political survival started to reorganize the party and to elaborate a new programme, adapted to Romania's new realities.

The action for including the Social-Democratic Party into the Communist Party was intensified. On September 1947 a common session of the Political Bureaus of the two parties took place, which decided "to accelerate the process of achieving political organizational and ideological unity of our working class". Soon afterwards, on November 12 the common plenary session of the Central Committees of the Communist and Social-Democratic Parties adopted the platform of the United Workers Party, based on the marxist-leninist principles. The document stipulated that the "final goal of the United Workers Party was to achieve the socialist society". During December, in common sessions of the members of the Communist and Social-Democratic parties the organizational fusion of the two parties was achieved and delegates were chosen for the general unification congress.

To the end of 1947 the problem was to annihilate the last political institution which objectively could not adhere to the Romanian society's new evolution: the Monarchy. In this region of Europe all the states had

republican governing forms: Czechoslovakia and Poland starting with 1918, Yugoslavia 1945, Albania, Bulgaria and Hungary since 1946. Actually Romania was the only country of with a "people's democracy" with a monarch. But gradually the king's prerogatives had been limited and he finished by having only protocol functions.

During 1947 the king signed a lot of documents which he obviously could not agree with, since they lessened his own positions. It is significant that he accepted the liberal ministries' resignation and their replacement with leaders of the Communist Party and the sentence in the trial of the National Peasant Party's leaders, pronounced on November 11, opened with the traditional statement: "Michael the first by the grace of Lord and national will-king of Romania, to all here and to all to come – my wish of health".

Though he had the right to annul or to reduce the sentences, the sovereign did not act in favour of Maniu or of the other national peasant leaders, since he realized that in that context he had no chance of success. Since he was to leave for England to attend Princess Elisabeth's wedding, on November 12 the king enabled the Cabinet to take all measures necessary for the country, "naming and revoking of officials" included, during his absence from the country. This was actually a "blank cheque" granted to the government. While in London, king Michael discussed with many Western political leaders – Clement Attelee, W. Churchill, E. Bervin, Smuth, Levis Douglas – on monarchy's perspectives in Romania, but the conclusions were pessimist.

On December 21 he came back into the country and the next day he had a conversation with dr. Petru Groza; the Prime-minister expressed the idea that the monarchy was a "transient institution" and that a time would come when Romania would no longer need it. On December 24 the king signed the decree by which Emil Bodnăraş, one of the Communist Party's leaders was appointed minister of the national defence. This act meant that the military organism of the country started being over by the communists.

On December 29, at the initiative of the Communist Party's leadership a plan of organizational and political measures was adopted in order to remove the monarchy. This plan was implemented on December 30, 1947 when king Michael – completely isolated in his palace of Bucharest – was forced to sign the abdication act presented by dr. Petru Groza, president of the Council of Ministers and Gheorghe-Gheorghiu-Dej, general secretary of the Romanian Communist Party.

On the same day the abdication act was ratified by the government and then by the Deputies Assembly, Romania was proclaimed a People's Republic led by a Provisory Presidium whose members were: scientist dr. Constantin I. Parhon – president of the Romanian Association for Connections with the Soviet Union (ARLUS), the writer Mihail Sadoveanu – president of the Deputies Assembly, Ştefan Voitec – minister of national

education, Gheorghe Stere – president of the Bucharest Court of Appeal, Ion Niculi, vicepresident of the Deputies Assembly.

So, 1947 was the year of some spectacular changes in Romania as well as in the whole Central and South-Eastern region of Europe. It started with king Michael I's Message on New Year's Day and ended with a similar message addressed this time by the Provisory Presidium of the People's Republic of Romania. Between these two dates there occurred events which influenced Romania's evolution for 40 years.

This collection of documents offers a vast image of Romania's evolution during 1947. Most of them belong to Romanian and foreign archives and are published for the first time. In order to give a correct image of that years realities we also included into the volume some already published documents which have a great significance for the Romanian people's historical evolution.

This is one of a series initiated by the General Direction of State's Archives with the aim to facilitate a deeper knowledge of Romania's contemporary history.

IOAN SCURTU

L'ANNÉE 1947 DANS L'HISTOIRE DE LA ROUMANIE

L'an 1947 a été un an décisif pour l'histoire de l'Europe et du monde entier. Maintenant ont été conclus les traités de paix d'après la Seconde Guerre Mondiale, on a relevé „le rideau de fer“ entre l'Est et l'Ouest et on a éloigné les derniers obstacles contre l'institution des régimes socialistes de type staliniste dans les pays de la zone de domination soviétique. En fait, pendant cette année on a continué à concrétiser, dans une forme parfois violente, les ententes réalisées entre 1943 et 1945 entre les Grandes Puissances Alliées et Associées (l'Union Soviétique, les Etats-Unis et la Grande Bretagne).

La vie politique en Roumanie – qui fait l'objet de ce livre – a évolué dans ce cadre général européen et mondial et a connu des transformations décisives qui ont marqué son évolution pour plus de 40 années.

Au début de 1947, le problème essentiel était de signer le traité de paix avec les Nations Unies. A la Conférence de paix, la Roumanie avait été dans une situation contradictoire, car entre le 22 juin 1941 et le 23 août 1944, elle avait participé à la guerre antisoviétique à l'appui de l'Allemagne, pour la libération de la Bessarabie et de la Bukovine de Nord, occupées par l'Armée Rouge en 1940, et puis elle a continué la lutte de l'autre côté du Dniéster. Après le coup d'état du 23 août 1944, la Roumanie s'est ralliée à la coalition des Nations Unies, a participé à la guerre contre l'Allemagne et ses alliés et a contribué à la libération du territoire national de la Hongrie, de la Tchécoslovaquie et de l'Autriche jusqu'au 12 mai 1945. Les sacrifices des Roumains pendant la guerre antihitloriste ont été de plus de 170.000 de soldats et la Roumanie occupe la quatrième place (après l'Union Soviétique, les Etats-Unis et la Grande Bretagne) en ce qui concerne les pertes humaines. Et pourtant, à la Conférence de paix de Paris la Roumanie n'a pas été reconnue comme cobelligerante et a été traitée comme un Etat vaincu, ex-allié de l'Allemagne. Les forces politiques roumaines, et surtout celles du gouvernement ont fait des efforts pour obtenir une amélioration du texte du traité de paix élaboré par les Grandes Puissances, mais les résultats ont été insignifiants. Bien que les gouvernements des Etats Unis et de la Grande Bretagne avaient plus d'une fois déclaré qu'ils ne reconnaissaient aucune modification territoriale survenue après le commencement de la guerre (1er septembre 1939), pendant la Conférence de paix ils ont approuvé l'annexion de la Bessarabie et de la Bukovine du

Nord par l'Union Soviétique en juin 1940. D'autre part Les Grandes Puissances ont décidé de rétablir la frontière de 1939 entre la Roumanie et la Hongrie, annulant ainsi le Diktat de Vienne d'août 1940, par lequel l'Allemagne et l'Italie avaient cédé au gouvernement de Budapest la partie nord-est de la Transylvanie.

Le Traité de paix signé au 10 février 1947 a consacré la présence des troupes soviétiques en Roumanie, ainsi que l'obligation de la Roumanie de payer de grands dédommagements de guerre, qui ont affecté sérieusement la situation de l'économie nationale.

Le même jour de 10 février 1947 ont été signé les traités de paix avec l'Italie, la Bulgarie, la Hongrie et la Finlande.

Après la Conférence de paix de Paris, le monde a été confronté avec „la guerre froide “ entre l'Union Soviétique d'une part et les Etats-Unis et la Grande Bretagne d'autre part, accompagnés par les Etats inclus dans les zones de domination de chaque puissance. Le climat international a continué à se détériorer, on a commencé à se manifester une tendance de constituer des blocs politiques-militaires antagonistes et entre les Etats de l'est et du sud-est et ceux de l'Occident on a relevé un „rideau de fer “ qui va résister presque 40 années.

Par le Traité de paix signé le 10 février 1947 la Roumanie est sortie du régime de la convention d'armistice et est devenue – formellement – un Etat indépendant et souverain. La Haute Commission Alliée de Contrôle instituée par la Convention d'armistice de 12 septembre 1944 a cessé son activité. Donc, les Etats-Unis et la Grande Bretagne ne disposaient plus d'un important instrument pour influencer l'évolution en Roumanie. En fait, l'Union Soviétique est devenue le facteur décisif de la région qui était entré dans sa sphère d'influence qui englobait la Pologne, la Tchécoslovaquie, la Hongrie, l'Allemagne de l'Est, la Yougoslavie, la Roumanie, la Bulgarie et l'Albanie où elle a imposé sa propre forme d'organisation et gouvernement politique.

La Roumanie a évolué dans ce cadre établi par les Grandes Puissances. La note dominante de la vie politique en 1947 a été l'agrandissement du rôle du Parti Communiste Roumain dans le gouvernement de la société. Ce parti était soutenu et dirigé de Moscou par des directives théoriques, politiques et d'organisation, par de nombreux conseillers soviétiques envoyés en Roumanie et par la présence même des troupes soviétiques (de plus d'une moitié de million de soldats), qui constituait un très fort facteur de pression matérielle et morale. Dans le Parti Communiste on a enregistré une évidente ascension du groupement pro-soviétique conduit par Ana Pauker et Vasile Luca, décidé à appliquer sans conditions et avec beaucoup de zèle les directives de Moscou. Dans les postes de direction – centrale et locale – on a nommé surtout des citoyens appartenant aux minorités ethniques (des juifs, des magyars), qui prouvaient beaucoup de zèle dans leur lutte contre les valeurs nationales roumaines, considérées, la plupart d'eux, comme réactionnaires, fascistes, antisoviétiques. On remplaçait ces valeurs avec celles imprégnées par l'esprit internationaliste et surtout par

„l'illimité attachement“ pour l'Union Soviétique et pour „son génial chef“, Iosif Visarionovici Staline.

Dans la société roumaine il y avait un désir pour renouvellement, que le Parti Communiste a su exploiter pour son profit. Par une ample activité politique et d'organisation, ce parti a réussi rapidement à faire croître le nombre de ces membres, qui à la fin de 1947 était de 800.000 dont 42,4% – des ouvriers et 33,3% – des paysans. Bien sûr, plusieurs d'eux avaient adhéré au Parti Communiste par opportunisme, pour occuper des postes et pour avoir des bénéfices matériels. Mais on ne peut pas nier que plusieurs croyaient vraiment que le Parti Communiste construira „un monde meilleur et plus juste“. A leur avis les partis „historiques“ – National-Libéral et National des Paysans – avaient prouvé leur capacité entre les deux guerres et les résultats avaient été décevants; ils espéraient que le Parti Communiste réalisera l'égalité promise de tout les citoyens du pays et des améliorations désirées par les masses ouvrières.

Le Parti Communiste a actionné pour attirer des adhérents par „des organisations de masse“. En mars 1947 on a fondé l'Union de la Jeunesse Ouvrière qui a englobé plusieurs organisations de la jeunesse. Tout les organisations influencées par le Parti Communiste ont été profondément transformées selon le principe de „la lutte de classe“. Ainsi on a réorganisé la Confédération Générale du Travail, Front des Laboureurs et l'Union Hongroise.

L'activité du gouvernement se conformait aux options du Parti Communiste. Pendant l'année 1947 on a voté, à l'initiative du gouvernement, des lois qui favorisaient les catégories pauvres et qui affectaient la bourgeoisie rurale et urbaine. Ainsi, en juin on a adopté la loi pour „la réglementation de la circulation et la stabilisation du régime juridique des immeubles agricoles“, qui introduisait le droit de préemption de l'Etat quand ces biens étaient vendus et stipulait qu'un propriétaire ne pouvait pas posséder par acquisition plus de 15 hectares de terrain cultivable ; par cette loi on évitait le processus de reconstitution de la grande propriété foncière. Le même mois on a voté la loi par laquelle les travaux pour la réforme agraire de mars 1945 étaient déclarés „des actes de gouvernement“ et ne pouvaient pas être attaqués dans la justice, donc les paysans ne pouvaient pas être dépossédés du terrain reçu comme conséquence de cette réforme.

L'évolution de l'industrie et de l'économie nationale en général a été beaucoup marquéé par la loi pour l'organisation du Ministère de l'Industrie et du Commerce (avril 1947) et la loi pour la fondation des industriels (mai) qui permettaient au Parti Communiste d'appliquer sa ligne politique dirigiste dans un domaine essentiel de la vie économique.

Cette orientation a provoqué la réaction négative des partis „historiques“, qui appréciaient que l'Etat n'était pas compétent à diriger les entreprises privées. A son tour le groupement libéral conduit par Gheorghe Tătărescu, qui faisait partie du gouvernement, a formulé de nombreuses réserves sur une telle tendance.

Le 24 mai, Gheorghe Tătărescu a soumis à la discussion du Cabinet et des chefs des partis du gouvernement un Mémorandum dont l'idée centrale était la limitation de l'ingérence de l'Etat dans la vie économique, la manifestation libre de l'initiative privée et l'obtention des crédits externes et la coopération avec le capital étranger pour valoriser les richesses naturelles de la Roumanie.

Comme réplique à ce Mémorandum, le 14 Juillet le Parti Communiste a présenté au Conseil des Ministres ses propres propositions sur l'amélioration de la situation économique et financière du pays. L'effort essentiel concernait l'industrie et surtout l'industrie lourde et la modalité de réaliser les objectifs proposés visait un plus accentué interventionnisme de l'Etat.

En plan international, pendant l'année 1947 on a enregistré une intense préoccupation pour la reconstruction économique des Etats européens sérieusement affectés par la seconde guerre mondiale. Les Etats-Unis ont initié le plan Marshall qui a bénéficié d'une grande publicité. En juillet 1947 on a convoqué à Paris la conférence des Etats qui avait adhéré au plan Marshall et la Roumanie y a été invitée. Ce plan de reconstruction économique des pays européens détruits par la guerre ne visait pas l'Union Soviétique; c'est pourquoi le Kremlin a demandé aux pays – satellites de ne pas l'accepter. Le gouvernement roumain a refusé l'invitation et a affirmé que ce plan pourrait faiblir l'indépendance et la souveraineté nationale du pays. C'est une affirmation plutôt bizarre car la Roumanie était en fait occupée par les troupes soviétiques.

La Roumanie avait été englobée dans la sphère d'influence de l'Union Soviétique non seulement du point de vue politique, mais aussi du point de vue économique. Les accords avec le grand voisin de l'Est liaient de plus en plus fort l'économie roumaine de l'économie soviétique. En même temps le gouvernement roumain a conclu des accords de coopération avec la Bulgarie, la Yougoslavie, la Hongrie, la Tchécoslovaquie et les autres pays du "bloc soviétique".

En juillet 1947 le ministre pour les affaires étrangères a demandé au secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies l'admission de la Roumanie comme membre de cet organisme international, mais le Conseil de Sécurité – dont la plupart des membres était représentée par les États occidentaux – a rejeté cette sollicitation. A la fin de 1947, la Roumanie entretenait des relations diplomatiques avec 23 pays et des liaisons économique avec 26 pays.

La société roumaine se confrontait avec un très grave problème: l'inflation; le niveau des prix s'est agrandi de plus de 8.000 fois par rapport à l'année 1938 et le coût de la vie de plus de 5.000 fois. La réforme monétaire du 15 août 1947 a stoppé l'inflation et le désordre financier. Elle a eu un caractère social aussi, car on a fixé une somme maximale qui pouvait être changée et une certaine échelle de valeur pour le rapport de changement des lei. La réforme a provoqué la rapide, même dramatique paupérisation des citoyens qui avaient d'argent et qui ce sont brusquement vus dépourvus de leur capital accumulé soit pendant des années, soit par les récentes opérations spéculatives.

Les mesures adoptées par l'Etat ont eu des résultats positifs. Les grands efforts de la classe ouvrière ont déterminé des progrès réels dans la reconstruction économique du pays, et à la fin de 1947, le niveau de la production industrielle représentait 75% du cel de 1938 (en 1946 ce niveau avait été de 48%).

Et pourtant la situation de la population restait très grave.

Les destructions et les pertes causées par la guerre, les obligations imposées par la Convention d'armistice et puis par le traité de paix, la terrible sécheresse des années 1945 et 1946, le blocage du mécanisme économique ont généré une pénurie des produits qui a provoqué le développement du marché noir. Essayant de stopper ces phénomènes négatifs, le gouvernement a obligé les paysans de céder une plus grande partie de leur produits, a pris des mesures sévères contre les spéculateurs, a organisé un système généralisé des rations et des cartes de rationnement et a créé des économats dans les entreprises et les institutions pour l'approvisionnement des travailleurs.

Après quatre ans de guerre et deux ans de privations, la majorité de la population était démoralisée, par les problèmes matériels quotidiens. La présence des troupes soviétiques, les actions de surveillance effectuées par les autorités, la limitation de plus en plus sévère de la possibilité d'exprimer un point de vue différent de l'opinion officielle ont généré le pessimisme et la résignation de la population.

Certains citoyens n'ont pas accepté la situation et ont commencé la lutte contre l'occupation soviétique et la stalinisation de la Roumanie. Cette lutte a eu plusieurs formes, même celle de formations militaires qui ont actionné surtout dans les montagnes, et dans le Delta du Danube. Ces formations, comme „Sumanele negre“, „Mișcarea Națională Românească“ – avaient une structure très hétérogène: des officiers, des espions, des légionnaires, des membres des partis démocratiques, des patriotes. A l'étranger aussi on a commencé à se préciser un mouvement d'opposition contre le régime, et le général Nicolae Rădescu, ex-président du Conseil des Ministres, était son membre le plus actif.

L'opposition roumaine était conduite par Iuliu Maniu, ex-président du Parti National des Paysans. Il était l'adepte de la lutte politique et ses espoirs visaient l'aide des gouvernements des Etats-Unis et de la Grande Bretagne auxquels il avait envoyé plusieurs mémoires. Ces messages, ainsi que des informations détaillées sur la situation interne étaient régulièrement envoyées par les diplomats anglais et américains de Bucarest, qui exprimaient leur inquiétude concernant l'évolution des événements en Roumanie. Bien sûr, leurs informations n'étaient pas toujours exactes, car elles provenaient des sources indirectes, de leur milieu. Mais c'est sûr que Washington et Londres étaient informées sur les événements. Les réponses que les autorités américaines et britanniques expédiaient à Bucarest étaient vagues et pas du tout encourageantes pour une action décisive d'annihilation de la domination soviétique dans la région centrale et de sud-est de l'Europe.

Les chefs de l'opposition, Iuliu Maniu, Constantin I. C. Brătianu, Constantin Titel Petrescu, ont adressé plusieurs appels et messages au roi Michel, en lui demandant d'intervenir au gouvernement pour que les droits et les libertés démocratiques soient respectées et de mettre fin aux abus contre les adversaires politiques. Ces démarches n'ont eu aucun résultat, car le souverain a évité le conflit avec le dr. Petru Groza de la même manière qu'il l'avait fait en 1945 quand il avait déclaré une „grève royale“ avec l'espérance qu'il aura déterminé la démission du Cabinet, mais son action a échoué. On a envoyé des mémoires similaires au gouvernement et surtout au ministre de l'intérieur, mais sans aucun effet.

Pour exprimer une attitude ferme contre la politique du gouvernement et contre ses mesures économiques, sociales, politiques et culturelles, l'opposition continuait à utiliser la presse. Mais à cause de la stricte censure exercée par le gouvernement et des obstacles de la diffusion, la presse de l'opposition était peu connue par le public roumain. Les réunions politiques, même celles des comités départementaux du Parti National des Paysans (Maniu) et National Libéral (Brătianu) étaient sévèrement surveillées par le Ministère de l'Intérieur qui a essayé de limiter de plus en plus l'activité de ces partis.

Le gouvernement n'acceptait pas la lutte des idées, la confrontation politique démocratique et il a commencé à emprisonner plusieurs membres du Parti National des Paysans et du Parti National Libéral, le plus souvent sans formes et sans procès. Le slogan staliniste „qui n'est pas avec nous est contre nous“ était de plus en plus appliqué. C'est pour ça qu'un grand nombre de Roumains ont essayé s'échapper en quittant le pays pour l'Occident, pour ne pas devenir des victimes du régime.

Continuant le jeu politique qu'ils avaient pratiqué pendant les dernières trois années, les gouvernements des Etats-Unis et de la Grande Bretagne ont envoyé au gouvernement roumain des notes qui exprimaient leur inquiétude concernant l'arrestation des adversaires politiques, des notes que le Cabinet Groza a promptement rejeté. En réalité l'opposition démocratique de la Roumanie fut abandonnée par les grandes démocraties occidentales qui, sauf les déclarations et les attitudes formelles, s'acquittaient de leur engagement vers l'Union Soviétique en ce qui concerne la distribution des sphères d'influence.

L'été de l'année 1947, le gouvernement de Moscou a décidé de liquider les forces d'opposition dans les pays de la région centrale et sud-est européenne englobés dans sa zone de domination et d'y imposer un gouvernement selon le modèle soviétique, staliniste. On a procédé ainsi en Tchécoslovaquie, en Bulgarie, en Pologne et en Hongrie. Evidemment la Roumanie devait adopter elle-aussi les décisions du Kremlin.

D'autre part, Iuliu Maniu a compris qu'on ne pouvait plus avoir une authentique lutte politique dans le pays et il a demandé à un groupe des membres du Parti National des Paysans, conduit par Ion Mihalache, de quitter le pays pour informer l'opinion publique internationale et les autorités occidentales sur la situation en Roumanie. Le 14 juillet les agents

du Ministère de l'Intérieur – qui avaient été informés sur ce plan-ont pris le groupe-même au moment où ils étaient prêts à monter dans l'avion qui devait les transporter vers la Turquie. C'était le prétexte que le gouvernement attendait pour déclencher l'action de liquidation du Parti National des Paysans.

Le 23 juillet, le Conseil Politique du Bloc des Partis Démocratiques a décidé de supprimer le Parti National des Paysans, décision confirmée par le Conseil des Ministres et l'Assemblée des Députés le 29 juillet. Après ça, on a commencé le procès des chefs du Parti National des Paysans, Iuliu Maniu en tête. Sous de très graves accusations, dont la plupart étaient inventées ou fondées sur des faits réels interprétés d'une manière staliniste typique, les chefs du Parti National des Paysans ont été condamnés plusieurs années de prison.

A cause du climat instauré en Roumanie, qui ne permettait plus la lutte politique démocratique, Constantin I. C. Brătianu a envoyé aux organisations locales une circulaire qui annonçait que le Parti National-Libéral avait cessé son activité. Donc, les deux grands partis historiques quittaient la scène politique du pays l'été de 1947.

L'intervention du Kremlin dans la vie interne des Etats qui appartenaient à sa zone de domination est devenue de plus en plus énergique. En septembre 1947 à Szklarska Poreba (Pologne) s'est déroulée la conférence où on a décidé la constitution du Bureau Informatif des Partis Communistes et Ouvriers, dont le but était de coordonner l'activité de ces partis. Le délégué du Parti Communiste de l'Union Soviétique a demandé l'accélération de la transformation des pays „de démocratie populaire“ en pays socialistes, l'élimination des bourgeois dans les structures de pouvoir, la réalisation du parti unique de la classe ouvrière, des programmes de transformation socialiste, le régime de la dictature du prolétariat.

Le Parti Communiste Roumain, qui a participé à la conférence, a actionné dans l'esprit de ces orientations. Le 3 novembre 1947, la Commission pour les Affaires Etrangères de l'Assemblée des Députés a adopté une motion exprimant sa défiance concernant l'activité du Ministre des Affaires Etrangères et le 6 novembre le Parlement a donné à tous les ministres qui appartenaient au groupe Tătărescu un vote de blâme.

Ana Pauker et Vasile Luca, les plus proéminents représentants du groupement pro-soviétique du Parti Communiste ont été nommés Ministre des Affaires Etrangères et respectivement Ministre des Finances.

Le 4 décembre, Gheorghe Tătărescu a annoncé sa démission de la fonction de président du Parti National Libéral et il a été remplacé par Petre Bejan, qui a commencé à réorganiser le Parti et à élaborer un nouvel programme, conforme aux réalités de Roumanie, avec l'espoir de survivre politiquement.

L'action d'inclusion du Parti Social-Démocrate dans le Parti Communiste Roumain s'est intensifiée. La séance commune des Bureaux Politiques de ces deux partis, du 27 septembre 1947 a décidé „d'accélérer le processus d'unification politique, d'organisation et idéologique de notre

mouvement ouvrier“. Quelque temps après, le 12 novembre, la réunion plénière commune des Comités Centraux du Parti Communiste et du Parti Social-Démocrate a adopté la plate-forme du Parti Ouvrier Unifié, basée sur les principes du marxisme-léninisme. Le document stipulait que „le but final du Parti Ouvrier Unifié est la société socialiste“. En décembre, pendant les réunions communes des membres des partis communiste et Social-Démocrate on a réalisé la fusion organisationnelle des deux partis et ont été élus les délégués pour le congrès général d'unification.

Vers la fin du 1947, le problème était de renverser la dernière institution qui, par sa nature, ne pouvait pas adhérer à la nouvelle évolution de la société roumaine: la monarchie. Dans cette région de l'Europe tous les Etats avaient des formes de gouvernement républicaines: la Tchécoslovaquie et la Pologne dès 1918, la Yougoslavie dès 1945, l'Albanie, la Bulgarie et la Hongrie dès 1946. La Roumanie était resté le seul pays de „démocratie populaire“ avec monarchie. Mais les prérogatives du roi se sont graduellement diminuée et il n'avait que des fonctions protocolaires.

Au long de l'année 1947, le roi a signé plusieurs actes qu'il ne pouvait approuver, car ils diminuaient même ses positions. Il est significatif le fait qu'il a accepté la démission des ministres libéraux et leur remplacement avec des notabilités du Parti Communiste et la sentence dans le procès des chefs du Parti National des Paysans, prononcée le 11 novembre commençat avec la formule traditionnelle: „Michel le I-er, par la grâce du Dieu et la volonté de la nation roi de Roumanie, à tous ceux présents et à tous qui vont venir, de la santé“. Bien qu'il avait droit de pardonner ou de diminuer les sanctions, le souverain n'a pas intervenu à l'avantage de Maniu et des autres membres du Parti National des Paysans, car il avait compris que dans le contexte-là il n'avait aucune chance. Le 12 novembre – à l'occasion de son départ vers l'Angleterre pour participer aux noces de la princesse Elisabeth – le roi Michel a donné pleins pouvoirs au Cabinet de gouverner le pays pendant son absence, y compris pour „nommer et révoquer les fonctionnaires“. C'était un „chèque en blanc“ pour le gouvernement. Pendant son séjour à Londres le roi Michel a discuté avec plusieurs leaders politiques occidentaux – Clement Attlee, W. Churchill, E. Bevin, Smulth, Levis Douglas – les perspectives de la monarchie en Roumanie, mais les conclusions ont été pessimistes.

Le 21 décembre le roi est revenu dans le pays et le lendemain il a discuté avec dr Petru Groza, pendant la conversation le premier ministre a avancé l'idée que la monarchie était une „institution passagère“ et qu'un jour la Roumanie n'en aura plus besoin. Le 24 décembre le roi a signé le décret de nomination d'Emil Bodnăraş, un des chefs du Parti Communiste, comme ministre de la défense nationale. Ça marquait l'assimilation de l'organisme militaire du pays par les communistes.

Le 29 décembre, à l'initiative de la direction du Parti Communiste on a adopté un plan de mesures d'organisation et politiques concernant le renversement de la monarchie. Il a été appliqué le 30 décembre 1947 quand le roi Michel – complètement isolé dans son palais de Bucarest – a été

obligé de signer l'acte d'abdication présenté par le dr. Petru Groza, président du Conseil des Ministres et Gheorghe Gheorghiu-Dej, secrétaire général du Parti Communiste Roumain.

Le même jour l'abdication a été approuvée par le gouvernement et puis par l'Assemblée des Députés. La Roumanie a été proclamée République Populaire, conduite par un Présidium Provisoire constitué par: le savant dr. Constantin I. Parhon – président de l'Association Roumaine pour les relations avec l'Union Soviétique (ARLUS), l'écrivain Mihail Sadoveanu – président de l'Assemblée des Députés, Ștefan Voitec – ministre de l'enseignement national, Gheorghe Stere – président de la Cour d'appel de Bucarest, Ion Niculi – viceprésident de l'Assemblée des Députés.

Donc l'année 1947 a été l'année de profondes transformations en Roumanie, et aussi dans toute la région centrale et sud-est européenne. L'année commençait avec un Message pour le Nouvel An adressé par le roi Michel I et il s'est achevé par un message similaire adressé cette fois par le Présidium Provisoire de la République Populaire de la Roumanie. Entre ces deux dates se sont déroulés des événements qui ont marqué l'évolution historique de la Roumanie pour 40 années.

Cette collection de documents donne une ample image sur l'évolution de la Roumanie pendant 1947. La plupart de ces documents se trouve dans des archives roumaines et étrangères et c'est pour la première fois qu'ils sont publiés. En même temps, pour présenter correctement les réalités de cette année, nous avons inclus dans le volume des documents déjà publiés, d'une grande importance pour l'évolution historique du peuple roumain.

Ce tome fait partie d'une série initiée par la Direction Générale des Archives de l'Etat dans le but de contribuer à une plus profonde connaissance de l'histoire contemporaine de la Roumanie.

IOAN SCURTU

LISTA DOCUMENTELOR

1. **1947 ianuarie 1, București.** Mesajul regelui Mihai I cu prilejul Anului Nou 1947. / 49
2. **1947 ianuarie 4, Washington***. Nota de convorbire dintre Mihai Ralea, ministrul României la Washington și George Marshall, secretarul de stat al S.U.A., privind situația politică din România și viitorul relațiilor româno-americane. / 51-52
3. **1947 ianuarie 18-19, București.** Apelul Partidului Național-Țărănesc „Către națiune“, prin care acuza guvernul că a luat măsuri antidemocratice. / 53-55
4. **1947 ianuarie 29-30, București.** Apelul Partidului Social-Democrat Independent (Constantin Titel Petrescu) adresat studențimii pentru a participa la viața socială și politică. / 56-57
5. **1947 ianuarie, București.** Notă informativă privind activitatea Partidului Național-Țărănesc la începutul anului 1947. / 57-58
6. **1947 <ianuarie>, București.** Notă informativă a Inspectoratului de poliție privind activitatea membrilor Partidului Național-Țărănesc. / 58-60
7. **1947 februarie 1, București.** Observațiile Consiliului de Miniștri privitoare la proiectul Tratatului de pace. / 60-75
8. **1947 februarie 3, București***. Raportul lui Burton Y. Berry, reprezentant al S.U.A. în România, către secretarul de stat al S.U.A., despre viața politică în România în luna ianuarie 1947. / 83-91
9. **1947 februarie 10, Paris.** Tratat de pace între România și Puterile Aliate și Asociate. / 91-108
10. **1947 februarie, Brașov.** Notă informativă referitoare la activitatea organizației Brașov a Partidului Național-Țărănesc. / 108-110
11. **1947 martie 2, Cluj.** Notă informativă a Legiunii de Jandarmi Turda către Inspectoratul de Jandarmi Cluj cu privire la starea de spirit în rândul populației. / 110-111
12. **1947 martie 3, București.** Ordin de informații al Inspectoratului General al Jandarmeriei prin care cere inspectorilor de jandarmi să ia măsuri de urmărire a celor ce desfășoară propagandă ostilă guvernului. / 111-112

* Documentele cu semnul * sunt redată după originalul în limba engleză, cu traducere în limba română.

13. **1947 martie 4, București.** Stenograma ședinței Consiliului de Miniștri privind rezultatele tratatelor purtate de delegația României la Moscova. / 112-113
14. **1947 martie 4, București.** Ordin dat de directorul Siguranței și Ordinei Publice pentru supravegherea membrilor fostei organizații „Sumanele Negre”. / 114
15. **1947 martie 5, București***. Raportul lui Burton Y. Berry, reprezentant al S.U.A. în România, către secretarul de stat al S.U.A., despre situația politică din România în luna februarie 1947. În anexă: scrisoarea secretarului general al Partidului Național-Țărănesc, Nicolae Penescu, către ministrul de interne privind abuzurile exercitate asupra membrilor acestui partid și două proteste adresate de Iuliu Maniu primului ministru și ministrului informațiilor referitor la cenzurarea ziarului „Dreptatea”. / 127-145
16. **1947 martie 24, Cluj.** Notă informativă a Inspectoratului de Jandarmi Cluj către Inspectoratul General de Jandarmi cu privire la starea de spirit în rândul populației din județ după arestarea unor membri ai Partidului Național-Țărănesc. / 145-146
17. **1947 martie, Alexandria, <Egipt>.** Apel al generalului Nicolae Rădescu către poporul român pe care îl cheamă la luptă împotriva guvernului instaurat la 6 martie 1945. / 146-147
18. **1947 aprilie 14, București***. Raportul lui Burton Y. Berry, reprezentant al S.U.A. în România, către secretarul de stat al S.U.A., despre programul comuniștilor români privind desființarea opoziției. / 150-151
19. **1947 aprilie 24, București.** Comunicatul Comitetului Executiv al Frontului Plugarilor privind sarcinile sale viitoare. / 151-153
20. **1947 aprilie 29, Baia.** Ordin al Legiunii de Jandarmi către posturile de jandarmi pentru a se lua măsuri împotriva organizației „Mișcarea Națională Românească”. / 153
21. **1947 aprilie 30, București.** Apelul Confederației Generale a Muncii din România către „toți oamenii muncii manuale și intelectuale de la orașe și sate” cu ocazia zilei de 1 Mai. / 153-156
22. **1947 mai 15, București***. Apelul Partidului Social-Democrat Independent adresat partidelor socialiste din străinătate, de a dezavua oprimarea opoziției în România. / 157-158
23. **1947 mai 20, București.** Memoriul lui Constantin I. C. Brătianu, președintele Partidului Național-Liberal, către regele Mihai, în care critică guvernul condus de dr. Petru Groza pentru măsurile luate împotriva opoziției și propune suveranului să nu mai colaboreze cu acest guvern. / 158-160
24. **1947 mai 24, București.** Memoriul lui Gheorghe Tătărescu, vicepreședintele Consiliului de Miniștri și ministru de externe, prezentat membrilor guvernului și șefilor de partide guvernamentale, privind măsurile ce se impun pentru instaurarea ordinii și legalității în țară. / 160-168
25. **1947 mai 30, Mătășaru, jud. Argeș.** Scrisoare a organizației locale a Partidului Național-Țărănesc către președintele partidului privind ac-

- tivitatea desfășurată de membrii partidelor din opoziție din județul Argeș. / 168-169
26. **1947 iunie 2, București.** Hotărârile Uniunii Populare Maghiare privind poziția față de situația politică din țară. / 169-170
 27. **1947 iunie 16, București.** Propunerile Partidului Comunist Român în vederea îmbunătățirii situației economice și financiare a țării. / 170-176
 28. **1947 iunie 20, București.** Memoriul președintelui Partidului Național-Țărănesc, Iuliu Maniu, către ministrul afacerilor interne, în care protestează împotriva abuzurilor guvernului față de partidele din opoziție. / 177-179
 29. **1947 iunie 24 – iulie 12, București.** Schimbul de note între guvernul României și guvernele Marii Britanii și Statelor Unite ale Americii cu privire la ultimele arestări în rândul opoziției. / 179-183
 30. **1947 iulie 9, București.** Răspunsul guvernului României la invitația guvernelor Marii Britanii și Franței de a participa la programul pentru redresarea economică a Europei (Planul Marshall). / 183-185
 31. **1947 iulie 9, București.** Scrisoare a ministrului de externe Gheorghe Tătărescu adresată secretarului general al O.N.U., Trigve Lie, privind aderarea României la O.N.U. / 185-186
 32. **1947 iulie 10, Bacău.** Nota privind tactica preconizată de membrii Partidului Național-Țărănesc în scopul extinderii influenței în rândul populației. / 186-187
 33. **1947 iulie 14, București.** Scrisoarea lui Constantin I. C. Brătianu, președintele Partidului Național-Liberal, adresată primului ministru dr. Petru Groza privind participarea României la Conferința statelor europene. / 187-188
 34. **1947 iulie 18, București.** Comunicatul comun al guvernelor României și Bulgariei asupra tratativelor purtate la Sofia. / 189
 35. **1947 iulie 18, București*.** Raportul lui Roy M. Melbourne, reprezentant al Statelor Unite ale Americii în România, către secretarul de stat al S.U.A., despre o posibilă implicare a oficialităților americane în tentativa de fugă din țară a liderilor național-țărăniști. / 191
 36. **1947 iulie 29, București.** Raportul ministrului de interne Teohari Georgescu privind dizolvarea Partidului Național-Țărănesc. 191-193
 37. **1947 iulie 29, București.** Jurnalul Consiliului de Miniștri prin care se hotărăște dizolvarea Partidului Național-Țărănesc. / 193-194
 38. **1947 iulie 29, București.** Dezbaterile Adunării Deputaților și moțiunea adoptată privind dizolvarea Partidului Național-Țărănesc. / 194-205
 39. **1947 <iulie>, Craiova.** Memoriu înaintat primului ministru dr. Petru Groza de către organizația Dolj a Partidului Național-Țărănesc, prin care protestează față de arestarea conducătorilor Partidului Național-Țărănesc. / 205-206
 40. **1947 august 17, București.** Comunicatul Biroului Politic al Partidului Social-Democrat privind înfăptuirea stabilizării monetare. / 206-207
 41. **1947 august 28, București*.** Raportul lui Roy M. Melbourne, reprezentant al Statelor Unite ale Americii în România, către secretarul de

- stat al S.U.A., despre starea de spirit în România după arestarea liderilor național-țărăniști. / 211-214
42. **1947 august, Giurgiu.** Notă informativă privind arestarea a peste 40 membri ai organizației Vlașca a Partidului Național-Țărănesc. / 214-215
43. **1947 septembrie, București.** Sinteza informativă privind starea de spirit din cadrul armatei în contextul evoluției evenimentelor politice din țară. / 215-219
44. **1947 octombrie 4-8, București.** Raport asupra activității grupării parlamentare a Partidului Social-Democrat prezentat la Congresul al XVIII-lea al partidului. / 220-222
45. **1947 octombrie 11, București.** Memoriul președintelui Partidului Național-Liberal, Constantin I. C. Brătianu, către președintele Consiliului de Miniștri, dr. Petru Groza, în care protestează față de măsurile represive luate de guvern împotriva presei Partidului Național-Liberal. / 223-224
46. **1947 octombrie 13, Baia.** Ordin al Legiunii de Jandarmi către posturile de jandarmi pentru a se lua măsuri împotriva foștilor membri ai Partidului Național-Țărănesc care fac propagandă în favoarea acestui partid. / 224-225
47. **1947 octombrie 15, București.** Mesajul regal rostit la deschiderea sesiunii ordinare a Adunării Deputaților. / 225-227
48. **1947 octombrie 29, București.** Platforma Partidului Unic Muncitoresc. / 227-235
49. **1947 octombrie 30, Lisabona***. Memoriul generalului Nicolae Rădescu privind organizarea mișcării de rezistență din România, trimis Departamentului de Stat al S.U.A. de către ambasadorul acesteia la Lisabona. / 238-241
50. **1947 octombrie 31, București.** Stenograma interogatoriului lui Iuliu Maniu în cadrul procesului intentat liderilor Partidului Național-Țărănesc. / 241-251
51. **1947 noiembrie 4, București.** Scrisoarea lui Gheorghe Tătărescu, vicepreședintele Consiliului de Miniștri și ministru de externe, adresată dr. Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri, privind înlăturarea sa din guvern. / 252
52. **1947 noiembrie 5, București.** Moțiunea de neîncredere a Adunării Deputaților în activitatea desfășurată de Ministerul Afacerilor Externe sub conducerea lui Gheorghe Tătărescu. / 252-253
53. **1947 noiembrie 6, București.** Stenograma ședinței Consiliului de Miniștri privind demisia miniștrilor aparținând Partidului Național-Liberal (Gheorghe Tătărescu) și remanierea guvernului. / 253-255
54. **1947 noiembrie 8, București.** Notă informativă referitoare la situația politică din România în timpul desfășurării procesului conducătorilor Partidului Național-Țărănesc. / 255-256
55. **1947 noiembrie 11, București***. Raportul lui Rudolf E. Schoenfeld, reprezentant al Statelor Unite ale Americii în România, către secretarul de stat al S.U.A., despre înlăturarea lui Gheorghe Tătărescu din guvern. / 258-259
56. **1947 noiembrie 13, Washington***. Nota de convorbire redactată în urma întrevederii lui Grigore Gafencu avută cu secretarul de stat

adjunct al S.U.A., Norman Armour, la care s-a discutat despre situația din România. / 263-265

57. **1947 noiembrie 14-15, Paris.** Moțiunea adoptată de cel de al treilea Congres al Asociațiilor Românilor din Străinătate, în care participanții și-au propus să acționeze pentru apărarea intereselor României. / 265-266
58. **1947 noiembrie 17, București***. Raportul lui Rudolf E. Schoenfeld, reprezentant al Statelor Unite ale Americii în România, către secretarul de stat al S.U.A., despre cariera politică a lui Gheorghe Tătărescu și înlăturarea sa din acest guvern. / 272-276
59. **1947 noiembrie 23-24-25, București.** Comunicat asupra convorbirilor dintre delegațiile guvernamentale ale Ungariei și României privind relațiile bilaterale. / 277
60. **1947 <noiembrie>, București.** Notă informativă a Serviciului de Informații al Armatei privind starea de spirit a populației în timpul procesului Partidului Național-Țărănesc. / 277-278
61. **1947 decembrie 21, București.** Comunicat asupra vizitei delegației guvernamentale a Iugoslaviei în România. / 278-279
62. **1947 decembrie 22, București.** Raport privind ideologia și programul Partidului Național-Liberal – Petre Bejan. / 279-286
63. **1947 decembrie 24, București.** Cuvântarea rostită de dr. Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri, la instalarea lui Emil Bodnăraș în funcția de ministru de război. / 287-288
64. **1947 decembrie 29, București.** Plan de măsuri adoptat de Comitetul Central al Partidului Comunist Român privind înlăturarea monarhiei și proclamarea Republicii. / 288-289
65. **1947 decembrie 30, București.** Actul de abdicare a regelui Mihai I. / 289-290
66. **1947 decembrie 30, București.** Stenograma ședinței Consiliului de Miniștri privind abdicarea regelui Mihai I și proclamarea Republicii Populare Române. / 290-293
67. **1947 decembrie 30, București.** Dezbaterile din Adunarea Deputaților privind abdicarea regelui Mihai I și proclamarea Republicii Populare Române. / 293-296
68. **1947 decembrie 30, București.** Legea pentru constituirea Republicii Populare Române. / 296-297
69. **1947 decembrie 30, București.** Articolul „Consolidarea regimului de democrație populară în România“, semnat de Gheorghe Gheorghiu-Dej, secretarul general al Partidului Comunist Român. / 298-305
70. **1947 decembrie 31, București.** Buletin informativ privind starea de spirit din București după abdicarea regelui Mihai I. / 306-307
71. **1947 decembrie 31, București.** Referat al poliției privind starea de spirit din țară după abdicarea regelui Mihai I. / 307-308
72. **1947 decembrie 31, București.** Raport informativ privind starea de spirit a populației după proclamarea Republicii Populare Române. / 308-309
73. **1947 decembrie 31, București.** Mesajul Prezidiului Provizoriu al Republicii Populare Române cu prilejul Anului Nou 1948. / 309-311

LIST OF DOCUMENTS

1. **1947 January 1, Bucharest.** Message of King Michael I on New Year's Day 1947. /49
2. **1947 January 4, Washington*.** Note of the conversation between Mihai Ralea, Romania's Minister to Washington and George Marshall, Secretary of State on the political situation in Romania and the future Romanian-American relations. (original) /49-51
3. **1947 January 18-19, Bucharest** National Peasant Party's appeal "To the Nation", in which the Government is accused for its antidemocratic actions. / 53-55
4. **1947 January 29-30, Bucharest.** Appeal of the Independent Social-Democratic Party (Constantin Titel Petrescu) to the students to participate in the social life. / 56-57
5. **1947 January.** Note on the National Peasant Party's activity during the first decades of the year 1947. / 57-58
6. **1947 <January>, Bucharest.** Informative note of the Police Inspectorate addressed to the members of the National Peasant Party. / 58-60
7. **1947 February 1, Bucharest.** The Council of Ministers' remarks concerning the project for the Peace Treaty. / 60-75
8. **1947 February 3, Bucharest*.** Report of the representative of U.S.A. to Romania Burton Y. Berry, to the Secretary of State of the U.S.A. on the political life in Romania during January 1947. (original) / 75-83
9. **1947 February 10, Paris.** Romania's Peace Treaty with the Allied and Associated Powers. / 91-108
10. **1947 February, Braşov.** Informative note concerning the activity of the National Peasant Party's local organization of Braşov. / 108-110
11. **1947 March 2, Cluj.** Informative note of Gendarmes Legion of Turda to the Inspectorate of Gendarmerie Cluj on the population's mood in that region. / 110-111
12. **1947 March 3, Bucharest.** Informative order of the General Inspectorate of Gendarmerie by which the inspectors are requested to pursuit those who carry out propaganda activities hostile to the Government. / 111-112
13. **1947 March 4, Bucharest.** Stenogram of the Cabinet's meeting concerning the results of the negotiations carried out by the Romanian delegation in Moscow. / 112-113

14. **1947 March 4, Bucharest.** Order of the Security and Public Order Service's director for the pursuit of the members of the former organization "Sumanele Negre". / 114
15. **1947 March 5, Bucharest***. Report of the Burton Y. Berry, representative of the United States in Romania to the Secretary of State of the USA on the political situation in Romania during February 1947. Attached: the letter of the Secretary general of the National Peasant Party concerning the abuses expeted upon its members and two notes of protest to the Prime Minister and the Minister of Intelligence signed by Iuliu Maniu against the abusive censorship held on the newspaper "Dreptatea". (original) / 115-127
16. **1947 March 24, Cluj.** Informative note of the Gendarmes Inspectorate Cluj to the General Inspectorate of Gendarmerie concerning the mood of the population in the country after the imprisonment of the National Peasant Party's leaders. / 145-146
17. **1947 March, Alexandria, <Egipt>.** Appeal in which General Nicolae Rădescu asks the Romanian people to fight against the Government imposed on March 6 th 1945. / 146-147
18. **1947 April 14, Bucharest***. Report of the Burton Y. Berry, representative of the United States in Romania to the Secretary of State of the USA on the Romanian Comunist's programme to destroy the Opposition. (original) / 149-150
19. **1947 April 24.** Official statement of the Executive Committee of the Plowmen's Front referring to its future tasks. / 151-153
20. **1947 April 29, Baia.** Order of the Gendarmes Legion to the gendarmes units to take measures against the organization "Romanian National Movement". / 153
21. **1947 April 30, Bucharest.** Appeal of the Romanian General Confederation of Labour "to the workers and intellectuals from all over the country" on the First of May. / 153-156
22. **1947 May 15, Bucharest***. The Independent Social Democratic Party's appeal to the foreign socialist parties to disavow the oppression of the Romanian opposition. (original) / 156-157
23. **1947 May, 20, Bucharest.** Memorandum of Constantin I. C. Brătianu, president of the National Liberal Party to king Michael, in which the former criticizes the Cabinet led by dr. Petru Groza for the measures adopted against the Opposition and proposes the king to cease collaboration with this Government. / 158-160
24. **1947 May 24, București.** Memorandum addressed by Gh. Tătărescu vice-president of the Council of Ministers and Ministry for Foreign Affairs – to the Cabinet and the leaders of the government parties, concerning the measures to be adopted in order to reinstate order and legality in the country. / 160-168
25. **1947 May 30, Mățăsar<Argeș>.** Letter of the National Peasant Party's local organization to the president of the party concerning the activity carried out by the members of the opposition parties in the district of Argeș. / 168-169

26. **1947 June 2, Bucharest.** Decision of the Hungarian People's Union regarding its position in the present political situation of the country. / 169-170
27. **1947 June 16, Bucharest.** Romanian Communist Party's proposals in order to improve the economic and financial situation of the country. / 170-176
28. **1947 June 20, Bucharest.** Memorandum of the National Peasant Party's president Iuliu Maniu addressed to the Ministry of Internal Affairs in which the former protests against the abuses expeted by the Government upon the opposition parties. / 177-179
29. **1947 June 24 - July 12, Bucharest.** Change of notes between the Romanian and the British and American governments concerning the recent imprisonment of opposition members. / 179-183
30. **1947 July 9, Bucharest.** Answer of the Romanian Cabinet to the invitation addressed by the British and the French Governments to take part into the programme for the economic reconstruction of Europe (The Marshall Plan). / 183-185
31. **1947 July 9, Bucharest.** Letter addressed by Gheorghe Tătărescu, Minister for Foreign Affairs to Mr. Trigve Lie, Secretary General of the U.N.O., on Romania's adhering to U.N.O. / 185-186
32. **1947 July 14, Bacău.** Note on the tactics of the National Peasant Party's members in order to extend its influence among the population. / 186-187
33. **1947 July 14, Bucharest.** Letter addressed by the President of the National Liberal Party Constantin I. C. Brătianu, to the Prime Minister dr. Petru Groza, concerning the participation of Romania in the Conference of European States. / 187-188
34. **1947 July 18, Bucharest.** Common official statement of the Romanian and Bulgarian governments on the negotiations held in Sofia. /189
35. **1947 July 18, Bucharest*.** Report of the representative of U.S.A., Roy M. Melbourne to the Secretary of State of the USA referring to the American officials' possible involving into the National Peasant leaders' attempts to flee from the country. (original) / 190
36. **1947 July 29, Bucharest.** Report of the Minister for Internal Affairs Teohari Georgescu on the dissolution of the National Peasant Party. / 191-193
37. **1947 July 29, Bucharest.** Bulletin of the Cabinet in which the dissolution of the National Peasant Party is decided. / 193-194
38. **1947 July 29, Bucharest.** The debates of the Chamber of Deputies and the motion concerning the dissolution of the National Peasant Party. / 194-205
39. **1947 <July>, Craiova.** Memorandum of the Dolj organization of the National Peasant Party to the Prime Minister, Dr. Petru Groza, protesting against the imprisonment of the National Peasant Party's leaders. / 205-206

40. **1947 August 17, Bucharest.** Official statement of the Social-Democratic Party's Political Office concerning the monetary stabilization. / 206-207
41. **1947 August 28, Bucharest***. Report of the Roy. M. Melbourne representative of the United States to the Secretary of State of the USA on the Romanian public feeling after the imprisonment of the National Peasant leaders. (original) / 207-210
42. **1947 August, Giurgiu.** Note on the arresting of over 40 members of the National Peasants local organization of Vlaşca district. / 214-215
43. **1947 September, Bucharest.** Report on the army's state of mind taking into account the political evolutions in the country. / 215-219
44. **1947 October 4-8, Bucharest.** Report at the 18 th Congress of the Social Democrat Party concerning the parliamentary activity of the party. / 220-222
45. **1947 October 11, Bucharest.** Memorandum of the National Liberal Party's president C. I. C. Brătianu to the president of the Cabinet, dr. Petru Groza, in which he protest against the measures adopted by the government against the National Liberal Party's press. / 223-224
46. **1947 October 13, Baia.** Order of the Gendarmes Legion to the gendarmes units to takes measures against the former members of the National Peasant Party who carry out propaganda activities favourable to the party. / 224-225
47. **1947 October 15, Bucharest.** The message of King Michael I in the opening meeting of the Chamber's ordinary session. / 225-227
48. **1947 October 29, Bucharest.** The platform of the United Workers' Party. / 227-235
49. **1947 October 30, Lisbon***. General Rădescu's Memorandum on the organization of the Romanian resistance movement, sent to the Department of State by USA's Ambassador to Lisbon. (original) / 235-238
50. **1947 October 31, Bucharest.** Stenogram of Iuliu Maniu's interrogatory on the trial of National Peasant Party. / 241-251
51. **1947 November 4, Bucharest.** Gheorghe Tătărescu's letter to dr. Petru Groza President of the Ministers Council on the former's removal from the Government. / 252
52. **1947 November 5, Bucharest.** The Chamber's non-confidence motion against the activity of the Ministry for Foreign Affairs led by Gheorghe Tătărescu. / 252-253
53. **1947 November 6, Bucharest.** Stenogram of the Cabinet's meeting concerning the resignation of the National Liberal ministers and the Cabinet reshuffle. / 253-255
54. **1947 November 8, Bucharest.** Note on the political situation in Romania during the trial of the National Peasant Party's leaders. / 255-256
55. **1947 November 11, Bucharest***. Report of the Rudolf F. Schoenfeld representative of the United States to the Secretary of State of the USA on Gheorghe Tătărescu's removal from the Cabinet. (original) / 256-258

56. **1947 November 13, Washington***. Note of conversation drafted after Grigore Gafencu's meeting the assistant Secretary of State of the USA Norman Armour concerning Romania's situation. (original) / 260-263
57. **1947 November 14-15**. Motion adopted by the 3 rd Congress of the Romanians from abroad, in which the members decided to act in order to defend Romania's interests. / 265-266
58. **1947 November 17, Bucharest***. Report of the Rudolf F. Schoenfeld USA official in Romanian to the Secretary of State of the USA, about Gheorghe Tătărescu's political career. (original) / 267-271
59. **1947 November 25, Bucharest**. Official statement concerning the discussions between the Hungarian and Romanian government delegation. / 277
60. **1947 <November>, Bucharest**. Information of the Information Service of the Army referring to the population's state of mind during the trial of the National Peasant Party. / 277-278
61. **1947 December 21, Bucharest**. Official statement on the visit of the Yugoslav government delegation to Romania. / 278-279
62. **1947 December 22, Bucharest**. Report on the National Liberal Party's ideology and programme – Petre Bejan. / 279-286
63. **1947 December 24, Bucharest**. Speech of the Prime Minister dr. Petru Groza when Emil Bodnăraş was invested Minister of war. / 287-288
64. **1947 December 29, Bucharest**. Measures Plan adopted by the Central Committee of the Romanian Communist Party in order to abolish monarchy and proclaim the Republic. / 288-289
65. **1947 December 30, Bucharest**. Abdication Act of King Michael I / 289-290
66. **1947 December 30, Bucharest**. Stenogram of the Cabinet's session concerning king Michael's abdication and the foundation of the Presidium of the People's Republic of Romania. / 290-293
67. **1947 December 30, Bucharest**. The debates of the Chamber of Deputies on the king's abdication and the proclamation of the Republic. / 293-296
68. **1947 December 30, Bucharest**. Law for the setting up of the Romanian state in the People's Republic of Romania. / 296-297
69. **1947 December 30, Bucharest**. The article "The strengthening of the regime of popular democracy in Romania", by Gheorghe Gheorghiu-Dej, general secretary of the Romanian Communist Party. / 298-305
70. **1947 December 31, Bucharest**. Informative bulletin on the mood of the population in Bucharest after king Michael's abdication. / 306-307
71. **1947 December 31, Bucharest**. Report concerning the state of mind throughout the country after king Michael's abdication. / 307-308
72. **1947 December 31, Bucharest**. Report on the population's state of mind after the proclaiming of the People's Republic of Romania. / 308-309
73. **1947 December 31, Bucharest**. The message of the Provisory Presidium of the People's Republic of Romania for the New Year 1948. / 309-311

LISTE DES DOCUMENTS

1. **1947 Janvier 1, Bucarest.** Le message du roi Michel I pour le Nouvel An 1947. / 49
2. **1947 Janvier 4, Washington ***. Note de la conversation entre Mihai Ralea, ministre de la Roumanie à Washington, et George Marshall, Secrétaire d'Etat des Etats Unis, concernant la situation politique en Roumanie et les perspectives des relations entre la Roumanie et les Etats Unis. / 49-52
3. **1947 Janvier 18-19, Bucarest.** L'appel du Parti National des Paysans, "A la nation", dans lequel le Gouvernement est accusé pour ses actions antidémocratiques. / 53-55
4. **1947 Janvier 29-30, Bucarest.** L'appel du Parti Social- Démocrate Indépendant (Constantin Titel Petrescu) aux étudiants pour participer à la vie sociale et politique. / 56-57
5. **1947 Janvier, Bucarest.** Note sur l'activité du Parti National des Paysans pendant les premières décades de l'année 1947. / 57-58
6. **1947 /Janvier/, Bucarest.** Note informative de l'Inspectorat Général de Police sur l'activité des membres du Parti National des Paysans. / 58-60
7. **1947 Février 1, Bucarest.** Les observations du Conseil des Ministres concernant le Projet du Traité de Paix. / 60-75
8. **1947 Février 3, Bucarest*.** Rapport adressé par Burton Y. Berry, représentant politique des Etats Unis en Roumanie, à George Marshall, Secrétaire d'Etat des Etats Unis, relatif à la vie politique en Roumanie en Janvier 1947. / 75-91
9. **1947 Février 10, Paris.** Traité de Paix entre la Roumanie et les Puissances Alliées et Associés. / 91-108
10. **1947 Février, Braşov.** Note sur l'activité de l'organisation de Braşov du Parti National des Paysans. / 108-110
11. **1947 Mars 2, Cluj.** Note adressée par la Légion de gendarmes de Turda à l'Inspectorat de gendarmes Cluj, concernant l'humeur de la population dans la zone. / 110-111
12. **1947 Mars 3, Bucarest.** L'ordre de l'Inspectorat Général de la Gendarmerie aux inspecteurs de gendarmes de poursuivre les gens qui font de la propagande hostile au gouvernement. / 111-112

* Les documents avec * sont rédigés d'après l'original anglais, traduit en roumaine.

13. **1947 Mars 4, Bucarest.** Sténogramme de la séance du Conseil des Ministres concernant les négociations de la délégation roumaine à Moscou. / 112-113
14. **1947 Mars 4, Bucarest.** L'ordre donné par le directeur du service de la Sécurité et de l'Ordre Public pour que les membres de l'ex-organisation „Les Bures Noires“ (Sumanele negre) soient surveillis. / 114
15. **1947 Mars 5, Bucarest*.** Le rapport adressé par Burton Y. Berry, représentant politique des Etats Unis en Roumanie, au Secrétaire d'Etat des Etats-Unis, relatif à la situation politique en Roumanie pendant le mois de Février. Annexes: la lettre du Secrétaire général du Parti National des Paysans, Nicolae Penescu, au ministre de l'intérieur, au sujet des pressions exercées sur les membres du parti et deux notes de protestation adressées par Iuliu Maniu au Premier Ministre et au ministre des informations, concernant la censure pratiquée sur le journal „Dreptatea“. / 115-145
16. **1947 Mars 24, Cluj.** Note de l'Inspectorat des gendarmes Cluj pour l'Inspectorat Général de la Gendarmerie, sur l'humeur de la population dans ce district après l'arrestation des chefs du Parti National des Paysans. / 145-146
17. **1947 Mars, Alexandria <Egypt>.** L'appel du général Nicolae Rădescu adressé au peuple roumain pour lutter contre le gouvernement instauré le 6 Mars 1945. / 146-147
18. **1947 Avril 14, Bucarest*.** Rapport du Burton Y. Berry, représentant politique des Etats-Unis en Roumanie, pour le Secrétaire d'Etat des Etats-Unis, sur le programme des communistes roumains de supprimer l'opposition. / 149-151
19. **1947 Avril 24, Bucarest.** Communiqué du Comité Exécutif du Front des Laboureurs au sujet de ses futures missions. / 151-153
20. **1947 Avriel 29, Baia.** Ordre de la Légion de gendarmes adressé aux postes de gendarmerie, de prendre des mesures contre l'organisation “Le Mouvement National-Roumain” (Mișcarea Națională Română). / 153
21. **1947 Avril 30, Bucarest.** L'appel adressé par la Confédération Générale du Travail aux travailleurs et aux intellectuels pour le 1-er Mai. / 153-156
22. **1947 Mai 15, Bucarest*.** L'appel du Parti Social Démocrate Indépendant adressé aux partis socialistes de l'étranger pour désapprouver l'oppression de l'opposition en Roumanie. / 156-158
23. **1947 Mai 20, Bucarest.** Mémoire de Constantin I. C. Brătianu, président du Parti National Libéral, adressé au Roi Michel, critiquant le gouvernement du dr Petru Groza pour ses actions contre l'opposition et suggérant au roi de ne plus collaborer avec le Cabinet. / 158-160
24. **1947 Mai 24, Bucharest.** Mémoire présenté par Gheorghe Tătărescu, viceprésident du Conseil des Ministres et ministre des affaires étrangères, aux membres du Cabinet et aux chefs des partis du gouvernement, concernant les mesures nécessaires pour établir l'ordre et la légalité dans le pays. / 160-168

25. **1947 Mai 30, Mățăsaru <Argeș>**. Lettre de l'organisation locale du Parti National des Paysans adressée au président du parti, concernant l'activité des membres de l'opposition dans le district d'Argeș. / 168-169
26. **1947 Juin 2, Bucarest**. Décisions de l'Union Populaire Hongroise concernant sa position envers la situation politique actuelle en Roumanie. / 169-170
27. **1947 Juin 16, Bucarest**. Les suggestions du Parti Communiste Roumain concernant l'amélioration de la situation économique et financière du pays. / 170-176
28. **1947 Juin 20, Bucarest**. Mémoire adressé par le président du Parti National des Paysans, Iuliu Maniu, au ministre de l'intérieur contre les pressions exercées par le gouvernement sur les partis de l'opposition. / 177-179
29. **1947 Juin 24 - Juillet 12, Bucarest**. Echange de notes entre le Gouvernement Roumain et les gouvernements de la Grande Bretagne et des Etats-Unis, au sujet des récentes arrestations des membres de l'opposition. / 179-183
30. **1947 Juillet 9, Bucarest**. La réponse du gouvernement de la Roumanie à l'invitation des gouvernements de la Grande Bretagne et de la France de participer au programme pour le redressement économique de l'Europe (Le Plan Marshall). / 183-185
31. **1947 Juillet 10, Bucarest**. Lettre du ministre des affaires étrangères, Gheorghe Tătărescu, adressée au Secrétaire Général de l'ONU, Trigue Lie, sollicitant l'admission de la Roumanie dans l'ONU. / 185-186
32. **1946 Juillet 14, Bacău**. Note concernant la stratégie préconisée par les membres du Parti National des Paysans pour l'agrandissement de son influence aux rangs de la population. / 186-187
33. **1947 Juillet 14, Bucarest**. Lettre du président du Parti National Libéral, Constantin I. C. Brătianu, adressée au Premier Ministre, dr Petru Groza, concernant la participation de la Roumanie à la Conférence des Etats européens. / 187-188
34. **1947 Juillet 18, Bucarest**. Communiqué commun des gouvernements de la Roumanie et de la Bulgarie, concernant les résultats des négociations de la délégation roumaine à Sofia. / 189
35. **1947 Juillet 18, Bucarest***. Rapport du Roy M. Melbourne, représentant des Etats-Unis en Roumanie adressé au Secrétaire d'Etat des Etats-Unis sur une possible implication des autorités américaines dans les tentatives des chefs du Parti National des Paysans de s'enfuir du pays. / 190-191
36. **1947 Juillet 29, Bucarest**. Rapport du ministre de l'intérieur, Teohari Georgescu, concernant la suppression du Parti National des Paysans. / 191-193
37. **1947 Juillet 29, Bucarest**. Bulletin du Conseil des Ministres sur la suppression du Parti National des Paysans. / 193-194
38. **1947 /Juillet/ 29, Bucarest**. Les débats de l'Assemblée des Députés et la motion concernant la suppression du Parti National des Paysans. / 194-205

39. **1947 /Juillet/, Craiova.** Mémoire adressé au premier ministre, dr. Petru Groza, par l'organisation Dolj, du Parti National des Paysans dans lequel celle-ci proteste contre l'arrêt des divergeants du Parti National-Paysan. / 205-206
40. **1947 Août 17.** Communiqué du Bureau Politique du Parti Social Démocrate concernant la stabilisation monétaire. / 206-207
41. **1947 Août 28, Bucarest*.** Rapport adressé par Roy M. Melbourne, représentant des Etats-Unis en Roumanie, au Secrétaire d'Etat des Etats-Unis sur l'humeur de la population après l'arrestation des chefs du Parti des Paysans. / 207-214
42. **1947 Août, Giurgiu.** Note concernant l'arrestation de plus de 40 membres de l'organisation Vlaşca du Parti National des Paysans. / 214-215
43. **1947 Septembre, Bucarest.** Rapport sur l'état d'esprit dans l'armée à l'égard de l'évolution des événements politiques au pays. / 215-219
44. **1947 Octobre 4-8, Bucarest.** Rapport sur l'activité du groupe parlementaire du Parti Social-Démocrate, présenté au XVIII-ème Congrès du parti. / 220-222
45. **1947 Octobre 11, Bucarest.** Mémoire adressé par le président du Parti National Libéral, Constantin Brătianu, au président du Conseil des Ministres, dr Petru Groza, protestant contre les actions répressives du gouvernement contre la presse du Parti National Libéral. / 223-224
46. **1947 Octobre 13, Baia.** L'ordre de la Légion de gendarmes adressé aux postes de gendarmerie, de prendre des mesures contre les ex-membres du Parti National des Paysans qui font de la propagande pour ce parti. / 224-225
47. **1947 Octobre 15, Bucarest.** Le message du roi à la séance inaugurale de la session ordinaire de l'Assemblée des Députés. / 225-227
48. **1947 Octobre 29, Bucarest.** Programme du Parti Ouvrier Unique. / 227-235
49. **1947 Octobre 30, Lisbonne*.** Mémoire du général Nicolae Rădescu concernant l'organisation du mouvement d'opposition en Roumanie, adressé au Département d'Etat des Etats-Unis par l'ambassadeur américain à Lisbonne. / 235-241
50. **1947, octobre 31, Bucarest.** La sténogramme de l'interrogatoire de Iuliu Maniu dans le procès dressé aux leaders du Parti National des Paysans. / 241-251
51. **1947 Novembre 4, Bucarest.** Lettre adressée par Gheorghe Tătărescu au dr Petru Groza au sujet de son éloignement du gouvernement. / 252
52. **1947 Novembre 5, Bucarest.** Motion de non-confiance formulée par l'Assemblée des Députés sur l'activité du Ministère des Affaires Etrangères conduit par Gheorghe Tătărescu. / 252-253
53. **1947 Novembre 6, Bucarest.** La sténogramme de la séance du Conseil des Ministres concernant la démission des ministres-membres du Parti National Libéral, (Gheorghe Tătărescu) et le remaniement du gouvernement. / 253-255

54. **1947 Novembre 8, Bucarest.** Note concernant la situation politique en Roumanie pendant le procès des chefs du Parti National des Paysans. / 255-256
55. **1947 Novembre 11, Bucarest*.** Rapport adressé par Rudolf F. Schoenfeld, représentant des Etats-Unis en Roumanie, au Secrétaire d'Etat des Etats-Unis sur l'éloignement de Gheorghe Tătărescu du gouvernement. / 256-259
56. **1947 Novembre 13, Washington*.** Note de conversation rédigée après l'entrevue de Grigore Gafencu avec le Secrétaire d'Etat adjoint des Etats-Unis, Norman Armour, concernant la situation de la Roumanie. / 260-265
57. **1947 Novembre 14-15, Paris.** Motion adoptée au troisième Congrès des Associations des Roumains de l'Etranger, où les participants ont décidé d'agir pour défendre les intérêts de la Roumanie. / 265-266
58. **1947 Novembre 17, Bucarest*.** Rapport adressé par Rudolf F. Schoenfeld, représentant des Etats-Unis en Roumanie, au Secrétaire d'Etat des Etats-Unis sur la carrière politique de Gheorghe Tătărescu et la perspective de la communisation complète de la Roumanie après l'éloignement de celui-ci du gouvernement. / 267-276
59. **1947 Novembre 23-24-25, Bucarest.** Communiqué concernant les discussions entre les délégations gouvernementales de la Roumanie et de la Hongrie. / 277
60. **1947 /Novembre/ Bucarest.** Rapport du Service des Informations de l'Armée sur l'état d'esprit de la population pendant le procès des chefs du Parti National des Paysans. / 277-278
61. **1947 Décembre 21, Bucarest.** Communiqué sur la visite de la délégation gouvernementale yougoslave en Roumanie. / 278-279
62. **1947 Décembre 22, Bucarest.** Rapport sur l'idéologie et le programme du Parti National Libéral-Petre Bejan. / 279-286
63. **1947 Décembre 24.** Le discours du dr Petru Groza, président du Conseil des Ministres, à la cérémonie de l'installation d'Emil Bodnăraş comme ministre de guerre. / 287-288
64. **1947 Décembre 29, Bucarest.** Plans de mesures adopté par le Comité Central du Parti Communiste Roumain pour abolir la monarchie et proclamer la république. / 288-289
65. **1947 Décembre 30, Bucarest.** L'Acte d'abdication du Roi Michel I. / 289-290
66. **1947 Décembre 30, Bucarest.** La sténogramme de la séance du Conseil des Ministres, concernant l'abdication du roi et la proclamation de la République Populaire Roumaine. / 290-293
67. **1947 Décembre 30, Bucarest.** Les débuts de l'Assemblée des Députés sur l'abdication du roi Michel I et la proclamation de la République Populaire Roumaine. / 293-296
68. **1947 Décembre 30, Bucarest.** La loi pour l'établissement de l'état roumain la République Populaire Roumaine. / 296-297

69. **1947 Décembre 30, Bucarest.** L'article „La consolidation du régime de démocratie populaire en Roumanie“, par Gh. Gheorghiu-Dej, secrétaire général du Parti Communiste Roumain. / 298-305
70. **1947 Décembre 31, Bucarest.** Bulletin informatif concernant l'humeur de la population de Bucarest après l'abdication du roi Michel I. / 306-307
71. **1947 Décembre 31, Bucarest.** Rapport sur l'état d'esprit dans le pays après l'abdication du roi Michel I. / 307-308
72. **1947 Décembre 31, Bucarest.** Rapport sur l'état d'esprit de la population après la proclamation de la République Populaire Roumaine. / 308-309
73. **1947 Décembre 31, Bucarest.** Le message du Présidium Provisoire de la République Populaire Roumaine pour le Nouvel An 1948. / 309-311

1947 ianuarie, București. Mesajul regelui Mihai I cu prilejul Anului Nou 1947.

ROMÂNII!

În clipa în care trecem pragul Anului Nou, primul Meu gând și toată dragostea Mea se îndreaptă către voi.

Anul care a trecut ne-a adus grele încercări. Cu toată strădania voastră, cu toată munca depusă, viața a devenit mai grea din cauza secetei cumplite ce ne-a bântuit.

Sunt lipsuri mari. Ne așteaptă luni în care vom avea de înfruntat mari greutăți.

Dacă vom fi însă uniți, dacă ne vom ajuta unii pe alții și vom ști să dovedim vechile noastre virtuți de cumpătare și solidaritate, – sunt încredințat că vom birui.

Pătrunși cu toții de împrejurările grele prin care trecem, va trebui pe viitor să intensificăm munca, pentru ca producția să sporească cât mai mult, spre a putea umple golurile și vindeca cu un ceas mai devreme rănila războiului.

Sunt încredințat că anul care începe ne va aduce făurirea păcii și va asigura tuturor înfăptuirea nădejdilor de mai bine.

Fac apel la iubirea de țară a tuturor și la grija ce trebuie să i-o purtăm, pentru ca prin eforturi comune, să putem ieși din greutățile ce ne apasă.

Îndrept gândul Meu către Atotputernicul și-l rog să reverse bunătatea Sa asupra poporului Meu și să-i aducă un An Nou, fericit și îmbelșugat.

La mulți ani!

◆
„*Timpul*”, nr. 3320, din 4 ianuarie 1947

2

1947 ianuarie 4, Washington. Nota de convorbire dintre Mihai Ralea, ministrul României la Washington, și George Marshall, secretarul de stat al S.U.A. privind situația politică din România și viitorul relațiilor româno-americane.

DEPARTMENT OF STATE

Memorandum of Conversation

DATE: January 4, 1947

SUBJECT: Call of Rumanian Minister upon the Secretary

PARTICIPANTS: The Secretary

Dr. Mihai Ralea, EE and MP of Rumania to the US

Mr. Wallner, WE (interpreter)

COPIES TO: S

U

UE

EUR

SE

The Secretary today received Mr. Ralea at the latter's request. The Rumanian Minister explained that he came to make a formal call on

the Secretary since the latter had been absent when he arrived in Washington. After the usual polite exchanges, Mr. Ralea said that he regarded his principal task to be that of bringing together the Rumanian and American peoples. He added that he was not a professional diplomat but a political man and the Vice President of Plowmen's Front Party: he had considerable political influence in his own country which he intended to use to the full for the rapprochement of the two peoples.

The Secretary remarked that he wished to repeat what Mr. Acheson no doubt had told the Minister, namely that this Government had been extremely disappointed at the manner in which the Romanian election had been conducted; that he had been at Yalta and at Moscow and that the elections were conducted in violation of the letter and spirit of the agreements at those places.

Mr. Ralea replied that he regretted the Secretary's feeling which he was sure grew out of an unrealistic and ideal conception of elections. Rumanians was the beginning of the Orient, and elections there were not conducted as they were in England and the United States. They were traditionally held in an atmosphere of political passion and corruption. He recalled that when he had been an Opposition candidate some years ago he had been imprisoned by the Government during his campaign in order to insure election of his opponent. He stated that corruption in the present election was only normal, affecting some 200, 000 ballots or about five percent. The results would have been almost the same if no corruption had existed.

The Secretary declared that this Government had no intention of dictating to the Rumanian or any other people how they should conduct their election, or of intervening in favor of one party or the other; nonetheless the American Government had made a commitment that the Government of Rumania should reflect the free expression of the will of the whole Rumanian people and their many political tendencies and that this commitment, to his regret, had not been fulfilled.

The Minister said that it was the wish of all the parties of his Government, including the Communist fraction representing only 17 percent, to enter into non-exclusive international intercourse with all countries of the world and particularly with the United States, Rumania needed the United States and the Rumanian political parties and people wanted letter and fuller relations with them. He stressed particularly the question of economic relations, referring to the two years' drought and his country's desperate need for grain.

The Secretary said that this was a question for the Minister to take up with Mr. Clayton and the economic side of the Department, where it would receive thorough and fair consideration. He went on to explain some of the limiting factors in the grain situation, particularly inland transportation, and emphasized that these factors had prevented us from fulfilling our commitments toward both our former allies, England and France, and to the occupation zones of Germany and Japan for which we were responsible.

Mr. Ralea declared that he did not wish to give particular stress to the grain matter at this time; he was using it as an example of the way in which the United States could make its presence felt in Rumania. Economic collaboration was the beginning of political influence. The Rumanians were a Latin island in a Slavic lake, a people of peasants attached to private ownership of the soil. They felt the need of the West because of their racial affinity with it and the affinity of their economic ideas. If the United States snubbed them, scolded them and ostracized them, they would be forced to fall within what he described as an "exclusive influence".

"Do not, Mr. Secretary", said the Minister, "leave us behind the iron curtain!"

After a further exchange of civilities, Mr. Ralea took his leave.

Arhivele Statului București, colecția Microfilme SUA, rola nr. 666, cadrele 118-120; The National Archives of The United States, Washington D. C., Departament of State, R. G. 59, Rol 19, Division of European Affairs, 1946-1949.

Traducere

DEPARTAMENTUL DE STAT

Notă de convorbire

Data: 4 ianuarie 1947

SUBIECT: Primirea ministrului român la Secretar

PARTICIPANȚI: Secretarul

Dr. Mihai Ralea, ministru plenipotențiar al României în S.U.A.

Dr. Wallner, interpret

COPII CĂTRE: S

UR

UE

EUR

SE

Astăzi secretarul l-a primit pe dl. Ralea, la cererea acestuia.

Ministrul român a explicat că a venit să facă o vizită oficială secretarului, întrucât acesta din urmă lipsea când a sosit el la Washington. După obișnuitele formule de politețe, dl. Ralea a spus că socotește că principala sa misiune este aceea de a apropia popoarele român și american. El a adăugat că nu este diplomat de profesie, ci om politic și vicepreședinte al partidului Frontul Plugarilor și că are o considerabilă influență politică în țară, pe care intenționează să o folosească din plin pentru apropierea celor două popoare.

Secretarul a remarcat că dorește să repete ceea ce, fără îndoială, dl. Acheson îi spusese deja ministrului, și anume că guvernul nostru a fost extrem de dezamăgit de modul în care s-au desfășurat alegerile în România; că a fost la Ialta și la Moscova și că alegerile s-au ținut încălcându-se spiritul și litera acordurilor adoptate acolo.

Dl. Ralea a răspuns că regretă impresia pe care și-a făcut-o secretarul și despre care el este sigur că pornește dintr-o concepție nerealistă și

idealista asupra alegerilor. România este poarta Orientului și alegerile nu se desfășoară ca în Anglia sau Statele Unite.

În mod tradițional ele au loc într-o atmosferă de pasiuni politice și corupție. El și-a amintit că în urmă cu câțiva ani, când a fost candidat din partea opoziției, a fost arestat de guvern pe timpul campaniei, pentru a se asigura alegerea contracandidatului său. El a afirmat că în actualele alegeri s-a manifestat o corupție normală, care a afectat în jur de 200.000 de voturi, deci cam 5%. Dacă nu ar fi fost corupția, rezultatele ar fi fost aproape aceleași.

Secretarul a declarat că nu stă în intenția guvernului nostru să dicteze românilor sau oricărui alt popor cum să-și țină alegerile, ori să intervină în favoarea unuia sau altuia dintre partide; cu toate acestea, guvernul american a formulat cerința ca guvernul României să reflecte expresia neîngrădită a voinței întregului popor român și a numeroaselor direcții politice, iar această cerință nu a fost, spre regretul său, îndeplinită.

Ministrul a spus că toate partidele din guvern, inclusiv fracțiunea comunistă, care reprezintă numai 17%, doresc să intre în relații internaționale ne-exclusive cu toate statele lumii și mai ales cu Statele Unite. România are nevoie de Statele Unite, iar partidele politice și poporul român doresc să aibă relații mai bune și mai consistente cu acestea. El a subliniat în mod particular problema relațiilor economice, referindu-se la cei doi ani de secetă și la nevoia disperată de cereale a țării sale.

Secretarul a spus că aceasta este o problemă pe care ministrul trebuie să o discute cu dl. Clayton și serviciul economic al Departamentului, unde se va bucura de o analiză profundă și corectă. El a continuat prin a explica unii din factorii restrictivi în situația cerealelor, mai ales transportul terestru și a subliniat că acești factori ne-au împiedicat să ne îndeplinim obligațiile atât față de foștii noștri aliați – Anglia și Franța – cât și față de zonele de ocupație din Germania și Japonia pentru care suntem răspunzători.

Dl. Ralea a declarat că nu dorește să pună acum un accent special pe problema cerealelor; el a folosit-o ca un exemplu de modul în care Statele Unite și-ar putea face simțită prezența în România. Colaborarea economică este începutul influenței politice. Românii reprezintă o insulă latină într-o mare slavă, un popor de țărani atașați proprietății private asupra pământului. Ei simt nevoia de Occident datorită afinităților de rasă și afinităților lor economice. Dacă Statele Unite le fac reproșuri, îi muștră și îi ostracizează, vor fi nevoiți să cadă sub ceea ce el a prezentat ca fiind o „influență exclusivă“.

„D-le Secretar“ a spus ministrul, „nu ne lăsați dincolo de cortina de fier!“ După un alt schimb de amabilități, dl. Ralea a plecat.

1947 ianuarie 18-19, București. Apelul Partidului Național-Țărănesc „Către națiune” prin care acuza guvernul că a luat măsuri antidemocratice.

CĂTRE NAȚIUNE

Către voi, milioane de cetățeni și cetățene care cu sufletul încălzit de dragoste de Neam și de Țară, v-ați dus la urne – să vă spuneți voința voastră cinstită despre felul cum trebuie și de către cine trebuie să fie cărmuită această Țară – ne îndreptăm cuvîntul nostru de mulțumire și admirație.

De mulțumire, pentru că ați dat ascultare chemării noastre care s-a adevărit că este una cu voința Țării.

De admirație, pentru că în vremurile acestea de grea prigoană, a tuturor libertăților, ați mers ca niște eroi legendari, expunându-vă bunurile, libertatea și viața pentru credințele voastre.

Țara noastră este bătuită astăzi de cea mai neagră urgie care s-a abătut vreodată asupra ei. Arse sunt câmpiile, arse sunt sufletele noastre, arse năzuințele noastre spre libertate și lumină. Teroarea, minciuna, falsul încearcă să culce la pământ orice licărire de libertate, orice îndemn spre mai bine. Demnitatea și mândria noastră națională sunt îngenuchiate.

La 6 martie 1945, o mână de oameni pe care țara nu i-a văzut la muncă au confiscat puterea.

De atunci încoace au batjocorit toate instituțiile țării, funcționarii Statului care nu s-au supus acestor oameni improvizați au fost dați afară. Armata Țării, sub pretext de democratizare, a fost deposedată de elemente capabile și indepedente și aservită intereselor politice, Justiția a fost înfrântă în tot ce avea ea mai bun, judecătorii dați afară și înlocuiți cu simbriași ai regimului.

Muncitorimii i s-a luat dreptul la muncă. Cei care n-au consimțit să fie slugi păcătoase ale regimului, ci oameni liberi, au fost epurați fără milă.

Cetățenii care nu au acceptat robia au fost persecutați. Negustorii, meseriașii, industriașii, – urmăriți în interesele lor.

Temnițele, tortura, persecuțiile, înscenările cele mai infame, arestările, asasinatele, atacurile brutale și cu totul neprovocate, tot ce a inventat arsenalul infernal al hitlerismului și fascismului a fost perfecționat, sporit și aplicat cu o cruzime de neegalat.

Presă partidelor democratice a fost suprimată. Toate publicațiunile pe care Partidul Național-Țărănesc le avea înainte de 6 martie 1945 au fost suprimate, cluburile închise, întrunirile oprite.

Față de această stare de lucruri, însăși Națiunile Unite au cerut un regim mai omenos, iar prin acordul de la Moscova, s-a pretins – și Guvernul și-a luat angajamentul solemn – să restaureze libertățile și să facă alegeri libere.

Guvernul nu a împlinit nici un angajament, a călcat în picioare obligațiunile luate în mod solemn.

Guvernul a convocat Corpul Electoral pentru 19 Noiembrie 1946.

Ați văzut ce au fost aceste alegeri. Ați văzut cum s-au răscolit din arsenalul întinericului, toate mijloacele pentru îngenuncherea voinței naționale, pentru batjocorirea alegerilor, pentru săvârșirea furtului și pentru falsificarea nereușită a credințelor voastre.

Acuzăm acest guvern al teroarei, dictaturii și reacțiunii că a călcat în picioare legile țării, libertățile neamului românesc, drepturile individuale și colective ale poporului.

Îl acuzăm că a refuzat să înscrie în listele electorale pe cei ce aveau dreptul legal de a fi alegători, că a refuzat să împartă cărțile de alegător celor ce erau înscriși.

Îl acuzăm că a terorizat cu banda de bătăuși populația care se împotriva dictaturii guvernamentale.

Îl acuzăm că a lăsat să fie asasinați atâția și atâția nevinovați, fără a urmări pe făptuitorii bine cunoscuți ai fărădelegilor.

Îl acuzăm că a întocmit secțiunile de votare în așa fel ca alegătorii să nu poată ajunge la locul de votare.

Îl acuzăm că a călcat în picioare propria lui lege electorală pe care a întocmit-o, fără asentimentul partidelor democratice, asentiment impus prin Acordul de la Moscova. Această lege electorală, cu tot caracterul ei reacționar, s-a dovedit insuficientă față de lipsa totală de popularitate a Guvernului.

Au fost îndepărtați bărbații noștri de încredere, ca să se opereze fără control.

Au fost introduse în urne buletine pregătite, înainte de începerea votării, au fost date cărți de alegător în alb sau unor persoane neîndreptățite, pentru a vota în repetate rânduri. S-a despuiat scrutinul fără asistență legală, rezultatul votării a fost falsificat, procesele verbale au fost schimbate, iar rezultatele odată măsluite au fost din nou rectificate.

Acuzăm guvernul că s-a făcut vinovat de crima de falsificare a voinței naționale.

Îl acuzăm că, prin politica lui nefastă, a provocat, pe lângă umilirea cetățenilor, haosul economic și înfometarea maselor populare.

Dar conștiința națională a vibrat puternic, din colibă până în palat.

Toată admirația și recunoștința noastră o închinăm țărănimii care s-a ridicat uriaș zăgaz de oțel, opunându-se celor care voiau să cheltuiască atât de ieftin independența și demnitatea noastră națională.

Vor binemerita de la Patrie femeile române, pentru dârzenia și cuminența cu care au știut să mânuiască arma votului, luată pentru prima dată în mâna lor.

Muncitorii români vor binemerita de la Patrie și vor avea prilejul să se bucure de rodul luptei lor. Ei au făcut front împotriva celor care, înarmați cu pistoale, voiau să le răpească libertatea.

Lăudat să fie tineretul care s-a cinstit pe sine, aruncându-se în luptă cu nemăsurată abnegație și dragoste de Neam și libertate, urmând pildele înaintașilor din 1848, 1906, 1918 și 1944. Vigoarea lor este garanția viitorului.

Națiunea și Partidul nu vor uita niciodată și vor binecuvânta pe toți cei ce au suferit și suferă în această luptă. Martiriul lor asigură perpetuarea ființei naționale.

Sărutăm rănilor și obrații loviți și umiliți. Ne închinăm memoriei celor căzuți eroic, pentru apărarea drepturilor sfinte ale Neamului.

Români! Voi, cei insultați în demnitatea voastră de oameni liberi, aveți dreptul să chemați guvernul și uneltele lui în fața Tribunalului Națiunii. Impilatorii și falsificatorii nu vor rămâne nepedepsiți.

Nedreptatea va fi pedepsită.

Nimeni nu poate fi judecător peste Națiune, decât Națiunea însăși.

Smulgeți masca tiranilor de pe fața lor. Nici un cetățean sau cetățeană nu poate recunoaște aceste alegeri. Cu toții trebuie să pretindă alegeri noi înfăptuite de către un guvern care să asigure libertatea lor.

Vă chemăm la luptă împotriva dictaturii și tiraniei. Satele noastre năpădite de bătăuși și cuțitari, care voiesc să pedepsească pe cei care nu sunt slugi plecate ale regimului, trebuiesc curățate. Slujbașii care au trădat Națiunea, trebuiesc denunțați, actele lor păcătoase, dezvăluite și înfierate.

Cu toate nelegiuirile lui, guvernul nu a fost în stare să stoarcă majoritatea. Guvernul a rămas în minoritate. Guvernul a căzut în alegeri.

Lumea întreagă cunoaște voința adevărată a Țării, cunoaște minciuna și fraudă guvernului.

Și știe că Parlamentul lui nu poate lega destinul Neamului.

Acesta a fost rostul suferinței voastre. Rostul luptei dârze, pe care ați purtat-o cu atâta bărbăție.

Pătruns de măreția jertfei voastre, Partidul Național-Țărănesc se închină în fața avântului spre libertate, a virtuților cetățenești și a spiritului vostru de sacrificiu și vă cheamă la luptă neînfricată, până la victoria deplină.

Această victorie a sufletului românesc va însemna: independența țării, libertatea cetățenilor, muncă cinstită și pâine pentru toți.

IULIU MANIU
PREȘEDINTELE PARTIDULUI NAȚIONAL-ȚĂRĂNESC

◆
„Dreptatea”, nr. 261 și 262 din 18 și 19 ianuarie 1947

1947 ianuarie 29-30, București. Apel al Partidului Social-Democrat Independent (Constantin Titel Petrescu) adresat studențimii pentru participarea la viața socială și politică.

UN APEL AL PARTIDULUI SOCIAL-DEMOCRAT INDEPENDENT

Primum spre publicare, următoarele:

Studențimea trăiește astăzi, în țara noastră, moment de însuflețire și înălțare sufletească.

Dorința de libertate și pornirea generoasă spre idealul de dreptate socială – sentimente oprimate în șirul neîntrerupt al regimurilor de dictatură – cer, cu înfrigurare, satisfacție.

Studențimea este dornică de cultură înaltă și de viață civilizată trăită într-o patrie liberă și independentă, stăpână pe destinele ei.

Studențimea vrea să învețe carte și vrea pentru aceasta să aibă libertatea de a veni în contact, cât mai apropiat, cu valorile spirituale ale lumii întregi.

Studențimea românească vrea însă ca și pe planul vieții publice să fie perfect informată asupra tuturor curentelor de opinie, din toate țările eliberate de duhul rău al războiului.

Fiecare generație socială, cu starea sufletească ce o caracterizează, cu tendințele comune de idei și sentimente își are menirea în acțiunea de ridicare a neamului, din care face parte.

CHEMARE CĂTRE STUDENȚI

Tinerimea studiosă de azi, ce-și croiește drum în viață printre ruinele fumegânde încă, are menirea de a contribui prin muncă serios științifică, dar și cu elan generos, la îndrumarea poporului nostru, pe cale morală și intelectuală, punându-i însă la temelia vieții o reală prosperitate economică.

Studențimea trebuie să tindă din toate puterile sufletului ei tânăr – maturizat de suferințe – să dea cuvântului progres înțelesul lui autentic și larg.

Prin progres, studentul român, pătruns de tragedia vremurilor de ură și intoleranță, definitiv dispărute, înțelege: dezvoltarea liberă a tuturor forțelor sociale și spirituale ale timpului nostru. Dezvoltarea făcută posibilă de singurul regim care potolește răzburări și înseninează frunțile: regimul binefăcător al socialismului democratic cu corolarul său ineluctabil: libertatea gândului.

Libertatea pentru toate gândurile cinstite și constructive este tot atât de indispensabilă omului ca și aerul pe care-l respiră.

Partidul Social Democrat Independent luptă – în grele împrejurări – pentru asigurarea definitivă a tuturor libertăților publice, – deci și a libertății de cugetare.

Partidul Social Democrat Independent, cu suflul lui tineresc de viață nouă, este exponentul firesc al tineretului intelectual. Socialismul democratic unește, în ființa lui, cele mai puternice tendințe ale momentului istoric actual. Acestea sunt:

Pacea constructivă, pacea economică, – binefăcătoare pentru toate popoarele;

Democrația socială;

Libertatea intelectuală;

Egalitatea politică a tuturor națiunilor.

Tineri,

cu inima înfierbântată de dorul de carte și de viață trăită omeneste, uniți-vă cu noi, pentru a asigura printr-o acțiune comună și în lumina ideilor socialiste și democratice: mișcarea spre progres a poporului român, instaurând și în țara noastră:

ordinea și munca;

dreptatea pentru toate categoriile de producători: țărani, muncitori, micii burghezi și intelectuali;

sinceritatea politică, desăvârșită: respectul demnității personale.

Cu puține cuvinte:

socialismul democratic, cu libertatea gândului, a vorbei și a scrisului.

Președinte,

Constantin Titel Petrescu

◆
„Dreptatea”, nr. 268 din 29/30 ianuarie 1947

5

1947 ianuarie, București. Notă informativă privind activitatea Partidului Național-Țărănesc la începutul anului 1947.

NOTĂ

Prof. Ioan Lupaș a avut o întrevedere cu Maniu la Sibiu de două ore. Prof. Lupaș este rudă cu Maniu prin alianță, este căsătorit cu Lia Boilă. El a adus dispoziții de la Maniu, fapt ce a dat loc la convocarea delegației permanente a P.N.Ț., semnalată cu nota 814 din 29 ianuarie 1947. În aceste dispoziții prevede ca organizațiile din țară să nu facă manifestații publice până la semnarea Tratatului de pace.

Din discuțiile avute cu Iuliu Maniu la Sibiu, Iuliu Maniu i-a precizat următoarele:

Alegerile din noiembrie nu vor fi recunoscute de anglo-americiani.

În luna martie sau aprilie vor avea loc noi alegeri.

În acest sens Maniu a primit asigurări din partea anglo-americanilor, chiar rușii sunt de părere ca noi alegeri să aibă loc, însă trebuie găsită o soluție pentru a nu ieși știrbită din această situație marea putere din răsărit.

În privința alegerilor din noiembrie Maniu a precizat următoarele:

Am cerut anglo-americanilor observatori, dar guvernele anglo-americane au refuzat. Anglo-americanii au motivat spunând: în momentul în care vom trimite delegați înseamnă că luăm parte oficială la alegeri și atunci ar trebui să trimitem un personal mare ce ar necesita timp îndelungat, ori momentan nu avem acest personal la dispoziție. Guvernele anglo-americane sunt la curent cu pregătirea alegerilor din România, vă vom trimite în schimb informatori formați din gazetari și oameni din misiunile ce se află în România.

Maniu a cerut pentru fiecare județ observatori, dar, din lipsă de personal s-au pus la dispoziție pentru Ardeal cinci echipe conduse de oamenii P.N.Ț.

Brașovul singur a avut o echipă care nu a făcut deplasarea în alte județe.

Atât Partidul Național-Țărănesc cât și anglo-americanii au dat mare importanță centrului Brașov.

Echipele străine au colindat țara strângând material documentar privind alegerile. Materialul strâns este suficient și destul de compromițător față de actualul guvern.

◆
Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri-Serviciul Special de Informații, Partide politice, dosar 26/1947, f. 1.

6

1947<ianuarie>, București. Notă informativă a Inspectoratului de poliție privind activitatea membrilor Partidului Național-Țărănesc.

Partidul Național-Țărănesc – Maniu

Informații din cercurile maniste arată că:

1. Un grup de membri ai partidului P.N.Ț, urmăresc cu atenție reorganizarea partidului pe baza adaptării programului la noile condiții de viață socială.

În acest scop s-au expedit unor organizații în care membrii inițiatori au mai multă priză – un proiect de manifest, prin care conducerea partidului să fie obligată a recunoaște greșelile făcute, necesitatea schimbării programului, cât și utilitatea cooperării cu toate partidele pentru reintrarea în viața politică a țării.

În cazul când conducerea actuală ar refuza să-și însușească un asemenea manifest, grupul menționat – care este polarizat în jurul lui Leucuția

și Cezar Simionescu – se va desprinde din partid, revendicând pentru sine titulatura partidului.

În legătură cu aceste deziderate, se pare că – sub influența lui Corneliu Coposu – Maniu ar accepta să se retragă, pentru a se produce aceste schimbări, urmând ca el, din umbră, să continue a sfătui pe prezumtivii conducători.

2. După Paști, s-a hotărât să se experimenteze puterea de penetrație a elementelor PNT în fabrici, prin declanșarea unor greve cu caracter local. Acestea s-ar succede periodic din fabrică în fabrică, ca apoi să se generalizeze pe branșe etc.

3. Ajutorul american a produs diferite comentarii. De unde mai înainte se aștepta ca indiferența Statelor Unite să constituie una din loviturile prin care se spera ca guvernul să fie doborât, acum – prin ajutorul acordat – s-a dat o grea lovitură acțiunii PNT.

Optimiștii și inițiații spun că aceasta constituie una din manevrele americanilor ca să mențină simpatia în popor, care era pe punctul de a fi pierdută, din cauza primei atitudini avute față de foametea din țară.

4. Forurile centrale ale partidului urmăresc cu atenție manevrele d-lui C. Argetoianu. Acțiunea acestuia produce îngrijorare și de aceea se așteaptă o circulară de la centru care să arate atitudinea pe care trebuie să o aibă organizațiile județene.

5. Se atribuie guvernului intenția de a scoate din legalitate partidele de opoziție și a le declara subversive.

Pentru prevenirea traducerii în fapt a acestei intenții, care pentru unii pare a se și concretiza, conducerile partidelor vizate încearcă să ia măsurile dictate de împrejurări.

Ca primă măsură luată în acest scop este arătat protestul marilor partide din opoziție pe lângă Puterile Aliate, urmat de întrevederea lui Iuliu Maniu cu dl. Burton Berry.

Cu acest prilej se afirmă că Maniu ar fi încunoștințat pe reprezentantul Angliei de intențiile guvernului român, iar dl. Burton Berry ar fi asigurat pe Maniu că Anglia este dispusă să nu mai tolereze „astfel de excese și acte antidemocratice“.

Intervenția lui Maniu ca și toate celelalte intervenții făcute până acum pe lângă puterile Anglo-Americane, au fost criticate de un grup de frunțași maniști – așa-zisul „grup“ al obiectivilor – pe motiv că știrbește mândria și independența partidului, iar acțiunea astfel dusă dovedește și o lipsă de capacitate din partea conducătorilor în a-și croi, prin ei înșiși sau cu ajutorul Regelui, condiții favorabile de activitate și dezvoltare.

În ipoteza trecerii în ilegalitate, conducătorii tineretului ar fi cerut mână liberă de pe acum, conducerii centrale, în a organiza cadrele și a facilita posibilitățile necesare unei activități rodnice subversive.

În acest sens și spre a avea concursul necondiționat al elementelor legionare încadrate în P.N.Ț. – Maniu, ca unii ce sunt specialiști în activitatea subversivă, o parte din tineret ar fi cerut conducerii centrale să tempereze și să înlăture animozitățile existente față de acele elemente.

6. Se afirmă că grupul Tilea-Gafencu ar fi obținut din partea guvernului englez asigurări că vor putea pătrunde în țară, în urma unor noi presiuni care vor fi făcute guvernului român.

Guvernul englez ar condiționa cele de mai sus prin obligația ce-și va lua grupul de a polariza toate grupările opozante într-un singur organism, care ținând cont de diferențele de program ale componentelor, ar stabili un plan de acțiune comun și ar înscrie în program cerințele moderne ale vremurilor.

În aceste condiții guvernul englez va cere guvernului român să garanteze grupului amintit liberă activitate politică și inviolabilitatea domiciliilor.

7. Anumite sugestii recomandă lui Maniu să-și autodizolve partidul, iar lui Titel Petrescu ce are ca bază doctrina marxistă, să-și asimileze membrii P.N.Ț. rezultați din această dizolvare, ca astfel format, atât anglo-americanii, cât și rușii să considere Partidul Social Democrat – Independent pe picior de egalitate cu B.P.D.

◆
Arhivele Statului București, fond Direcția Generală a Poliției, dosar 76/1947, f. 7 – 9.

7

1947 februarie 1, București. Observațiile Consiliului de Miniștri privitoare la proiectul Tratatului de pace.

Dl. dr. P. Groza, președintele Consiliului: Domnilor miniștri, îl vom ruga pe domnul vicepreședinte al Consiliului, Gh. Tătărescu, ministrul nostru de externe, să ne pună la curent cu ceea ce trebuie să cunoaștem în vederea plecării noastre la Paris pentru semnarea Tratatului de pace.

Dl. Gh. Tătărescu, vicepreședintele Consiliului: Domnilor miniștri, am arătat Consiliului, într-o primă expunere, care a avut loc în ajunul plecării noastre la Paris, în ce consta Tratatul de pace cu Puterile Aliate și Asociate. Am făcut cu această ocazie un examen general al tuturor clauzelor înscrise în acest proiect al Tratatului de pace. Am făcut o a doua expunere Consiliului după ce ne-am înapoiat de la Conferința de la Paris, arătând în ce au consistat lucrările acestei conferințe, care au fost recomandările pentru conferința finală a celor patru miniștri de externe, care urma să redacteze tratatele definitive, care a fost activitatea delegației guvernamentale și poziția ei luată pentru apărarea intereselor țării noastre.

În această a treia și ultima expunere voi arăta Consiliului care a fost obiectul Conferinței celor patru miniștri de externe reuniți la New York, care au fost schimbările care s-au adus Tratatului și care este aspectul ultim al Tratatului de pace, pe care urmează să-l semnăm la 10 februarie a. c.

La conferința celor Patru Mari Puteri n-a fost convocat nici unul din reprezentanții celorlalte 21 state, care făcuseră parte din Conferința de la

Paris, mai puțin cei patru miniștri, care reprezentau Conferința, și n-a fost convocat nici unul din reprezentanții statelor direct interesate în semnarea tratatelor. Conferința a avut loc numai între reprezentanții celor Patru Mari Puteri: U. R. S. S., Marea Britanie, Statele Unite și Franța.

Am crezut totuși necesar, pentru a urmări lucrările acestei importante Conferințe, de a trimite un observator pentru a ține la curent guvernul cu mersul lucrărilor și cu anumite momente care ne interesau. L-am trimis pe ambasadorul nostru la Londra, domnul Franasovici, pentru că domnul Ralea, ambasadorul nostru în Statele Unite, se găsea în interes de stat prezent la București.

Am putut urmări pas cu pas, moment cu moment, lucrările Conferinței, având grijă de a supraveghea mersul lucrărilor și de a interveni în măsura în care ne era permis să intervenim.

Am intervenit printr-un memoriu căruia îi voi da citire, pentru ca să aveți aspectul complet al grijii, pe care guvernul a avut-o față de lucrările acestei Conferințe și am avut posibilitatea să intervenim pentru apărarea intereselor noastre, mă grăbesc să declar aceasta din capul locului, făcând apel permanent la ajutorul reprezentanților Uniunii Sovietice, la ajutorul domnilor Molotov și Vâșinski, care în această perioadă finală a elaborării Tratatului de pace au susținut interesele României, cu aceeași putere, cu aceeași grijă cu care au susținut interesele noastre în toate celelalte etape internaționale.

Am crezut de bine ca, înainte de a lua o hotărâre finală, România să fie prezentă la lucrările acestei conferințe prin manifestarea concretă a ultimelor noastre revendicări.

Iată, domnilor, memoriul înaintat Conferinței celor patru miniștri de externe în ziua de 28 octombrie 1946.

Voi citi acest memoriu, pentru ca în felul acesta să puteți cunoaște care erau ultimele probleme rămase nesoluționate în legătură cu interesele noastre.

Iată în ce consistă acest memoriu prezentat de noi Conferinței celor patru:

„Observațiile Guvernului român privitoare la proiectul de Tratat de pace cu România.

În momentul în care, în lumina rezultatelor Conferinței de la Paris, Consiliul miniștrilor afacerilor străine se pregătește să pășească la redactarea finală a Tratatului de pace cu România, guvernul român crede de datoria sa să prezinte, cu toată sinceritatea datorită unei opere de atare importanță, câteva observațiuni asupra unui număr de chestiuni pe care le socotește ca deosebit de grave și de importante.

El își îngăduie să nădăjduiască că aceste observațiuni vor fi luate în binevoitoare considerare de către membrii Consiliului, cu prilejul deliberațiilor lor viitoare.

I. PREAMBUL

Poporul român ar resimți în chip dureros refuzul de a se recunoaște prin Tratatul de pace României calitate de cobeligerantă în lupta împotriva Germaniei hitleriste.

Înflăcărarea cu care România întreagă s-a aruncat în această luptă alături de Națiunile Aliate după 23 august 1944, importanța contribuției sale militare în timpul celor 9 luni ce au urmat, marile sale sacrificii, atât de vieți omenești, cât și de bunuri materiale, scrupulozitatea cu care România a executat toate angajamentele sale decurgând din Convenția de armistițiu, toate acestea îngăduie guvernului român să nădăjduiască că această satisfacție pur morală va fi până la sfârșit dată României.

Partea II

CLAUZE POLITICE

Articolul 3 A (Articol nou)

Inserarea acestui articol adițional tinzând, după opinia autorilor lui, la protecțiunea elementului evreiesc din România, este cu totul inutilă întrucât, pe de o parte, țelurile urmărite își găsesc deja expresiunea lor în articolele 3 și 4 din proiectul de Tratat cu România și, pe de altă parte, legislația română, adoptată după 23 August 1944, și-a însușit deja și a pus în practică, în modul cel mai complet, principiile a căror salvagardare se urmărește prin acest articol nou.

Afară de caracterul său vexatoriu – care nu-și găsește nici o justificare – un astfel de text ar risca să provoace în România regretabile curente de opinie în detrimentul chiar al populației evreiești din România. Iată de ce este de dorit ca textul în chestiune să fie până la sfârșit înlăturat.

[...]

Partea VI

CLAUZE ECONOMICE

Articolul 24

Paragraful 4

Guvernul român solicită reducerea la 1/3 și nu numai la 75%, a compensațiilor pentru daunele pricinuite bunurilor Națiunilor Unite pe teritoriul român, prevăzute de articolul 24, astfel cum această reducere a fost propusă de către delegațiunea sovietică în proiectul inițial.

Guvernul român crede că este cazul să înfățișeze considerațiunile următoare:

Articolul 11 al Convenției de armistițiu din 12 septembrie 1944, care prevede că despăgubirile de acordat pentru pierderile pricinuite bunurilor aliate vor fi fixate mai târziu, prevede în același timp că reparațiunile de plătit Uniunii Sovietice nu vor fi reclamate decât în parte.

Ori, această reducere, foarte importantă, a fost acordată nu pentru motivul că s-ar fi ținut seama de faptul că economia românească ar fi incapabilă de a suporta o sarcină mai mare, ci pentru motivul că s-a recunoscut că România merită un tratament mai îngăduitor, dat fiind actul de la 23 August 1944 și valoarea acțiunii politice și militare ce a urmat.

Ni se pare că aceleași motive impun o reducere a compensațiilor de acordat pentru pierderile suferite de către bunurile aliate, mai însemnate decât aceea care a fost admisă, cu toate că, în speță, este vorba de un efort în cele mai multe cazuri de plată și nu de transfer.

Aceasta, cu atât mai mult cu cât situația economică a României este, în acest moment, extrem de gravă: un al doilea an de secetă, care a compromis cu totul recolta de porumb, a făcut să se ivească în clipa de față spectrul foametei și a creat pentru economia agricolă a țării o situațiune extrem de critică, de pe urma căreia România va suferi încă mult timp consecințe foarte grave.

Guvernul român mai cere ca reducerea să fie aplicată în mod general, deci și daunelor provenind din măsurile discriminatorii (art. 24, paragraful 4, e).

Articolul 24, bis (Articol nou)

Inserarea unui articol adițional, prevăzând restituirea bunurilor, drepturilor și intereselor sau, în lipsă, compensațiuni pentru pierderile și daunele pricinuite evreilor cetățeni români, victime ale măsurilor rasiale, este inutilă dat fiind că legislațiunea română, adoptată după 23 August 1944, a dat, din acest punct de vedere, cea mai largă satisfacție posibilă tuturor persoanelor în cauză.

Pe de altă parte, este locul să se facă observațiunea că textul propus la alineatul prim al acestui articol, punând, fără nici o distincțiune, principiul compensațiunii integrale, ar crea evreilor cetățeni români, în ce privește daunele de război propriu-zise, o poziție privilegiată în raport chiar cu cetățenii Națiunilor Unite, care, în conformitate cu noul articol 24, nu se pot aștepta, pentru daunele suferite de ei, decât la o compensație de maximum 75%. Pe de altă parte, faptul de a nu înlătura cazurile de forță majoră, în special faptele de război, ar duce la crearea pentru evreii români a unei pozițiuni privilegiate în raport cu ceilalți cetățeni români, ceea ce ar fi împotriva principiului egalității cetățenilor unei aceleiași țări.

În ce privește dispoziția finală a acestui articol, prevăzând în special predarea către Organizația internațională a refugiaților (sau către orice altă organizație desemnată de Consiliul Economic și Social al O.N.U.) a bunurilor nereclamate, abandonate sau fără moștenitori, care au aparținut unor cetățeni români victime ale măsurilor rasiale, pentru a fi întrebuințate în România, în scopuri de asistență în favoarea unei anumite categorii de cetățeni români, ea este inutilă în fond – date fiind intențiunile Guvernului român de a satisface, în cadrul legislației sale interne, cererile care au determinat prezentarea textului în chestiune – și reprezintă o

atingere fățișă a drepturilor României ca stat suveran și o ingerință periculoasă în afacerile sale interne.

Pentru motivele expuse mai sus, și chiar în interesul evreilor români vizați prin dispozițiunile articolului menționat, este cazul ca acest articol să fie îndepărtat în întregime.

Articolul 26

În privința acestui articol, care prevede utilizarea bunurilor românești situate pe teritoriul fiecărei Puteri Aliate și Asociate, pentru lichidarea oricărei reclamații a acestei Puteri sau a supușilor ei față de România, Guvernul român cere cel puțin exceptarea, conform excepțiilor prevăzute, a disponibilităților Băncii Naționale a României (cca 36 milioane dolari).

El cere, de asemenea, ca utilizarea bunurilor neeliberate să fie stabilită pe calea unei înțelegeri bilaterale cu România și nu în mod unilateral, cum prevede textul.

Articolul 27

România datorește Germaniei – în special în urma creditelor acordate de Germania statului român sau administrațiilor românești, pentru cca 1 013 milioane RMK – un total care în cifre rotunde și după rezultatele definitive ale lichidării, atinge suma de 1 100 – 1250 milioane RMK.

Pe de altă parte, România este creditoarea Germaniei pentru o sumă aproape egală, din care, 1 056 milioane RMK sold activ în clearing, în afară de orice discuție, rezultând din exportul românesc în Germania.

Articolul 27 prevede că România renunță la această creanță față de Germania.

Suprimarea creanțelor României față de Germania, după cum prevede textul articolului 27, astfel cum a fost propus, ar obliga România să facă un nou efort pentru a lichida datoriile sale.

Cu alte cuvinte, România – după ce a exportat mărfuri a căror contravaloare reprezintă tocmai soldul său activ în clearing, susceptibil de a acoperi datoriile sale – ar fi obligată, în urma anulării creanțelor sale față de Germania, să exporte a doua oară în vederea lichidării aceluiași datorii. Faptul acesta ar avea drept rezultat că o parte a reparațiilor datorate U.R.S.S. de către Germania – pentru plata cărora s-a instituit în mod special subrogarea prevăzută de articolul 25 – va fi plătită în realitate nu de Germania ci de România din materia deja destul de redusă de care se va putea să mai dispună în viitor.

Date fiind considerațiunile expuse mai sus, guvernul român roagă, în cazul în care textul articolului 27, astfel cum a fost propus cu majoritate simplă de către Comisiune, ar fi reținut, să se adopte un amendament, sub forma unui alineat nou, având cuprinsul următor:

„Cu toate acestea, renunțarea prevăzută în articolul de față nu se aplică creanțelor românești față de Germania, inclusiv soldul activ al Băncii Naționale a României în clearingul româno-german, decât în măsura în

care aceste creanțe depășesc eventual totalul creanțelor germane față de România, transferate în favoarea Uniunii Sovietice prin aplicarea dispozițiilor Tratatului de față“.

Articolul 30 bis (Articol nou)

Acest articol, introdus în urma unui amendament al Uniunii Sud-Africane, prevede pentru România obligațiunea de a plăti un preț echitabil, ținând seama de piața mondială, pentru mărfurile ce România va livra în contul reparațiilor și care ar fi procurate de supușii Națiunilor Unite.

Este locul să se observe că, chiar dacă ar exista un preț mondial necontestat pentru un anume produs, exprimat în dolari, în lire sterline sau în franci elvețieni, acest preț nu ar avea nici un înțeles pentru produsele românești similare, din cauza imposibilității de a exprima acest preț în lei, în lipsa unei relațiuni generale și stabile între leu și monedele sus-menționate.

Operațiunea inversă, adică stabilirea unei comparațiuni între prețul în deize străine practicat pentru un produs anumit și într-un anumit moment, pe o piață determinată, și prețul în lei – fixat pe baza costului de producție – pentru același produs și în aceeași perioadă, permite să se ajungă la un curs de schimb al leului în raport cu deviza străină respectivă, curs care însă nu este valabil decât pentru exportul românesc al produsului în chestiune la o anumită epocă și către o piață determinată.

Trebuie să se mai precizeze, pe de altă parte, că dacă prețurile de vânzare ale produselor românești sunt stabilite pe baza costului lor de producție, elementele constitutive ale acestui cost – mâna de lucru și materia primă – sunt plătite de asemenea la prețuri specifice pieței românești, care n-au nimic comun cu prețurile engleze și americane ale acestor produse.

Consecința adoptării amendamentului sud-african ar fi acordarea unor prețuri speciale în lei pentru produsele aparținând supușilor Națiunilor Unite, superioare prețurilor interne românești, fără a ține seama de nivelul scăzut al prețurilor la care acești supuși ai Națiunilor Unite își procură în România mâna de lucru și materialele necesare.

Aceasta ar însemna să se creeze, în favoarea supușilor în chestiune, o situație privilegiată fără nici un temei, afară numai dacă guvernul nu se va vedea obligat să adopte în privința lor unele măsuri speciale conform cărora ei vor fi obligați să plătească mâna de lucru și materia primă la prețurile mondiale, chiar dacă sunt procurate în România. Pentru motivele deja invocate în memoriile sale anterioare și pentru cele expuse mai sus, guvernul român solicită suprimarea acestui articol.

Dispoziția adițională cerută de către Guvernul român

În legătură cu clauzele economice ale proiectului de Tratat de pace în special ale art. 23 (restituirea bunurilor ridicate prin forță sau constrângere din teritoriul Națiunilor Unite), ale art. 25 (cedarea către U. R. S. S. a bunurilor germane în România), și ale art. 26 și 27 (v. mai sus), guvernul

român își exprimă dorința ca o dispoziție specială înserată în tratat să prevadă convocarea unei conferințe internaționale pentru reglementarea situațiunii materialului rulant străin aflat în România și pe care România l-ar putea pierde în baza art. 23 și 25, precum și pentru reglementarea situațiunii materialului rulant românesc aflat în străinătate, pe care România l-ar putea pierde în baza articolelor 26 și 27.

PARTEA VII

CLAUZE RELATIVE LA DUNĂRE

Articolul 34

În ce privește navigația pe Dunăre, Guvernul român este de părere că organizarea regimului internațional al acestui fluviu trebuie să fie rezervată numai riveranilor.

Înfățișând acest scurt memoriu studiului binevoitor al Consiliului miniștrilor afacerilor străine, guvernul român nu se poate împiedica de a-i semnala că capacitatea economică a României a ajuns la un nivel de adevărată sleire, ca urmare a efortului făcut în ultimii ani, a distrugerilor suferite, a considerabilei uzuri a echipamentului industrial, precum și a nenorocirii provocate de doi ani de secetă.

I se pare deci indispensabil să solicite să se lase României resursele necesare în scopul de a putea asigura funcționarea serviciilor sale publice, precum și reluarea vieții economice.

Domnilor, memoriul acesta cuprinde, față de lucrările Conferinței celor patru de la New York, apărarea tuturor intereselor, care, după concepția noastră, fuseseră neglijate, atât prin primul proiect al Tratatului de pace, cât și prin recomandările Conferinței de la Paris.

Conferința a avut loc. Așa cum am spus, am avut în chip constant sprijinul neprecupețit, întru susținerea revendicărilor noastre, al reprezentanților Uniunii Sovietice. Dacă aceste revendicări au putut fi soluționate favorabil nouă – și veți vedea imediat care au fost soluționate favorabil și care nu în primul rând a fost datorită unei concepții gonoralo, care a dominat lucrările Conferinței celor patru de la New York: orișice avantaj se făcea României, era reclamat imediat de alții, în favoarea altor state foste inamice. În domeniul militar, politic și economic o soluționare avantajoasă a unei probleme pentru România era numaidecât reclamată pentru soluționarea avantajoasă a unor litigii deschise cu alte state. Aceasta a fost dificultatea de fapt, care a împiedicat ca o bună parte din revendicările, pe care noi le-am formulat, să poată fi luată în considerare.

Ce a fost luat în considerare, ce a fost soluționat cu prilejul acestei Conferințe a celor patru mari puteri? Deschid Tratatul de pace și voi face expunere mea, urmând articol după articol.

La cobeligeranță, ni s-a spus, cu multă durere de către prietenii noștri, reprezentanții Uniunii Sovietice, că, cu toate stăruințele lor nu s-a putut

da această satisfacție României, pentru jertfele făcute – care de altfel erau unanim recunoscute de către toți aliații.

Urmând articol cu articol, trebuie să ne oprim la art. 14, la care s-a adăugat o clauză oarecum agravantă a situației create deja de acest articol, care prevede că „România nu va poseda, construi sau experimenta nici o armă atomică, nici un proiectil auto-propulsat sau dirijat și nici un dispozitiv utilizat la lansarea acestor proiectile (altele decât torpilele și dispozitivele pentru lansarea torpilor făcând parte din armamentul normal al navelor de război îngăduite prin tratatul de față), nici o mină marină sau torpilă de tip fără contact funcționând prin mecanism de influență, nici o torpilă umană, nici un submarin sau alt vas submersibil“ – și s-a adăugat: „nici o vedetă torpilatoare și nici un tip special de vas de asalt“.

Grație străduințelor comisiunii noastre militare, mai precis, grație stăruințelor domnului general Dămăceanu, noi reușisem să obținem pentru România dreptul de a avea vedete torpilatoare. Din pricină că Conferința celor patru mari puteri a hotărât ca această armă să nu fie acordată Italiei, Conferința a luat hotărârea ca arma aceasta să nu mai fie acordată nici uneia din puterile foste inamice. Astfel, s-a înserat la sfârșitul art. 14 și această prohibițiune.

Mă grăbesc să adaug că art. 19 al Tratatului prevede: „Fiecare din clauzele militare, navale și aeriene ale Tratatului de pace va rămâne în vigoare până la modificarea ei, în întregime sau în parte, prin înțelegere între Puterile Aliate și Asociate și România sau, după ce România va fi devenit membră a Organizației Națiunilor Unite, prin înțelegere între Consiliul de Securitate și România“.

Prin urmare, după intrarea României în Organizația Națiunilor Unite, se poate acorda României o situație care să permită ameliorarea clauzelor militare, navale și aeriene, pe cale de discuție între Consiliul de Securitate și România sau cu acordul Puterilor Aliate și Asociate.

De la art. 14, trecem la art. 24. Nu mai insistăm asupra celorlalte, fiindcă micile modificări se referă numai la formule noi în ceea ce privește redacția, față de felul cum textele acestea fuseseră redactate la Conferința de la Paris. La art. 24, care este textul de bază în ceea ce privește foarte numeroasele noastre obligațiuni economice, s-au adus substanțiale și importante modificări. Ne întâlnim în primul rând cu alineatul 2 al paragrafului 1 al acestui articol care prevede:

„Dacă va fi necesar, guvernul român va abroga legislația pusă în vigoare la 1 septembrie 1939, în măsura care cuprinde descrieri împotriva drepturilor cetățenilor Națiunilor Unite“.

Textul acesta modificat făcea parte din anexa 4 din Tratat și el prevedea clar obligațiunea suprimării discriminărilor făcute în dauna supușilor Națiunilor Unite în aceste legi. Prin noua redacțiune, este la facultatea guvernului român să facă aceste modificări, fiindcă se precizează: „dacă va fi necesar“. Deci, este o modificare în avantajul punctului de vedere românesc, fiindcă s-a lăsat câmp liber deschis inițiativei noastre.

Mai departe, la alineatul a) al paragrafului 4 al acestui articol, care se referă la repunerea în completă bunăstare a bunurilor aparținând societăților și supușilor Națiunilor Unite și care în cazul când aceste bunuri nu erau restituite sau erau restituite în rea stare, și trebuia să se acorde societății sau cetățeanului respectiv despăgubiri, despăgubirile acestea sunt reduse prin noua redacțiune la două treimi, adică la 66,66%, în loc de 75%, cât era prevăzut din recomandarea Conferinței de la Paris.

Este, prin urmare, din acest punct de vedere o ameliorare sensibilă, deși noua redacție nu dă satisfacție punctului de vedere românesc, pentru care am luptat noi.

Apoi, iarăși este o amendare, în continuare, favorabilă punctului de vedere românesc, pentru că se vorbește de cetățeanul respectiv, care va primi de la Guvernul român o despăgubire de 66,66%, la data plății, pentru a achiziționa un bun asemănător, pe când în recomandarea Conferinței de la Paris textul era: „Un bun de aceeași natură“.

Mai departe, tot la art. 24, paragraful 4, litera d, în ceea ce privește tratamentul de acordat cetățenilor Națiunilor Unite, în ceea ce privește atribuirea de materiale și sume pentru reparațiunea bunurilor lor din România și în ce privește atribuirea de deize străine pentru importul de astfel materiale, se specifică că: „Guvernul român va acorda cetățenilor Națiunilor Unite același tratament ca cel de care se bucură cetățenii români“, pe când la Paris se recomandase ca să se acorde acestor cetățeni un tratament și echitabil, ceea ce ar fi fost înțeles spre beneficiul cetățeanului Națiunilor Unite, pe când aici se precizează că în nici un caz tratamentul nu poate fi mai bun decât cel acordat românului. Din acest punct de vedere este un mare câștig.

S-a obținut iarăși o ameliorare în ceea ce privește dispozițiunile de la alineatul e): „Guvernul român va acorda cetățenilor Națiunilor Unite o indemnizație în lei în aceeași proporție ca și cea prevăzută în alineatul a) de mai sus“ – adică 1/3, iar nu 75%.

Apoi ceva mai important: pe când în textul recomandării de la Paris obligația despăgubirii se acorda și pentru lipsa de câștig, ceea ce lăsa să întrevădem o situație foarte gravă, în noua redacțiune se precizează: „prezentul alineat nu se aplică unei lipse de câștig“.

Mai departe, la paragraful 9 al acestui articol, litera c), la denumirea de „proprietar“, unde potrivit recomandării de la Paris se preciza că în categoria de bunuri intră toate vasele maritime și fluviale, s-a adăugat la cererea reprezentanților anglo-americani că în această categorie de bunuri intră „și vasele care se găseau la 30 septembrie 1939, sau care fuseseră aduse cu forța în apele românești după această dată“. Este vorba de câteva șleपुरi și vase mici care se găsesc în această situație.

Urmând seria articolelor, ne oprim la art. 25, fost 24 bis.

Acest articol a suferit și el modificări importante în avantajul punctului de vedere românesc.

Acest articol tratează bunurile și drepturile sau interesele cetățenilor supuși jurisdicțiunii române care au suferit pagube de pe urma persecu-

țiunilor rasiale sau fasciste. În textul vechi se acorda acestor cetățeni, victime ale persecuțiilor rasiale sau fasciste, despăgubiri reprezentând o compensație deplină și integrală. În textul cel nou se vorbește de o despăgubire echitabilă, ceea ce desigur este o ameliorare din punct de vedere juridic pentru noi.

O importantă modificare avantajoasă din punct de vedere românesc este cuprinsă în paragraful 2 al acestui articol. Este vorba de bunurile rămase vacante de pe urma victimelor persecuțiilor rasiale sau fasciste. Noi ne-am străduit mult ca să eliminăm textul vechi, după care aceste bunuri erau transmise unei societăți internaționale a refugiaților evrei, care societate devenea astfel proprietara tuturor bunurilor vacante. Înțelegeți ușor care ar fi fost urmarea acestei stări de lucruri și ce izvor de ingerințe și influențe nedorite ar fi rezultat din practicarea acestei dispozițiuni.

În urma susținerii acordată de reprezentanții Uniunii Sovietelor, acest text a fost ameliorat. Noi cerusem eliminarea acestei dispozițiuni, dar n-am reușit. Am reușit să obținem doar o ameliorare, după care aceste bunuri rămase fără moștenitori sau nereclamate timp de șase luni după intrarea în vigoare a Tratatului, vor fi transferate guvernului român, organizațiilor din România, care reprezintă asemenea persoane, organizațiuni sau comunități.

Prin urmare, în loc să fie transferate unei organizațiuni internaționale, cu toate inconvenientele cu caracter internațional, al noului proprietar, noi am înserat principiul că organizațiunile naționale evreiești devin proprietarele acestor bunuri.

Desigur că din multe puncte de vedere este un mare avantaj acest lucru.

Dl. dr. P. Groza, președintele Consiliului: Totuși este adevărat că acesta constituie un privilegiu, o excepție de la legile generale ale țării.

Dl. Gh. Tătărescu, vicepreședintele Consiliului: Natural, este încă o dispozițiune grea.

Dl. dr. P. Groza, președintele Consiliului: Care va fi foarte rău comentată. Sper că cei interesați vor pricepe și vor renunța de a beneficia de această dispozițiune.

Dl. Gh. Tătărescu, vicepreședintele Consiliului: Sint convins că evreii înșiși, cei înțelepți, vor înțelege să ia inițiativa înlăturării acestei dispozițiuni, care nu se poate sprijini pe nici un considerent, nici juridic, nici politic.

Mai departe, în art. 28, fost 27, unde se vorbește de bunurile românești din Germania, grație intervenției Uniunii Sovietice, s-a prevăzut la alineatul 1 că de la intrarea în vigoare a Tratatului de pace, bunurile din Germania aparținând României sau cetățenilor români nu vor mai fi tratate ca bunuri inamice.

Este un mare avantaj aceasta.

Mai departe: bunurile aparținând României sau cetățenilor români, ridicate și duse cu forța în Germania, după 12 septembrie 1944, vor fi restituite. Valoarea acestui alineat este scăzută prin data care se pune,

data armistițiului. Atunci germanii fuseseră eliminați de pe teritoriul României și toate raporturile și ridicările de materiale au fost anterioare acestei date. Pe cale de interpretare, s-ar putea însă să se amelioreze această situație. În orice caz, sunt deschise anumite drumuri. Din nefericire la acest articol n-am putut obține ceea ce am fi dorit cu toții: anularea dispozițiunii care anulează creanța germană față de noi, dar lasă în picioare creanța României față de Germania. N-am reușit să soluționăm această dreaptă cerere a României și mă grăbesc să adaug că aceasta este una din ipotecile cele mai grele ce apasă asupra intereselor noastre economice și financiare și una din cele mai grele clauze înscrise în Tratat.

Trecem la art. 31 fost 30, celelalte, peste care am trecut fiind rămase așa cum au fost stabilite la Paris.

Aici este mai mult o modificare de amănunt. Este vorba de clauza națiunii celei mai favorizate, care a primit o definitivă consacrare și toți cetățenii aparținând Națiunilor Unite se pot prevala de această clauză.

În sfârșit, în art. 32 fost 31 se prevede o nouă dispozițiune în ceea ce privește comitetul de conciliațiune.

Vă amintiți că pentru toate diferențele izvorâte din art. 23 și 24, adică acordarea de despăgubiri, toate diferendele acestea trebuiau duse în fața unui comitet de conciliațiune. Noua redacțiune constituie un compromis între teza sovietică și cea americană.

Iată cum este fixată procedura comitetului de conciliațiune:

Orice diferende care s-ar putea ivi în legătură cu art. 23 și 24 și anexele IV, V și VI, partea b) din Tratatul de față, vor fi supuse unei comisiuni de conciliațiune, compusă în număr egal din reprezentanți ai guvernului Națiunii Unite interesate și ai Guvernului român.

A fost adoptat un compromis între două teze în sensul că, dacă nu se ajunge la un acord în trei luni de zile, oricare din cele două guverne va putea cere adăugirea unui al treilea membru în comisiunea de conciliațiune, iar în lipsa unui acord asupra acestei alegeri, fiecare dintre părți va putea cere secretarului general al Organizațiunii Națiunilor Unite să facă această numire.

Mai departe, în art. 33, fost 30 bis, s-a obținut o modificare foarte importantă și favorabilă intereselor noastre, fiindcă ne scapă de marile obligațiuni, pe care le-am fi avut în ceea ce privește prețuirea din nou a bunurilor luate de la cetățenii Națiunilor Unite și vărsate în contul armistițiului, pentru acoperirea reparațiilor.

Potrivit vechiului text, s-a impus României să recalculeze prețurile acestor bunuri pentru trecut și să le calculeze pentru viitor, ținându-se seama de condițiunea prețurilor mondiale. Prin urmare, în practică, bunurile care au fost vărsate Sovieticilor în contul armistițiului, și care au fost cumpărate până acum la prețuri românești, trebuie să fie cumpărate la prețuri mondiale. Vă dați seama ce sarcină bugetară ar fi întrucuripat această obligațiune. În vechiul text se prevăzuse că prețurile acestor bunuri trebuiau să fie în raport cu condițiunile mondiale. S-a eliminat această obligațiune și s-a lăsat ca, pe cale de discuțiuni a l'aimable la

început și cu obligațiunile procedurale mai târziu, să se facă această revizuire de prețuri pentru trecut și calculare de prețuri pentru viitor.

Iată ce spune textul:

„Orice diferende care s-ar putea ivi în legătură cu prețurile plătite de guvernul român pentru mărfurile livrate de acest guvern în contul reparațiilor și dobândite de la cetățeni ai unei Puteri Aliate sau Asociate sau de la societăți care aparțin unor cetățeni ai acestor puteri, vor fi rezolvate fără a prejudicia executarea obligațiilor României cu privire la reparații, prin negocieri diplomatice între guvernul țării interesate și Guvernul român.“

De la țară la țară vom discuta direct această chestiune, fără a avea în considerare nici un element de bază, în orîșice caz cu eliminarea principiului prețului just, în raport cu prețurile mondiale.

Mai departe: „Dacă negocierile diplomatice directe între părțile interesate n-ar duce la o rezolvare a diferendului în termen de două luni, diferendul va fi supus șefilor misiunilor diplomatice din București ale Uniunii Sovietice, Regatului Unit și Statelor Unite ale Americii pentru a fi rezolvat. În cazul că șefii de misiune nu vor ajunge la un acord în termen de două luni, una sau cealaltă dintre părți va putea cere Secretariatului General al Organizațiunii Națiunilor Unite să numească un arbitru, a cărui hotărâre va fi obligatorie pentru părțile în litigiu“.

Prin urmare, nu mai există obligațiunea prevăzută în vechiul Tratat, să țină socoteala de prețurile mondiale, ci este o procedură de conciliațiune de la stat la stat, care ne-ar putea duce până la un arbitru desemnat de O.N.U.

Atmosfera care s-a făcut de cei patru în această chestiune și informațiunile luate pe cale suplimentară în ceea ce privește felul în care urmează să fie aplicat acest text față de realitățile din România, mă fac să cred că vom putea ajunge la o înțelegere, ținând seama numai de prețurile noastre românești, în ce privește dispozițiunea prevăzută de acest text. În orîșice caz, condițiunea prețurilor mondiale a căzut.

Dl. dr. P. Groza, președintele Consiliului: Trebuie remarcată însă și posibilitatea că s-ar putea ajunge, pe cale de arbitraj, la o soluție defavorabilă țării românești.

În orîșice caz, rezultă de aici un învățământ pentru noi toți: să nu mai dăm străinilor concesiuni asupra patrimoniului nostru național. Iată politica greșit dusă în trecut sub raport de exploatare a bunurilor noastre în colaborare cu capitalul străin.

Societățile acestea s-au constituit stat în stat și reclamă pentru ele un regim special de privilegii. Producătorului meu îi plătesc un preț, iar unui concesionar străin, în aceeași țară, când legile sunt generale pentru toți cetățenii, să-i plătesc alt preț? Este și un privilegiu imoral și nedrept. Dar, încă o dată: plătim greșelile trecutului și nu ale noastre. Să tragem însă învățăminte și să veghem, în ceea ce ne privește în special pe noi și guvernul nostru, ca să ne apărăm cu dârzenie de încercările de constituiri

de drepturi și concesiuni asupra bunurilor sau izvoarelor noastre de bogăție.

Dl. Gh. Tătărescu, vicepreședintele Consiliului: În sfârșit, domnilor, ultima modificare adusă Textului de la Paris – și foarte importantă – pentru regimul Dunării o constituie dispozițiunea înserată în art. 36, fost 34, care prevede: „Navigațiunea pe Dunăre va fi liberă și deschisă cetățenilor, vaselor de comerț și mărfurilor tuturor statelor pe picior de egalitate, în ce privește taxele portuare și de navigație și condițiile la care este supusă navigațiunea comercială. Dispozițiunile de mai sus nu se vor aplica traficului între porturile aceluiași stat“.

Prin urmare, în acest articol se prevăd principiile – care pentru noi sunt foarte importante – ale libertății și egalității de tratament, precum și dreptul de a fixa condițiuni speciale în această materie. Aceste trei principii dau completă satisfacție punctului de vedere românesc și suntem foarte mulțumiți că au fost înscrise.

N-a fost înscris însă punctul de vedere pentru care am militat – și nu este timp acum, dar într-o viitoare ședință, cu ocazia ratificării Tratatului de pace, vom avea de examinat care trebuie să fie punctul de vedere românesc în ceea ce privește regimul de navigație pe Dunăre, în legătură cu poliția, cu drepturile riveranilor și cu tot ceea ce am spus că constituie regimul de navigație de la izvoarele Dunării și până la Marea Neagră – n-a fost înscris ceea ce cerusem noi, ca o anticipare: ca la viitoarea conferință ce va avea să reglementeze regimul acesta să nu participe decât riveranii.

Această cerere era în legătură cu un alt principiu, de mult stabilit în politica noastră din trecut, când, în ocaziuni care i-au fost date de istorie, România a căutat de 40 ani încoace să se libereze de ipoteca pe care o constituie Tratatul încheiat în 1856 la Paris și care, precum bine știți, este acela care reglementa regimul navigației pe Dunăre, de acord cu cele șase mari puteri de atunci, în absența Rusiei, în vremea aceea și firește acordând României o parte foarte redusă în ceea ce privește dreptul de administrație în navigația pe Dunăre, de la intrarea ei în țară și până la Deltă. Principiul acesta n-a fost înserat nici în tratat, nici în protocolul încheiat după semnarea tratatului. Din informațiile neautentice obținute de noi rezultă că în primele șase luni de la punerea în aplicare a Tratatului de pace, adică de la schimbarea textelor de ratificare, trebuie convocată o conferință a Dunării, la care vor lua parte și neriveranii. Prin urmare, acest punct de vedere n-a fost împărțășit. Vom vedea atunci ce atitudine va trebui să adoptăm și care va fi poziția României.

Cu art. 36 am terminat cu marile modificări aduse textului de la Paris. În celelalte părți ale lui nu s-au făcut decât mici schimbări de stil, eliminări de repetiții, precizări, nu însă și modificări importante.

Domnilor, în felul acesta se prezintă Tratatul, după un an jumătate de discuții, la care am fost și noi chemați la Paris, dar care în genere s-a făcut fără consultarea noastră și care incontestabil constituie un act față de care trebuie să ne înclinăm.

Tratatul acesta are, după părerea mea, și părți de lumină și părți umbrite. El consfințește o dată pentru totdeauna drepturile României asupra hotarelor neatrinse ale Ardealului. Acordul acesta cu caracter istoric de reîntregire a Transilvaniei este o operă cu care se mândrește guvernul prezidat de președintele nostru, domnul doctor Petru Groza și este una din marile realizări ale acestui regim.

Tratatul acesta mai prevede încă un lucru, căruia după părerea mea nu i s-a dat suficientă atenție: prin acest Tratat noi eliminăm ipoteca tratatelor de la Versailles și Saint-Germain, care obligau România să accepte un regim al minorităților, care desigur reprezenta o știrbire a plenitudinii suveranității țării românești. Tratatul acesta elimină regimul minorităților instituit prin Tratatul de la Versailles și Saint-Germain și constituie din acest punct de vedere un nou act de consfințire a independenței noastre în concertul celorlalte popoare. Acest Tratat a fost apoi ameliorat, cu stăruințele noastre, ale guvernului, noi căutând să-i dăm o linie cât mai apropiată de interesele noastre.

N-am reușit întotdeauna.

Să nu uităm – și viu acum la părțile adumbrite ale Tratatului – și avem datoria să facem ca acest lucru să-l înțeleagă și țara, că acesta este un Tratat pentru o țară învinsă. Tratatul acesta este Tratatul încheiat în urma unui război pierdut. Să nu plecăm de la alt punct de vedere. Actul de la 24 august 1944, săvârșit de regele și de poporul nostru, a împiedicat ca învingerea să se transforme în dezastru. Dar pentru prima dată, de un veac, România pierde un război. Suntem o țară înfrântă – și de aici vin toate părțile adumbrite din acest Tratat.

Noi ne realizăm destinul. Am avut până acum destinul să fim numai țară învingătoare. Am fost învingători în războiul de la 1877, după care România și-a câștigat independența, am fost învingători în războiul nenorocit din 1913, când România a făcut, după părerea mea, o mare greșală...

Dl. dr. P. Groza, președintele Consiliului: De fapt, acela nici n-a fost un război: a fost un marș militar dirijat spre spatele unui inamic, angajat în altă parte.

Dl. Gh. Tătărescu, vicepreședintele Consiliului:... am fost învingători în 1916. Este prima dată acum, într-un veac de dezvoltare politică, că pierdem un război. Plătim noi greșelile unui regim dement, care a dus țara într-un război ce nu corespundea intereselor țării.

De aceea, unele clauze ale acestui Tratat sunt foarte bune, iar pe altele le socotesc personal chiar nedrepte. Am căutat ca pe acestea din urmă să le ameliorăm. Într-unele părți am reușit, în altele nu.

Vom căuta și de aici înainte să ameliorăm unele din clauzele Tratatului. Vom vedea – cer această încuviințare împreună cu delegația, care s-a hotărât să semneze acest Tratat – după ce vom lua contact și cu realitățile de la Paris, când vom merge să semnăm Tratatul, dacă va fi locul să facem anumite declarațiuni, care să pună în lumină poverile pe care acest Tratat le pune României și dificultățile pe care noi le vom avea de întâmpinat la aplicarea lui.

Tratatul, așa cum este, cu părțile lui luminoase și cu părțile lui umbroase, este un act care trebuie acceptat. El pune capăt unui tribut nenorocit și deschide un drum de lumină, pentru că așa a fost cu Transilvania redobândită după patru ani de urgie, așa a fost cu regimul minorităților, care era un regim de capitulațiuni speciale și cu teritoriul nostru așa cum este și care poate constitui pentru neamul românesc terenul pe care să se dezvolte tot complexul de însușiri care poate face din neamul românesc un neam care să-și aducă contribuția la civilizația lumii. Cu acest teritoriu, așa cum este acum, cu suveranitatea noastră, noi putem privi viitorul cu încredere.

Domnilor miniștri, vă rog să ne încuviințați să semnăm acest Tratat cu eventualele declarațiuni care vom fi siliți să le facem în momentul în care îl vom semna.

Dl. dr. P. Groza, președintele Consiliului: Domnilor miniștri, vă rog să-mi dați voie să închei această parte din programul nostru de astăzi din ordinea de zi, în primul rând mulțumind domnului ministru de externe pentru ampla expunere pe care a făcut-o, expunere care ne absolvă de sarcina de a comenta acest referat.

Am desprins din această expunere că reprezentanții țării noastre și-au făcut datoria din plin; ei au epuizat toate mijloacele, cu toate argumentele – după cum ați văzut și din memoriul pe care l-au depus în fața Conferinței și care a fost citit aici – toate argumentele pe care le-au putut înșirui pentru a determina o soluție care să salvgardeze interesele noastre și care să nu ne impună sarcini sau obligațiuni nepotrivite, prea greu de suportat.

Această muncă depusă de reprezentanții noștri la Conferința de la Paris și în prealabil face ca să repetăm aici mulțumirea pe care i-am adus-o și să avem conștiința liniștită că mai mult nu se poate face, de unde cred că și hotărârea noastră de a da împuternicirea cerută de domnul ministru de externe pentru semnarea Tratatului de pace trebuie s-o dăm în unanimitate și fără nici o șovăire, urmând ca domnul ministru de externe împreună cu delegații care se vor prezenta la Paris la semnare să cerceteze realitățile de acolo, luând contact cu cei în drept și competenți și să vadă dacă este cazul unei manifestări de dorință a noastră, în ce formă și cum s-ar putea face aceasta. Rămâne în sarcina acestei delegații întreagă această răspundere.

Un lucru țin să-l subliniez: întreg Tratatul de pace este o unitate. El nu poate fi divizat. Are, cum spunea domnul ministru de externe, părți umbroase și părți luminoase. Noi nu putem să acceptăm numai părțile luminoase și să refuzăm altele care nu ne convin.

Cei care ne vor face critică și vor fi destui de aceștia, să știe însă că noi ne-am făcut datoria nu numai în decursul tratativelor pentru pace, dar noi ne-am făcut datoria și prin munca noastră de guvernare. Începând de la 6 martie 1945 și până la semnarea acestui Tratat, noi am urmărit consecvent o linie politică a adevăratei democrații și care linie politică a determinat în cea mai mare parte rezultatele obținute, părțile luminoase ale acestui Tratat, începând cu dobândirea în întregime a Ardealului de nord

și până la obținerea integrală a suveranității statului nostru, prin eliminarea părților de care vorbea domnul ministru de externe; dictatul de la Viena, tratatul minorităților.

Politica noastră democrată față de popoarele conlocuitoare a dus în mare parte la acest rezultat.

Deci, încă o dată credem că putem pași la ultimul act de formalitate, la semnarea Tratatului de pace, cu conștiința că am făcut tot ce este posibil pentru a salva interesele țării. În fond, sarcinile sunt grele și mari. Vom face totul ca să ne respectăm semnătura. Dar aceste sarcini vor fi cu timpul lichidate. Ceea ce rămâne însă, țara ca o unitate, cu hotarele ei așa cum sunt, este de ajunsă temelie pentru ca să pășim uniți la reconstrucție, pentru ca să creăm condiții de viață nouă pentru poporul nostru și pentru popoarele conlocuitoare. Depinde numai și numai de munca noastră, de hotărârea noastră de a lucra înainte în slujba progresului și prosperității acestei țări pe care o vedem iarăși suverană, pentru ca pe lângă toate sarcinile s-o vedem pe linie istorică într-o formațiune capabilă de a trăi, cu toate catastrofele prin care a trecut și care puteau crea o altă situațiune tragică și pentru țară și pentru neamul nostru.

Cu aceeași am încheiat discuțiunile asupra acestui punct din ordinea de zi.

◆
Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri, Stenograme dosar 2/1947, f. 4-29.

8

1947 februarie 3, București. Raportul lui Burton Y. Berry, reprezentant al S.U.A. în România, către secretarul de stat al S.U.A., despre viața politică în România în luna ianuarie 1947.

THE UNITED STATES MISSION

BUCHAREST, ROMANIA

February 3, 1947

No: 1375

SUBJECT: Rumanian Politics During January 1947

THE HONORABLE

THE SECRETARY OF STATE,

WASHINGTON

SIR:

I have the honor to report upon those outcroppings that featured Rumanian political life during January in a period that was ostensibly barren of any culminating events of consequence. Following the year-end hollidays, as is the Rumanian wont, a certain period elapsed before the average politician began seriously to think about his profession, although there were a few exceptions such as Mr. Argetoianu, who chose that time

to launch his new party, and those concerned with the suppression of the National Peasant organ DREPTATEA. As the month developed the focus of attention was given to the grave food shortage, and the possibility of securing emergency cereal shipments from the United States was publicized by the Government to allay growing discontent. A flurry followed by a blanket of silence surrounded the departure of the Government's economic mission to Moscow, reportedly called by the Soviets to tie up any loose ends under the peace treaty that might undermine Russian dominance for Rumania's economy. The Democratic Parties' Bloc (DPB) organization announced that it was continuing its formal activity, and the Government Socialists and Communists ostensibly strove for closer integration. Within opposition ranks Peasants, Liberals and Independent Socialists maintained their criticism of the Government and in turn received the snipes of the regime. Meanwhile parliament unobtrusively reconvened and, after a colorless ten days, quietly took another recess.

Food Question

Without doubt the dominant political problem of the month was food. Rations were cut throughout the country and it was undeniable that thousands were starving in the areas of Moldavia struck by last summer's drought. The Government, having ignored the problem during the autumn of 1946 in its single-track purpose of winning the elections, had been slow to take any effective measures with regard to cereal imports since Soviet approval had not been gained for an arrangement of reciprocal payment between Rumania and western countries, such as the United States, which was necessary to secure the quantities of needed imports from the only area where it was available. Reports, despite the lack of any concrete facts, were published by Government papers with assorted trimmings purporting to show that negotiations between Rumania and the United States were favorably progressing and that, as some cabinet ministers publicly stated, food would be available "in good time".

Several cabinet meetings during January were all explained to the public as having for their objective the consideration of the country's food situation. It was announced on January 18 that the succeeding day's meeting had sought to gain the confidence of the peasants by approving a scheme to increase industrial production in order that there may be more products to exchange with the peasants for their hoarded scanty foodstuff supplies. The General Confederation of Labor representatives, who broke a precedent by being at the cabinet meeting, agreed to give their full support to evolve an effective plan to achieve higher production and better labor discipline. Later cabinet meetings received their shav of publicity with announcements being made that the cabinet was considering and approving various proposals and steps made by the American Government and Rumanian Minister Ralea at Washington to resolve the issue.

While the Government instruments were building public hopes, the opposition papers, DREPTATEA and LIBERALUL, engaged in some

healthy debunking, righted stated that no formal arrangements had been concluded between the United States and Rumania for food imports, chided the regime for its explicable delay in searching for food to supplement the nation's very inadequate reserves, denied that the National Peasants and the National Liberals had asked that political conditions be attached by the Americans to any food deliveries, and pointed out the inevitable lengthy delay between the conclusion of any formal import agreement and the arrival and distribution of needed cereals.

A conference of prefects that lasted a few days and ended January 11, was addressed by the Interior Minister, who outlined, the purpose of the conference as seeking to find the best means to alleviate the starvation in famine areas of the country. The press reported the minister as accusing "reactionaries" of inciting the public against the Government because of the food situation and of sabotaging the collections of cereals. He concluded by urging the prefects to take energetic action. This energetic action later appeared in growing reports of collected grain supplies in those surplus-producing districts of the country, which meant forced collections of cereals in the villages by gendarmes and detachments of the Tudor Vladimirescu Division, the Soviet organized division of the Rumanian army.

Sovrum Trade Negotiations and the Peace Treaty

After many false starts mentioned by the press since early last autumn, the Rumanian government delegation bound for Moscow to conclude additional Soviet Rumanian economic agreements finally left on January 10. The large delegation included three cabinet ministers and one under-secretary, being headed by National Economy Minister Gheorghiu-Dej. It was equipped with economic experts to discuss every phase of Rumanian-Soviet economic collaboration, although some delegation leaders admitted privately before leaving that they expected to do little more than sign commercial agreements already formulated by the Soviets and designed to close any loopholes that might be left with the Rumanian peace treaty that could serve eventually to undermine Russia's control of the country's economy. It was expected that the delegation, notably Mr. Gheorghiu Dej, would try to get Russian consent to permit Rumanian bilateral trading with the west for the badly needed cereal imports. However, following the departure of the delegation and one or two press comments, notably from the local Red Army organ that Rumania could bank upon Soviet understanding, the further activities of the delegation were shrouded in silence.

Following the publication of the Rumanian peace treaty in the three Allied capitals all Rumanians showed a great impatience to secure a final and infinitive copy of the treaty, and the press followed with interest the arrival of an official text, which was then discussed in a cabinet session. Prior to receiving the treaty text typical press comment was that in general the economic clauses were severe. However, it was pointed out that with

the signature of the treaty Rumania would then have the right to be admitted to all international organizations and would have the opportunity to secure support for the country's reconstructions.

The treaty text was to be published in Rumania on February 1. Prior to that time, not only had the cabinet discussed the matter, but Mr. Tătărescu had convoked the Foreign Affairs Committee of the Chamber of Deputies to explain the treaty's salient points and to arrange for early parliamentary approval. At this meeting the composition of the parliamentary foreign affairs committee was announced as composed of the following members.

Chairman, Th. Iordănescu (Socialist)
Deputy Chairman, Miron Constantinescu (Communist)
Secretary, Mihail Ghelmegeanu (Plowmen's Front)
Secretary, Alex. Mata (Dissident National Peasant)
Eugen Dunca (Tătărescu Liberal)
Dr. Vlădescu-Răcoasa (Național Popular)

Within the Government

The press reported that the Democratic Parties Bloc had decided to carry on its activities through a central political board composed of the leaders of the six parties in the bloc. That this was a continuing cooperative arrangement was shown by TIMPUL's report of January 21 that the coordinating committee if the DBP parliamentary groups met on both January 18 and 19 and set up a permanent joint parliamentary committee with each DPB party having two representatives. Likewise, the Bucharest and DPB provincial political boards were to be revised and the central political council of the DPB was to give final policy decisions. This DPB political council met January 28 under the sponsorship of the Prime Minister, with leaders from each component party and one from the General Confederation of Labor being present. This key body thus was reported as having the following members:

Groza and Ghelmegeanu (Plowmen's Front)
Teohari Georgescu, Pătrășcanu and Bodnăraș (Communist)
Rădăceanu and Voitec (Social-Democratic Party)
Constantinescu-Iași and Vlădescu-Răcoasa (National Popular Party)
Tătărescu and Bejan (Dissident Liberals)
Eduard Mirto, Anton Alexandrescu and Alexandru Mata
(Dissident National Peasants)
Emilian Angheliiu (General Confederation of Labor).

The United Labor Front met on January 9 and POPORUL, a Socialist paper, claimed that the sessions proved the views of both Socialists and Communists on present problems were "absolutely identical". During this meeting, a commission was formed of three Socialists and three Communists to prepare for a common meeting of the committees of the

Socialist and the Communist parties. The paper stated such a meeting "promises to have a powerful effect upon the political life of this country".

Carrying forward the theme of labor unity, LIBERTATEA of January 12 editorialized upon the recent views of Labor Minister Rădăceanu, and stressed that the main purpose of the United Labor Front is to create mutual trust between Communists and Socialists, while preparing for practical common action in the Socialist struggle. The paper foresaw that this must be before the "common ideal" of the two parties of a single labor party can materialize which, when it does occur, will bring a fusion of all conceptions upon "vital problems of interest to the working classes".

Argetoianu Reenters Politics

On January 3, after a short period of preparation following his return to Rumania, Mr. Constantin Argetoianu, a well-known opportunist politician war horse, issued a manifesto to the country that he was forming a new party called "National Union: Work and Reconstruction". He appealed especially to the middle class and to the peasants, saying that the former had recently been absent from participation in the country's public life, and that the peasants "should organize themselves definitely to assure their social functions". After this cloudy beginning, Mr. Argetoianu affirmed that Rumania should always take care to secure good relations with the Soviet Union, since the country "will always find itself with the immense Russian reality at its door". He then asked for measures to stabilize the country's economy, to limit inflation, and to organize agriculture, as well as urging that capital be given the opportunity to work. He called for a return to economic confidence and for Rumania to receive foreign capital for its reconstructions, which capital should not be "of a colonial, exploiting character". While the Government press was not unfriendly to Mr. Argetoianu's endeavors, LIBERALUL of January 4 ironically commented that the new political group could have attempted to make itself known after securing "the consent of the present government, without which nothing can happen in Rumania...". DREPTATEA NOUĂ, the organ of the Dissident National Peasants within the Government, did strongly attack Argetoianu as an "inveterate cynic" who would have no possibility of solving the country's problems.

In a subsequent press conference, Mr. Argetoianu claimed that his party sought to collaborate with and unite all Rumanians and not to fight any single party. As for current Rumanian problems, the wily politician said "free elections, censorship, individual liberties, are certainly very interesting problems, but for the time being, the problems of bread and cost of living are fare more acute". However, he was gaining few party adherents and JURNALUL of January 30 whimsically remarked he had that day "invited all the members of his party to his house". FAPTA of January 31 listed 98 persons are comprising the party's central committee.

It is considered by men of experience that Mr. Argetoianu has Soviet backing and is being held by the Russians, if needed, as a reserve card. It is known that his return to Rumania from his self-imposed exile in Switzerland was preceded by personal conferences between him and Rumanian and Russian Communist officials. To assist his campaign of elbowing to the forefront of active politicians, Mr. Argetoianu pushed his cause by repeatedly using the device of rumors which he spread concerning alleged agreements made by him with one or another of the local political factions. It was even necessary for DREPTATEA to deny that several of its leaders had interviews with him.

The Opposition

The moves of the political opposition naturally were mainly determined by the country's food situation, and within the National Peasant and National Liberal parties the question was debated as to whether they should make an appeal to the country's peasants to share what scanty food reserves they might have with those starving in Moldavia. They also considered whether it was not advisable to make an appeal to the United Nations or to the three Armistice powers. A division of opinion arose between the Peasants and the Liberals, with the former favouring no action, fearing that a local appeal would be useless in view of the peasants' mistrust of Government distribution of any small cereal quantities made available in the face of strong rumors throughout the country that quantities of grain were being transported from Rumania to the Soviet Union. Likewise, the Peasants considered the appeal would not be interpreted by the Government as based upon humanitarian motives, but would only be given a political connotation. Feeling that opposition action would not hurry by one day the arrival of cereals from abroad, leaders of both parties agreed that it was a governmental function to handle the problem, for which it would be forced to assume full responsibility before the public.

No responsible opposition leader would admit there was a single measure of truth in rumors illustrative of thought in certain circles of the middle hierarchy of the National Peasant Party that the time was not too distant, with the Government allegedly anxiously willing to lay down its responsibilities, when a cabinet could be formed solely from the National Peasant Party. This wishful line emphasized that the Communists, above all, preferred to be on the other side of the barricades in the event of any local disturbances caused by the mismanagement of the present regime, and that the Communists thus would prefer to be in a position to criticize rather than to continue to bear the brunt of national discontent. While experienced politicians described the regime as a fixture which would remain until the Soviet Union gave the word for the slightest changes the above-mentioned theory served as a comforting vision.

At a meeting of certain members of the National Peasant Party on January 23, vice president Mihalache made a statement in the course of

which he stressed that it was duty of the party to be well organized and trained for the future, adding that the party despite all risks must assume the difficult tasks the country imposes upon it. He denied the Communist charge that the party had requested food imports should be conditioned upon political commitments given by the Government, adding that the Peasant Party was solely interested in securing for the benefit of the entire country the immediate food help it needs. Looking toward the future Mr. Mihalache expressed a tempered optimism that "normal conditions" might be restored before too long.

The Independent Socialists have been even more circumscribed in their activities than the National Peasants and the National Liberals because their presence in the opposition upsets the Government pattern of characterizing the opposition as "reactionary". Whenever possible, an attempt accordingly is made to undercut these Socialists of Mr. Petrescu. Thus it was satirically commented by DREPTATEA of January 23 that the Independent Socialist leader, Mr. Titel Petrescu, has been eliminated from the Union of Rumanian journalists for the interesting reason that he has discontinued his press activities when, as the paper points out, Mr. Petrescu's repeated petitions to establish a party paper have been denied and are now used as a pretext to eliminate him from the ranks of journalists.

Censorship and DREPTATEA

The familiar Government censorship tactics were applied with increased severity during January and affected not only the two opposition newspapers, LIBERALUL and DREPTATEA, but struck at SEMNALUL and excised articles from papers such as JURNALUL, SEMNALUL was suppressed for a few days despite its protests that it had merely offered constructive criticism of the Government, and LIBERALUL of January 17 explained to its readers that its December 15 issue did not appear because the editors deliberately suspended publication "in order not offer to our readers an ordinary informative newspaper without attitude". Toward the end of the month LIBERALUL was forced to adopt the same tactics, but additionally addressed a letter, enclosure no. 1, to the Information Ministry in protest at the mutilation measures of the censor. However, the most spectacular case of censorship was that offered by DREPTATEA;

At the end of December, 1946, the National Peasant newspaper DREPTATEA was suspended by the Information Ministry at the request of the Soviet authorities for permitting an article to be published in the paper without full clearance from the censor on the subject of Rumanian reparations to the Soviet Union. While the first part of the article had been approved in writing by censor, the second part had only received telephonic clearance, which the censor's office later denied having given, thus placing DREPTATEA in a most difficult position.

While the editor of the paper, Mr. Carandino, admittedly was negligent in not following the orders of the party's central committee to exclude two topics from discussion by the paper, namely the question of the Armistice and the question of the Rumanian Jews, local press circles felt that with proper handling the problem could have been adjusted within a few days. However, the National Peasant executive committee blew up the incident to great proportions in conversations at the highest political level and, to the disgust of the party's former cabinet representative, Mr. Hațieganu, obliged him to return to Bucharest to handle what he frankly called a small matter that should have been adjusted at the press level.

The military censor on January 8 addressed a letter to the DREPTATEA management, enclosure no. 2, which set forth the demands of censorship that should be met before the paper could be given permission to reappear. There were but two requests: one, that the writer of the offending article should be fired, and second, that the paper should publish an apology saying that the matter of the offending article had never been approved by the party. However, these conditions set off another round of controversy in Peasant official not assume executive committee circles as to whether the party should or should responsibility for the article upon Rumanian reparations to Russia. However, matters of face and feeling were finally adjusted, and on January 18 the paper resumed publication. In that issue DREPTATEA carried the following explanatory note:

"Some time ago the management of the National Peasant Party issued instructions that no article dealing with either the execution of the Armistice Convention or with Rumania's foreign relations should be published in DREPTATEA without the Party's special approval.

The article "The Problem of War Reparations" was published in the DREPTATEA issue dated December 28, 1946, in violation of these instructions.

On the other hand the insertion of that article without previously obtaining clearance for the whole text (reportedly only part of the article in question was passed for press) was due to a mistake which the management of our paper will punish".

Still miffed at the censor, DREPTATEA on January 20 complained that its job had become "infinitely harder" and warned its readers that they should not think at times the editorial staff "has suddenly lost the power to write well, logically or clearly, or that it has forsaken its uncompromising attitude".

Parliament

On January 13, after its lengthy year-end recess, the Chamber of Deputies with little fanfare resumed its colorless activities. Several days later and somewhat bitter because of the manner in which Parliament had been ignoring the food situation since its reassemble, LIBERALUL of January 16 stated that under a direct and true parliamentary regime food

conditions would naturally be the first subject for discussion. It maintained that the manner in which Parliament was going about its work showed a complete lack of touch with reality.

The Chamber was engaging in some activity, however, one subject being the consideration of compensation for victims of racial persecution under the Iron Guard and Antonescu regimes. The discussion apparently consumed most of the January 15 session, as a result of the motion introduced by a Government Bloc deputy from the Union of Rumanian Jews. Little further activity was evidenced except that the members made arrangements to fix their salaries by a law appearing in the Official Gazette no. 18 of January 22 granting parliamentary deputies a monthly salary of, 1,000,000 lei plus 100,000 lei for each sitting they attend.

After lackadaisical sessions and perfunctory business over a ten-day period, during which its deliberations received comparatively small press attention, the deputies adjourned on January 23 and were supposed to reconvene on February 4.

Respectfully yours,
Burton Y. Berry,
Representative of the United States
in Rumania

◆
Arhivele Satului București, colecția Microfilme SUA, rola nr. 666, cadrele 126-133; The National Archives of the United States, Washington D. C., Department of State, R. G. 59, Roll 9, Division of European Affairs, 1946-1949.

Traducere

MISIUNEA STATELOR UNITE
BUCUREȘTI, ROMANIA

3 februarie 1947

Nr. 1375

SUBIECT: Politica românească pe parcursul lunii

ianuarie 1947

SECRETARULUI DE STAT,
WASHINGTON

EXCELENȚĂ,

Am onoarea să raportez asupra acelor fapte care au caracterizat viața politică românească în luna ianuarie, într-o perioadă aparent lipsită de orice evenimente marcante, cu consecințe. După sărbătorile sfârșitului de an, așa cum este obiceiul la români, a trecut un oarecare timp până ce politicianul obișnuit să reînceapă să se gândească serios la profesia lui, deși au fost și câteva excepții, precum dl. Argetoianu, care și-a ales această

periodă pentru a-și lansa noul partid și cei însărcinați cu suprimarea organului național-țărănesc DREPTATEA. Pe măsură ce luna trecea, atenția s-a concentrat asupra reducerii grave a rezervelor de hrană, iar guvernul, pentru a atenua nemulțumirea crescândă, a făcut publică posibilitatea de a asigura transporturi de urgență cu cereale din Statele Unite. O oarecare agitație urmată de tăcere a înconjurat plecarea la Moscova a misiunii economice guvernamentale, chemată de către sovietici pentru a pune la punct orice scăpare a Tratatului de pace, care ar putea submina dominația rusească asupra economiei românești. Blocul Partidelor Democratice (BPD) a anunțat că își continuă activitatea oficială, iar socialiștii și comuniștii din guvern s-au străduit, chipurile, pentru o integrare mai strânsă. În cadrul opoziției, țărăniștii, liberalii și socialiștii independenți și-au menținut criticile la adresa guvernului, primind în schimb bobârnamele regimului. Între timp, parlamentul s-a reunit cu discreție și, după un interval de zece zile anoste, și-a luat în liniște o nouă pauză.

Problema hranei

Fără îndoială, problema politică dominantă a lunii a fost hrana. Rațiile au fost reduse în toată țara și, categoric, mii de oameni au murit de foame în Moldova, care a fost lovită de seceta din vară. Guvernul, care a ignorat problema pe parcursul toamnei lui 1946 obsedat de singurul său scop de a câștiga alegerile, a reacționat lent în a lua măsurile eficiente legate de importul de cereale, întrucât nu se obținuse aprobarea sovietică pentru un acord de plăți între România și țările vestice precum Statele Unite, necesar asigurării cantității optime de importuri din singura zonă unde acestea există. În ciuda lipsei oricăror fapte concrete, ziarele guvernamentale au publicat tot felul de știri care dau impresia că negocierile dintre România și Statele Unite progresează în mod favorabil și că, așa cum au afirmat public unii miniștri, hrana va sosi „în timp util“.

Câteva întruniri ale guvernului din ianuarie au fost prezentate publicului ca având drept obiect analizarea situației alimentelor în țară. La 18 ianuarie s-a anunțat că întrunirea din ziua următoare urmărește să câștige încrederea țăranilor prin aprobarea unei scheme de creștere a producției industriale, pentru a avea mai multe produse care să fie schimbate cu țăranii contra rezervelor lor secrete de alimente. Reprezentanții Confederației Generale a Muncii, care au creat un precedent prin prezența lor la întrunirea guvernului, au convenit să acorde întregul lor sprijin pentru elaborarea unui plan eficient de realizare a unei producții sporite și a unei mai bune discipline a muncii. Întrunirile guvernamentale ulterioare și-au avut și ele cota de publicitate, anunțând că guvernul analizează și aprobă diverse propuneri și măsuri avansate de guvernul american și de ministrul român Ralea la Washington, în vederea soluționării acestui aspect.

În timp ce instrumentele guvernului construiau speranțele populației, ziarele de opoziție DREPTATEA și LIBERALUL, angajate în bine-venite demascări, au arătat foarte clar că între Statele Unite și România nu se

încheiase nici un fel de înțelegere oficială în legătură cu importurile de alimente, au acuzat regimul pentru explicabila întârziere în găsirea alimentelor care să suplimenteze rezervele de hrană total necorespunzătoare ale țării, au negat că național-țărăniști și național-liberalii ar fi cerut ca americanii să pună condiții de ordin politic pentru orice livrare de hrană și au pus în evidență inevitabila întârziere îndelungată între încheierea oricărui aranjament de import oficial și sosirea și distribuirea cerealelor necesare.

La o conferință a prefectilor, care a durat câteva zile și s-a încheiat la 11 ianuarie, a luat cuvântul ministrul de interne, care a subliniat că scopul conferinței era să găsească cele mai bune mijloace pentru a ameliora foametea în zonele afectate ale țării.

Presa a relatat că ministrul i-a acuzat pe „reacționari” că instigă populația împotriva guvernului din cauza situației hranei și că sabotează rechiziționarea cerealelor. El a încheiat îndemnându-i pe prefecti să treacă la acțiuni energice. Aceste acțiuni energice s-au concretizat ulterior în raportări din ce în ce mai consistente de cantități de cereale strânse în județele țării care au avut surplusuri, ceea ce a însemnat rechiziționarea forțată a cerealelor în sate cu ajutorul jandarmilor și al detașamentelor diviziei „Tudor Vladimirescu”, divizie a armatei române organizată după model sovietic.

Negocierile comerciale româno-sovietice și Tratatul de pace

După mai multe starturi false, menționate de presă încă de la începutul toamnei trecute, delegația guvernamentală română s-a îndreptat spre Moscova pentru a încheia acordurile economice adiționale sovieto-române, lăsate în cele din urmă pentru 10 ianuarie.

Delegația numeroasă a fost compusă din trei miniștri și un subsecretar, fiind condusă de ministrul economiei naționale, Gheorghiu-Dej. Aceasta a inclus experți în economie, care să discute fiecare etapă a colaborării economice româno-sovietice, deși înainte de plecare unii conducători ai delegației au admis în particular că așteaptă ceva mai mult decât semnarea acordurilor comerciale deja formulate de sovietici și destinate să acopere orice detaliu care ar putea fi omis în Tratatul de pace român și care ar putea eventual submina controlul Rusiei asupra economiei țării. Se aștepta ca delegația, și mai ales dl. Gheorghiu-Dej, să încerce să obțină consimțământul sovieticilor care să permită comerțul bilateral al României cu țările din vest pentru atât de necesarele importuri de cereale. Cu toate acestea, după plecarea delegației și două-trei comentarii de presă, mai ales din partea organului local al Armatei Roșii, care arăta că România se putea sprijini pe înțelegerea sovietică, celelalte activități ale delegației au fost învăluite în tăcere.

După publicarea Tratatului de pace cu România în cele trei capitale aliate, toți românii s-au grăbit să-și procure un exemplar definitiv al tratatului, iar presa a urmărit cu interes primirea unui text oficial, care se discuta atunci într-o sesiune a guvernului. Înainte de primirea textului

tratatului, comentariul de presă tip a fost că, în general, clauzele economice erau severe. Cu toate acestea, se sublinia că, odată cu semnarea tratatului, România va avea dreptul să fie primită în toate organizațiile internaționale și va avea posibilitatea să-și asigure sprijinul pentru reconstrucția țării.

Textul tratatului urma să fie publicat în România la 1 februarie. Înainte de această dată, nu numai că guvernul a dezbătut această problemă, dar dl. Tătărescu a convocat și Comitetul pentru relații externe al Camerei Deputaților, pentru a explica punctele principale ale tratatului și pentru a pune la punct aprobarea rapidă a parlamentului. La această întrunire s-a anunțat componența Comitetului parlamentar pentru relații externe, care este următoarea:

Președinte, Th. Iordăchescu (socialist)

Vicepreședinte, Miron Constantinescu (comunist)

Secretari: Mihail Ghelmegeanu (Frontul Plugarilor)

Alexandru Mâța (național-țărănist dizident)

Eugen Dunca (liberal al lui Tătărescu)

Dr. Vlădescu-Răcoasa (național-popular)

În guvern

Presa a făcut cunoscut că Blocul Partidelor Democratice a decis să-și desfășoare activitățile prin intermediul unui Consiliu politic central, alcătuit din liderii celor șase partide din bloc.

Că acesta a fost un aranjament de cooperare permanentă s-a văzut din raportul publicat de TIMPUL din 21 ianuarie, în care s-a arătat că acest comitet de coordonare a grupurilor parlamentare ale BPD s-a întrunit atât pe 18 și pe 19 și a stabilit un comitet parlamentar permanent comun în care fiecare partid din BPD are câte doi reprezentanți. În același fel, consiliile politice BPD din provincie și din București urmau să fie revizuite, iar Consiliul politic central al BPD să adopte hotărârile politice finale. Acest Consiliu politic al BPD s-a reunit pe 28 ianuarie sub patronajul premierului, fiind prezenți lideri ai fiecărui partid component și unul din partea Confederației Generale a Muncii. S-a adus la cunoștință că acest organ-cheie are următorii membrii:

Groza și Ghelmegeanu (Frontul Plugarilor)

Teohari Georgescu, Pătrășcanu și Bodnăraș (comuniști)

Rădăceanu și Voitec (Partidul Social Democrat)

Constantinescu-Iași și Vlădescu Răcoasa (Partidul Național Popular)

Tătărescu și Bejan (liberali dezidenți)

Eduard Mirto, Anton Alexandrescu și Alexandru Mâța (național-țărăniști dizidenți)

Emilian Angheliu (Confederația Generală a Muncii)

Frontul Unit al Muncii s-a reunit pe 9 ianuarie, iar POPORUL, un ziar socialist, a arătat că sesiunea a demonstrat că vederile socialiștilor și ale comuniștilor asupra problemelor actuale sunt „absolut identice“. În timpul acestei întruniri s-a format o comisie a comitetelor partidelor Socialist și

Comunist. Ziarul a afirmat că o astfel de întrunire „promite să aibă un efect puternic asupra vieții politice din această țară“.

Continuând dezbaterea pe tema unității muncitorilor, LIBERTATEA din 12 ianuarie prezintă un editorial în legătură cu recente opinii ale ministrului muncii Rădăceanu și a subliniat că principalul scop al Frontului Unit al Muncii este să instaleze încrederea reciprocă între comuniști și socialiști, în pregătirea acțiunilor practice în lupta pentru socialism. Ziarul a prevăzut că aceasta trebuie să se petreacă înainte de „idealul comun“ al ambelor partide – de a crea un singur partid al muncitorilor – să se materializeze ceea ce, atunci când se va produce, va duce la fuzionarea tuturor concepțiilor în legătură cu „problemele de interes vital ale clasei muncitoare“.

Argetoianu reintră în politică

Pe 3 ianuarie, după o scurtă perioadă de pregătire care a urmat revenirii sale în România, dl. Constantin Argetoianu, un bine cunoscut și veteran politician oportunist, a dat publicității un manifest către țară, în care arăta că era în curs de formare a unui nou partid numit „Uniunea Națională: Muncă și Reconstrucție“. El a făcut apel la clasa mijlocie și la țărani, arătând că în ultima vreme fostul partid nu participase la viața publică a țării și că țărani „ar trebui să se organizeze precis, pentru a-și asigura funcțiile sociale“. După acest început confuz, dl. Argetoianu a afirmat că România trebuie să aibă permanent grijă să-și asigure relații bune cu Uniunea Sovietică, întrucât țara „se va afla veșnic cu imensa realitate rusească la ușă“. În continuare, el a cerut adoptarea de măsuri pentru stabilizarea economiei țării, limitarea inflației și organizarea agriculturii, și a insistat să se dea capitalului posibilitatea să producă. El a cerut revenirea la încredere în economie și ca România să primească pentru reconstrucție capital străin, care însă să nu fie capital „cu caracter colonial, exploatare“.

În timp ce presa guvernamentală nu a fost ostilă eforturilor d-lui Argetoianu, LIBERALUL din 4 ianuarie a comentat cu ironie că noul grup politic se poate face cunoscut numai după ce-și asigură „consimțământul actualului guvern, fără de care nimic nu mișcă în România“. DREPTATEA NOUĂ, organul național-țărăniștilor dizidenți, din guvern, l-a atacat dur pe Argetoianu ca fiind un „cinc înveterat“ care nu ar avea nici o posibilitate să soluționeze problemele țării.

Într-o conferință de presă ulterioară, dl. Argetoianu a declarat că partidul său a căutat să colaboreze și să unească pe toți românii și nu să se lupte cu vreun partid. În privința problemelor curente ale României, abilul politician a arătat că „alegerile libere, cenzura, libertățile individuale sunt, desigur, chestiuni foarte interesante, dar pentru moment, problema pâinii și a costului vieții este și mai acută“. Cu toate acestea, el a câștigat câțiva adepți de partid, iar JURNALUL din 30 ianuarie a remarcat fantezist că în acea zi el „îi invitase pe toți membrii partidului său

acasă la el". FAPTA din 31 ianuarie a dat o listă de 98 de persoane ca fiind cele din Comitetul central al partidului.

Oameni cu experiență consideră că dl. Argetoianu are sprijin sovietic și că este ținut de ruși ca o carte de rezervă, în caz de nevoie. Se știe că revenirea sa în România din exilul său autoimpus în Elveția a fost precedată de discuții personale între el și autoritățile comuniste române și rusești. În sprijinul campaniei sale de înlăturare a politicienilor activi din prima linie, dl. Argetoianu și-a slujit cauza folosind adesea procedeul zvonurilor, lansând el însuși unele referitoare la așa-zisele înțelegeri pe care le-ar fi încheiat cu una sau alta dintre fracțiunile politice locale. A fost chiar nevoie ca DREPTATEA să dezmință că unii dintre liderii săi ar fi avut convorbiri cu el.

Opoziția

Mișcările opoziției politice au fost, firesc, determinate în principal de situația hranei, iar în cadrul partidelor Național-Țărănesc și Național Liberal problema dezbătută a fost dacă ele ar trebui să facă un apel către țărani să-și împartă puținele rezerve pe care le-ar putea deține cu cei care suferă de foame în Moldova. De asemenea, s-a pus problema dacă nu este recomandabil să se apeleze la Națiunile Unite sau la cele trei Puteri ale Armistițiului. Între țărăniști și liberali s-a ivit o divergență de opinii, aceștia din urmă nefiind de acord cu acțiunea, de teamă că un apel local ar fi inutil, având în vedere faptul că țărani nu au încredere în distribuirea de către guvern a oricărei cantități de cereale disponibile, oricât de mici, din cauza zvonurilor insistente din țară cum că cerealele erau transportate din România în Uniunea Sovietică. Tot așa, țărăniștii au considerat că apelul nu ar fi interpretat de guvern ca fiind bazat pe rațiuni umanitare, ci i se va da conotație exclusiv politică. Considerând că acțiunea opoziției nu ar grăbi cu nici o zi sosirea cerealelor din străinătate, liderii ambelor partide au căzut de acord că rezolvarea acestei probleme este în sarcina guvernului, pentru care acesta poate fi obligat să-și asume public întreaga responsabilitate.

Nici un lider responsabil din opoziție nu ar admite că există vreun grăunte de adevăr în zvonurile care susțin că în anumite cercuri ale ierarhiei mijlocii a Partidului Național-Țărănesc ar exista ideea că, guvernul, dorind cu ardoare să scape de responsabilități, nu e departe de timpul când va putea forma un guvern exclusiv din Partidul Național-Țărănesc. Această aserțiune plină de speranță subliniază că, înainte de orice, comuniștii ar prefera să se afle de cealaltă parte a baricadei în eventualitatea oricăror tulburări locale provocate de proasta administrație a regimului și că, deci, comuniștii ar prefera să fie în situația de a putea critica, decât să continue să poarte greul nemulțumirii populare. În timp ce politicienii experimentați prezintă regimul ca o structură fixă care se va menține până ce Uniunea Sovietică va permite o cât de mică schimbare, teoria mai sus menționată a fost o viziune încurajatoare.

La o reuniune din 23 ianuarie a unor membri ai Partidului Național-Țărănesc, vicepreședintele Mihalache a făcut o declarație în cursul căreia a subliniat că este de datoria partidului să fie bine organizat și pregătit pentru viitor, adăugând că, în ciuda oricăror riscuri, partidul trebuie să-și asume dificilele misiuni pe care țara i le impune. El a dezmințit acuzația comuniștilor că partidul ar fi cerut ca importurile de alimente să fie condiționate de obligații politice asumate de guvern, adăugând că Partidul Țărănesc este interesat doar de asigurarea imediată a alimentelor necesare pentru beneficiul întregii țări. În legătură cu perspectivele, dl. Mihalache a afirmat cu un optimism temperat că nu peste mult timp se vor reinstaura „condiții normale“.

Socialiștii independenți au fost și mai circumscriși în activitățile lor decât național-țărăniștii și național-liberalii, din cauză că prezența lor în opoziție clatină clișeul guvernamental de caracterizare a opoziției ca fiind „reacționară“. În consecință, ori de câte ori este posibil, se fac încercări de a-i submina pe acești socialiști ai d-lui Petrescu. Astfel, DREPTATEA din 23 ianuarie a comentat în mod satiric că liderul socialist-independent, dl. Titel Petrescu a fost înlăturat din Uniunea Ziariștilor Români din interesantul motiv că își întrerupsese activitatea în presă când, așa cum am arată ziarul, repetatele cereri ale d-lui Petrescu de a-și înființa un ziar de partid fuseseră refuzate și erau acum folosite ca pretext pentru a-l elimina din rândurile jurnaliștilor.

Cenzura și DREPTATEA

Pe parcursul lunii ianuarie s-a aplicat cu și mai mare severitate tactica de cenzură familiară guvernului, care a afectat nu numai cele două ziare de opoziție, LIBERALUL și DREPTATEA, dar a lovit și SEMNALUL și a eliminat articole din ziare precum JURNALUL. Timp de câteva zile SEMNALUL a fost suprimat, în ciuda protestelor sale că nu făcuse decât să critice în mod constructiv guvernul, iar LIBERALUL din 17 ianuarie a explicat cititorilor săi că numărul său din 15 decembrie nu a apărut pentru că editorii au suspendat publicarea în mod deliberat, „pentru a nu oferi cititorilor noștri un ziar de informații obișnuit, lipsit de atitudine“. La sfârșitul lunii, LIBERALUL a fost obligat să adopte aceeași tactică, dar în plus a adresat o scrisoare, anexa nr. 1, Ministerului Informațiilor, în care protesta împotriva măsurilor de mutilare ale cenzorului. Dar cel mai spectaculos caz de cenzură a fost cel oferit de DREPTATEA.

La sfârșitul lui decembrie 1946, la cererea autorităților sovietice, ziarul național-țărănesc DREPTATEA a fost suspendat de către Ministerul Informațiilor pentru că permisesse publicarea unui articol despre despăgubirile plătite de România Uniunii Sovietice, fără ca acesta să fi fost total verificat de cenzor. În timp ce prima parte a articolului fusese aprobată în scris de cenzor, cea de-a doua parte primise doar o autorizare telefonică, pe care ulterior cenzorul a negat că ar fi acordat-o, punând astfel DREPTATEA în cea mai delicată poziție.

În timp ce editorul ziarului, dl. Carandino, a neglijat, după cum se recunoaște, să execute ordinele Comitetului central al partidului de a exclude din dezbaterile ziarului două teme, anume problema armistițiului și cea a evreilor români, cercurile locale de presă au considerat că printr-o abordare corespunzătoare, această chestiune poate fi reglată în câteva zile. Totuși, Comitetul executiv național-țărănesc a trâmbițat incidentul sporindu-i proporțiile, în convorbiri purtate la cel mai înalt nivel politic și, spre dezgustul fostului reprezentant al partidului în guvern, dl. Hațieganu l-a obligat să se întoarcă la București pentru a rezolva ceea ce el a numit pe șleau ca fiind o problemă minoră, care ar fi trebuit să fie reglementată la nivelul presei.

La 8 ianuarie cenzura militară a adresat conducerii ziarului DREPTATEA o scrisoare, anexa nr. 2, în care se expuneau cerințele cenzurii, ce trebuiau îndeplinite, înainte ca ziarul să primească permisiunea de a reapare. Erau doar două cerințe: unu – ca autorul articolului ofensator să fie concediat, și doi – ca ziarul să publice o scuză, în care să se arate că subiectul articolului ofensator nu a fost niciodată aprobat de partid. Totuși, aceste condiții au stârnit o altă serie de controverse în cercurile Comitetului executiv țărănesc asupra chestiunii dacă partidul ar trebui sau nu să-și asume răspunderea pentru articolul în legătură cu despăgubirile României către Rusia. Cu toate acestea, în cele din urmă problemele de aspect și de percepție au fost soluționate, iar la 18 ianuarie ziarul și-a reluat apariția. În acel număr DREPTATEA dădea următoarea notă explicativă:

„Cu câțva timp în urmă conducerea Partidului Național-Țărănesc a primit instrucțiuni ca nici un articol despre aplicarea Convenției de Armistițiu sau despre relațiile externe ale României să nu fie publicat în DREPTATEA fără aprobarea specială a partidului.

Articolul „Problema despăgubirilor de război“ a fost publicat în numărul DREPTĂȚII din 28 decembrie 1946, încălcându-se aceste instrucțiuni.

Pe de altă parte, introducerea aceluia articol fără a se obține mai întâi autorizația pentru întregul text (respectiv numai o parte a articolului în cauză fusese încredințată presei) s-a datorat unei greșeli pe care conducerea ziarului nostru o va sancționa“.

Încă iritat din cauza cenzurii, DREPTATEA din 20 ianuarie s-a plâns că sarcina sa a devenit „infinat mai dificilă și și-a avertizat cititorii să nu-și imagineze că peste noapte personalul editorial „și-a pierdut capacitatea de a scrie bine, logic ori lămurit, sau că și-a părăsit atitudinea de non-compromis“.

Parlamentul

La 13 ianuarie, după îndelungata sa vacanță de sfârșit de an, Camera Deputaților și-a reluat cu puțin tam-tam activitatea anostă. Câteva zile mai târziu și cu oarecare amărăciune față de modul în care Parlamentul a ignorat de la reuniunea sa problema alimentară, LIBERALUL din 16 ianuarie a arătat că într-un regim cu adevărat parlamentar, hrana ar fi

fost în mod normal principalul subiect de dezbatere. El a afirmat că maniera în care Parlamentul își îndeplinește activitatea demonstrează o completă pierdere a contactului cu realitatea.

Totuși, Camera s-a angajat într-o oarecare activitate, unul din subiecte fiind analiza asupra compensațiilor pentru toate victimele persecuției rasiale din timpul regimului Gărzii de Fier și al lui Antonescu. Moțiunea introdusă de un deputat al Blocului Guvernamental din partea Uniunii evreilor români a făcut ca discuția să consume, evident, cea mai mare parte a sesiunii din 15 ianuarie. Ulterior s-a înregistrat o slabă activitate, excep-tând faptul că membrii au aranjat să-și stabilească salariile printr-o lege care apare în nr. 18 al Gazetei Oficiale din 22 ianuarie și care garantează parlamentarilor un salariu lunar de 1.000.000 lei, plus 100.000 pentru fiecare ședință la care participă.

După sesiuni apatice și probleme superficiale care au ocupat zece zile, în care deliberările lor nu s-au bucurat de o prea mare atenție din partea presei, pe 23 ianuarie deputații au întrerupt ședințele și se presupune că le vor relua pe 4 februarie.

Cu respect, al dv.

Burton Y. Berry
Reprezentant al Statelor Unite
în România

9

1947 februarie 10, Paris. Tratat de pace între România și Puterile Aliate și Asociate.

Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, Statele Unite ale Americii, Australia, Republica Sovietică Socialistă a Bielorusiei, Canada, Cehoslovacia, India, Noua Zeelandă, Republica Sovietică Socialistă a Ucrainei și Uniunea Sud-Africană, ca state aflate în război cu România și care au purtat în mod activ războiul împotriva statelor europene inamice cu forțe militare importante, desemnate în cele ce urmează cu numele de „Puterile Aliate și Asociate“, de o parte, și România, de o parte;

Având în vedere că România, care a încheiat o alianță cu Germania hitleristă și a participat, alături de ea, la războiul împotriva Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, a Regatului Unit, a Statelor Unite ale Americii și a altor Națiuni Unite, poartă partea sa de răspundere în acest război;

Având în vedere însă că la 24 august 1944 România a încetat toate operațiunile militare împotriva Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, s-a retras din Războiul contra Națiunilor Unite și a rupt relațiile cu Germania și sateliții ei și că, după ce a încheiat la 12 septembrie 1944 un armistițiu cu guvernele Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, Regatul

Unit și Statele Unite ale Americii, lucrând în interesul Națiunilor Unite, ea a participat activ la războiul împotriva Germaniei;

Având în vedere că Puterile Aliate și Asociate și România sunt doritoare să încheie un Tratat de pace care să reglementeze, în conformitate cu principiile de justiție, chestiunile aflate încă în suspensie de pe urma evenimentelor amintite mai sus, și să constituie baza unor relațiuni amicale între ele, îngăduind astfel Puterilor Aliate și Asociate să sprijine cererea României de a deveni membră a Organizației Națiunilor Unite, precum și de a adera la orice convențiune încheiată sub auspiciile Națiunilor Unite;

Pentru aceste motive, au căzut de acord să proclame încetarea stării de război și să încheie în acest scop Tratatul de pace de față, desemnând, în consecință, pe plenipotențiarii subsemnați care, după ce au prezentat deplinele lor puteri, găsite în bună și convenită formă, s-au înțeles asupra dispozițiunilor ce urmează:

PARTEA I FRONTIERE

Articolul 1

Frontierele României, indicate în harta anexată Tratatului de față (Anexa I), vor fi cele care erau în ființă la 1 ianuarie 1941, cu excepția frontierei româno-ungare, care este definită în articolul 2 al Tratatului de față.

Frontiera sovieto-română este astfel fixată în conformitate cu Acordul sovieto-român din 28 iunie 1940 și cu Acordul sovieto-cehoslovac din 29 iunie 1945.

Articolul 2

Hotărârile sentinței de la Viena din 30 august 1940 sunt declarate nule și neavenite. Frontiera dintre România și Ungaria este restabilită prin articolul de față astfel cum exista la 1 ianuarie 1938.

PARTEA II CLAUZE POLITICE

SECȚIUNEA I

Articolul 3

1. România va lua toate măsurile necesare pentru a asigura tuturor persoanelor de sub jurisdicția română, fără deosebire de rasă, de sex, de limbă sau de religie, folosința drepturilor omului și a libertăților fundamentale, inclusiv libertatea de exprimare, libertatea presei și de publicare, libertatea cultului, libertatea de opinie politică și de întrunire publică.

2. România se obligă, de asemenea, ca legile în vigoare în România să nu stabilească sau să nu implice, în conținutul sau în aplicarea lor, vreo

discriminare între persoane de cetățenie română, pe temeiul rasei, sexului, limbii sau religiei lor, fie în ce privește persoana lor, bunurile, interesele comerciale, profesionale sau civile, fie în orice altă materie.

Articolul 4

România, care, în conformitate cu Convențiunea de armistițiu, a luat măsuri pentru eliberarea, fără deosebire de cetățenie și naționalitate, a tuturor persoanelor deținute din cauza activității lor în favoarea Națiunilor Unite sau din cauza simpatiei lor pentru aceasta sau din cauza originii lor rasiale și pentru abrogarea legislației discriminatorii și a restricțiilor impuse prin ea, va completa aceste dispozițiuni, nu va lua în viitor nici o măsură și nu va edicta lege care ar fi incompatibilă cu scopurile enunțate în acest articol.

Articolul 5

România, care, în conformitate cu Convențiunea de armistițiu a luat măsuri pentru dizolvarea tuturor organizațiilor de tip fascist pe teritoriul român, fie ele politice, militare sau paramilitare, precum și a altor organizațiuni făcând o propagandă ostilă Uniunii Sovietice sau oricăreia dintre celelalte Națiuni Unite, nu va îngădui în viitor existența și activitatea unor organizațiuni de această natură care au drept scop lipsirea poporului de drepturile sale democratice.

Articolul 6

1. România va lua toate măsurile necesare pentru a asigura arestarea și predarea în vederea judecării a:

a) persoanelor acuzate de a fi comis crime de război și crime contra păcii sau umanității, de a le fi ordonat sau de a fi contribuit la făptuirea lor;

b) cetățenilor oricărei Puteri Aliate sau Asociate acuzați de a fi violat legile lor naționale prin trădare sau colaborare cu inamicul în timpul războiului.

2. La cererea guvernului Națiunii Unite interesate, România va pune de asemenea la dispoziție, ca martori, persoanele de sub jurisdicția sa, a căror mărturie este necesară pentru judecarea persoanelor vizate prin paragraful 1 al acestui articol.

3. Orice dezacord privitor la aplicarea dispozițiilor paragrafelor 1 și 2 ale acestui articol va fi supus de oricare dintre guvernele interesate șefilor Misiunilor diplomatice din București ale Uniunii Sovietice, Regatului Unit și Statelor Unite ale Americii, care vor cădea de acord cu privire la acea dificultate.

SECȚIUNEA II

Articolul 7

România se obligă să recunoască deplina valoare a Tratatelor de pace cu Italia, Bulgaria, Ungaria și Finlanda, precum și a altor acorduri sau

aranjamente care au fost sau vor fi încheiate de Puterile Aliate și Asociate cu privire la Austria, Germania și Japonia în vederea restabilirii păcii.

Articolul 8

Starea de război dintre România și Ungaria va lua sfârșit la data intrării în vigoare a Tratatului de pace de față și a Tratatului de pace dintre Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Statele Unite ale Americii, Australia, Republica Sovietică Socialistă a Bielorusiei, Canada, Cehoslovacia, India, Noua Zeelandă, Republica Sovietică Socialistă a Ucrainei, Uniunea Sud-Africană și Republica Federativă Populară a Iugoslaviei, de o parte, și Ungaria, de altă parte.

Articolul 9

România se obligă să accepte toate aranjamentele care au fost sau ar putea fi încheiate pentru lichidarea Societății Națiunilor și a Curții Permanente de Justiție Internațională.

Articolul 10

1. Fiecare Putere Aliată sau Asociată va notifica României în termen de șase luni de la intrarea în vigoare a Tratatului de față, tratatele sale bilaterale dinainte de război, cu România, pe care dorește să le mențină sau să le repună în vigoare. Dispozițiunile care nu ar fi în conformitate cu Tratatul de față vor fi suprimate din Tratatul sus-menționat.

2. Toate tratatele de acest fel, notificate după cum s-a arătat, vor fi înregistrate la Secretariatul Organizațiunii Națiunilor Unite în conformitate cu articolul 102 din Charta Națiunilor Unite.

3. Toate tratatele de acest fel, care nu vor fi fost notificate în modul arătat, vor fi socotite ca abrogate.

PARTEA III CLAUZE MILITARE, NAVALE ȘI AERIENE

SECȚIUNEA I

Articolul 11

Armamentele terestre, navale și aeriene și fortificațiile vor fi limitate strict la cerințele îndatoririlor cu caracter intern și de apărare locală a frontierelor. În conformitate cu cele de mai sus, România este autorizată să dispună de forțe armate care nu vor depăși:

a) pentru armata de uscat, inclusiv grănicerii, un efectiv total de 120.000 oameni.

b) pentru artileria antiaeriană, un efectiv de 5.000 oameni;

c) pentru marină, un efectiv de 5.000 oameni și un tonaj total de 15.000 tone;

d) pentru aviația militară, inclusiv aeronautică navală, 150 avioane cuprinzând și rezervele, din care cel mult 100 vor putea fi avioane de luptă, și un efectiv total de 8.000 oameni. România nu va poseda sau dobândi avioane concepute esențial ca bombardiere cu dispozitive interioare pentru a purta bombe.

Aceste efective vor cuprinde, în fiecare caz, personalul unităților combătante, al serviciilor și de comandament.

Articolul 12

Personalul armatei, marinei și aviației române, care depășește efectivele respective îngăduite prin articolul 11, va fi licențiat în termen de șase luni de la intrarea în vigoare a Tratatului de față.

Articolul 13

Personalul care nu face parte din armata, marina sau aviația română nu va primi nici un fel de instrucție militară, navală, sau militară aeriană, astfel cum sunt definite în anexa II.

Articolul 14

România nu va poseda, construi sau experimenta nici o armă atomică, nici un proiectil autopropulsat sau dirijat și nici un dispozitiv utilizat la lansarea acestor proiectile (altele decât torpilele și dispozitivele pentru lansarea torpilor făcând parte din armamentul normal al navelor de război îngăduite prin Tratatul de față), nici o mină sau torpilă de tip fără contact funcționând prin mecanism de influență, nici o torpilă umană, nici un submarin sau alt vas submersibil, nici o vedetă torpilatoare și nici un tip special de vas de asalt.

Articolul 15

România nu va păstra, produce sau dobândi în alt mod material de război și nu va menține instalațiuni pentru fabricarea acestui material, peste ceea ce este necesar pentru întreținerea forțelor armate îngăduite prin articolul 11 al Tratatului de față.

Articolul 16

1. Materialul de război în excedent de proveniență aliată va fi pus la dispoziția Puterii Aliate sau Asociate interesate, potrivit instrucțiunilor date de acea putere. Materialul de război român, în excedent, va fi pus la dispoziția guvernelor Uniunii Sovietice, Regatului Unit și Statelor Unite ale Americii. România va renunța la toate drepturile asupra acestui material.

2. Materialul de război de proveniență sau concepție germană, în excedent față de cel necesar forțelor armate îngăduite prin Tratatul de

față, va fi pus la dispoziția celor trei guverne. România nu va dobândi sau fabrica nici un fel de material de război de proveniență sau concepție germană și nu va folosi sau instrui nici un tehnician, inclusiv personalul de aviație militar și civil, care este sau a fost cetățean german.

3. Materialul de război în excedent, menționat în paragrafele 1 și 2 ale acestui articol, va fi predat sau distrus, în termen de un an de la intrarea în vigoare a Tratatului de față.

4. Definiția și lista materialului de război, vizat prin Tratatul de față, sunt cuprinse în anexa III.

Articolul 17

România va coopera pe deplin cu Puterile Aliate și Asociate în scopul de a pune Germania în imposibilitate de a lua, în afara teritoriului german, măsuri tinzând la reînarmarea ei.

Articolul 18

România nu va dobândi sau fabrica avioane civile de concepție germană sau japoneză, sau care cuprind elemente importante de fabricație sau concepție germană sau japoneză.

Articolul 19

Fiecare din clauzele militare, navale și aeriene ale Tratatului de față va rămâne în vigoare până la modificarea ei, în întregime sau în parte, prin înțelegere între Puterile Aliate și Asociate și România sau, după ce România va fi devenit membră a Organizației Națiunilor Unite, prin înțelegere între Consiliul de Securitate și România.

SECȚIUNEA II

Articolul 20

1. Prizonierii de război români vor fi repatriați cât mai curînd posibil, în conformitate cu aranjamentele stabilite între fiecare din puterile ce-i dețin și România.

2. Toate cheltuielile, inclusiv cele de întreținere, cauzate de transferarea prizonierilor de război de la centrele de adunare respective, alese de guvernul Puterii Aliate sau Asociate interesate, până la punctul de intrare pe teritoriul român, vor fi suportate de guvernul român.

PARTEA IV RETRAGEREA FORȚELOR ALIATE

Articolul 21

1. Toate forțele aliate vor fi retrase din România în termen de 90 de zile de la intrarea în vigoare a Tratatului de față, Uniunea Sovietică rezervându-și dreptul de a păstra pe teritoriul român forțele armate care i-ar putea

fi necesare pentru menținerea liniilor de comunicație ale Armatei Sovietice cu zona sovietică de ocupație în Austria.

2. Toate devizele românești neîntrebuințate și toate bunurile românești aflate în posesiunea forțelor aliate în România, dobândite în baza articolului 10 al Convenției de armistițiu, vor fi restituite guvernului român, în același termen de 90 de zile.

3. România va pune totuși la dispoziție aprovizionările și înlesnirile, care ar putea fi în mod special necesare menținerii liniilor de comunicație cu zona sovietică de ocupație din Austria și pentru care guvernul român va primi compensația corespunzătoare.

PARTEA V

REPARAȚIUNI ȘI RESTITUIRI

Articolul 22

1. România va despăgubi Uniunea Sovietică pentru pierderile cauzate ei prin operațiuni militare și prin ocuparea de către România a teritoriului sovietic, însă ținând seama de faptul că România nu numai că s-a retras din războiul împotriva Națiunilor Unite, dar a declarat război Germaniei și a dus efectiv război contra acesteia, s-a convenit că reparațiunile pentru pierderile de mai sus nu vor fi efectuate de România în întregime, ci numai în parte, anume pentru o valoare de 300.000.000 dolari U.S.A., plătibili în decurs de opt ani de la 12 septembrie 1944, în bunuri (produse petrolifere, cereale, lemn, vase maritime și fluviale, utilaj divers și alte mărfuri).

2. Baza de calcul pentru reglementarea prevăzută în acest articol va fi dolarul Statelor Unite la paritatea lui aur la data semnării Convenției de armistițiu, adică 35 dolari pentru o uncie de aur.

Articolul 23

1. România acceptă principiile Declarației Națiunilor Unite din 5 ianuarie 1943 și va restitui bunurile ridicate din teritoriul vreuniei dintre Națiunile Unite.

2. Obligațiunea de restituire se aplică tuturor bunurilor identificabile aflate în prezent în România și care au fost ridicate cu forța sau prin constrângere de pe teritoriul vreuniei dintre Națiunile Unite de către vreuna din Puterile Axei, oricare ar fi fost tranzacțiile ulterioare prin care deținătorul actual al unui asemenea bun și-a asigurat posesiunea lui.

3. Guvernul îndreptățit la restituire și guvernul român vor putea încheia acorduri care vor înlocui dispozițiunile articolului de față.

4. Guvernul român va restitui în bunăstare bunurile menționate în acest articol și, în legătură cu aceasta, va acoperi toate cheltuielile de lucru, materiale și transport în România.

5. Guvernul român va coopera cu Națiunile Unite la căutarea și restituirea bunurilor supuse restituirii în baza articolului de față și va face pe cheltuiala sa înlesnirile necesare.

6. Guvernul român va lua măsurile necesare în vederea restituirii bunurilor vizate prin articolul de față deținute în vreun stat terț de către persoane supuse jurisdicțiunii române.

7. Cererile pentru restituirea bunurilor vor fi prezentate guvernului român de către guvernul statului de pe teritoriul căruia au fost ridicate bunurile, înțelegându-se că materialul rulant va fi considerat ca luat de pe teritoriul căruia îi aparține la origine. Termenul în care vor putea fi prezentate aceste cereri va fi de șase luni de la intrarea în vigoare a Tratatului de față.

8. Sarcina de a identifica bunurile și de a dovedi proprietatea va incumba guvernului care face cererea, iar sarcina de a dovedi că bunul nu a fost ridicat cu forță sau prin constrângere va incumba guvernului român.

PARTEA VI

CLAUZE ECONOMICE

Articolul 24

1. În măsura în care nu a procedat încă la asemenea măsuri, România va restabili toate drepturile și interesele legale în România ale Națiunilor Unite și ale cetățenilor acestora, astfel cum ele existau la 1 septembrie 1939 și va restitui acestor Națiuni Unite și cetățenilor lor toate bunurile care le aparțineau în România, inclusiv vasele, în starea în care se găsesc în prezent.

Dacă va fi necesar, guvernul român va abroga legislația pusă în vigoare de la 1 septembrie 1939, în măsura în care cuprinde discriminări împotriva drepturilor cetățenilor Națiunilor Unite.

2. Guvernul român va restitui toate bunurile, drepturile și interesele vizate în articolul de față, libere de toate ipotecile și sarcinile de orice fel cu care au putut fi grevate din cauza războiului și fără impunerea din partea guvernului român a vreunei sarcini în legătură cu această restituire. Guvernul român va anula toate măsurile, inclusiv cele de confiscare, sechestru sau control, luate de el împotriva bunurilor Națiunilor Unite între 1 septembrie 1939 și intrarea în vigoare a Tratatului de față. În cazurile în care bunul nu va fi fost restituit în termen de șase luni de la intrarea în vigoare a Tratatului de față, restituirea va fi cerută autorităților române într-un termen de cel mult douăsprezece luni de la intrarea în vigoare a Tratatului, cu excepția cazurilor în care reclamantul va fi în măsură a dovedi că nu și-a putut depune cererea în acest termen.

3. Guvernul român va anula transferurile privind proprietatea, drepturile și interesele de orice fel aparținând cetățenilor Națiunilor Unite, atunci când aceste transferuri rezultă din măsuri de forță sau de constrângere aplicate în cursul războiului de guvernele Axei sau de organele lor.

4. a) Guvernul român va fi răspunzător de repunerea în completă bunăstare a bunurilor restituite cetățenilor Națiunilor Unite pe baza paragrafului 1 al articolului de față. În cazurile în care bunul nu poate fi

restituit sau în care un cetățean al Națiunilor Unite a suferit, ca rezultat al războiului, o pierdere de pe urma unei atingeri sau daune cauzate unui bun în România, el va primi de la guvernul român o despăgubire în lei până la concurența a două treimi din suma necesară, la data plății, pentru a achiziționa un bun asemănător sau pentru a repara pierderea suferită. În nici un caz cetățenii Națiunilor Unite nu vor fi supuși, în ce privește despăgubirile, unui tratament mai puțin favorabil decât acela acordat cetățenilor români.

b) Cetățenii Națiunilor Unite care dețin, direct sau indirect, părți de interese în societăți sau asociațiuni care nu au naționalitatea Națiunilor Unite în înțelesul paragrafului 9 (a) al acestui articol, dar care au suferit o pierdere din cauza unei atingeri sau daune cauzate unui bun în România, vor primi o despăgubire în conformitate cu alineatul (a) de mai sus. Această despăgubire va fi calculată pe baza totalului pierderii sau daunei suferite de societate sau asociațiune și va avea aceeași proporție față de acea pierdere sau daună ca și proporția în care se găsește partea de interese deținută de numiții cetățeni în acea societate sau asociațiune față de capitalul total al acesteia.

c) Despăgubirea va fi plătită liberă de orice taxe, impozite sau alte sarcini. Ea va putea fi folosită în mod liber în România, dar va fi supusă dispozițiilor relative în controlul devizelor străine care, la un moment dat, ar fi în vigoare în România.

d) Guvernul român va acorda cetățenilor Națiunilor Unite același tratament ca cel de care se bucură cetățenii români în ce privește atribuirea de materiale pentru repararea sau refacerea bunurilor lor din România și în ce privește atribuirea de dovezi străine pentru importul de astfel de materiale.

e) Guvernul român va acorda cetățenilor Națiunilor Unite o indemnizație în lei în aceeași proporție ca și cea prevăzută în alineatul (a) de mai sus, pentru a-i despăgubi de pierderea sau daunele decurgând din măsuri speciale aplicate bunurilor lor în timpul războiului și care nu erau aplicabile bunurilor românești. Alineatul de față nu se aplică unei lipse de câștig.

5. Dispozițiunile paragrafului 4 al acestui articol nu se vor aplica României în cazul în care măsurile care ar putea să dea naștere unei reclamațiuni pentru daune cauzate unor bunuri situate în Transilvania de nord și aparținând Națiunilor Unite sau cetățenilor lor au fost luate în cursul perioadei când acest teritoriu nu era supus autorității României.

6. Toate cheltuielile raționale făcute în România pentru stabilirea reclamațiunilor, inclusiv evaluarea pierderilor și daunelor, vor cădea în sarcina guvernului român.

7. Cetățenii Națiunilor Unite și bunurile lor vor fi scutite de orice impozite, taxe sau contribuțiuni excepționale impuse de către guvernul român sau de către orice autoritate română, între data armistițiului și intrarea în vigoare a Tratatului de față, asupra capitalurilor lor aflate în România, în scopul special de a întâmpina sarcini rezultând din război sau cheltuielile pentru întreținerea forțelor de ocupație sau reparațiile de

plătit vreuneaia dintre Națiunile Unite. Orice sume percepute astfel vor fi restituite.

8. Proprietarul bunurilor în chestiune și guvernul român vor putea încheia aranjamente care se vor substitui dispozițiilor articolului de față.

9. În înțelesul acestui articol:

a) Denumirea „cetățeni ai Națiunilor Unite“ se aplică persoanelor fizice care sunt cetățeni ai vreuneaia din Națiunile Unite sau societăților sau asociațiilor care se găsesc constituite sub regimul legilor vreuneaia din Națiunile Unite la intrarea în vigoare a Tratatului de față, cu condiția ca anumitele persoane fizice, societăți sau asociațiuni să fi posedat acest statut și la data armistițiului cu România.

Denumirea „cetățeni ai Națiunilor Unite“ cuprinde, de asemenea, toate persoanele fizice, societățile sau asociațiunile care, potrivit legilor în vigoare în România în timpul războiului, au fost tratate ca inamice.

b) Denumirea „proprietar“ desemnează pe cetățeanul Națiunilor Unite, astfel cum este definit în alineatul (a) de mai sus, care are un titlu legitim asupra bunului în chestiune și cuprinde pe succesorul proprietarului, cu condiția ca acest succesor să fie de asemenea cetățean al unei Națiuni Unite în înțelesul alineatului (a). Dacă succesorul a cumpărat bunul în starea lui avariata, vânzătorul va păstra dreptul la indemnizare conform acestui articol, fără ca prin aceasta obligațiunile existând între vânzător și cumpărător în virtutea legislației interne să fie atinse.

c) Denumirea „bunuri“ desemnează toate bunurile mobile sau imobile, corporale sau incorporale, inclusiv drepturile de proprietate industrială, literară și artistică, precum și toate drepturile sau interesele de orice natură asupra unor bunuri. În afară de dispozițiunile generale de mai sus, bunurile Națiunilor Unite și ale cetățenilor lor cuprind toate vasele maritime și fluviale, împreună cu aparatura și echipamentul lor, care aparțineau Națiunilor Unite sau cetățenilor lor, sau erau înregistrate pe teritoriul uneia din Națiunile Unite, sau navigau sub pavilionul uneia din Națiunile Unite și care, după 1 septembrie 1939, aflându-se în apele române, au fost sau puse sub controlul autorităților române ca bunuri inamice, sau au încetat de a fi la libera dispoziție în România a Națiunilor Unite sau a cetățenilor lor, în urma măsurilor de control luate de autoritățile române în legătură cu existența stării de război între unele din Națiunile Unite și Germania.

Articolul 25

1. România se obligă ca, în toate cazurile în care, cu începere de la 1 septembrie 1939, bunurile, drepturile sau interesele legale din România aparținând unor persoane de sub jurisdicție română au făcut obiectul unor măsuri de sechestru, de confiscare sau de control pe temeiul originii rasiale sau a religiei unor asemenea persoane, bunurile, drepturile sau interesele legale menționate să fie restituite împreună cu accesoriile lor, sau, dacă restituirea este imposibilă, o despăgubire echitabilă să fie acordată.

2. Toate bunurile, drepturile și interesele în România ale persoanelor, organizațiilor sau comunităților care, individual sau ca membri ai unor grupuri, au făcut obiectul unor măsuri de persecuție rasială, religioasă sau altor măsuri cu caracter fascist și care rămân fără moștenitor sau nereclamate timp de șase luni după intrarea în vigoare a Tratatului de față, vor fi transferate de guvernul român organizațiilor din România care reprezintă asemenea persoane, organizațiuni sau comunități. Bunurile transferate vor fi întrebuințate de acele organizațiuni pentru scopuri de ajutorare și refacere a membrilor supraviețuitori din astfel de grupuri, organizațiuni și comunități din România. Acest transfer va fi efectuat în termen de douăsprezece luni de la intrarea în vigoare a Tratatului și va cuprinde bunurile, drepturile și interesele ce trebuie restituite potrivit paragrafului 1 al acestui articol.

Articolul 26

România recunoaște că Uniunea Sovietică are dreptul la toate averile germane din România care au fost transferate Uniunii Sovietice de către Consiliul de Control pentru Germania și se obligă să ia toate măsurile necesare spre a înlăsa asemenea transferuri.

Articolul 27

1. Fiecare dintre Puterile Aliate și Asociate va avea dreptul de a sechestra, reține, lichida sau de a întreprinde orice altă acțiune în legătură cu toate bunurile, drepturile și interesele care, la data intrării în vigoare a Tratatului de față, se găsesc pe teritoriul ei și care aparțin României sau unor cetățeni români, precum și de a întrebuința aceste bunuri sau produsul lichidării lor în orice scop va dori, până la concurența valorii reclamațiilor ei și ale cetățenilor ei împotriva României sau cetățenilor români, inclusiv creanțele, afară de pretențiunile satisfăcute în întregime prin alte articole din Tratatul de față. Toate bunurile românești sau produsul lichidării lor, depășind totalul ziselor reclamațiuni, vor fi restituite.

2. Măsurile de lichidare și de dispoziție privind bunurile românești vor fi efectuate în conformitate cu legislația Puterii Aliate sau Asociate interesate. Proprietarul român nu va avea alte drepturi în ceea ce privește bunurile în chestiune decât acelea conferite de acea legislație.

3. Guvernul român se obligă să despăgubească pe cetățenii români pentru bunurile luate lor în virtutea acestui articol și nerestituite.

4. Acest articol nu creează nici o obligațiune pentru vreuna din Puterile Aliate sau Asociate de a restitui guvernului român sau cetățenilor români drepturile de proprietate industrială și nici de a include aceste drepturi în calculul sumelor ce vor putea fi reținute în baza paragrafului 1 al acestui articol. Guvernul fiecăreia dintre Puterile Aliate și Asociate va putea impune drepturilor și intereselor relative la proprietatea industrială pe teritoriul Puterii Aliate sau Asociate respective și care au fost dobândite de guvernul sau cetățenii României înainte de intrarea în vigoare a

Tratatului de față, orice limitări, condițiuni și restricțiuni pe care guvernul Puterii Aliate sau Asociate ar putea să le considere necesare în interesul național.

5. Prin bunuri, în sensul paragrafului 1 al articolului de față, se înțeleg bunurile românești care au făcut obiectul unor măsuri de control din cauza stării de război existente între România și Puterea Aliată sau Asociată sub jurisdicțiunea căreia se găsesc bunurile, exceptându-se:

- a) Bunurile guvernului român utilizate pentru nevoile misiunilor diplomatice sau consulare;
- b) Bunurile aparținând instituțiilor religioase sau filantropice private folosite pentru scopuri religioase sau filantropice;
- c) Bunurile persoanelor fizice cetățeni români, autorizate să locuiască pe teritoriul țării unde sunt situate sau pe teritoriul vreuneia dintre Națiunilor Unite, afară de bunurile românești care, în cursul războiului, au făcut cândva obiectul unor măsuri ce nu se aplicau în mod general bunurilor cetățenilor români locuind pe acel teritoriu;
- d) Drepturile de proprietate născute după reluarea relațiilor comerciale și financiare între Puterile Aliate și Asociate și România sau născute din tranzacțiuni intervenite între guvernul vreunei Puteri Aliate sau Asociate și România după 12 septembrie 1944;
- e) Drepturile de proprietate literară și artistică.

Articolul 28

1. De la intrarea în vigoare a Tratatului de față, bunurile din Germania aparținând României sau unor cetățeni români nu vor mai fi tratate ca bunuri inamice și toate restricțiunile aplicate pe această bază vor fi ridicate.

2. Bunurile indentificabile aparținând României sau cetățenilor români, ridicate cu forța sau prin constrângere de pe teritoriul român și duse în Germania de către forțe sau autorități germane după 12 septembrie 1944, vor putea fi restituite.

3. Restabilirea drepturilor și restituirea bunurilor române din Germania vor fi efectuate în conformitate cu dispozițiunile ce vor fi stabilite de Puterile ocupante ale Germaniei.

4. Fără a prejudicia dispozițiunile de mai sus, precum și orice alte dispozițiuni luate în favoarea României și a cetățenilor români, de către Puterile ocupante ale Germaniei, România renunță, în numele său și în numele cetățenilor săi, la orice pretențiuni împotriva Germaniei și a cetățenilor germani, pendinte la 8 mai 1945, cu excepțiunea pretențiunilor rezultând din contracte și alte obligațiuni anterioare datei de 1 septembrie 1939, precum și din drepturi dobândite înainte de aceeași dată. Această renunțare va fi considerată ca înglobând creanțele, toate pretențiunile interguvernamentale în legătură cu aranjamente încheiate în cursul războiului, precum și toate pretențiunile cu privire la pierderi sau daune ivite în timpul războiului.

Articolul 29

1. Existența stării de război nu va fi considerată în sine ca afectând obligațiunile de a plăti datoriile pecuniare ce rezultă din obligațiuni și contracte care erau în ființă și din drepturi ce erau dobândite înainte de existența stării de război, datorii care deveniseră exigibile înainte de intrarea în vigoare a Tratatului de față și care sunt datorate, fie de guvernul sau de cetățenii români, guvernului sau cetățenilor uneia dintre Puterile Aliate și Asociate, fie de guvernul sau de cetățenii uneia dintre Puterile Aliate și Asociate guvernului sau cetățenilor români.

2. În afară de dispozițiuni contrare, prevăzute în mod expres în Tratatul de față, nici o clauză din aceasta nu va putea fi interpretată ca afectând raporturile de la debitor la creditor, ce rezultă din contracte încheiate înainte de război, fie de guvernul român, fie de cetățenii români.

Articolul 30

1. România renunță, în numele guvernului român sau al cetățenilor români, la toate reclamațiunile de orice fel împotriva Puterilor Aliate și Asociate, rezultând direct din război sau din măsuri luate în urma existenței unei stări de război în Europa, după 1 septembrie 1939, indiferent dacă Puterea Aliată sau Asociată a fost sau nu în război cu România, în acel timp. Sunt cuprinse în această renunțare:

a) reclamațiuni relative la pierderi sau daune suferite de pe urma actelor forțelor armate sau autorităților unor Puteri Aliate sau Asociate;

b) reclamațiuni decurgând din prezența, din operațiunile sau din acțiunile forțelor armate sau autorităților unor Puteri Aliate sau Asociate pe teritoriul român;

c) reclamațiuni în legătură cu deciziunile sau ordonanțele Tribunalelor de Prize ale unor Puteri Aliate sau Asociate, România acceptând să recunoască ca valabile și obligatorii toate deciziunile și ordonanțele acestor Tribunale de Prize, pronunțate la 1 septembrie 1939 sau după această dată, cu privire la vase românești, mărfuri românești sau la plata cheltuielilor;

d) reclamațiuni decurgând din exercitarea drepturilor de beligeranță sau din măsurile luate în vederea exercitării acestor drepturi.

2. Dispozițiunile articolului de față vor exclude complet și definitiv toate reclamațiunile de natura celor prevăzute în acest articol și care vor fi stinse de acum înainte, oricare ar fi părțile interesate. Guvernul român acceptă să verse, în lei, o despăgubire echitabilă pentru a satisface reclamațiunile persoanelor care au furnizat, pe cale de rechiziție, mărfuri sau servicii forțelor armate ale unor Puteri Aliate sau Asociate pe teritoriul român, precum și reclamațiunile împotriva forțelor armate ale Puterilor Aliate sau Asociate, relative la pagube cauzate pe teritoriul român și care nu rezultă din fapte de război.

3. România renunță, de asemenea, în numele guvernului român sau al cetățenilor români la toate reclamațiunile de natura celor vizate prin

paragraful 1 al acestui articol, împotriva oricăreia din Națiunile Unite ale cărei relațiuni diplomatice cu România au fost rupte în timpul războiului și care a întreprins vreo acțiune în cooperare cu Puterile Aliate și Asociate.

4. Guvernul român va asuma deplina răspundere pentru întreaga cantitate de monedă militară aliată emisă în România de către autoritățile militare aliate, inclusiv toată cantitatea de monedă de aceeași natură aflată în circulație la intrarea în vigoare a Tratatului de față.

5. Renunțarea la care România subscrie prin paragraful 1 al acestui articol cuprinde și toate reclamațiunile decurgând din măsurile luate de oricare din Puterile Aliate și Asociate cu privire la vasele românești, între 1 septembrie 1939 și intrarea în vigoare a Tratatului de față, precum și orice pretențiune sau creanță decurgând din Convențiunile în vigoare în prezent cu privire la prizonierii de război.

Articolul 31

1. Până la încheierea unor tratate sau acorduri comerciale între vreuna din Națiunile Unite și România, guvernul român va acorda, pe o perioadă de optsprezece luni de la intrarea în vigoare a Tratatului de față, următorul tratament fiecăreia din Națiunile Unite, care, de fapt, acordă ea însăși României, în aceste domenii, un tratament similar, pe cale de reciprocitate:

a) În tot ce privește taxele vamale și taxele de import sau de export, impunerea în interiorul țării a mărfurilor importate și toate reglementările în legătură cu aceasta, Națiunile Unite vor beneficia de clauza necondiționată a națiunii celei mai favorizate;

b) România nu va aplica în nici o altă privință, vreo discriminare arbitrară împotriva mărfurilor provenind din teritoriul oricăreia dintre Națiunile Unite sau destinate acestui teritoriu, în raport cu mărfurile analoage provenind din teritoriul oricăreia alte Națiuni Unite sau oricăreia alte țări străine sau destinate teritoriilor acestora;

c) Cetățenii Națiunilor Unite, inclusiv persoanele juridice, vor beneficia de tratamentul acordat națiunilor și acela al națiunii celei mai favorizate, în tot ceea ce privește comerțul, industria, navigația și alte forme de activitate comercială în România. Aceste dispozițiuni nu se vor aplica aviației comerciale;

d) România nu va acorda nici unei țări vreun drept exclusiv sau preferențial în ce privește exploatarea aviației comerciale în traficul internațional; ea va acorda tuturor Națiunilor Unite condițiuni de egalitate la obținerea de drepturi în materie de transporturi aeriene comerciale internaționale pe teritoriul român, inclusiv dreptul de a ateriza pentru aprovizionarea cu carburanți și pentru reparații, iar în privința exploatării aviației comerciale în traficul internațional ea va acorda, pe bază de reciprocitate și fără discriminare, tuturor Națiunilor Unite, dreptul de survol peste teritoriul român fără escală. Aceste dispozițiuni nu vor afecta interesele de apărare națională ale României.

2. Obligațiunile de mai sus luate de România trebuie înțelese sub rezerva excepțiilor uzuale din tratatele de comerț încheiate de România înainte de război, iar dispozițiunile relative la reciprocitatea acordată de fiecare din Națiunile Unite trebuie înțelese sub rezerva excepțiilor uzuale din tratatele de comerț încheiate de statul respectiv.

Articolul 32

1. Orice diferende, care s-ar putea ivi în legătură cu articolele 23 și 24 și anexele IV, V și VI, partea B, din Tratatul de față, vor fi expuse unei Comisiuni de conciliațiune, compusă, în număr egal, din reprezentanți ai guvernului Națiunii Unite interesate și ai guvernului român. Dacă nu s-a ajuns la un acord în termen de trei luni de când diferendul a fost supus Comisiunii de conciliațiune, oricare dintre cele două guverne va putea cere adăugirea unui al treilea membru în Comisiune, iar în lipsa unui acord între cele două guverne asupra alegerii acestui membru, una sau cealaltă dintre părți va putea cere secretarului general al Organizației Națiunilor Unite să facă numirea.

2. Deciziunea majorității membrilor Comisiunii va fi considerată ca deciziunea Comisiunii și acceptată de părți ca definitivă și obligatorie.

Articolul 33

Orice diferende care s-ar putea ivi în legătură cu prețurile plătite de guvernul român pentru mărfurile livrate de acest guvern în contul reparațiilor și dobândite de la cetățeni ai unei Puteri Aliate sau Asociate sau de la societăți care aparțin unor cetățeni ai acestor puteri, vor fi rezolvate fără a prejudicia executarea obligațiilor României cu privire la reparațiuni, prin negocieri diplomatice între guvernul țării interesate și guvernul român. Dacă negocierile diplomatice directe între părțile interesate nu ar duce la o rezolvare a diferendului în termen de două luni, diferendul va fi supus șefilor Misiunilor Diplomatice din București ale Uniunii Sovietice, Regatului Unit și Statelor Unite ale Americii pentru a fi rezolvat. În cazul că șefii de Misiune nu vor ajunge la un acord în termen de două luni, una sau cealaltă dintre părți va putea cere Secretarului General al Organizației Națiunilor Unite să numească un arbitru, a cărui hotărâre va fi obligatorie pentru părțile în litigiu.

Articolul 34

Articolele 23, 24, 31 și anexa VI, din Tratatul de față, se vor aplica Puterilor Aliate și Asociate ale Franței și aceloră dintre Națiunile Unite ale căror relații diplomatice cu România au fost rupte în timpul războiului.

Articolul 35

Dispozițiunile anexelor IV, V și VI, precum și celelalte anexe fac parte integrantă din Tratatul de față și vor avea aceeași valoare și efect.

PARTEA VII CLAUZA RELATIVĂ LA DUNĂRE

Articolul 36

Navigațiunea pe Dunăre va fi liberă și deschisă cetățenilor, vaselor de comerț și mărfurilor tuturor statelor, pe picior de egalitate, în ce privește taxele portuare și de navigațiune și condițiile la care este supusă navigația comercială. Dispozițiunile de mai sus nu se vor aplica traficului între porturile aceluiasi stat.

PARTEA VIII CLAUZE FINALE

Articolul 37

1. Pentru o perioadă care nu va depăși optsprezece luni de la intrarea în vigoare a Tratatului de față, șefii Misiunilor Diplomatice din București ale Uniunii Sovietice, Regatului Unit și Statelor Unite ale Americii, lucrând în înțelegere, vor reprezenta Puterile Aliate și Asociate pentru a trata cu guvernul român în toate chestiunile relative la executarea și interpretarea Tratatului de față.

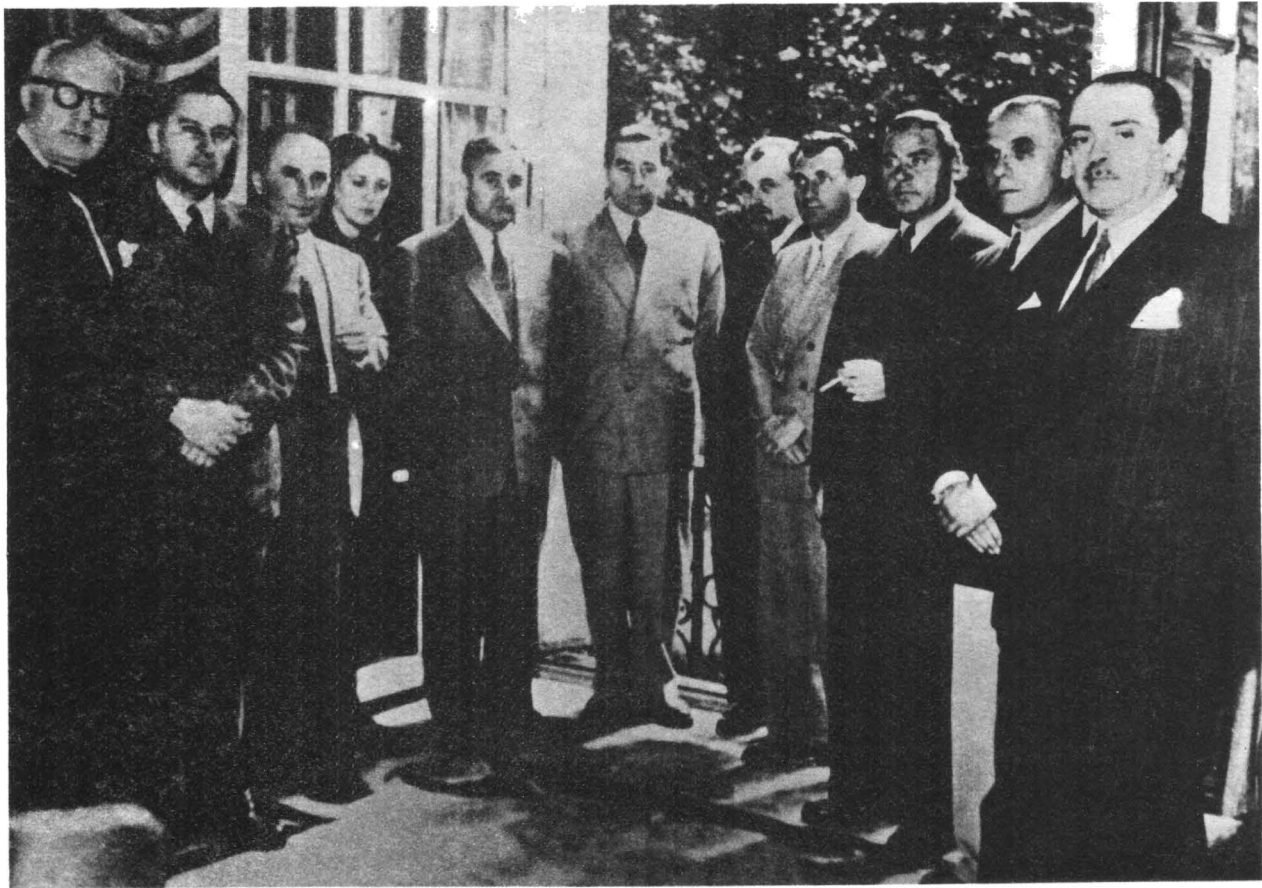
2. Cei trei șefi de misiune vor da guvernului român sfaturile, avizele tehnice și lămuririle care ar putea fi necesare spre a asigura executarea grabnică și eficace a Tratatului de față, în litera și spiritul lui.

3. Guvernul român va pune la îndemâna acestor trei șefi de misiune toate informațiunile necesare și tot ajutorul de care ei ar putea avea nevoie în îndeplinirea sarcinilor conferite lor prin Tratatul de față.

Articolul 38

1. Cu excepția cazurilor pentru care se prevede în mod expres o altă procedură prin orice articol al Tratatului de față, orice diferend cu privire la interpretarea sau executarea Tratatului și care nu va fi fost rezolvat prin negocieri diplomatice directe va fi supus celor trei șefi de misiune, lucrând conform articolului 37, dar în acest caz, șefii de misiune nu vor fi legați de termenul prevăzut în acel articol. Orice diferend care nu va fi rezolvat de ei în termen de două luni va fi supus, la cererea uneia sau celeilalte dintre părțile în litigiu, dacă acestea nu cad de acord asupra unei alte căi de rezolvare, unei comisiuni compuse din câte un reprezentant al fiecărei părți și un al treilea membru, ales de comun acord de cele două părți dintre cetățenii unei a treia țări. Dacă cele două părți nu ar izbuti să se înțeleagă în termen de o lună cu privire la numirea celui de-al treilea membru, una sau cealaltă dintre părți va putea cere Secretarului General al Organizației Națiunilor Unite să facă numirea.

Deciziunea majorității membrilor Comisiunii va fi considerată ca deciziunea Comisiunii și acceptată de părți ca definitivă și obligatorie.

Delegația României la Conferința Păcii de la Paris (1946-1947)

Articolul 39

1. Orice membru al Organizației Națiunilor Unite care nu este semntar al Tratatului de față, și care se găsește în război cu România, va putea acceda la Tratat și va fi considerat din momentul accesiei ca Putere Asociată pentru aplicarea Tratatului.

2. Instrumentele de accesione vor fi depuse guvernului Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste și vor produce efect din momentul depunerii.

Articolul 40

Tratatul de față, ale cărui texte în limba rusă și engleză sunt autentice, va fi ratificat de Puterile Aliate și Asociate. El va fi, de asemenea ratificat de România. El va intra în vigoare imediat după depunerea ratificărilor de către Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord și Statele Unite ale Americii. Instrumentele de ratificare vor fi depuse guvernului Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste în cel mai scurt timp posibil.

În ce privește fiecare Putere Aliată sau Asociată al cărei instrument de ratificare va fi depus ulterior, Tratatul va intra în vigoare la data depunerii. Tratatul de față va fi depus în arhivele guvernului Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, care va remite copii certificate fiecăreia din statele semnate.

Drept care, subsemnații plenipotențari au semnat Tratatul de față, punând sigiliile lor.

Făcut la Paris, în limbile rusă, engleză, franceză și română, astăzi zece februarie, una mie nouă sute patru zeci și șapte.

Arhivele Statului București, fond Casa Regală, dosar 4 / 1947, f. 1-16; „Monitorul oficial” nr. 199, 30 august 1947.

10

1947 februarie, Brașov. Notă informativă referitoare la activitatea organizației Brașov a Partidului Național-Tărănesc.

În locuința d-lui dr. Nicolae Căliman, președintele Organizației Național Tărăniste din localitate a avut loc o ședință a delegației permanente a partidului.

Ședința a avut loc în ziua de 7 februarie a. c.

Delegația permanentă a fost convocată pentru a se discuta:

- Întocmirea noului statut al P.N.Ț.
- Noile dispoziții primite de la d-l Iuliu Maniu.
- Diverse.

Au luat parte un număr foarte mare de membrii în frunte cu: dr. Nicolae Căliman, prof. Ghiță Dragoș – deputat, av. Popovici Petre, av. Emil Micu,

av. Adrian Nicoară, dr. Senchea, col. Alexandru Demetriad, prof. Victor Jinga, dr. Alexandru Suru, dr. Nicolae Precup, notar Baboie Nicolae etc.

Biroul Județean în frunte cu dr. Căliman a deschis ședința și urma să se discute punctele arătate mai sus, când delegația de militari face cunoscut asistenților săi că a luat ființă secția Militară a Partidului Național-Țărănesc Organizația Brașov și că au ales ca președinte pe col. Demetriad Alexandru.

Delegația urmează să aprobe această secție și numirea col. Demetriad ca președintele ei.

Dr. Căliman, prof. Ghiță Dragoș și alții au fost contra înființării acestei secții, dar după multe discuții au căzut de acord ca să înființeze secția, însă sub nici un motiv nu cu Demetriad președinte.

Approape o oră a durat discuția, până la urmă au căzut de acord să se aleagă prin vot secret președintele.

A fost ales președintele secției militare Lt. col. Scobai, secondat de Mătăsaru.

Biroul județean și o parte din membrii delegației permanente nu au acceptat ca Demetriad să fie președintele secției militare deoarece el este secretar general al Organizației și șeful sectorului Codlea.

În sânul Partidului Național-Țărănesc s-au înscris până în prezent 24 militari, ofițeri superiori, inferiori și subofițeri.

Altă decizie luată fără asentimentul tuturor a fost înlocuirea președintelui Tineretului Național-Țărănesc Petcu.

Petcu a fost revoltat și a amenințat că va înainta un memoriu lui Maniu. Petcu a protestat, dar din conducere – adică din delegația permanentă – nu l-a susținut nimeni. El are un număr de tineri care-l susțin, dar care nu au putut lua parte la ședință nefăcând parte din delegația permanentă.

Petcu este foarte revoltat și se crede că va trece în alte partide dacă Maniu nu-i va da satisfacție.

Biroul a vrut să treacă la alegerea unui nou președinte al tineretului dar nu s-a putut din cauza altor solicitanți arătați în nota 814 din 29. I. a. c.

Până la urmă s-a căzut de acord de a alege un comitet de conducere și ulterior tineretul să-și aleagă președintele.

Comitetul ales este compus din 5 persoane în frunte cu dr. Emil Micu, av. Buby Popovici, av. Adrian Nicoară, d-ra Senchea.

Atmosfera era încărcată, a luat cuvântul dr. Căliman pentru a liniști spiritele și deputatul Ghiță Dragoș, dar situația a rămas aceeași.

A luat cuvântul profesorul Victor Jinga, care a fost întrerupt de mai multe ori de către prof. Ghiță Dragoș. A urmat o ceartă între ei.

Se învinuiau reciproc, Jinga că Dragoș umblă cu intriga printre membrii din delegație, iar Dragoș că Jinga nu urmărește decât să ocupe posturi de conducere și multe altele fără importanță.

Exista între ei o ură reciprocă, însă nu și-o manifestau public.

Discuții între ei au fost mai vechi, Jinga dorea să candideze el cap de listă în Brașov și vroia să fie ales președintele Organizației Național Țărăniste.

Întotdeauna s-a opus prof. Ghiță Dragoș, pe motiv că prof. Jinga este prea nou în partid și mai trebuie încercat.

Prof. Ghiță Dragoș este un vechi luptător ardelean și membru vechi al P.N.Ț., prieten cu Hațieganu și Maniu el se bucură de mare încredere în rândul tineretului și intelectualilor din localitate, pe când prof. Victor Jinga este cotate ca un om ce nu caută decât să profite.

Atmosfera fiind încărcată și pentru a nu degenera s-a suspendat, urmând ca în ziua de 12 februarie să aibă loc noua ședință.

Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri-Serviciul Special de Informații, Partide politice, dosar 26 / 1947, f. 2-3.

11

1947 martie 2, Cluj. Notă informativă a Legiunii de Jandarmi Turda către Inspectoratul de Jandarmi Cluj cu privire la starea de spirit în rândul populației.

Legiunea Jandarmi Turda

NOTĂ INFORMATIVĂ Nr. 185 din 2 martie 1947

Am onoarea a vă raporta următoarele:

1. Reacționarii au început o propagandă de la om la om prin care arată ajutorul alimentelor și medicamentelor pe care ni-l dau americanii pentru salvarea populației din regiunile bântuite de secetă.

Această propagandă se face favorabil pentru americani și defavorabil pentru U. R. S. S., afirmându-se chiar și printre muncitorii fabricilor:

„Numai Prutul ne desparte de U. R. S. S. și văd bine cum mor zilnic moldovenii și tot nu ne trimit alimente, acestea trebuie să sosească de peste țări și mări, deși cu ei nu suntem în raporturi bune, politice.“

2. Reacționarii au lansat un zvon că 1.500.000 de tineri între 18-35 ani vor fi duși în Rusia, pentru efectuarea anumitor lucrări, daune de război.

Tineretul în urma acestor zvonuri este agitat și tot în urma propagandei reacționare va căuta să ceară emigrarea în America și Australia.

Acest zvon a pornit din fabricile de sticlă „Pădurea Neagră“, Bihor și Tomești – Severin, unde s-a făcut un recensământ al muncitorilor pe specialități și naționalități, de la aceste fabrici s-a răspândit inițial și în Turda, la fabrica de sticlă, prin legăturile de serviciu între aceste întreprinderi, iar în prezent aceste versiuni se discută și pe teritoriul rural al acestui județ de către tineret.

REZUMAT

Reacționarii au lansat zvonuri că U.R.S.S. nu ne dă alimente, deși sunt vecini cu noi. Că în U.R.S.S. se vor trimite 1.500.000 de tineri. Idem în America și în Australia.

MĂSURILE LUATE

La punctul 1: de a se face o contrapropagandă prin care să se arate populației multele și repetatele ajutoare primite din U.R.S.S.

De a se identifica și aplica măsurile legale tuturor acelor care fac propagandă ostilă U.R.S.S.

La punctul 2: dat ordin în județ formațiunilor, de a se identifica și cerceta toți acei care răspândesc asemenea zvonuri alarmante, pentru a li se aplica consecințele legale.

Comandamentul Legiunii Jandarmi Turda
ss. indescifrabil

Raportat Inspectoratul General Jandarmi
și
Inspectoratul Jandarmi Cluj

◆

Arhivele Statului București, fond Inspectoratul General al Jandarmeriei, dosar 39 / 1947, vol. II, f. 197.

12

1947 martie 3, București. Ordin de informații al Inspectoratului General al Jandarmeriei prin care cere inspectorilor de jandarmi să ia măsuri de urmărire a celor ce desfășoară propagandă ostilă guvernului.

INSPECTORATUL GENERAL AL JANDARMERIEI

Direcțiunea Siguranței și Ordinii Publice

Comunicat:

Inspectorate de Jandarmi

1 – 12

SECRET

ORDIN DE INFORMAȚII

Nr. 17 din 3 martie 1947

Sunt informații că agenții partidelor reacționare, și în special cei din P.N.Ț.–Maniu, îndeamnă pe membrii și simpatizanții partidului din care ei fac parte să adere la secta „Penticostalistă” cu scopul ca, sub această mască, să poată desfășura o propagandă cât mai intensă în rândurile sătenilor.

În sensul celor de mai sus, se citează următorul caz concret:

În comuna Aluniș, județul Someș, șeful organizației P.N.Ț.–Maniu, cu mai mulți membri marcanți din localitate, s-a înscris în secta menționată, îndemnând să facă același lucru și ceilalți locuitori, înscriși sau simpatizanți ai partidului.

Același lucru s-a semnalat și în regiunea județului Cluj, unde membrii P.N.Ț.–Maniu, sub pretext că fac propagandă sectantă, desfășoară o intensă propagandă reacționară, lansând în același timp și diferite zvonuri cu caracter tendențios.

Față de cele mai sus semnalate, luați măsuri de verificare și pe teritoriul dumneavoastră, prin formațiunile în subordine, dând dispoziții ca jandarmii să urmărească îndeaproape activitatea membrilor P.N.Ț.–Maniu, care uzează de această metodă ascunsă de propagandă, arestând și deferind justiției pe cei care instigă populația sau lansează diferite zvonuri cu caracter tendențios.

Orice caz pozitiv de întrebuițare a acestei metode de propagandă va fi raportat imediat I. G. J.

Inspector General al Jandarmeriei
General I. Alistar
Directorul Siguranței și Ord. Publice
General N. Stoicescu

◆
Arhivele Statului București, fond Inspectoratul General al Jandarmeriei, dosar 39 / 1947, vol. I, f. 284.

13

1947 martie 4, București. Stenograma ședinței Consiliului de Miniștri privind rezultatele tratativelor purtate de delegația României la Moscova.

– Ședința se deschide la ora 12, sub președinția domnului dr. Petru Groza, președintele Consiliului.

– Participă domnii:

L. Pătrășcanu, ministrul justiției;

St. Voitec, ministrul educației naționale;

Gh. Gheorghiu-Dej, ministrul economiei naționale;

Teohari Georgescu, ministrul afacerilor interne;

Romulus Zăroni, ministrul cooperăției;

Octav Livezeanu, ministrul informațiilor;

D-na dr. Florica Bagdazar, ministrul sănătății;

Gh. Vântu, ministrul lucrărilor publice;

Al. Alexandrini, ministrul finanțelor;

Prof. Tr. Săvulescu, ministrul agriculturii și domeniilor;

General Lascăr Mihail, ministru de război;

Prof. ing. N. Profiri, ministrul comunicațiilor;
Radu Roșculeț, ministrul cultelor;
Ion Pas, ministrul artelor;
Emil I. Bodnăraș, subsecretar de stat la Președinția Consiliului de Miniștri;

General D. Dămăceanu, subsecretar de stat la Ministerul de Război;
I. Gh. Maurer, subsecretar de stat la Min. Economiei Naționale;
Prof. Miron Niculescu, subsecretar de stat la Min. Educației Naționale;
Marin Florescu, subsecretar de stat la Ministerul Afacerilor Interne;
P. Mironescu Mera, subsecretar de stat al aprovizionării;
Gh. Arghiropol, secretar general la Președinția Consiliului de Miniștri.

Dl. dr. P. Groza, președintele Consiliului: Domnilor miniștri intrăm în ordinea de zi. Rugăm pe domnul ministru Gheorghiu-Dej să ne prezinte un raport asupra rezultatelor tratativilor de la Moscova, din partea delegației noastre care a fost acolo.

Dl. Gh. Gheorghiu-Dej, ministrul economiei naționale: Domnule președinte și domnilor miniștri, voi face o scurtă prezentare a realizărilor delegației economice a Guvernului român la Moscova.

Tratatul economic duse de delegația Guvernului la Moscova între 15 ianuarie și 20 februarie a. c. s-au terminat cu încheierea următoarelor acorduri:

1. Tratat de Comerț și de Navigație între România și Uniunea Republicilor Sovietice cu o anexă privind situația juridică a reprezentanței comerciale a U.R.S.S. în România, cu un Protocol la art. 3 al acestui tratat privind mărfurile produse de întreprinderile uneia din părți pe teritoriul unei țări și un Protocol asupra problemei tranzitului.

2. Acord privind schimbul de mărfuri și plățile între România și U.R.S.S. cu două liste anexe asupra mărfurilor ce se livrează reciproc între U.R.S.S. și România, cu un Protocol anexă privind plățile necomerciale cu o listă anexă a mărfurilor ce se vor livra pentru aceste plăți.

3. Convențiune pentru acordarea unui credit în mărfuri de către Guvernul U.R.S.S. și Guvernul român.

4. Protocolul asupra problemelor de colaborare economică între România și U.R.S.S. cu patru anexe pe care le voi examina ulterior.

5. Un schimb de scrisori între domnul I. G. Maurer, subsecretar de stat și președintele Camerei de Comerț a U.R.S.S. -ului privind înființarea unei Camere de Comerț mixte româno-sovietice la București.

6. Protocol la Convenția între Guvernul român și Guvernul U.R.S.S. din 11 septembrie 1945 privitoare la restituirea bunurilor sovietice în executarea art. 12 din Convenția de Armistițiu.

Arhivele Statului București, Arhiva C. C. al P. C. R., fond nr. 103, dosar 9033, f. 1.

1947 martie 4, București. Ordin dat de directorul Siguranței și Ordinei Publice pentru supravegherea membrilor fostei organizații „Sumanele Negre“.

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Direcțiunea Siguranței și Ordinei Publice

ORDIN DE INFORMAȚII

Nr. 18 din 4 martie 1947

I. G. J. deține informații că în ultimul timp, unii membrii ai fostei organizații subversive „SUMANELE NEGRE“ intenționează să grupeze cadrele care au mai rămas în scopul înființării unei alte mișcări cu același scop, intitulată „SUMANELE ALBASTRE“.

În rândurile acestei organizații se caută a se recruta :

- membrii fostei mișcări legionare;
- membrii P.N.Ț. Maniu și P. N. L. Brătianu, în special cei care au suferit pedepse și condamnări;
- tineri din regiunile deficitare și
- condamnații pentru orice fapte.

Se menționează că acțiunea de reorganizare a acestei mișcări s-a început în luna ianuarie 1947, în regiunea Moldovei, ramificându-se apoi în întreaga țară și mai ales în Ardeal.

Față de cele de mai sus luați măsuri de verificare și pe teritoriul dvs., prin formațiile în subordine, dând dispoziții a se trece la minuțioase investigații în teren.

Orice constatare pozitivă va fi raportată imediat.

I. G. J.
INSPECTOR GENERAL AL JANDARMERIEI,
General
ss. I. Alistar
Directorul Siguranței și Ord. Publice,
General
ss. N. Stoicescu

◆
Arhivele Statului București, fond Inspectoratul General al Jandarmeriei, dosar 39 / 1947, f. 282.

1947 martie 5, Bucuresti. Raportul lui Burton Y. Berry, reprezentant al S.U.A. în România, către secretarul de stat al S.U.A., despre situația politică din România în luna februarie 1947. În anexă: scrisoarea secretarului general al Partidului Național-Tărănesc, Nicolae Penescu, către ministrul de interne privind abuzurile exercitate asupra membrilor acestui partid și două proteste adresate de Iuliu Maniu primului ministru și ministrului informațiilor referitor la cenzurarea ziarului „Dreptatea“.

THE UNITED STATES MISSION
BUCHAREST, RUMANIA

March 5, 1947

no. 1412

SUBJECT: RUMANIAN POLITICS DURING

February 1947

THE HONORABLE
THE SECRETARY OF STATE,
WASHINGTON

SIR:

I have the honor to report upon the various Rumanian political events and activities manifested during the month of February which continue the story of the strenghtening of a Communist regime upon an unwilling country despite current flurries provided by the Government supporting Tătărescu Liberals and Radaceanu Socialists. The developing framework of the Democratic Parties' Bloc and the Government picked parliament were clear indicators of this, as were various administrative measures such as continued pressure upon the political opposition, increased screening of state employees, and tightening censorship. Aside from trends, the most striking event was the American allocation of a large quantity of foodstuffs to be used in the famine areas of Moldavia. The Government attempted to play down the American humanitarian move, and the opposition encountered censorship difficulties in discussing the American gesture. In the economic field the signature of the Soviet-Rumanian trade agreements and resumed Communist pressure for a law to nationalize the country's economy gave an unmistakable reaffirmation of the regime's intent to follow unswervingly the Soviet model.

The Government

The Groza regime, aside from its real directing force within the Rumanian Communist Party, finds its legal expression for the guidance of the country through two agencies. One, the Democratic Parties' Bloc, whice is the coalition of political fractions comprising the present Government,

and, two, the Chamber of Deputies, which gives the Government its legal justification following national elections.

Democratic Parties' Bloc: The Communist Party, aside from the state administration, makes itself strongly felt through control of the political board of the Democratic Parties Bloc (DPB), and during February this organization continued its development and strengthened its official position with parliament.

The political board of the DPB in a meeting on February 3 decided to create an executive committee for the purpose of coordinating its constituent political groups and to direct the county executive committees, while the political board would continue to direct the Bloc's political action. The political board's membership as given in the press showed Vasile Luca (Communist) as its secretary, with the following additional members: Premier Groza (Plowmen's Front), Mihail Ghelmegeanu (Plowmen's Front), Petre Bejan (Dissident Liberal), Th. Iordachescu (Social Democrat), B. Solomon (Social Democrat), Prof. Constantinescu-Iași (National Popular), Prof. Vlădescu-Racoasa (National Popular), Al. Mata (National Peasant Dissident) and Gh. Apostol (General Confederation of Labour). Until the district executive committees could function on the basis of complete rules in accord with the DPB's political board's decision, they were instructed to maintain their scheduled meetings and to "resume their activity in solving problems of local interest".

The explanation for the participation of the GCL in the work of the DPB was explained by ROMANIA LIBERĂ as caused by the urging of some trade unions that the executive body should do so. It also added that the Hungarian Popular Union would be DPB representative in the predominantly Hungarian areas of Transylvania.

At a meeting on February 12 the DPB executive committee decided to permit the Hungarian Popular Union (MADOSZ) to join the DPB and to be represented on the executive committee by a delegat. At the same session the committee discussed further its organizational measures for its local and district committees and a draft bill for a new local government administration. The Communist press of February 14 said that Mr. Kurko Gyarfás, President of the MADOSZ, would represent the party on the DPB political board, with the MADOSZ Secretary General, Dr. Csakany Bela, being included on the executive committee of the DPB.

The Prime Minister in mid-February stressed the true importance of the DPB executive committees by saying that its views and interests were identical with those of the Government and that there would be constant contact between the two agencies.

Parliament. Because of the number of cabinet ministers absent from Bucharest, either in Paris or Moscow in view of the peace treaty signing and the economic negotiations, it was originally proposed that the opening of the Chamber of Deputies should be delayed from February 4 to February

11. The decision, according to the press, was taken by the "board of the Chamber of Deputies and the Prime Minister's Executive Office". Since it was necessary for the Chamber itself to postpone its meeting, a formal sitting was held on February 4, at which time those present immediately adjourned until February 11.

On February 11 the Chamber resumed its activities and began a discussion concerning its rules. It eventually was provided that parliament should convene during the first 20 days of the month, while for the remaining ten days deputies were expected to keep in touch with their constituencies. New committees of the Chamber were to be formed, the Chamber's working hours were to be only on Tuesday, Wednesday and Friday afternoons, and close liaison was to be made between the Chamber, the Prime Minister's executive office and the DPB, which agencies would give their opinions on all bills submitted to the Chamber for discussion. This latter point means that Under Secretary Bodnaras in the Prime Minister's executive office and the Communist group controlling the DPB political and executive committees openly are recognized as shaping the course of all parliamentary legislation. Also, despite the pressing need for parliament to consider the growing economic chaos, it was to meet only three afternoons weekly. No clearer indication of its importance could be made.

Parliament by mid-February had passed its new set of operating rules, but continued to do little in the way of considering legislation for the country. For example, during one day's session, February 17, the Chamber's deliberations were taken up with commemorating the 1933 Grivitzza railroad repair shop strike. The Communists took the occasion to accuse the present political opposition of being then responsible for shooting and imprisoning many workers.

In the February 20 session the Agriculture Minister made a report upon spring sowing preparations. The report when contrasted with reliable sources would seem to be full of inaccuracies in describing the amount of land sown in autumn. The Minister emphasized the great need for seeds and recounted Government measures to secure their import from nearby countries, also stressing that vegetables would have to be grown in every uncultivated patch of ground in town and country. He concluded with what is considered locally as unfounded optimism that if public and official cooperation could be secured the spring sowing campaign would be accomplished without difficulty.

In the Chamber session of February 26 a bill was presented for the reorganization of relief committees for the drought stricken areas, which organization hitherto has been known as CARS. The purpose of the bill was to place CARS completely under official Government control. The Rădăceanu Socialists proposed amendments to permit the Labour and Social Insurance Ministry to appoint local committee members and to supervise the activity of these committees. However, the other Communist affiliated political groupings rejected the proposal, to which the Socialist

deputies replied by abstaining from voting when the bill was passed. This first incident of a flurry of dissatisfaction permitted to show itself in parliament was explained by the Socialist parliamentary group in the following terms:

“Recognizing the usefulness of creating a legal regime for the relief work in the drought-stricken areas which so far had been practised on a “de facto” basis;

“Affirming its complete agreement with the general purpose of this bill, a purpose for which our Party has militated all over the country;

“Convinced of the immediate necessity of a perfect organization, of as good a working system as possible and of an effective supervision of that relief, the Social Democratic Party suggested to the Chamber of Deputies amendments which tended: (1) to the establishing of a permanent control of the action and administration of the Relief Committees and (2) to the affirmation of the legal duties of the Labor and Social Insurance Department in accordance with the provisions of the law for the organization of that Department.

“The Social Democratic parliamentary group, noting that its amendments have been rejected, thinks that through their non-inclusion in the law the efficiency of the relief work which is the object of the above law is weakened and in consequence declares: that it will abstain from voting the bill proposed”.

It is known that Labor and Social Insurance Minister Rădăceanu sought to utilize the above means to express the party's dissatisfaction at what it considered a too hasty overriding of the party views by Communists. However, the flurry in parliament, symptomatic of deeper dissatisfaction, was sufficient to cause the Chamber to be adjourned on February 28 for 10 days, or until March 11.

Administration

The constant winnowing of state employees by the present regime to secure only politically pliable personnel has gone on with unreduced vigor since the Groza Government came to power in March 1945. A current instance from among several that shows this unremitting activity is given by a decree published in the Official Gazette Nr. 43. By this decree the Interior Ministry discharged more than a 100 local employees in 16 districts for the stated reason that these people “by their activity and by the way in which they did their work showed an anti-democratic attitude”.

Because the University of Bucharest is having many new professors appointed solely on the authorization of the Education Ministry without consultation with the respective University faculties, the Independent Socialists issued a statement published on February 7, that they would not recognize the right of the Ministry to take such action and would call for the annulment of all appointments thus made. To particularize for Bucharest University, there have been quite a few appointments based

solely upon Communist affiliations of the men involved. In the Medical School Dr. Simeon Oeriu, a Communist, and Dr. Simon Iagnov, a nominal Social Democrat, have been named, while in the Faculty of Letters two Communists, A. Graur and Herbert Silber, have been placed.

Difficulties within the Government

While the serious food shortage throughout the country, most clearly seen in the Modavian famine, continued to be the dominant factor affecting Rumanian politics during February, some diversion of interest occurred in the rising discontent of the Tătărescu Liberals and Government Socialists with the various measures and long term policies being pursued by the Communists. The Tătărescu Liberals were disconcerted chiefly by the clearly growing chaos in economic sectors of the Government and desired to re-secure their once partial influence in the country's economic policies. However, some Rumanians thought that the issue went deeper, namely that led by Mr. Tătărescu himself the party wished to leave the present Government.

A projected law sponsored by the Communists to create a series of Government bureaus to control every aspect of production and distribution within Rumanian industry and business was considered by local political circles to have been a bold and sudden Communist attempt when the matter was first broached in January to secure the nationalization of the country's entire economy. Strong protests from other DPB groups, such as the Tătărescu Liberals and the Rădăceanu Socialists, together with what influence business circles could bring to bear, was felt to have quashed the matter temporarily. However, on the return of the Rumanian economic delegation from Moscow the project once again was sponsored by the Communists, despite editorial criticism by the Tătărescu Liberal paper.

LIBERARUL of February 25, the Brătianu Liberal organ, added its bit of opposition by quoting a reported protest of industrialists that the draft law, which has not yet been submitted to parliament, is "inconsistent with the DPB platform on which the Government entered the elections and which promised to private initiative and property favorable conditions for development". LIBERALUL makes its own comment by saying that the project's results would be still further to disorganize production and to intensify further the economic crisis.

At the month's close it was apparent that the Communists were strongly supporting what was in effect general economic nationalization measure, but the future form of the law to be submitted to parliament might, by virtue of the protests of all other elements but the Communists, be tempered from its original drastic form.

The Tătărescu Liberals found supporters for their communist program opposition in the Government Socialist Party. The Socialist difficulties with the Communists have risen within the United Worker' Front, where the Communists openly strove for greater authority to destroy the

nominally 50-50 division of administrative control in the trade unions. The opposition of the Socialists to the Communist efforts became stronger as the month progressed, for the workers themselves in the midst of their economic troubles spoke more openly against the Communists and became more rebellious to Communist or General Confederation of Labor directives.

The dissatisfaction of Tătărescu Liberals and Government Socialists with the Government was obvious by the end of February, but only time could say whether this reality would produce any practical results to shift some of the scenery on the Rumanian political stage. Experienced observers pointed out that while the main contents might buck at the tight reins held by the Communists they could not break from the traces under presently existing conditions. Both parties owed whatever position they had to the actual Government, since Mr. Tătărescu's party in performing the one great service to the Communists of seriously impairing National Liberals influence in the country, had in turn bound itself to the Communists, while the Government Socialists were steadily losing what little public favor they possessed, with the Petrescu Socialists in the opposition being the gainers.

Pro-Government and Neutral Parties

Organizational questions affecting the continued independent existence of the Government Socialists, National Poplar and Democratic Peasant parties were made apparent in the period under review.

At the end of January the Government Socialists formally decided in a political board meeting to name three secretaries general. This was vaguely amplified by the statement that, of the three, Mr. Iordăchescu would handle parliamentary activities and United Workers' Front problems, but Messrs. Radaceanu and Voitec would supervise the secretariat's organizing, administrative, and political activities. Mr. B. Solomon was to continue as deputy secretary general.

Early in February the party congress was announced by the press as being scheduled for April 20-30, to be held in Bucharest. However, this was later postponed one month to permit the leaders to attend the parliamentary congress in Cairo. Nevertheless it was revealed that those to be permitted to vote at the party congress would be section delegates, members of the central committee, central control commission and central disciplinary committee, three representatives of the Socialist parliamentary group, one delegate of the working women's union, and one of the Socialist youth. The section delegates supposedly would be chosen by county meetings to be held between March 15 and April 15 in accordance with the party articles. In the congress agenda proposals to be discussed would be only those sent in writing by local organizations to the party secretariat at least 15 days before the congress.

According to information available, within the Government Socialist Party two main groups are now apparent. The first group headed by party

leaders Radaceanu, Voitec, Ionescu and Iordăchescu, apparently are watching the drift toward political unity with the Communist Party in a single workers' party of the future. If it can be hindered without damaging their personal interests, these men allegedly are not adverse, such as shown in the previously mentioned Radaceanu incident in parliament. Their general wish is to retain the party identity, but to continue the utmost cooperation with the Communists in the United Workers Front.

The second faction is represented by men of the type of Ion Burca, Under Secretary of the Interior, who wish to see a reuniting of the Government Socialists with the Petrescu Socialists, to maintain the party identity and to secure fuller freedom of action. This latter group has made overtures to the Petrescu Socialists, particularly since the elections, when it was revealed the small support the Government Socialist Party had from the country and its nominal adherents among state employees. So far the Petrescu Socialists have repulsed all reconciliation offers of the Burca oriented fraction, but at the same it has made it known to the rank and file of Government Socialist members that it would accept any of them who, because of the danger of losing their livelihoods or from other great pressure, were forced to give lip service to the Socialist Party led by Messrs. Radaceanu and Voitec.

That Mr. Radaceanu, however, is not lacking in the totalitarian mentality can be gleaned from a speech reported in the press of February 11 when, after emphasizing that the workers must continue the closest unity within the framework of the United Workers' Front, he made his discussion notable by declaring, "Democracy must be interpreted in its new meaning, i. e., its principles should not apply to those persons and classes who do not respect them, but use them for anti-democratic purposes".

The central committee meeting of the National Popular Party was held on February 5, at which time Dr. Vladescu-Racoasa made the principal speech stressing that the party should continue actively, but that its impending congress should be postponed. This was decided upon and the meeting adjourned after voting a resolution of continued collaboration with the D. P. B.

So well known is the National Popular Party as a shadow of the Communists and so little support has it gained that today it virtually has no existence except for its Communist appointed office holders. To forestall the idea that the party should be dissolved and to avoid any difficulties in securing sufficient personnel to go through the motions of holding a party congress, observers state that it was necessary to resort to the previously mentioned device.

Apparently the Communist adjuncts-known as the Patriotic Defense-making part of the National Popular Party, sent letters to all of the Rumanian prisoners of war in Russia and the press of February 4 has published some of the replies from generals. One of these is of interest:

“Received your letter of 20 September and am in agreement with your democratic activities. Have noted the victory of the Groza Government and democracy at the polls. I was certain of it.

signed: General Stanescu”

Of ostensibly neutral political groups tolerated by the Government, two are worthy of mention: the Democratic Peasant Party and the Argetoianu cabal. The moves of Mr. Argetoianu have been extremely quiet of late and his pure opportunist policy of seeking to storm into the Government has as yet secured no success. On the other hand, the splinter group of the National Peasant Party that broke off under the leadership of the late Dr. N. Lupu and called itself the Democratic Peasant Party for the past two months has had its own difficulties, with the splinter itself being divided on the question of maintaining its independence are joining the Plowmen's Front. Due to no public influence but to Government benevolence the Democratic Peasants have been allowed to live and to secure two seats in the Chamber of Deputies. Misunderstandings were first officially announced to have been dissolved, and a new political board of the party was published on February 24. However, the following day three of the party's so-called vice presidents, as well as some alleged district chiefs, issued a statement disowning the official communiqué and refusing to recognize the composition of the political board until the executive committee meet on March 16.

The Opposition Parties

The political opposition continues subjected to the same type of pressure on the part of the Government which has been frequently reported in the past. Its members are arrested, dismissed from their Government jobs, and liable to manifold forms of economic coercion. The most recent summary of such conditions is contained in Enclosure no. 1, a National Peasant statement describing terroristic acts against some of its party members. No events of significance occurred within the framework of three opposition parties, National Peasants, National Liberals and Independent Socialists. However, they made their views known in connection with two important events during the month, namely, the large cereal allocation to Romania by the United States and matters in connection with the peace treaty that are discussed at other appropriate points.

In January, Mr. Titel Petrescu, leader of the Independent Socialist Party, distributed a circular bulletin to various party districts. In this bulletin he analyzed the political situation following the elections and informed his party that the leaders were not disappointed since they had no illusions about electoral freedoms and knew that the Government would use any means to falsify the results. However, he continued, the Independent Socialists had won an actual numerical and moral success but the Rădăceanu Socialists had suffered disaster. Proudly Mr. Petrescu asserted that without the possibility of any propaganda media, but simply

mouth to mouth information from one party member to another, it had been possible for the party to secure about 620, 000 votes, or 10% of the total votes cast. He added that this figure was only for 41 counties in which the party was able to have candidates, but the Government in its official figures only allocated 65, 000 votes to the party.

When party leaders were questioned as to the authenticity of Mr. Petrescu's estimate of 620, 000 votes they replied that the figure was approximately accurate and based upon authentic electoral results to which Petrescu Socialists had access in the Interior Ministry where the party's personnel, nominally all Government Socialists, are really still attached to the Petrescu Socialists and work closely with them.

To keep up party spirit, Mr. Petrescu in the past two months has been asking his followers to believe that following the peace treaty better political conditions would come, the party would join its rights, and that with new really free elections "under the protection of the United Nations" there would be a new parliament and a truly representative Government. To this end he asked the party to organize and to exert care in its admission of new members.

United States Food Relief

The announcement made by President Truman of the allocation of a large quantity of emergency food rations to Rumania through the medium of the American Red Cross was at first stopped by the Rumanian censor from being published or broadcast, but within a day, February 19, the project was being fully covered and commented upon the press, radio and public.

With the internal food situation – the country's dominant problem – the importance of the American aid assumed real proportions. The public and all political fractions, with the Communists ruefully in accord, considered that the President's statement was extremely well worded in carefully differentiating between the Rumanian people and its Government as the basis for extending aid "no matter what may be the cause of the dire emergency in which these people now find themselves". The Government press, while accepting the gift with thanks, raised the complaint that the Rumanian Government was fully qualified equitably to supervise the distribution of supplies to be given or later sold to Rumania. DREPTATEA, the National Peasant paper, had articles censored on the subject, notably its issue of February 26, when there were deleted all references to the President's guarantees as not encroaching upon Rumanian sovereignty.

One lead the Government press utilized following the announcement that the American and Rumanian Red Cross were to be charged with the above-mentioned food distribution was to emphasize the Communist attack against the Red Cross program begun in early February by the Communist paper ROMANIA LIBERĂ to the effect that the local Red Cross organization was not "an independent agency of the people" and was

not subordinating its work to that of CARS, the official Government organization for the relief of the drought stricken areas. The work of the Red Cross was characterized as a means to "disrupt the national solidarity of the Rumanian people". Both American and Rumanian Red Cross circles were fully aware of the Government's efforts to gain control of the Rumanian Red Cross and capital was made of the discharge of the organization's secretary and a few officials as a result of an investigation by the American Red Cross representative. These were of no great moment, but gave the press and Government an opportunity to play upon such charges. The aim was clear to discredit the Red Cross as an organization until it could be bent completely to the Government's will and thus to discredit the entire American formulated distribution program.

Newsprint and Censorship

The papers on February 15 announced that the Information Minister had officially informed those concerned that in view of current paper production and the necessity of maintaining minimum quotas already allotted, no further permits for new publications could be granted for the time being. This Government announcement brought forth a query from a Parliamentary deputy on February 18 while was answered by the Information Minister denying the move was an encroachment upon press freedom. Instead he alleged that it was necessary further to reduce paper consumption in order that a part of the reduced products could be exported to provide exchange for new equipment for the paper mills. LIBERARUL of February 20 commented that there was sufficient raw material within the country to supply both domestic and export requirements if the Government would permit the paper mills to have adequate fuel for operations. It was ironically noted later in the month that a new weekly publication "Economist", sponsored by the Government Socialists, made its initial appearance on February 22.

Newsprint prices also were heavily increased by the Government and 13 Bucharest papers, pro-Government, ostensibly neutral and opposition, addressed protests to the Price Administration Office in order that they might be permitted to raise their own rates to cope with the new situation, as well as the increased wages granted to their workers.

One sheet issues, in view of the paper shortage, were a common newspaper sight during February, and the entire situation was bitterly criticized by Romania's greatest living poet, Tudor Arghezi, in ADEVARUL dated February 23, when he said that since no paper can be bought other than at black market prices this "practically means literary death". Likewise he himself is "obliged to ask permission to write because the use of the Rumanian language is controlled by young gentlemen who just knew how to sign their names. Otherwise there is perfect literary freedom... so long as you make no attempt to write".

ULTIMA ORĂ despite its official Socialist connections, also is having the greatest difficulties in securing newsprint supplies, and remarked in its February 12 issue that special treatment is given to certain papers "which is synonymous with persecution and suppression" by reducing their allotments of newsprint daily. The results are the slow "suppression of the real mission of the press, which is to educate and inform the masses... it leads to the disappearance of an institution which not even past regimes have dared to suppress, not even by the round way of depriving it of the raw material which it must have, namely newsprint". The statement of ULTIMA ORĂ was reproduced by the opposition papers DREPTATEA and LIBERALUL and the independent paper, JURNALUL.

LIBERALUL of February 3, the paper of the Brătianu Liberals, and even DRAPELUL of February 18, monthpiece of the Tătărescu Liberals, both made identical charges that their copies sent to provincial subscribers were being stolen by those trusted with the distribution. LIBERALUL said postal officials were instructing employees to use the two opposition papers, LIBERALUL and DREPTATEA, as wrapping paper in the Post Office Department.

In the midst of the newsprint controversy the opposition papers DREPTATEA and LIBERALUL – not to omit JURNALUL DE DIMINEAȚĂ, which has been striving to maintain an independent course – have been experiencing the most severe censorship. Their plight is elaborated in Enclosures nos. 2 and 3, which are protests sent by the National Peasant Party to the Prime Minister and Information Minister, respectively. These documents give details of arbitrary censorship used by the DPB "as a means of sabotaging the normal appearance, regular and in good time", of the paper. The party protests the Government's acts of forbidding "discussions or political information on the actual policy of Romania", other than that provided by the Armistice, and again calls for Government observance of its international agreements concerning public liberties.

Rumanian-Soviet Economic Agreements

Prior to the announcement of signing the Romanian-Soviet economic agreements there was an official silence only broken on February 7 by SCÂNTEIA reporting that Economy Minister Gheorghiu-Dej had indicated from Moscow that negotiation might go on for some time, since they were being extended to shape future trade relations with the Soviet Union. Consequently he had requested additional special powers for that purpose from the Government.

It was announced locally on February 21 through Soviet despatches from Moscow that the economic negotiation were concluded on February 20 with the signature of a general trade and navigation treaty and a second agreement for the exchange of goods during 1947. The first despatch mentioned the most favored nation clause was included in the trade treaty and that in the 1947 agreement raw materials would be delivered from

Russia for Rumanian industries, while the latter would supply the Soviet Union with oil products, building materials and other goods.

The leaders of the Rumanian delegation on their return to Bucharest made optimistic statements to the press as to the benefits expected under the new agreement. These were published on February 24, Mr. Gheorghiu-Dej, National Economy Minister, said the country "could look forward confidently to the future, certain that economic recovery is possible". Finance Minister Alexandrini added that in Moscow the delegation had secured, "generally speaking, a great many economic concessions and a massive import of raw and semi-manufactured goods which will have great importance on the economic and financial situation". A third commentator, Oils and Mines Minister Ionescu expressed his satisfaction, but in suitably vague phrases.

The Government press backed the statements of the Ministers with a veritable symphony of praise for the reported great economic aid of the Soviet Union to Rumania, but at the same time still did not publish the texts of the actual agreements. The Minister of National Economy, however, did mention that he intended to make a complete statement in the Chamber of Deputies at an unpublicized date. LIBERALUL of February 26 welcomed this in order that public opinion could be completely informed of the beneficial effects of the agreements, since informations thus far released was most inadequate. Not without irony, the article concluded this was needed "to stimulate all private initiative and to encourage production".

Peace Treaty

In the political perspective of the country in February the actual signing of the Romanian peace treaty received no marked attention except a day of press commentaries. Replying to a DREPTATEA article of February 5 that all of the peace treaty signatories were responsible for its clauses and had been guided by the same principles and attitudes toward the execution of its obligation, GLASUL ARMATEI, a publication of the War Ministry, stated on February 12 that the Soviet Union's attitude was much more sympathetic than that of the Anglo-Americans in connection with the economic obligations. Consequently, "it would be sheer ingratitude to ignore all that the Soviet Union had done for Rumania in eliminating and in lightening a whole series of unjust clauses".

Government sniping at the treaty took an obvious tack in TIMPUL of February 22, when that paper sought to explain how foolish and ridiculous it supposedly was for the small ex-satellite countries to pay reparations for their war actions to "rich and powerful countries". In listing the "rich countries" which should not expect to receive reparations the Soviet Union was conspicuously omitted. The article complained that "small and destroyed countries are expected to repair the damage suffered by the big, victorious and mostly untouched states... therefore it perhaps would have been well

to make the defeated countries pay only within the limits of their possibilities and within an interval of time that would enable them to recover”.

A decision announced by the deputies of the Council of Foreign Ministers that the former satellite countries of Germany would be permitted to express their views in connection with the German peace treaty was commented upon by the Government press favorably, especially with relation to the large debt claims of Rumania against Germany, which the Government was urged to press.

Respectfully yours,
Burton Y. Berry
Representative of the United States
in Romania

Enclosures:

1. National Peasant Party statement dated February 22, 1947
2. Note to Prime Minister dated February 18, 1947
3. Note to Minister of Information, February 18, 1947.

CONFIDENTIAL

◆

Arhivele Statului București, colecția Microfilme SUA, rola nr. 666, cadrele 158-169; The National Archives of the United States, Washington D.C., Department of State, R.G. 59, Roll 9, Division of European Affairs, 1946-1949.

Traducere

MISIUNEA STATELOR UNITE

București, România
5 martie 1947

Nr. 1412

SUBIECT: Politica românească în luna februarie 1947

SECRETARULUI DE STAT,
Washington

EXCELENȚĂ:

Am onoarea să raportez în legătură cu diverse evenimente politice și acțiuni din România petrecute în luna februarie și care continuă relatarea despre consolidarea regimului comunist asupra unei țări refractare, în ciuda frecventelor agitații provocate de liberalii lui Tătărescu și socialiștii lui Rădăceanu, care susțin guvernul. Dezvoltarea cadrului Blocului Partidelor Democratice și parlamentul ales de guvern indică în mod clar acest fapt, căci s-au adoptat numeroase măsuri administrative, precum conti-

nua presiune exercitată asupra opoziției politice, epurarea intensificată a funcționarilor de stat și accentuarea cenzurii. În afară de aceste evoluții, cel mai frapant eveniment l-a constituit alocarea de către americani a unei mari cantități de alimente pentru zonele din Moldova afectate de foamete. Guvernul a încercat să profite de acțiunea umanitară a americanilor, iar opoziția a întâmpinat obstacolele cenzurii în a analiza gestul american. În plan economic, semnarea acordurilor comerciale sovieto-române și reluarea presiunilor comuniștilor pentru o lege care să permită naționalizarea economiei țării semnifică reafirmarea fără dubii a intenției guvernului de a urma neabătut modelul sovietic.

Guvernul:

Pe lângă adevărata sa forță de conducere, prin Partidul Comunist Român, regimul Groza își găsește exprimarea legală a conducerii țării prin două instrumente: unul din ele este Blocul Partidelor Democratice, care reprezintă coaliția de fracțiuni politice care compun actualul guvern, iar cel de-al doilea este Camera Deputaților, care îi oferă guvernului justificarea legală după alegerile naționale.

Blocul Partidelor Democratice

Pe lângă administrația de stat, Partidul Comunist își face puternic simțită prezența și prin controlul asupra Biroului Politic al Blocului Partidelor Democratice (BPD), iar pe parcursul lunii februarie această organizație a continuat să se dezvolte și și-a consolidat poziția oficială față de parlament.

La o întrunire din 3 februarie, Biroul Politic al BPD a decis să creeze un Comitet Executiv pentru coordonarea grupurilor sale politice componente și pentru conducerea comitetelor executive locale, în timp ce Biroul Politic va continua să dirijeze acțiunea politică a Blocului. Biroul Politic este compus, așa cum a apărut în presă, din Vasile Luca (comunist) ca secretar și următorii membri: premierul Groza (Frontul Plugarilor), Mihail Ghelmegeanu (Frontul Plugarilor), Petre Bejan (liberal dizident), Th. Iordăchescu (social-democrat), B. Solomon (social-democrat), prof. Constantinescu-Iași (național-popular), prof. Vlădescu-Râcoasa (național popular), Al. Mata (național țărănist-dizident) și Gh. Apostol (Confederația Generală a Muncii). Până ce comitetele executive județene vor putea funcționa pe baza reglementărilor complete conforme cu deciziile Biroului Politic al BPD, ele au primit instrucțiuni să-și țină întâlnirile planificate și „să-și reia activitatea de rezolvare a problemelor de interes local“.

Participarea CGM la activitatea BPD a fost explicată de ROMÂNIA LIBERĂ ca fiind determinată de faptul că unele sindicate au insistat ca executivul să facă acest lucru. S-a arătat, de asemenea, că Uniunea Populară Maghiară va reprezenta BPD în zonele predominant maghiare din Transilvania.

La o întrunire din 12 februarie, Comitetul Executiv al BPD a hotărât să permită Uniunii Populare Maghiare (MADOSZ) să se alăture BPD și să fie reprezentată în Comitetul Executiv de un delegat. În cadrul aceleiași sesiuni, Comitetul a discutat în continuare în legătură cu măsurile de organizare a comitetelor județene și locale, precum și despre proiectul unei legi pentru o nouă administrație locală. Presa comunistă din 14 februarie arăta că dl. Kurko Gyarfás, președinte al MADOSZ, va reprezenta partidul în Biroul Politic al BPD, secretarul general al MADOSZ, dl. Csakany Bela, fiind inclus în Comitetul Executiv al BPD.

La jumătatea lunii februarie, premierul a evidențiat importanța reală a Comitetului Executiv al BPD, arătând că opiniile și interesele acestuia sunt identice cu cele ale guvernului și că între cele două organisme va exista un permanent contact.

Parlamentul

Din cauză că mulți miniștri nu au fost în București, ci, fie la Paris, fie la Moscova, pentru semnarea Tratatului de pace și pentru negocieri economice, la început s-a propus ca deschiderea Camerei Deputaților să se amâne de pe 4 pe 11 februarie. Potrivit presei, hotărârea a fost luată de „Biroul Camerei Deputaților și Biroul Executiv al primului ministru“. Întrucât era necesar ca însăși Camera să-și amâne întrunirea, la 4 februarie a avut loc o ședință oficială la care membrii prezenți au suspendat de îndată lucrările până pe 11 februarie.

Pe 11 februarie, Camera și-a reluat activitatea și a început discutarea propriilor regulamente. În cele din urmă, s-a stipulat că parlamentul se va reuni în primele 20 de zile ale lunii, iar în cele zece zile rămase deputații vor lua contact cu alegătorii lor. Urmează să se formeze noi comitete ale Camerei, Camera va lucra numai marțea, miercurea și vinerea după-amiază și se va realiza o mai strânsă legătură între Cameră, Biroul Executiv al primului ministru și BPD, care își vor spune cuvântul în legătură cu toate legile supuse discuției Camerei. Acest ultim punct înseamnă că se recunoaște în mod deschis că subsecretarul Bodnăraș, din cadrul Biroului Executiv al primului ministru și gruparea comunistă care controlează comitetele politic și executiv ale BPD dau practic formă tuturor legilor parlamentare. De asemenea, în ciuda nevoii presante ca guvernul să ia în dezbatere haosul economic care se accentuează, acesta urmează o indicație mai clară în legătură cu importanța sa.

Pe la mijlocul lui februarie, parlamentul adoptase noul său set de reglementări de funcționare, dar făcuse încă foarte puțin în privința analizării legislației necesare țării. De pildă, pe parcursul unei întregi ședințe, cea din 17 februarie, deliberările Camerei s-au ocupat de comemorarea grevei de la atelierele CFR Grivița din 1933. Comuniștii au profitat de prilej pentru a acuza opoziția politică prezentă că este răspunzătoare pentru împușcarea și întemnițarea unui mare număr de muncitori.

În ședința din 20 februarie, ministrul agriculturii a făcut un raport asupra pregătirilor pentru însămânțările de primăvară. Confruntat cu cele relatate de surse de încredere, raportul a părut să fie plin de inexactități în prezentarea întinderii de teren însămânțate în toamnă. Ministrul a pus accentul pe nevoia acută de semințe și a prezentat măsurile adoptate de guvern pentru a asigura importarea acestora din țările învecinate, subliniind, de asemenea, că se vor cultiva legume pe orice fâșie de pământ necultivat din sate și orașe. El a încheiat cu ceea ce în cercuri restrânse este considerat a fi un optimism neîntemeiat, arătând că, dacă se va asigura cooperarea publică și oficială, campania de însămânțări de primăvară se va desfășura fără dificultăți.

În ședința Camerei din 26 februarie a fost prezentată o lege privind reorganizarea comitetelor de ajutoare pentru zonele afectate de secetă, organizație numită din acel moment CARS. Scopul legii este să pună total CARS sub controlul oficial al guvernului. Socialiștii lui Rădăceanu au propus amendamente care să permită Ministerului Muncii și Asigurărilor Sociale să numească membri în comitetele locale și să supravegheze activitatea acestor comitete. Totuși, celelalte grupări politice afiliate la comuniști au respins propunerea, replica deputaților socialiști fiind abținerea de la votarea legii. Acest prim incident al unei izbucniri de nemulțumire manifestată în parlament a fost explicat de grupul parlamentar socialist în următorii termeni:

„Recunoscând utilitatea creării unui cadru legal pentru activitatea de ajutorare în zonele afectate de secetă, activitatea practică până acum pe temei „de facto“;

Afirmându-și totalul acord cu scopul general al acestei legi, scop pentru care partidul nostru a militat peste tot în țară;

Convins de necesitatea imediată a organizării perfecte a unui sistem de lucru cât mai eficient posibil și a unei supravegheri eficiente a acestei activități, Partidul Social Democrat a sugerat Camerei Deputaților amendamente care vizau: (1) Stabilirea unui permanent control asupra activității și administrării Comitetelor de Ajutorare și (2) afirmarea obligațiilor legale ale Ministerului Muncii și Asigurărilor Sociale potrivit prevederilor legii de organizare a acestui minister.

Luând notă de faptul că amendamentele sale au fost respinse, grupul parlamentar social-democrat consideră că, prin neinclusiunea acestora în lege, eficiența activității de ajutorare, care face obiectul acestei legi, este diminuată și, în consecință, declară că se va abține de la votarea legii propuse.“

Se cunoaște faptul că ministrul muncii și asigurărilor sociale, Rădăceanu, a încercat să folosească mijloacele arătate pentru a exprima nemulțumirea partidului față de ceea ce a considerat a fi o prea grăbită nesocotire de către comuniști a opiniilor partidului. Cu toate acestea, izbucnirea din parlament, simptomatică pentru o mai profundă nemulțumire, a fost de ajuns pentru a provoca suspendarea lucrărilor Camerei pe 28 februarie pentru 10 zile, sau până pe 11 martie.

Administrația: De la venirea la putere, în martie 1945, a guvernului Groza, a continuat cu constantă vigoare permanenta triere de către regim a funcționarilor statului, menită să asigure numai personalul docil din punct de vedere politic. Un exemplu obișnuit din multele care probează această neîntreruptă activitate îl constituie decretul publicat în Buletinul Oficial nr. 43. Prin acest decret, Ministerul de Interne a concediat mai mult de 100 de funcționari locali din 16 județe, pe motivul declarat că „prin activitatea lor și prin modul în care desfășoară munca au dovedit o atitudine anti-democratică“.

Întrucât Universitatea din București are mulți profesori noi, numiți numai cu permisiunea Ministerului Educației, fără consultarea respectivelor facultăți ale Universității, socialiștii independenți au dat publicității o declarație, la 7 februarie, în care arată că nu vor recunoaște dreptul ministerului de a acționa astfel și cer anularea tuturor acestor numiri. Particularizând pentru Universitatea București, s-au făcut unele numiri numai pe temeiul afilierei celor implicați la comuniști. La Școala de Medicină au fost numiți dr. Simeon Oeriu, comunist și dr. Simon Iagnov, social-democrat cu numele, iar la Facultatea de Litere au fost plasați doi comuniști, A. Graur și Herbert Silber.

Dificultățile din guvern

În timp ce grava reducere a rezervelor de alimente în toată țara, evidentă mai ales în foametea din Moldova, a continuat să fie factorul dominant care a afectat politica românească în luna februarie, s-a produs și o deviere a interesului datorită nemulțumirii crescânde a liberalilor lui Tătărescu și a socialiștilor din guvern față de diversele măsuri și a politicii pe termen lung promovate de comuniști. Liberalii lui Tătărescu au fost deconcertați mai cu seamă de evidenta accentuare a haosului în sectoarele economice ale guvernului, dorind să-și reasigure influența parțială pe care o avuseseră cândva asupra politicii economice a țării. Totuși, unii dintre români au considerat că acest demers este mai profund și anume că, în frunte cu Tătărescu însuși, partidul dorește să părăsească actualul guvern.

O proiectată lege, susținută de guvern, de a crea o serie de birouri guvernamentale care să controleze toate aspectele producției și distribuției în industria și afacerile românești, a fost socotită de cercurile politice locale, atunci când a fost supusă atenției pentru prima oară, în ianuarie, ca fiind o bruscă și îndrăzneală tentativă a comuniștilor de a asigura naționalizarea întregii economii a țării. Se pare că protestele energice ale altor grupări din BPD, așa cum sunt liberalii lui Tătărescu și socialiștii lui Rădăceanu, alături de ceea ce au putut face cercurile de afaceri influente, au scos din discuție pentru moment această chestiune. Dar, după întoarcerea delegației economice române de la Moscova, proiectul a fost din nou susținut de comuniști, în ciuda criticilor din ziarul liberalilor lui Tătărescu.

LIBERALUL din 25 februarie, organul liberarilor lui Brătianu, s-a opus la rândul său, citând un protest al industriaşilor în care se arată că proiectul de lege, care nu a fost încă supus parlamentului, este „incompatibil cu platforma BPD, pe baza căreia guvernul a participat la alegeri și care promitea condiții favorabile de dezvoltare a inițiativei particulare și a proprietății“. **LIBERALUL** comentează el însuși că proiectul va avea ca rezultat și mai grava dezorganizare a producției și intensificarea în continuare a crizei economice.

La sfârșitul lunii a devenit evident că Partidul Comunist sprijină energic ceea ce este de fapt, o măsură de naționalizare economică generală, dar, datorită protestelor tuturor celorlalte elemente, exceptându-i pe comuniști, forma viitoare a legii ce va fi supusă parlamentului poate fi atenuată față de forma ei originală drastică.

Liberalii lui Tătărescu au găsit sprijinitori ai opoziției lor împotriva programului comunist în rândurile Partidului Socialist de guvernământ. Dificultățile pe care le au socialiștii cu comuniștii au apărut în cadrul Frontului Unic Muncitoresc, în care comuniștii s-au luptat în mod deschis pentru o mai mare autoritate, pentru a modifica raportul nominal de 50% din controlul administrativ în cadrul sindicatelor. Pe măsură ce luna trecea, opoziția socialiștilor față de eforturile comuniștilor s-a intensificat, căci înșiși muncitorii, prinși în dificultățile lor economice, s-au exprimat mai deschis împotriva comuniștilor și au devenit mai recalcitranți față de directivele comuniștilor ori ale Confederației Generale a Muncii.

La sfârșitul lui februarie, nemulțumirea liberalilor lui Tătărescu și a socialiștilor din guvern față de guvern a devenit evidentă, dar numai timpul poate spune dacă această realitate va avea vreun rezultat practic și va modifica în vreun fel imaginea scenei politice românești. Observatorii experimentați au evidențiat că, deși nemulțumiții se pot împotrivi strictelor îngrădiri impuse de comuniști, în condițiile existente ei nu se pot totuși opri din drum. În definitiv, ambele partide își datorează poziția actualului guvern, întrucât partidul dlui Tătărescu, făcându-le comuniștilor marele serviciu de a fi diminuat în mod serios influența național-liberalilor în țară, s-a supus la rândul-i comuniștilor, iar socialiștii din guvern și-au pierdut în mod constant puțina audiență pe care o aveau, socialiștii lui Petrescu, din opoziție, fiind cei care au câștigat.

Partidele pro-guvernamentale și neutre

În perioada de care mă ocup au devenit evidente problemele organizatorice care afectează existența întotdeauna independentă a partidelor Socialist, Național Popular și Țărănesc Democrat din guvern.

La finele lui ianuarie, într-o întrunire a Biroului Politic, socialiștii din guvern au decis în mod formal să numească trei secretari generali. Acest fapt a fost ușor amplificat de afirmația că, dintre cei trei, dl. Iordăchescu se va ocupa de activitățile parlamentare și de problemele Frontului Unic Muncitoresc, iar domnii Rădăceanu și Voitec vor supraveghea activitățile

de organizare, administrative și politice ale secretariatului. Dl. B. Solomon urmează să-și continue activitatea de secretar general.

La începutul lui februarie, presa a anunțat că congresul partidului este planificat să se țină la București, la 20-23 aprilie. Dar el a fost ulterior amânat pentru o lună, pentru a permite liderilor să participe la congresul parlamentar din Cairo. Cu toate acestea, s-a relevat că cei cărora li se va permite să voteze la congresul partidului vor fi delegații din circumscripții, membrii Comitetului Central și Comisiei Centrale de Control și ai Comitetului Central Disciplinar, trei reprezentanți ai grupului parlamentar socialist, un delegat al Uniunii Femeilor Muncitoare și unul al tineretului socialist. Delegații de circumscripții vor fi probabil aleși la întrunirile locale ce vor avea loc între 15 martie și 15 aprilie, conform prevederilor partidului. Pe agenda congresului vor fi doar acele propuneri trimise în scris secretarului partidului de către organizațiile locale cu cel puțin 15 zile înainte de congres.

Potrivit informațiilor de care dispunem, în Partidul Socialist de guvernământ se manifestă acum două grupări principale. Prima, condusă de liderii de partid Rădăceanu, Voitec, Ionescu și Iordăchescu urmează, evident, tendința de unificare politică cu Partidul Comunist într-un viitor partid unic al muncitorilor. Dacă acest curent poate fi împiedicat fără a-și primejdui interesele personale, acești oameni nu constituie, ca să zicem așa, adversari, așa cum s-a văzut din incidentul din parlament al lui Rădăceanu, de care am pomenit mai sus. Dorința lor este, în general, să mențină identitatea partidului, dar și să continue cea mai bună cooperare cu comuniștii în Frontul Unic Muncitoresc.

Cea de-a doua facțiune este reprezentată de oameni de tipul lui Ion Burcă, subsecretar la Interne, care dorește o reunire a socialiștilor din guvern cu socialiștii lui Petrescu, pentru a menține identitatea partidului și a asigura deplina sa libertate de acțiune. Această din urmă grupare a făcut propuneri socialiștilor lui Petrescu, mai ales începând cu alegerile, când s-a constatat redusa susținere pe care Partidul Socialist de guvernământ o are din partea țării și a simpatizanților săi din rândurile funcționarilor statului. Până în acest moment, socialiștii lui Petrescu au respins orice ofertă de reconciliere făcută de facțiunea Burcă, dar, în același timp, au făcut cunoscut membrilor din guvern că vor accepta pe oricare dintre ei care, din pricina primejdiei de a-și pierde mijloacele de existență ori din cauza altor presiuni, sunt obligați să servească Partidul Socialist condus de domnii Rădăceanu și Voitec.

Că domnului Rădăceanu nu-i lipsește, totuși, mentalitatea totalitară, se poate deduce dintr-un discurs prezentat de presa din 11 februarie, în care, după ce subliniază că muncitorii trebuie să mențină cea mai strânsă unitate în cadrul Frontului Unic Muncitoresc el se remarcă declarând că „Democrația trebuie interpretată în noua sa accepțiune, adică principiile sale nu se aplică acelor persoane și clase care nu le respectă, ci le folosesc în scopuri antidemocratice“.

Pe 5 februarie, a avut loc ședința Comitetului Central al Partidului Național Popular, la care dr. Vlădescu-Răcoasa a ținut discursul principal, subliniind că partidul trebuie să-și continue activitatea în mod susținut, dar că apropiatul său congres trebuie să fie amânat. S-a decis asupra acestui aspect, iar ședința s-a suspendat după votarea unei hotărâri de colaborare permanentă cu BPD.

Partidul Național Popular este atât de binecunoscut ca umbră a comuniștilor și a câștigat atât de puțin sprijin, încât astăzi practic nu are o existență a sa, cu excepția funcționarilor săi numiți de comuniști. Observatorii arată că, pentru a înlătura ideea că partidul ar trebui dizolvat și pentru a evita orice dificultate în asigurarea de suficient personal pentru a face față acțiunilor de organizare a unui congres al partidului, a fost necesar să se recurgă la procedeul menționat anterior.

Evident, susținătorii comuniștilor cunoscuți sub numele de Apărarea Patriotică, care fac parte din Partidul Național Popular au trimis scrisori tuturor prizonierilor de război români din Rusia, iar presa din 4 februarie a publicat câteva dintre răspunsurile unor generali. Unul dintre ele este interesant:

„Am primit scrisoarea dvs. din 20 septembrie și sunt de acord cu activitatea dvs. democratică. Am aflat de victoria în alegeri a guvernului Groza și a democrației. Eram sigur că va fi așa.

Semnat: General Stănescu“.

Dintre grupările politice așa-zis neutre, tolerate de guvern, două merită atenție: Partidul Țărănesc Democrat și Cabala lui Argetoianu. În ultima vreme mișcările domnului Argetoianu au fost foarte discrete, dar politica sa pur oportunistă de a lua cu asalt guvernul nu a avut nici un succes. Pe de altă parte, în ultimele două luni, grupul din Partidul Național-Țărănesc desprins sub conducerea răposatului dr. Lupu și care s-a autointitulat Partidul Țărănesc Democrat a avut propriile dificultăți, grupul divizându-se la rândul său, chestiunea fiind dacă își va menține independența sau se va alătura Frontului Plugarilor. Datorită bunăvoinței guvernului și nu influenței lor publice, țărăniștilor democrați li s-a permis să supraviețuiască și să-și asigure două locuri în Camera Deputaților. La 24 februarie s-a anunțat pentru prima oară în mod oficial rezolvarea noiștelegerilor și a fost dat publicității un nou Birou Politic al partidului. Dar, a doua zi, trei din așa-ziii vicepreședinți ai partidului, precum și unii dintre așa-numiții șefi județeni au dat o declarație prin care au dezmințit comunicatul oficial și au refuzat să recunoască componența Biroului Politic până la întrunirea Comitetului Executiv din 16 martie.

Partidele de opoziție

Opoziția politică este în continuare supusă de către guvern aceluiași tip de presiune frecvent folosită și în trecut. Membrii săi sunt arestați, demși din posturile lor din guvern și pasibili de diverse forme de constrângere economică. Cea mai recentă trecere în revistă a unor astfel de condiții este cuprinsă în anexa nr. 1, o declarație a național-țărăniștilor în care se

prezintă actele de terorism împotriva unora dintre membrii săi. În cele trei partide de opoziție – Național-Țărănesc, Național Liberal și Socialist Independent – nu s-au produs evenimente semnificative. Cu toate acestea, ele și-au făcut cunoscute opiniile în legătură cu două din evenimentele importante ale lunii, anume alocarea, de către Statele Unite, a unei mari cantități de cereale pentru România și chestiunile legate de Tratatul de pace, probleme dezbătute la punctele respective.

În ianuarie, domnul Titel Petrescu, lider al Partidului Socialist Independent a distribuit secțiilor partidului o circulară. În această circulară el analizează situația politică de după alegeri și își informează partidul că liderii nu sunt dezamăgiți, întrucât nu și-au făcut iluzii în legătură cu libertățile electorale și știau că guvernul va folosi orice mijloace pentru a falsifica rezultatele. Cu toate acestea, continuă el, socialiștii independenți au înregistrat, de fapt, un succes numeric și moral, în timp ce socialiștii lui Rădăceanu au suferit un dezastru. Cu mândrie domnul Petrescu afirmă că, fără vreo posibilitate de a-și face propagandă, ci pur și simplu prin informare orală, de la un membru de partid la altul, partidul a reușit să-și asigure 620.000 voturi, adică 10% din totalul de voturi înregistrate. El adaugă că această cifră este numai pentru 41 de județe în care partidul a putut avea candidați, iar guvernul, în statisticile sale oficiale, a acordat partidului numai 65.000 de voturi.

Atunci când liderii partidului au fost întrebați în legătură cu autenticitatea estimării de 620.000 de voturi făcută de domnul Petrescu, aceștia au răspuns că cifra este aproape exactă și se bazează pe rezultatele electorale reale la care socialiștii lui Petrescu au avut acces, în Ministerul de Interne, unde personalul partidului, toți socialiștii din guvern sunt într-adevăr încă atașați socialiștilor lui Petrescu și conlucrează îndeaproape cu ei.

Pentru a menține moralul partidului, în ultimele două luni dl. Petrescu le-a cerut adeptilor săi să fie convinși că, după semnarea Tratatului de pace, condițiile politice se vor îmbunătăți, partidul își va recăpăta drepturile și, după noi alegeri, cu adevărat libere „sub protecția Națiunilor Unite“, se va crea un nou parlament și un guvern într-adevăr reprezentativ. El a cerut ca, în acest scop, partidul să organizeze și să manifeste grijă în admiterea unor noi membri.

Ajutorul alimentară din Statele Unite

La început, cenzura română a interzis publicarea sau transmiterea prin radio a anunțului făcut de președintele Truman în legătură cu alocarea pentru România a unei mari cantități de rații alimentare de urgență prin intermediul Crucii Roșii americane, dar după o zi, la 19 februarie, acest proiect a fost în întregime cunoscut și dezbătut de presă, radio și populație.

În condițiile în care situația alimentară internă reprezintă problema dominantă a țării, importanța sprijinului american a căpătat proporțiile reale. Populația și toate grupurile politice, până și comuniștii, care cu greu au admis aceasta, au considerat că declarația președintelui este extrem

de bine concepută și face o atentă diferențiere între poporul român și guvernul acestuia, ca o bază pentru extinderea sprijinului „indiferent de cauza care a produs cumplita stare în care se află acești oameni“. Deși acceptă darul cu mulțumiri, presa guvernamentală română atrage atenția că guvernul român este pe deplin abilitat să supravegheze distribuirea în mod echitabil a bunurilor ce urmează a fi oferite ori, ulterior, vândute României.

Articolele pe această temă din DREPTATEA, ziarul național-țărănesc, au fost cenzurate, mai ales cele din numărul din 26 februarie, din care au fost înlăturate toate referirile la garanțiile date de președinte asupra faptului că suveranitatea României nu va fi încălcată.

După ce s-a anunțat că au fost însărcinate cu distribuirea alimentelor de care am pomenit Crucea Roșie americană și cea română, o direcție urmată de guvern a fost de a intensifica atacul comuniștilor împotriva programului Crucii Roșii, atac inițiat de la începutul lunii februarie în ziarul comunist ROMÂNIA LIBERĂ, în ideea că organizația locală a Crucii Roșii nu este „un instrument independent al poporului“ și nu-și subordonează activitatea organizațiilor CARS, organisme oficiale guvernamentale de ajutorare a zonelor afectate de secetă. Activitatea Crucii Roșii a fost caracterizată ca o modalitate „de a produce o ruptură în solidaritatea națională a poporului român“. Atât Crucea Roșie americană, cât și cea română erau pe deplin conștiente de eforturile guvernului de a câștiga controlul asupra Crucii Roșii din România, obținând capital din demiterea secretarului organizației și a câtorva oficiali, ca urmare a unei verificări efectuate de un reprezentant al Crucii Roșii americane. Acestea nu au fost de o prea mare importanță, dar au dat presei și guvernului ocazia să bată monedă asupra acestor acuzații. Scopul a fost clar – să discrediteze Crucea Roșie ca organizație până ce ea va fi total supusă voinței guvernului și să discrediteze astfel întregul program de distribuire formulat de americani.

Hârtia tipografică și cenzura

Ziarele din 15 februarie au anunțat că Ministerul de Interne i-a informat oficial pe cei interesați că, având în vedere producția curentă de hârtie și necesitatea menținerii cotelor minime deja alocate, pentru moment nu vor mai putea fi garantate autorizații pentru noi publicații. Acest anunț al guvernului a provocat la 18 februarie o interpelare în parlament din partea unui deputat, la care ministrul de interne a răspuns negând că aceasta ar reprezenta o încălcare a libertății presei. Dimpotrivă, el a pretins că este necesar ca ziarele de opoziție să nu dispară din pricina crizei de hârtie tipografică. El a adăugat că va fi probabil necesar să se reducă în continuare consumul de hârtie pentru ca o parte a produselor economisite să poată fi exportate la schimb cu echipament nou pentru morile de hârtie. LIBERALUL din 20 februarie a comentat că în țară există materie primă suficientă atât pentru nevoile proprii, cât și pentru export, cu condiția ca guvernul să permită morilor de hârtie să dispună de combusti-

bil adecvat. Ulterior s-a remarcat ironic că pe 22 februarie și-a făcut apariția o nouă publicație săptămânală, „Economistul“, sponsorizată de socialiștii din guvern.

În același timp, guvernul a ridicat considerabil prețurile la hârtie tipografică, iar 13 ziare din București, progubernamentale, așa-zis neutre și de opoziție au adresat proteste Oficiului de prețuri în vederea obținerii permisiunii de a-și mări prețurile pentru a putea să țină pasul cu noua situație, precum și cu salariile mărite garantate lucrătorilor lor.

Din cauza crizei de hârtie, în timpul lunii februarie dimensiunea obișnuită a ziarelor a fost de o foaie, iar situația aceasta a fost criticată cu amărăciune de cel mai mare poet român în viață, Tudor Arghezi, în ADEVĂRUL din 23 februarie, în care arată că, întrucât nici un ziar nu poate fi cumpărat decât la prețuri de speulă, aceasta „înseamnă practic moartea literaturii“. Tot așa el însuși este „obligat să ceară voie să scrie, căci folosirea limbii române este controlată de tineri care abia știu să se semneze. Altfel, libertatea literaturii este desăvârșită... atâta timp cât nu încerci să scrii“.

În ciuda legăturilor sale oficiale cu socialiștii, și ULTIMA ORĂ are mari dificultăți în a-și asigura rezervele de hârtie tipografică și, în numărul său din 12 februarie arată că anumite ziare au un tratament special, „ceea ce este sinonim cu persecuția și oprimarea“, reducându-li-se zilnic cota de hârtie. Rezultatul este lentă „anihilare a adevăratei misiuni a presei, adică educarea și informarea maselor... ceea ce duce la dispariția unei instituții pe care nici chiar regimurile trecute nu au îndrăznit să o lovească, nici măcar prin metoda indirectă a neasigurării materiei prime de care are nevoie, și anume hârtia tipografică“. Declarația din ULTIMA ORĂ a fost reprodușă de ziarele de opoziție DREPTATEA și LIBERALUL și de ziarul independent JURNALUL.

LIBERALUL din 3 februarie, ziarul liberalilor lui Brătianu și chiar DRAPELUL din 18 februarie, purtător de cuvânt al liberalilor lui Tătărescu, au acuzat amândouă că exemplarele trimise abonaților din provincie sunt furate de cei însărcinați cu distribuirea. LIBERALUL a arătat că oficianții de la poștă instruiesc salariații să folosească cele două ziare de opoziție, LIBERALUL și DREPTATEA, ca hârtie de ambalat în Departamentul Poștelor.

În vâltoarea controverselor asupra hârtiei tipografice, ziarele de opoziție DREPTATEA și LIBERALUL – neomițând JURNALUL DE DIMINEAȚĂ, care s-a străduit să mențină o linie independentă – au suportat cea mai severă cenzură. Situația lor se poate vedea din anexele nr. 2 și 3, care reprezintă proteste trimise de către Partidul Național-Țărănesc premierului și, respectiv, ministrului informațiilor. Aceste documente dau detalii în legătură cu cenzura arbitrară folosită de BPD „ca mijloc de sabotare a apariției normale, în timp util și în mod regulat“ a ziarelor. Partidul protestează împotriva faptului că guvernul interzice „dezbaterile sau informațiile politice în legătură cu politica României“, altele decât cele

date de Armistițiu, și cheamă din nou guvernul să-și respecte obligațiile internaționale referitoare la libertățile publice.

Acordurile economice româno-sovietice

Anunțarea semnării acordurilor economice româno-sovietice a fost precedată de o tăcere oficială, întreruptă doar la 7 februarie de către SCÂNTEIA, care a relatat că ministrul economiei, Gheorghiu-Dej, a transmis de la Moscova că negocierile pot să mai dureze un timp, întrucât ele se extind și asupra formei viitoarelor relații comerciale cu Uniunea Sovietică. Ca urmare, el a solicitat guvernului puteri speciale suplimentare în acest scop.

La 21 februarie s-a anunțat local, prin intermediul unor comunicări sovietice de la Moscova, că negocierile economice s-au încheiat pe 20 februarie prin semnarea unui Tratat general de comerț și navigație și a unui al doilea Acord privind schimbul de mărfuri în 1947. Prima comunicare a menționat că în Tratatul comercial a fost prevăzută clauza națiunii celei mai favorizate și că în cadrul Acordului din 1947 se vor livra materii prime din Rusia pentru industria românească, iar România va livra către Uniunea Sovietică produse petroliere, materiale de construcții și alte bunuri.

La întoarcerea lor la București, liderii delegației române au făcut în presă declarații optimiste în legătură cu beneficiile ce se așteaptă de la acest nou acord. Aceste declarații au fost publicate la 24 februarie. Dl. Gheorghiu-Dej, ministrul economiei naționale, a spus că țara „poate să privească spre viitor cu încredere, cu convingerea că revirimentul economic este posibil“. Ministrul de finanțe Alexandrini a adăugat că la Moscova delegația a obținut, „în general vorbind, multiple concesiuni de ordin economic și un import masiv de materii prime și bunuri semifabricate, ceea ce va avea o mare importanță asupra situației economice și financiare a țării“. Un al treilea comentator, ministrul minelor și petrolului, Ionescu, și-a exprimat satisfacția, dar în fraze îndeajuns de vagi.

Presa guvernamentală a acompaniat declarațiile miniștrilor cu o veritabilă simfonie de laude la adresa marelui sprijin economic acordat de Uniunea Sovietică României, dar, în același timp, nu a dat publicității textele actualelor acorduri. Totuși, ministrul economiei naționale a precizat că urmează să prezinte o declarație în Camera Deputaților la o dată neanunțată. LIBERALUL din 26 februarie a salutat acest fapt care permite informarea completă a opiniei publice asupra efectelor benefice ale acordurilor, având în vedere că informațiile aduse la cunoștință până în acel moment erau total inadecvate. Nu fără ironie articolul conchide că aceasta era necesară „pentru stimularea tuturor inițiativelor private și pentru încurajarea producției“.

Tratatul de pace

În conjunctura politică a țării, în luna februarie, semnarea Tratatului de pace cu România nu s-a bucurat de o atenție deosebită, cu excepția unor comentarii de o zi în presă. În replică la un articol din DREPTATEA din 5 februarie, în care se arată că toți semnatarii Tratatului de pace răspund pentru clauzele sale și s-au condus după aceleași principii și poziții în legătură cu îndeplinirea obligațiilor pe care acesta le stipulează, la 12 februarie GLASUL ARMATEI, publicație a Ministerului de Război, a arătat că atitudinea Uniunii Sovietice este mult mai plină de înțelegere decât cea a anglo-americanilor referitor la obligațiile economice. Prin urmare, „ar fi o dovadă de crasă ingratitude să se ignore tot ce a făcut Uniunea Sovietică pentru România prin eliminarea și atenuarea unei întregi serii de clauze nedrepte“.

Atitudinea guvernului față de Tratat a înregistrat o schimbare evidentă în TIMPUL din 22 februarie, în care se caută să se explice, chipurile, cât este de ridicol și prostesc să se pretindă micilor state foste-satelit să plătească „țărilor bogate și puternice“ daune pentru acțiunile lor din timpul războiului. Din enumerarea „țărilor bogate“ care nu ar trebui să se aștepte să primească despăgubiri, a fost omisă, într-un mod care bate la ochi, Uniunea Sovietică. Articolul deplânge faptul că „se așteaptă ca țările mici și distruse să plătească daunele suferite de state mari, victorioase și, în cea mai mare parte, neatinse... așa încât ar fi, poate, recomandabil ca țărilor învinse să li se ceară să plătească doar în limitele posibilităților lor și într-un interval de timp care le-ar permite să se refacă“.

O hotărâre anunțată de către deputații Consiliului miniștrilor de externe, conform căreia fostelor state-satelit ale Germaniei li se va permite să-și exprime punctul de vedere în legătură cu Tratatul de pace cu Germania, a fost comentată de presa guvernamentală în mod favorabil, mai ales având în vedere importanțele despăgubiri pretinse de România Germaniei, pe care guvernul se străduia să le impună.

Cu respect, al dvs.
Burton Y. Berry,
reprezentant al Statelor Unite
în România

– CONFIDENȚIAL –
MISIUNEA STATELOR UNITE

București, România
22 februarie 1947

Domnule Ministru,

Prin intermediul unei delegații special desemnate, Partidul Național-Țărănesc a avut onoarea să vă informeze încă de la finele lunii noiembrie 1946 asupra persecuțiilor și terorii exercitate de către organele administrative și politice împotriva membrilor Partidului Național-Țărănesc.

Am avut toate motivele să credem că, odată alegerile încheiate – indiferent de efectul pe care rezultatul acestora l-ar avea asupra actualului regim – această stare de lucruri va lua sfârșit.

Practic, este de neînțeles dezlănțuirea unei astfel de terori sporite împotriva membrilor opoziției în special, și în general împotriva tuturor cetățenilor care nu aprobă politica actualului guvern, mai ales acum, când evoluțiile internaționale, inclusiv Tratatul de pace cu România, au fixat ca principii de bază pentru toate popoarele respectarea drepturilor fundamentale ale omului, libertatea presei, a întrunirilor și a manifestărilor politice.

În ultima vreme, agenții poliției și jandarmeriei au urmărit în toată țara pe foștii candidați, delegați și observatori ai Partidului Național-Țărănesc. Ei arestează și chiar condamnă persoanele care formează organizațiile locale ale partidului nostru. Perchezițiile locuințelor, efectuate fără nici un sens, persecuțiile de tot felul, precum și acumularea măsurilor abuzive și inumane îi obligă pe prietenii noștri să se refugieze permanent. Iată câteva exemple:

1. *La București:* Avocatul Manolescu, președinte al organizației Partidului Național-Țărănesc din circumscripția 32, a fost percheziționat la 12 februarie de către comisarul de poliție Popilian. I s-au confiscat toate dosarele conținând adeziunile membrilor de partid, chitanțele, atestatele, sigiliile și chiar agenții au rămas în locuința lui, ținându-l izolat de familie. De atunci perchezițiile au continuat fără încetare, chiar și noaptea, iar avocatul este urmărit pentru a fi arestat, fără nici un motiv. Nu există nici o plângere împotriva lui, nici în instanța civilă și nici la cea militară, după cum nu există nici un mandat legal de arestare. Tot la București au fost arestați și închiși următorii: Budugan Gheorghe – ziarist, Vasilescu N.,

* Traducerea în limba engleză a anexelor se află pe rola nr. 666 (colecția Microfilme SUA), între cadrele 170–175. (n. r.)

Merariu Dumitru, Chiselicescu M., Baboi Panait, Sacalas Constantin, Ciobanu Niculae, Ionescu Vasile, Grigorescu Dumitru, Enache Constantin, Podiuc Mihai, Cucu Grigore, Voinea Ilie, Gârbaciu Ilie.

2. *La Iași*: au fost arestați colonelul în retragere Iateș Ion și Pavel Constantin. Ei au fost duși la București și din acel moment nu se mai știe nimic de soarta lor. A fost arestat, de asemenea, Maxim Constantin.

3. *La Bacău*: au fost ridicați de agenți de poliție, în timp ce participau la o întrunire a Delegației Permanente a organizației departamentale, preotul Vasile Petroveanu și profesorul Ghiță Popa, fost deputat și vicepreședinte al Partidului Național-Țărănesc din Bacău, profesorul V. Ghiu, casier al organizației și delegatul organizației de tineret. Reținuți la poliție, ei au fost ținuți bătuți și au fost câteva zile în celule. Tot din motive politice a fost arestat Surugiu Ion din satul Tescani, județul Bacău.

Între 12 și 14 februarie 1947 în satul Domnița Maria a fost arestat N. Covariu, membru în delegația județeană permanentă. El a reușit să scape, fiind obligat să se ascundă. Soția și cei doi copii ai săi au rămas singuri, fără nici un sprijin, într-o permanentă teroare.

4. *În județul Neamț*: au fost arestați locuitorii Vasile Budai, Ion Cucu, Ion Micuț, Theodor Vulcanu și Ion Dascălu. Ei au fost trimiși la București și închiși în celulele Ministerului de Interne.

5. *La Pitești*: teroarea nu a încetat nici un moment. Profesorii și muncitorii care au fost delegați ai Partidului Național-Țărănesc sunt demiși și arestați. Un mare număr de persoane nu s-au întors la casele lor de pe 20 noiembrie. Dan Mihai, Anghel Popa, Ușurelul Gheorghe, Mihuț M. din satul Vulcănești, mecanici la calea ferată, au fost dați afară și urmăriți. Seminaristul Voinea T. Gheorghe, provocat la o discuție de un agent al poliției, a fost arestat și exmatriculat din seminar.

6. Colonelul în retragere Demetriad, secretar al organizației din Brașov este căutat de jandarmi. Casa lui din satul Codlea a fost percheziționată. În aceeași situație se află negustorul Al. Oțelea. Toate aceste persecuții au avut ca unic motiv faptul că aceștia sunt membri ai Partidului Național-Țărănesc.

7. *La Sibiu*: au fost înlăturați domnii dr. Ion Pop, Ion Gh. Micu, Șandru Gheorghe, Mihai Deonisei, Grozea Gheorghe, Bunsoiu Traian, Marcu Gh., Carcoală Ion. Dr. Ion Pop, fost ministru, mare luptător pentru Transilvania, una din cele mai proeminente figuri ale vechii generații, care a contribuit la eliberarea Transilvaniei, este condamnat pentru că deține revolver fără să aibă permis. Dar acest revolver i-a fost pus în casă de agenții care i-au percheziționat locuința în timp ce el era arestat în clinica de la Sibiu. Deși este extrem de bolnav, a fost transportat în stare de arest la spitalul militar. Este absolut de neînțeles tratamentul inuman care îi este aplicat d-lui Ion Pop. Vă rugăm să aveți bunăvoința să interveniți pentru ca el să fie din nou internat în clinica de la Sibiu până la proces.

8. *În județul Nasăud*: în satul Ilva Mare a fost arestat țăranul Vasile Slăvoacă.

9. În județul Ialomița: au fost ridicăți și duși la București țărani Burdușoiu și Mușică.

Vă rugăm, domnule ministru, să binevoiți a da agenților de poliție și jandarmilor instrucțiuni generale pentru ca această teroare să înceteze și să poată fi eliberați toți cei împotriva cărora nu au fost încă intentate acțiuni în procese juridice, și pentru care nu există mandat de arestare legal.

În ceea ce privește cazurile mai sus menționate, vă rugăm să interveniți imediat pentru eliberarea acestor persoane, punând, în același timp, capăt urmării celor care nu au fost încă arestați.

Primiți, d-le ministru, asigurarea celei mai înalte considerațiuni.

Pentru președintele
Partidului Național-Țărănesc,
(semnat) N. Penescu

Anexa nr. 2 la trimiterea
nr. 1412 din 5.III 1947
a Misiunii Statelor Unite,
București, România

CONFIDENȚIAL
MISIUNEA STATELOR UNITE

*București, România
18 februarie 1947*

D-le Prim-ministru,

În ultima vreme ziarul DREPTATEA a fost supus unei cenzuri extrem de serioase. În timp ce toată presa, inclusiv ziarul LIBERALUL, este supusă unei reguli uniforme de cenzură, înainte de publicare materialul fiind prezentat serviciului cenzurii militare, ziarul DREPTATEA este obligat să prezinte zilnic acest material nu numai acestui serviciu, ci și funcționarilor special desemnați de ministrul informațiilor în administrația presei.

Acești funcționari procedează de o manieră arbitrară, probabil în conformitate cu instrucțiunile primite. Din acest material, care cuprinde cam 30 de articole, cenzorul taie zilnic 10-15, chiar 20. Adeseori cenzorul a eliminat articole în întregime, pasaje ori doar cuvinte, făcând astfel restul textului de neînțeles. Mai mult, adesea ei rețin articolele fără să le înapoieze și, în cele mai multe cazuri, materialul care ar trebui să ne fie returnat cel târziu la ora 12 ne parvine cu o oră-două mai târziu, dincolo de limita obișnuită, provocând, astfel, intenționat și sistematic o întârziere în apariția ziarului.

Maniera în care cenzura acționează arată fără nici un dubiu că el este un instrument exclusiv al grupului care compune Blocul Democratic, care

se folosește de el ca mijloc de a sabota apariția normală și la timp a ziarului nostru. Ceea ce se cenzurează în acest material demonstrează clar că nu sunt vizate aluziile fine ori informațiile privind problemele legate de Armistițiu, care ar justifica o asemenea procedură. Dimpotrivă, ceea ce se cenzurează se referă în exclusivitate la unele chestiuni de politică internă sau sunt comentarii asupra activității anumitor persoane din actualul regim. În momentul de față se cenzurează materiale lipsite de importanță pentru politica externă, doar cu scopul de a împiedica activitatea normală a unui partid care face parte din opoziție și care este principalul factor din viața politică a țării. Astfel, cenzura din ultima vreme a făcut ca textul din ziarul nostru privitor la articolul calomnios la adresa partidului nostru, semnat de Vasile Luca, nu a putut să apară, deși era o simplă discuție de presă și în ciuda faptului că dl. Vasile Luca nu este o persoană importantă.

Nu a putut să apară nici unul dintre articolele sau relatările din ziarul nostru referitoare la recente numiri de profesori universitari, dintre care unii, precum d-nii Oeriu și Iagnov sunt persoane din actualul guvern. Tot așa, nu a fost publicată nici o dezbateră referitoare la aceste numiri. În plus, au fost cenzurate unele articole referitoare la probleme universitare de ordin general. Nu s-a dat nici un detaliu privind moartea dr. Ciocâltău și a fost cenzurat până și un paragraf din anunțul de înmormântare, dat de familie. Orice comentariu asupra activității liderilor regimului riscă să fie cenzurat, indiferent de natura sa, cenzorul fiind obsedat de fantoma oricărei aluzii la adresa membrilor guvernului. Articolele economice care se ocupă cu problemele actuale sunt total cenzurate. Chiar și simple informații economice publicate în alte ziare, în ziarul nostru sunt cenzurate. Se acționează în același mod pentru indiferent orice considerații referitoare la libertatea presei.

Au îndrăznit chiar să cenzureze articole din Tratatul de pace, cenzorul susținând că nu e necesar ca Tratatul să se publice în întregime. Două zile mai târziu același articol a apărut într-un ziar de după-amiază. Rapoartele referitoare la metodele folosite de cenzor, adresate de către administrația ziarului DREPTATEA ministrului informațiilor au fost complet cenzurate. Este clar că cenzura este folosită pur și simplu în scopul sabotării apariției ziarului nostru. Astfel, se aplică cenzura unor articole care nu au conținut politic și nici spirit polemic, se înlătură pasaje sau anumite cuvinte pentru a face articolele lipsite de sens și pentru a obliga în final ziarul să renunțe a le mai publica, ori, prin schimbările de structură, se încearcă întârzierea apariției ziarului. Pentru a ilustra acest sabotaj, vă prezentăm aici câteva exemple:

Din articolul „De ce cerem ca Tratatul semnat să fie respectat“, din propoziția: „Fără nici o ipocrizie și cu toată sinceritatea România trebuie să devină un stat democratic și de drept“ – au fost cenzurate cuvintele: „Fără nici o ipocrizie“. Propoziția „România nu poate rămâne o insulă izolată“ care avea ca motto: „Așa sunt, așa rămân“ – a fost complet eliminată. Din articolul „Activitatea socială a bisericii“, din propoziția: „Ceea ce în momentul de față este izolat, fragmentar și fără continuitate

trebuie să devină o activitate organică, sprijinită în mod regulat, solid și permanent de toate bisericile“ – s-au cenzurat cuvintele „fără continuitate“.

O astfel de cenzură demonstrează oricui că nu se pune problema unei intervenții explicate prin interesele statului, ci a unei acțiuni premeditate și sistematice care are drept scop să împiedice apariția ziarelor de opoziție. Partidul Național-Țărănesc se opune dreptului guvernului de a aplica vreo cenzură asupra dezbaterilor sau informațiilor politice legate de politica actuală a României, precum și asupra celor asigurate de Convenția pentru Armistițiu și protestează energic împotriva acestei cenzuri, folosită în maniera arătată mai sus. Bazându-se pe principii democratice și pe acordurile internaționale încheiate de guvern în scopul recunoașterii provizorii, partidul cere încetarea imediată a acestei cenzuri abuzive și de sabotare aplicată ziarului DREPTATEA. Partidul Național-Țărănesc consideră că această cenzură exagerată care se intensifică poate fi considerată o reală dovadă de încălcare a obligațiilor privind știrile și libertatea de exprimare asumate de către guvern în legătură cu libertățile publice prin semnarea Tratatului de pace.

Acum, când Tratatul de pace a fost semnat și când opinia publică așteaptă restabilirea libertăților publice, considerăm că a sosit momentul să se pună capăt acestei reglementări care tinde să suprima ziarul DREPTATEA. Primiți, d-le prim-ministru, asigurarea profundei noastre considerațiuni.

Președintele
Partidului Național-Țărănesc:
(semnat) I. Maniu

Secretar general:
(semnat) N. Penescu

Anexa nr. 3 la trimiterea
nr. 1412 din 5.III 1947
a Misiunii Statelor Unite,
București, România

CONFIDENȚIAL
MISIUNEA STATELOR UNITE

*București, România
18 februarie 1947*

D-le Ministru,

Avem onoarea să vă trimitem în anexă copiile memoriilor adresate Președintelui Consiliului de Miniștri privind maniera în care cenzorul șicanează ziarul DREPTATEA.

Această practică a cenzurii este cu atât mai de neînțeles cu cât ne aflăm acum în perioada care urmează semnării Tratatelor de pace, care proclamă din nou „respectul pentru libertatea presei“.

Acordurile internaționale, dintre care unele, precum cel de la Moscova, sunt direct obligatorii și pentru guvern, impun respectarea libertăților și a drepturilor individuale, libertatea presei fiind una din condițiile esențiale.

Această evidentă ignorare a unor obligații internaționale, care formează baza statului modern, este de natură să arunce o lumină defavorabilă asupra națiunii române, lucru pe care aceasta nu-l merită.

Am protestat permanent împotriva acestei politici care, dincolo de disprețul pe care îl manifestă față de concepțiile moderne de viață susținute de țările civilizate, nici măcar nu garantează rezultate favorabile pentru guvern.

Lipsa unei critici asupra abuzurilor administrative sau guvernamentale, precum și împiedicarea unui partid politic de importanța Partidului Național-Țărănesc de la a-și spune opinia în legătură cu cele mai importante probleme ale statului, nu numai că provoacă în rândul opiniei publice confuzii și revoltă, dar lasă, în același timp, cale liberă zvonurilor și presupunerilor.

D-le Ministru, facem un ultim apel la înțelegerea dvs. rugându-vă să interveniți pentru ca serviciul de cenzură – a cărui existență este incompatibilă cu situația actuală a păcii – să înceteze de a mai aplica ziarului DREPTATEA metode de cenzură arbitrară, abuzivă și fără alt scop decât acela al împiedicării apariției acestuia, așa cum se întâmplă în momentul de față.

Primiți, d-le Ministru, asigurarea profundeii noastre considerațiuni,

Președintele
Partidului Național-Țărănesc
(semnat): I. Maniu

Secretar general,
(semnat): N. Penescu

Ministrului informațiilor

16

1947 martie 24, Cluj. Notă informativă a Inspectoratului de Jandarmi Cluj către Inspectoratul General de Jandarmi cu privire la starea de spirit în rândul populației din județ după arestarea unor membri ai Partidului Național-Țărănesc.

Inspectoratul de Jandarmi Cluj

NOTA INFORMATIVA
Nr. 463 din 24 martie 1947

Informăm:

În rândurile național-țărăniștilor din Cluj și raza Inspectoratului există o mare panică în urma arestărilor ce s-au făcut, neștiind după ce criterii s-au făcut aceste ridicări.

Din această cauză, mulți chiar dintre simpatizanții național-țărăniști au fugit de la domiciliu.

Informație sigură.

Inspector Jandarmi Cluj
Colonel, ss indescifrabil
Raportat: Inspect. G-ral al Jandarmeriei

◆
Arhivele Statului București, fond Inspectoratul General al Jandarmeriei, dosar 39/1947, vol. II, f. 168.

17

1947 martie, Alexandria, <Egipt>. Apel al generalului Nicolae Rădescu către poporul român pe care-l cheamă la luptă împotriva guvernului instaurat la 6 Martie 1945.

Români și românce,

După alarma pe care, cu sufletul sfâșiat, am dat-o în noaptea de 24 februarie 1945, împotriva uneltirilor criminale ale comuniștilor, nu mi s-a mai prezentat prilejul, până astăzi, să-mi pot spune cuvântul.

Ținut cu porțile sub lacăt și păzit cu strășnicie de zbirii „patrioți” în tot timpul cât am rămas în țară, iar în pribegie fiind fără vreo posibilitate de a păstra legătura cu voi, întrucât toate mijloacele îmi erau retezate de mafia roșie ce stă la pândă – glasul a trebuit să-mi rămână mut vreme de mai bine de doi ani.

În toată această trecere de vreme, lungă ca nesfârșitul, câtă chinuitoare suferință pe voi cei rămași acolo, în ghearele celei mai neînduplecate și sălbaticе tiranii! Dar și câtă mândrie și ce binefăcătoare hrană sufletească pentru noi, cei plecați să ducem lupta dincolo de hotare, când ne ajunge veste despre înălțătoarea, nezdruncinata voastră rezistență împotriva încercării de sugrumare a sufletului românesc!

Cu toate asupririle fără seamăn, cu toată urgia dezlănțuită asupra voastră de către găzii venetici, cu toată mizeria abătută asupra țării ca o supremă încercare din partea lui Dumnezeu a virtuților neamului nostru, – dar și ca o pedeapsă, poate, fiindcă am lăsat să ne fie batjocorit pământul de către lifele străine aflate în fruntea celor ce-și zic F.N.D.-iști – nimic nu a putut clinti nici curajul, nici credința voastră. În ciuda acestor cumplite suferințe, poporul n-a lăsat să-i fie înfrântă cerbicia și, fără să plece capul, suportă cu măreață bărbăție loviturile ce-i vin din două părți: atât de la acel ce credea că-și poate vedea împlinit visul de veșnică atotputernicie asupra noastră, cât și din partea slugii care se silește să-și întrecă stăpânul în asuprire.

În care altă parte a lumii se vede o astfel de minune? Care alt neam se poate mândri cu o mai înverșunată apărare a drepturilor sfinte?

Frate român, nu te abate din drum și descrețește-ți fruntea.

Răbdarea ta, cu nici o alta asemănătoare, nu o vei mai duce mult timp în spate. Ceasul dezrobirii de sub jugul comunist, pentru a cărui scuturare ai făcut atâtea jertfe, s-a apropiat. Nelegiuții care te-au adus în sapă de lemn, care de atâta amar de vreme pângăresc un pământ sfânt pentru noi, dar pe care ei vor să-l înstrăineze cu totul; care necinstesc și râd de tot ce neamul nostru are prins, cu rădăcini adânci, în sufletul lui, – vor fi în scurtă vreme puși pe fugă din stăpânirea în care, cu sprijin străin și împotriva voinței tale, au fost înscăunați.

Marile puteri, care luptă pentru mai binele întregii omeniri, ne cunosc toată durerea, iar gândul lor este la aflarea celor mai potrivite mijloace de a o face să ia sfârșit cât mai curând.

Prinzând însă nădejde, să nu ne pierdem cumpătul. Dacă raza de lumină spre drumul care va schimba soarta începe să ne pătrundă în suflet, e bine să ne păstrăm întregă grija ca puterea cu care am ținut până acum piept dușmanului să nu slăbească. Dimpotrivă, să ne mărim și mai mult încordarea, astfel ca să fim în stare a înfrunta orice întâmplare. Nu trebuie să scăpăm nici o clipă din minte că s-ar putea ca acei sub a căror urgie viețuim de doi ani, – și care ne-au secătuit până într-atâta de tot ce-am avut, încât ne-au transformat în cerșetori ai lumii, într-o țară din al cărei belșug se împărțeau până acum și alții – să facă, înainte de a se scufunda în adâncul iadului din care au ieșit, o încercare deznădăjduită de a nu scăpa prada din gheare.

În vederea nevoii în care ne-am afla de a înfrunta o astfel de încercare, trebuie să fim găsiți în așa chip oțeliți, încât dârzenia noastră să fie în stare de a zdrobi înverșunarea fioreșilor asupritori.

Români și românce,

Trăim clipa hotărâtoare a neamului nostru: iată ceea ce nu trebuie să uite nici unul dintre noi. Până în ziua izbăvirii, nici un alt gând să nu-și găsească loc în mintea noastră, afară de acela al ieșirii din robie.

De la mic la mare, strângeți rândurile. Făuriți un mănunchi puternic, un zid care să constituie SCUTUL PATRIEI, de care să se sfarme asaltul disperat al celor ce încearcă să ne răpească dreptul de stăpâni în casa noastră.

Tineret, nădejdea de mâine a țării, stai neclintit la post de onoare. Poată să-ți revină și de la aceasta îndatorirea să iei greul în piept. Cu arma la picior, stai de veghe.

Dumnezeu cu noi.

Traiască România.

Trăiască Regele.

General Adjutant Nicolae Rădescu
Alexandria, martie 1947

Arhivele Statului București, fond Direcția Generală a Poliției, dosar 14/1947, f. 9.

Foametea din 1947.

1947 aprilie 14, București. Raportul lui Burton Y. Berry, reprezentant al S.U.A. în România, către secretarul de stat al S.U.A., despre programul comuniștilor români privind desființarea opoziției.

ACTION COPY

DEPARTMENT OF STATE
INCOMING TELEGRAM
CONFIDENTIAL

FROM: Bucharest
TO: Secretary of State
NO: 303, April 12, 11 a. m.

Control 3882
Rec'd April 14, 1947
h: 0,5 p. m.

Enough evidence has accumulated to justify analysis that Communists are driving relentlessly and rapidly toward open and untrammled control of Rumania with objective identical with that in Bulgaria of confronting peace signatories with faith accompli when treaty ratification are completed.

Communist Rumanian program unfolded in three stages:

One. Mass arrests of opposition party members (MYTEL 278, April 4) with objective of driving opposition to cover as necessary preliminary of program.

Two. Forcing hesitant government Socialists and Tătărescu Liberals into Communists directed line by steamroller methods such as parliamentary attacks against their Cabinet Ministers, threats against their politically compromised leaders, and insistence upon whirlwind action on „must“ legislation like industry and commerce reorganization bill (MYTEL 293, April 9).

Three. Adoption of new wage and price increase policy of such astronomical proportions as to bring national economy to verge of collapse (MYTEL 295, April 10). The latter caused outstanding Rumanian industrialist to remark last night that with present trend in few weeks nationalization of essential industries is inevitable as only means to continue operations.

Public only now is beginning to appreciate full implications of Communist drive since it is now hitting all classes economically. Peasants, loosing confidence for first time in national currency, refuse to sell products or on selling try to buy foreign currency or gold. This forced the lei to fall Thursday to 900.000 to dollar. Unrest is growing and popular confusion and discontent are very near surface.

Popular uneasiness is fermenting trouble behind government's highly advertised solid front. Rădăceanu socialists are restive but have been brought in line by Communist threat to publish records of their principal leaders. Resentment of Tătărescu Liberals (REMYTELS 236, March 19

and 247, March 22) has emboldened them to point of abstaining to vote for government sponsored National Economy Ministry reorganization, Tătărescu even has gone so far as to tell British Minister yesterday that events have forced him to have very serious conversation with Communists after Easter holidays and that if they refuse to see reason he and his party will quit government. My own feeling is when showdown comes Tătărescu will toe Communist line just as Radaceanu Socialists have done for he knows full well he cannot withdraw from government, continue to be active in politics and remain free man in Rumania.

This is 303; repeated Moscow 9

BERRY

Arhivele Statului București, colecția Microfilme SUA, rola nr. 666, cadrele 246-247; The National Archives of the United States, Washington D.C., Department of State, R.G. 59, Roll 9, Division of European Affairs, 1946-1949.

Traducere

DEPARTAMENTUL DE STAT

TELEGRAMĂ PRIMITĂ

CONFIDENȚIAL

DE LA: București

CĂTRE: Secretarul de Stat

NR.: 303, 12 aprilie, ora 11 a.m.

Control 3882

Primită: 14 aprilie 1947

ora 4:05

S-au acumulat suficiente probe pentru a justifica analiza, probe demonstrând că implacabil și rapid comuniștii se îndreaptă spre controlul deschis și nestânjenit asupra României, având obiectivul identic cu cel din Bulgaria, de a confrunța pe semnatarii păcii cu un fapt împlinit atunci când se vor fi încheiat ratificările Tratatului.

Programul comuniștilor români este desfășurat pe trei etape:

Unu. Arestări în masă ale membrilor partidelor de opoziție (MYTEL 278, aprilie 4), în scopul de a înăbuși opoziția, ca necesitate preliminară a programului.

Doi. Forțarea socialiștilor și a liberalilor lui Tătărescu din guvern, care ezitau de a urma linia comandată de comuniști prin metode brutale, precum atacurile împotriva miniștrilor lor din guvern, amenințările la adresa liderilor lor politici compromiși și insistarea asupra unei acțiuni în trombă în legătură cu legislația „obligatorie“, precum Legea reorganizării industriei și comerțului (MYTEL 293, aprilie 9).

Trei. Adoptarea unei politici de creștere a salariilor și a prețurilor în proporții atât de astronomice, încât să aducă economia națională la limita colapsului (MYTEL 295, aprilie 10). Acest punct a făcut pe un remarcabil industriaș român să remarce așeză că, în actualele condiții, în câteva săptămâni va deveni inevitabilă naționalizarea principalelor industrii, ca singură modalitate de a continua operațiile.

Abia acum masele încep să evalueze pe deplin implicațiile evoluției comuniste, căci acum aceasta afectează economic toate clasele. Țăranii, pierzându-și pentru prima oară încrederea în moneda națională, refuză să vândă produse ori, dacă vând, încearcă să cumpere valută sau aur. Aceasta a făcut ca joi leul să scadă la 900.000 la dolar. Neliniștea crește, iar confuzia și nemulțumirea populară este foarte aproape de limită.

În neliniștea populară mocnesc tulburările, dincolo de solidul front puternic mediatizat al guvernului. Socialiștii lui Rădăceanu sunt încăpățânați, dar au fost aduși pe linie de amenințările comuniștilor de a da publicității date privitoare la principalii lor lideri. Resentimentul liberalilor lui Tătărescu (REMYTELS 236, martie 19 și 247, martie 22) i-a încurajat să se abțină de la votarea reorganizării Ministerului Economiei Naționale finanțată de guvern. Tătărescu a mers chiar atât de departe încât i-a declarat ieri ministrului britanic că evenimentele l-au silit să aibă o foarte serioasă convorbire cu comuniștii după Paști și că, dacă aceștia refuză să vadă adevărul, el și partidul lui vor părăsi guvernul. Părerea mea este că, atunci când cărțile se vor da pe față, Tătărescu va pași pe linia comunistă exact așa cum au făcut socialiștii lui Rădăceanu, fiindcă știe foarte bine că nu poate să se retragă din guvern, să continue să fie activ în politică și să rămână om liber în România.

Aceasta este 303; repetată la Moscova pe 9

BERRY

19

1947 aprilie 24, București. Comunicatul Comitetului Executiv al Frontului Plugarilor privind sarcinile sale viitoare.

În ședința extraordinară a Comitetului Executiv al Frontului Plugarilor ținută sub președinția domnului dr. Petru Groza, prim-ministru și președinte al Frontului Plugarilor, fiind prezenți domnii: Ion Moga Fileru, Romulus Zăroni, Mihail Ghelmegeanu, Octav Livezeanu, Ion Suteu, Stanciu Stoian, Ioviță Dumbravă, Gheorghe Nechiti, Florea Oală, dr. Cleja Ștefan, Constantin Agiu, Grigore Geamănu, Lazăr Ștefănescu și Ion Somăcescu, luându-se în discuție poziția și sarcinile Frontului Plugarilor în situația politică actuală, după o documentată expunere a d-lui dr. Petru Groza, discuțiunile au fost concretizate în următorul

Frontul Plugarilor s-a născut din frământările maselor țărănești lipsite de pământ și de un partid al lor, și înșelate de Partidul Național-Țărănesc-Maniu și de toate guvernările trecute ale țării noastre.

Din trecutul de asuprire și exploatare moșierească, din înșelările continue, a încolțit în mintea țăranimii muncitoare ideea de a se organiza și a duce lupta contra asupritorilor și exploataților ei.

Astfel s-a creat Frontul Plugarilor, partidul de luptă și de apărare a intereselor țăranimii muncitoare, partidul țăranilor fără pământ, cu pământ puțin și al celor ce-și muncesc singuri pământul lor, fără a exploata munca altora. El se deosebește de Partidul Național-Țărănesc-Maniu, care apără pe moșieri și chiaburi, precum o cer interesele burgheziei reacționare. Partidul Național-Țărănesc-Maniu este cel mai înverșunat dușman al poporului muncitor de la orașe și sate.

Frontul Plugarilor s-a alăturat, de la începutul existenței sale, luptei clasei muncitoare contra asupririi și înrobirii fasciste, pregătite de partidele „istorice”, precum și contra războiului tâlhăresc dus împotriva Uniunii Sovietice. **ALIANȚA CU CLASA MUNCITOARE S-A CIMENTAT ȘI MAI MULT ÎN LUPTA PENTRU ÎMPROPRIETĂRIEA ȚĂRANILOR SĂRACI CU PĂMÂNTUL MOȘIERESC.**

Țărănimea muncitoare, organizându-se temeinic, va lupta pentru a păstra și întări libertățile cucerite și pentru a-și îmbunătăți traiul și viața culturală. Luptând pentru o cooperare sănătoasă, larg răspândită în mase, țărănimea muncitoare va putea să valorifice produsele muncii agricole, să se aprovizioneze cu mărfurile industriale necesare, să-și acopere nevoia de credit lesnicios de care are atâta lipsă. Prin învățământ popular, bine organizat și gratuit, va înlătura neștiința de carte; prin asistență medicală la sate va înlătura bolile sociale, care rod la temelie viața ei.

Comitetul Executiv a hotărât să treacă imediat la înlăturarea următoarelor sarcini:

1. Revizuirea și regruparea cadrelor sale, astfel încât I.A TOATE POSTURILE DE CONDUCERE ALE ORGANIZAȚIILOR, DE JOS PÂNĂ SUS, SĂ PRECUMPĂNEASCĂ ELEMENTELE NEVOIAȘE, CINSTITE ȘI DEVOTATE CAUZEI ȚĂRĂNIMII MUNCITOARE;

2. Revizuirea statutelor sale;

3. Intensificarea acțiunii de organizare în cadrul Frontului Plugarilor a țăranimii muncitoare, care formează marea majoritate a țăranimii țării noastre;

4. Mobilizarea țăranimii muncitoare pentru îmbunătățirea stării sale materiale și culturale.

FRONTUL PLUGARILOR, CA PARTID AL ȚĂRĂNIMII MUNCITOARE, ÎȘI PROPUNE DREPT PRINCIPALE SARCINI:

a) Lupta împotriva reacțiunii de la sate și orașe;

b) Întărirea colaborării cu clasa muncitoare pentru apărarea bazelor democratice ale statului, pentru consolidarea și dezvoltarea democrației și pentru propășirea țării.

Arhivele Statului București, Arhiva C.C. al P.C.R., fond 20, dosar 32/1947, f. 1-2.

20

1947 aprilie 29, Baia. Ordin al Legiunii de jandarmi către posturile de jandarmi pentru a se lua măsuri împotriva organizației „Mișcarea Națională Românească“.

Posturilor 1-7

*Ordin de informații nr. 40
din 29 aprilie 1947*

Binevoii a cunoaște că Legiunea Jandarmi Baia, cu ordinul de informații nr. 32 urmat după al Inspectoratului de Jandarmi Suceava nr. 28/947, face cunoscut că pe teritoriul țării a luat ființă o nouă organizație subversivă intitulată: „Mișcarea Național Românească“. Prin manifestele lansate de această mișcare până în prezent și interceptate de jandarmi, se îndeamnă la o revoltă împotriva guvernului, la sabotarea actelor sale ș.a. („la unire și luptă pentru înfrângerea dușmanului și la eliberarea patriei și provinciilor răpite“). Față de cele de mai sus luați măsuri de verificare și pe teritoriul dumneavoastră, trecând la serioase investiții și urmăriri pentru descoperirea centrului acestei organizații și identificarea și arestarea membrilor ei.

Comandant Sector Jandarmi Fălticeni
Plutonier Major
ss. indescifrabil

Arhivele Statului București, fond Inspectoratul General al Jandarmeriei, dosar 79/1946-1948, f. 20.

21

1947 aprilie 30, București. Apelul Confederației Generale a Muncii din România către „toți oamenii muncii manuale și intelectuale de la orașe și sate“ cu ocazia zilei de 1 Mai.

Tovarăși,

În ziua de 1 Mai, muncitorii din întreaga lume își verifică forța de luptă, își afirmă solidaritatea internațională și hotărârea neclintită de a lupta uniți pentru nimicirea rămășițelor fasciste, împotriva reacțiunii, pentru libertate și democrație, pentru o pace dreaptă și trainică între popoare și pentru un trai mai bun.

Ziua de 1 Mai a fost întotdeauna o zi de luptă.

În trecutul nu prea îndepărtat, în condițiuni de teroare și asuprire, masele de salariați din România au manifestat pentru ziua de lucru de 8 ore, pentru repausul duminical, pentru plata orelor suplimentare, pentru libertate sindicală, pentru bunăstarea celor ce muncesc.

Sute de mii de muncitori au fost arestați, bătuți și schingiuiți. Mii și mii au înfundat ocnele sau au fost uciși în aceste lupte.

Sacrificiile lor n-au fost zadarnice.

Astăzi, pentru a treia oară, întâmpinăm ziua de 1 Mai în deplină libertate.

Tovarăși,

Întregul popor și în special masele de salariați trec astăzi prin mari greutăți economice, greutăți prin care trec și multe alte țări.

În urma războiului, în țara noastră sute de fabrici au fost avariate sau distruse; mii de kilometri de cale ferată, sute de poduri și tuneluri au fost aruncate în aer; petrolul a fost secătuit de exploatarea barbară a hitleriștilor; zeci de mii de locuințe din orașe și sate au fost rase de pe suprafața pământului, iar cei doi ani consecutivi de secetă au îngreunat și mai mult situația economică a țării.

În fața acestei situații, deosebit de grele, Confederația Generală a Muncii a mobilizat masele de salariați împotriva politicii grupărilor reacționare care voiau să arunce toate greutățile de după război pe spinarea celor ce muncesc.

Cu toată împotrivirea patronilor reacționari, am reușit, prin lupta unită a salariaților, să obținem: contractele colective, statutele pentru salariații publici, înființarea economatelor, cantinelor și a creșelor, plata orelor suplimentare, a muncii în acord, a primelor de producție ș.a.m.d. Toate aceste realizări constituie, în condițiunile de azi, importante victorii ale maselor de salariați.

Tovarăși,

Confederația Generală a Muncii a înțeles de la început că refacerea economică a țării și o îmbunătățire simțitoare a stării materiale a salariaților nu sunt posibile decât numai printr-o sporire neconținută a producției.

Însuflețiți de lozinca „cu fața la producție“, mii și mii de muncitori și tehnicieni, în ciuda lipsurilor, au dat dovadă de un adevărat eroism în lupta pentru ridicarea producției.

În calea acestor eforturi au stat și mai stau încă strigoii trecutului și trădătorii de neam, sabotorii și speculanții și inspiratorii lor manisto-brătienști. Clicile reacționare, care în trecut au vândut trusturilor internaționale bogățiile țării, care ne-au aplicat curbele de sacrificiu, ne-au dizolvat sindicatele, au umplut închisorile cu cei mai buni fii ai clasei muncitoare și au tras cu mitralierele în masele de salariați, încearcă în mod sistematic să împiedice refacerea economică a țării noastre.

Cu prilejul tratativelor duse pentru încheierea noilor contracte colective, anumii patroni care ascultă de maniști și brătienști au vrut să arunce masele de salariați în ghearele speculanților, cerând desființarea economatelor și cantinelor.

Tovarăși,

Prin aceste acțiuni criminale, clicile reacționare manisto-brătieniste urmăresc să mențină situația economică grea, să zdruncine regimul nostru democratic, să oprească progresul țării și să-i răpească independența.

Acești trădători de țară, ca și clicile fasciste din Spania, Grecia și alte țări, unde sindicatele sunt prigonite și luptătorii pentru libertate sunt întemnițați și împușcați – sunt slugile acelorași stăpâni imperialiști, care urmăresc subjugarea economică și politică a lumii și crearea unor focare de război, pentru îmbogățirea lor în paguba întregului popor.

MUNCITORI MANUALI ȘI INTELLECTUALI, DE LA ORAȘE ȘI SA-TE,

De 1 Mai 1947, masele de salariați din România își proclamă hotărârea nestrămutată ca anul acesta să fie anul mării bătălii pentru învingerea greutăților economice.

Acordul economic de la Moscova și reluarea legăturilor comerciale cu străinătatea deschid perspectivele prielnice dezvoltării economiei noastre naționale. Ne sosesc materii prime, piese de schimb, mașini, unelte.

MINERI, METALURGIȘTI, PETROLIȘTI ȘI TEXTILIȘTI, folosiți în mod rațional și cu maximum de randament mașinile și materiile prime!

CEFERIȘTI, desăvârșiți îndeplinirea planului de refacere a căilor noastre de comunicație prin noi locomotive și vagoane puse în circulație!

FUNCȚIONARI PUBLICI ȘI PARTICULARI, uniți eforturile voastre cu ale muncitorilor din întreprinderi! Luptați cu hotărâre împotriva birocratismului și corupției!

MUNCITORI MANUALI ȘI INTELLECTUALI DE LA ORAȘE ȘI SA-TE, BĂRBAȚI, FEMEI ȘI TINERI,

Cu forțe unite, să ducem cu hotărâre lupta pentru aplicarea întocmai a noilor măsuri economice;

pentru aplicarea și respectarea integrală a noilor contracte colective;

pentru aprovizionarea economatelor și cantinelor cu cele necesare;

pentru îndrumarea mărfurilor către economate, cooperative și comerț cinstit;

pentru sprijinirea țărănimii în îndeplinirea planului de însământări și asigurarea hranei populației;

pentru demascarea și pedepsirea sabotorilor și speculanților.

Noi refacem țara nu pentru bancherii care au sărăcit poporul și au finanțat războiul antisovietic; nu pentru ghiftuiții din consiliile de administrație ale întreprinderilor de război; nu pentru cei care au jefuit țara mână în mână cu hitleriștii.

Noi reconstruim țara pentru bunăstarea întregului popor.

Tovarăși,

În această zi de sărbătoare a muncii, să nu uităm că toate realizările câștigate de clasa muncitoare n-ar fi fost cu puțință fără actualul regim democratic.

Ele n-ar fi fost cu puțință fără Frontul Unic Muncitoresc și fără unirea tuturor salariaților în Confederația Generală a Muncii.

N-ar fi fost cu puțință fără sprijinul și înțelegerea mării noastre vecine de la răsărit, Uniunea Sovietică, luptătoarea cea mai consecventă pentru independența și libertatea popoarelor.

Strângeți și mai mult rândurile și respingeți orice încercare care ar slăbi unitatea de luptă sindicală!

Alături de forțele democratice ale țării să luptăm hotărât pentru refacerea, pentru independența și dezvoltarea României pe drumul progresului și al bunăstării.

Alături de oamenii muncii din întreaga lume, încadrați în puternica Federație Sindicală Mondială, să luptăm pentru consolidarea păcii între popoare, pentru distrugerea grupărilor reacționare și fasciste din țara noastră și de pretutindeni.

TRĂIASCĂ CONFEDERAȚIA GENERALĂ A MUNCII!

TRĂIASCĂ FEDERAȚIA SINDICALĂ MONDIALĂ!

TRĂIASCĂ FRONTUL UNIC MUNCITORESC!

Salutul nostru popoarelor din Spania, Grecia, China, Indonezia, care luptă pentru libertatea lor națională!

Trăiască marea noastră prietenă Uniunea Sovietică, cea mai consecventă forță în lupta pentru pace și democrație!

ÎNAINTE PENTRU CÂȘTIGAREA BĂTĂLIEI ECONOMICE PENTRU BUNĂSTAREA POPORULUI!

Comitetul Executiv C.G.M.

◆
„Scântea”, nr. 810 din 30 aprilie 1947

22

1947 mai 15, București. Apelul Partidului Social-Democrat Independent adresat partidelor socialiste din străinătate, de a dezavua oprimarea opoziției în România.

Enclosure No. 4 to Despatch
No. 1556 of May 15, 1947
from the U.S. Mission, Bucharest,
Rumania

TRANSLATION

THE INDEPENDENT SOCIAL DEMOCRATIC PARTY IN RUMANIA

Bucharest – Brezoianu 29, Block C

Telephone 3.56.71

Bucharest, May 15, 1947

The Appeal of the Independent Social Democratic Party in Rumania

The Independent Social Democratic Party addresses to the Socialist Parties, and to all democratic nations of the entire world, an appeal of reprobation against the oppressions, imprisonments, and the shameful treatments inflicted on its members by the Rumanian Government.

Hundreds of men, among the best of old socialist members, who for a half century militated in the democratic and social field, have been arrested without any judicial procedure, affecting their freedom, property and homes.

And why? Are they accused of crime, or of individual or collective offense? Not is the least. Their offence is an „offence of opinion“. Their crime is because they have preserved their liberty of conviction, the autonomy of their conscience; that is because they have not given their allegiance to the regime which governs the country.

By these illegal, violent and unbearable acts, the Romanian Government suppresses the principles of law and morale, which are the foundation of all the civilized societies. They constitute a real retrogression of the spirit of humanity and justify the unanimous disapproval of universal conscience.

In the name of the rights of men, of tolerance, and freedom of thought principles, the Independent Social Democratic Party in Rumania, addresses a supreme appeal to the conscience of all the democratic nations, and to the socialist parties in the entire world to join its protest against the atrocious persecutions in Rumania.

The President of the Independent Social Democratic Party in Romania.

(s.s.) Constantin Titel Petrescu

◆

Arhivele Statului București, colecția Microfilme SUA, rola nr. 666, cadrul 281; The National Archives of the United States, Washington D.C., Department of State, R.G. 59, Roll 9, Division of European Affairs, 1946-1949.

Traducere *

PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT INDEPENDENT DIN ROMÂNIA

Președinte: Constantin Titel Petrescu
București – Brezoianu 29, bloc C
Telefon 3.56.71
București, 5 mai 1947

Apelul

Partidului Social Democrat Independent din România

Partidul Social Democrat Independent adresează partidelor socialiste și tuturor națiunilor democratice din întreaga lume apelul să dezavueze

* Documentul este anexat raportului diplomatic al reprezentantului S.U.A. la București.

oprimările, arestările și tratamentul rușinos aplicat membrilor săi de către guvernul român.

Sute de oameni, dintre cei mai buni dintre vechii membri socialiști, care timp de o jumătate de veac au militat în plan democratic și social, au fost arestați fără nici o procedură judiciară, fiindu-le afectate libertatea, proprietatea și căminele.

Și pentru ce? Sunt cumva acuzați de crimă sau ofensă individuală ori colectivă? Cătuși de puțin. Ofensa lor este una „de opinie“. Crima lor este că și-au păstrat libertatea convingerilor și autonomia conștiinței, că nu s-au supus regimului care guvernează țara.

Prin aceste acte ilegale, violente și inacceptabile guvernul român încalcă principiile legii și moralei, care constituie temeiul oricărei societăți civilizate. Ele reprezintă o adevărată dare înapoi de la spiritul de umanitate și justifică dezaprobarea unanimă manifestată de toată lumea.

În numele drepturilor omului, al toleranței și al libertății principiilor, Partidul Social Democrat Independent din România adresează un apel suprem tuturor națiunilor democratice și partidelor socialiste din întreaga lume, să se alătore protestelor sale împotriva persecuțiilor atroce din România.

Președintele Partidului Social Democrat
Independent din România,

(ss) Constantin Titel Petrescu

23

1947 mai 20, București. Memoriul lui Constantin I.C. Brătianu, președintele Partidului Național-Liberal, către regele Mihai, în care critică guvernul condus de dr. Petru Groza pentru măsurile luate împotriva opoziției și propune regelui să nu mai colaboreze cu acest guvern.

S I R E,

Partidul Național Liberal supune Înaltei Voastre atenții situația creată României, în împrejurările actuale deosebit de importante pentru neamul românesc.

Apropiata ratificare a Tratatului de pace va aduce o schimbare esențială în statutul juridic al țării noastre ca și poziția ei în ordinea internațională.

România redevine un stat suveran în care factorul constituțional, regele, are din nou deplinătatea prerogativelor și atribuțiilor sale.

Sunt, în special, două chestiuni asupra cărora trebuie să se îndrepte în aceste împrejurări întreaga sa atenție:

a) ca aplicarea Tratatului de pace să se facă integral, fără a se nesocoti dispozițiile art. 3, care prevede exercițiul deplin al libertăților publice înscrise în Constituție.

Guvernul se străduiește să anuleze efectele acestui articol atât de categoric, dând o interpretare tendențioasă și întâietate art. 5, sub pretext că urmărește înlăturarea acțiunilor de caracter fascist.

b) ca Guvernul, ce are mai mult decât oricând un caracter de provizorat, în preajma ratificării, să nu fie lăsat să creeze fapte îndeplinite în ordinea politică și economică pe care este lipsit de calitatea de a le legifera.

După cum România nu poate fi reprezentată în O.N.U. prin guvernul actual, care nu este expresia înaltei voințe naționale, ci a fost impus prin forță și se menține prin acte de teroare și violență, tot astfel nici Suveranul nu poate admite ca partidul comunist, o infimă minoritate, să realizeze reforme structurale în ordinea politică și economică, folosind o conjunctură vremelnică ce îi este favorabilă.

Cu deosebire, trebuie să insistăm asupra teroarei dezlănțuite în ultimele două luni, prin nenumăratele arestări samavolnice de membri ai opoziției pentru justificarea cărora se încearcă din nou a se înjgheba comploturi imaginare, sau să se inventeze legături cu mișcările de revoltă ale populației, care izbucnesc din când în când în diferite localități, din cauza excesului de mizerie și de abuzuri.

Tratamentul la care sunt supuși sute de membrii ai Partidului Național Liberal fără nici un motiv, decât acel că au fost găsiți pe listele Siguranței, este de altfel caracterizat prin cea mai desăvârșită lipsă de omenie. Ei sunt ținuți intenționat zile întregi fără hrană sau schimburi de rufe, împiedicându-se orice ajutor din partea familiilor, expuși la toate consecințele unui regim sălbatic care amintește cele mai barbare metode ale taberelor de concentrare hitleriste. În închisoarea de la Pitești suntem înștiințați că ar fi izbucnit o epidemie de tifos exantematic care a făcut până acum un număr de victime.

Pe lângă această stare de tulburare și de nesiguranță la care a dat loc această acțiune teroristă a guvernului, au obligat mii dintre membrii opoziției să-și părăsească ocupațiile, să se refugieze în casele altora sau chiar în păduri, temându-se să nu fie ridicăți în orice moment și închiși laolaltă cu cei arestați până acuma. Zilnic se pregătesc noi tabere de concentrare pentru noii arestați.

De altă parte, guvernul anunță o lege pentru punerea în aplicare a art. 5 al Tratatului de pace, prin care își deschide posibilitatea de a declara „fascist“ pe oricine nu se alătură acțiunii sale și de a-i aplica cele mai severe sancțiuni, sub pretextul de a împiedica manifestări împotriva Națiunilor Unite și în special în contra U.R.S.S.

În modul acesta, Partidul Comunist, adevăratul stăpân al situației, speră să poată lipsi partidele de opoziție de cei mai de seamă frunțași ai lor pe care îi poate oricând implica în procese inventate și conduse de creaturile sale. De altfel el nu se sfiește să declare în mod public că urmărește lichidarea partidelor democratice de opoziție.

Regele nu poate lua asupra sa consfințirea legală a unor asemenea procedee fără a primejdui rostul însuși al existenței sale în viața de stat.

Nu mai este acum nimic comun cu situația din timpul dictaturii Antonescu. Atunci era o stare de război, iar Coroana era scoasă din cauză prin faptul că dictatorul îi luase cea mai mare parte din prerogative și semna decretele în locul ei.

Acum va fi o stare de pace, iar legile întocmite de guvernul controlat de Partidul Comunist sunt supuse semnăturii regale. Această semnătură nu poate acoperi manevre ca acele pe care le-am amintit mai sus. Aceeși concluzie se aplică și unor legi cu caracter economic, care urmăresc pe cale indirectă realizarea grabnică și violentă a programului comunist: lichidarea proprietăților și întreprinderilor individuale, prin prăbușirea monedei, haosul prețurilor și salariilor, instituirea unor oficii economice menite să dirijeze și să controleze întreaga producție și chiar să se substituie adevăraților proprietari.

Suveranul, pentru îndeplinirea menirii sale constituționale, trebuie să considere guvernul Groza ca un simplu guvern de giranți, să nu mai semneze nici o lege cu scopul de a aduce modificări esențiale în structura politică și economică a țării, și să facă din nou apel la cele Trei Mari Puteri spre a se găsi formula unui guvern în măsură de a reprezenta voința și aspirațiile reale ale țării, în vederea aplicării Tratatului de pace și admiterii României în Organizația Națiunilor Unite.

Prestigiul și autoritatea pe care Coroana și regele le au în țară, ca și recunoașterea lor de către Aliați, prin manifestări ce au impresionat opinia publică de pretutindeni, dau suveranului puțința și îi fac și o datorie de a menține rolul său de arbitru și de păzitor al legilor și principiilor constituționale, precum și de a veghea la păstrarea noțiunii de umanitate în raporturile politice și în viața publică.

Pentru realizarea acestor țeluri suveranul poate fi asigurat de sprijinul întregii opinii publice românești.

Sunt al Majestății voastre prea supus și plecat servitor,

Constantin I.C. Brătianu

20 mai 1947

Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri-Serviciul Special de Informații, Anexă, dosar 30/1949-1947, f. 40.42.

24

1947 mai 24, București. Memoriul lui Gheorghe Tătărescu, vicepreședintele Consiliului de Miniștri și ministru de externe, prezentat membrilor guvernului și șefilor de partide guvernamentale privind măsurile ce se impun pentru instaurarea ordinii și legalității în țară.

În câteva săptămâni sau în câteva zile, Marile Puteri vor termina procedura ratificării Tratatului de pace și România va fi așezată în plenitudinea drepturilor ei de țară liberă și suverană. Misiunea Comisiei

Aliate de Control va fi terminată și la datele stipulate în tratat vor părăsi țara și trupele de ocupație.

Vom fi puși astfel, în scurt timp, în fața unei noi probleme de politică internă și a noi probleme de politică externă și de aceea consider că este necesar ca partidele guvernamentale și guvernul însuși să reexamineze, fără întârziere, situația generală a țării pe plan intern și pe plan extern, și apoi să procedeze la o revizuire a acțiunii guvernamentale în toate domeniile.

Partidul Național-Liberal a făcut acest examen și, prin memoriul de față, el supune celorlalte partide și guvernului observațiunile și concluziile sale.

Situația internă

Reforma agrară, reformele muncitorești, sancționarea criminalilor de război, convocarea parlamentului, așezarea României pe drumul năzuințelor democratice ale timpului sunt înfăptuiri la care avem dreptul să privim cu satisfacție.

Și totuși, după o cercetare obiectivă a realităților, putem constata că aceste mari realizări nu au fost suficiente ca să sădească în sufletul poporului nostru mulțumirea și n-au reușit să întărească poziția guvernului nostru.

O cercetare obiectivă a stării de spirit care stăpânește azi toate categoriile sociale și toate categoriile producătoare aduce dimpotrivă concluzia că, în țara întreagă se ridică împotriva guvernului un val de nemulțumire, care sporește zi de zi și în ultimul timp începe să ia proporții îngrijorătoare.

Acesta este adevărul. Aceasta este realitatea.

De aceea suntem datori să examinăm care sunt elementele constitutive ale acestei stări de spirit, care sunt cauzele care creează acest val de nemulțumiri și de neîncredere generală.

Le voi examina pe scurt:

În primul rând stau rezultatele negative ale întregii noastre politici economice. Nu voiesc să stabilesc nici o răspundere, voiesc numai să constat.

Guvernul nostru avea de rezolvat redresarea întregii vieți economice a țării, în acest cadru avea să rezolve în special probleme esențiale ale acestei redresări – sporirea producției.

După doi ani putem constata în mod obiectiv că problema aceasta nu a primit nici măcar un început serios de rezolvare. După doi ani de guvernare, producția generală a țării reprezintă abia 48% din producția anului 1938.

Iată situația:

Am rămas, sub raportul producției generale, ultima țară din lume. Toate celelalte țări sunt în curs de a-și ridica puternic producția și au atins rezultatele apreciabile. Noi suntem singura țară în care nu am putut face

nici un pas înainte, înregistrând în unele sectoare, în al doilea an de guvernare, rezultate mai slabe decât /în/ cele din primul an de guvernare.

Suntem apoi singura țară în care nu s-a putut începe un plan de refacere. Toate țările învinse sau învingătoare au un asemenea plan în plină executare. La noi un asemenea plan nu este nici măcar deosebit.

Lipsa sporului de producție a avut apoi incidente grele asupra tuturor sectoarelor economice și financiare.

Între o producție reprezentând 48% din producția din 1938 și între sarcinile armistițiului care reprezintă 50% din veniturile statului, era fatal ca flagelul inflației, al scumpirii vieții și al fiscalității excesive să se dezvolte fără stăvilire și fără încetare, creând valuri de nemulțumiri, de ruină și de suferințe. Aceste nemulțumiri și aceste suferințe au fost agravate în ultima vreme de recentele ridicări de prețuri și salarii care au creat, mai ales pentru anumite categorii sociale, adevărate stări de exasperare. Salariații din pătura mijlocie au avut și continuă să aibă cel mai mult de suferit de pe urma ultimelor măsuri luate.

Deficitul producției stă astfel la baza întregului marasm economic și financiar al țării și stă deci la baza nemulțumirilor generale care frământă sufletul ei.

Nu voiesc să cercetez în cadrul acestui memoriu cauzele care au menținut producția națională în stadiul ei deficitar. Ele sunt multiple și de valoare neegală. Cea mai importantă însă dintre ele, după dezastrul secetei, este climatul de neîncredere care împiedică mobilizarea forțelor națiunii în slujba producției. Și cât timp acest climat va dura, orice tentativă de refacere va eșua, țara va continua să se zbată în cleștele nemulțumirilor provocate de o economie falimentară.

Alături de această cauză a nemulțumirilor generale, se înșiră altele.

În loc de frunte stau excesele regimului de excepție care mai dănuiește încă.

Și în primul rând excesele arestărilor preventive.

Aceste arestări sunt dictate, desigur, de rațiuni majore, dar modul cum se execută duc la abuzuri și instaurează în întreaga țară un regim de neliniște și de nesiguranță, care creează o atmosferă de nemulțumire și chiar de ură crescândă împotriva întregii noastre guvernări. Sunt arestați oameni absolut nevinovați și din considerente care n-au nici o legătură cu liniștea și ordinea publică.

Se creează astfel o atmosferă prielnică înfiripării unei legende după care nu am fi decât un regim care se menține prin forță și teroare, un regim impopular și nedemocratic. Se înfiripează legende că ne temem de manifestările libere ale țării și de aceea suntem siliți să o căutăm prin acte de violență.

Rezultatele obținute prin aceste arestări sunt cu totul altele decât cele nădăjduite.

Arestările în masă nu au fost niciodată și nu sunt nici azi stavilă împotriva curentelor subversive. Arestările în masă recrutează noi ele-

mente în slujba agitației și a tulburării, și în orice caz ele creează guvernului o atmosferă neprielnică.

Președintele Consiliului a făgăduit înaintea alegerilor o amnistie pentru delictе politice. Nu a urmat nici o amnistie, ci numai o recrudescență a politicii de represiune.

În aceeași ordine de preocupări se așează și reacțiunile sufletești defavorabile guvernului, create de tratamentul arestațiilor și condamnațiilor politic. Familiile acestora în curent cu tratamentul aplicat, difuzează, firește amplificat regimul la care sunt supuși încarcerării de toate categoriile. Poporului nostru blând, iertător și generos, îi repugnă brutalitățile și violențele de orice natură. El reacționează întotdeauna cu nemulțumire și uneori cu ură împotriva autorilor lor.

Pe linia nemulțumirilor generale se așează regimul rechizițiilor încă în practică și care continuă cu toate abuzurile și excesele sale, menționând mobilizate nu numai urile victimelor, ci și a celorlalte categorii de proprietari amenințați cu rigorile și excesele acestui regim.

S-au dat și s-au repetat ordinele pentru curmarea rechizițiilor, dar ordinele nu se execută.

Un alt izvor de nemulțumire îl formează stările /a/normale ale administrațiilor locale.

Nemulțumirile locale sporesc pe măsură ce administrațiile continuă să fie încredințate administratorilor numiți de cele mai multe ori împotriva simțămintelor poporului. Abusul dintre administratori și administrație se va găsi la baza nemulțumirilor populației rurale.

Și azi comunele continuă să fie administrate de cele mai multe ori de oameni care nu au simpatiile populației și uneori sunt urâți de ea. Ura aceasta se îndreaptă împotriva guvernului. Apoi nici abuzurile organelor locale, ale altor ramuri de administrație nu au fost încă curmate. Zilnic comercianți și industriași sunt asaltați de cereri de contribuțiuni bănești, care constituie o nouă fiscalitate și uneori mai grea decât aceea a statului. Acest tratament abuziv constituie una din numeroasele cauze ale depri-mării inițiativei particulare.

În cadrul nemulțumirilor create de abuzurile, sau de măsurile neraționale ale aparatului de stat, trebuie situată grava „problemă germană“.

Se duce împotriva poporului german, șvab și săsesc o acțiune de prigoană, care prin urmările ei constituie o slăbire a economiei noastre naționale, o abatere de la obligațiunile noastre internaționale și o mare eroare politică.

Nici un considerent serios nu poate motiva această acțiune de prigoană săvârșită în afară de dispozițiunile legilor existente și care, prin urmările ei, constituie și un izvor de neliniște și de tulburare obștească și, în același timp, sporește nemulțumirea generală împotriva guvernului.

Este, de altfel, o anomalie a timpului nostru ca în momentul în care Uniunea Sovietelor, Statele Unite ale Americii, Marea Britanie și Franța își dau mâna pentru ca să ridice poporul german, făcând chiar sacrificii

materiale în acest scop, la noi guvernul să aplice minorității germane regimul despuierii și al prigoanei.

Iată pe scurt expuse unele din cauzele cele mai importante care constituie izvoarele creatoare de nemulțumiri și de neîncredere în guvern.

Ea este împărtășită și de clasele muncitoare de la orașe și de la sate.

Această constatare este gravă căci accentul guvernării noastre trebuie să cadă asupra ameliorării stării materiale și morale ale acestor clase, unul din rosturile de a fi ale guvernului nostru este și ridicarea nivelului de viață al muncitorimii de la sate și de la orașe. La celelalte categorii nu constatăm o stare sufletească mai bună.

Nu este nevoie de lungi expuneri pentru a conchide că industriașii și comercianții de toate clasele stau azi sub apăsarea acelorăși nemulțumiri și uneori acelorăși deznădejdi.

Pe de altă parte, în armată, în magistratură, în învățătorime și profesorie, în preoțime, în funcționărimă stăpânesc aceleași stări de nemulțumire.

O mențiune specială trebuie făcută pentru funcționarii deblocați, care constituie, prin exteriorizarea nemulțumirilor lor, un adevărat focar de neliniște. Numărul lor de azi va spori cu numărul celor care vor fi deblocați mâine.

Cercetând toate aceste stări de nemulțumire, trebuie să constatăm că ele sunt provocate în parte de urmările războiului, de urmările greșelilor predecesorilor noștri, de lipsurile inerente timpurilor pe care le trăim și de anii de secetă care au bântuit țara în ultimul timp. Noi purtăm pe umerii noștri moștenirea grea pe care am primit-o și ne luptăm cu vitregia vremurilor. Dar, pe de altă parte, aceste stări sunt provocate sau agravate și de actele și de propriile noastre greșeli.

Acestor acte și acestor greșeli se datoresc în special starea de neîncredere și starea de nesiguranță care paralizează azi acțiunea de refacere a țării noastre.

Neîncredere: din cauza imixtiunii tot mai vexatorii și de cele mai multe ori incompetente ale statului în programul general economic, din cauza unor anumite legi cu vădit caracter etatizant, capitalul românesc nu mai are astăzi certitudinea posibilității dăinuirii sale ca factor de producție și nu mai are certitudinea că va putea să beneficieze în viitor de investițiunile sale. Ultimele acte ale guvernului nostru au dat impresia că se urmărește o acțiune de etatizare lentă dar neîntreruptă. În atmosfera de astăzi nimeni nu mai investește în România. Capitalul așteaptă sau lichidează. Climatul de neîncredere omoară astfel orice nădejde.

Nesiguranța, arestările preventive, rechizițiile și abuzurile contribuie în egală măsură la crearea și apoi permanentizarea acestui climat neprielnic, pentru organizarea oricărei acțiuni de reconstrucție. Există oameni care își schimbă periodic domiciliul, există mici comercianți și mici industriași care-și caută loc de refugiu. Se creează astfel o atmosferă de panică endemică. Într-o asemenea atmosferă nu se poate începe executarea unui plan de consolidare economică, nici de consolidare a statului.

Această stare de lucruri are o repercusiune serioasă și asupra unui sector pe care trebuie să-l supraveghem cu toată grija – sectorul raporturilor noastre prietenești cu Uniunea Sovietică. Nemulțumirea ricoșează și asupra acestor raporturi. Există în acest ricoșeu primejdia unei slăbiri a prieteniei față de Uniunea Sovietelor, prietenie care constituie cheia de boltă a întregii noastre politici externe.

Iată rezultatele examenului situației interne.

Situația externă

Guvernul nostru a înregistrat și în domeniul politicii noastre externe succese ce nu se pot tăgădui de nici un om de bună-credință.

Guvernul a pus bazele colaborării țării noastre cu Uniunea Sovietică. A redobândit hotarele Transilvaniei. A restabilit legăturile cu Marile Puteri și cu celelalte popoare libere, a inițiat politica de prietenie cu toți vecinii țării noastre și a semnat cele dintâi convențiuni și acorduri comerciale și culturale. El a semnat Tratatul de pace al României.

Acțiune rodnică de realizări dintre care unele constituie acte istorice. Dar acțiunea guvernului nu a putut încă până azi să atingă un alt obiectiv: să refacă creditul țării pe piețele străine, de unde așteaptă ajutorul necesar refacerii țării noastre. Acest scop nu a fost atins. Și ajutoare importante nu am primit până azi decât de la guvernul Uniunii Sovietelor. Condițiunile în care ni s-ar fi acordat de către alte țări câteva credite de consumație au fost pe cât de severe pe atât de umilitoare.

Nu este locul de a înșira cauzele acestei situații. E suficient să constatăm. Problema refacerii încrederii în România a forțelor financiare ale străinătății a rămas o problemă de viitor. Ea este pentru noi o problemă vitală.

În fața noastră se ridică însă și a doua problemă, tot atât de vitală și în strânsă legătură cu cea dintâi.

După ratificarea păcii, România va trebui să ceară intrarea în O.N.U. pentru a-și relua locul printre țările libere ale lumii și pentru a beneficia de toate drepturile și avantajele ce-i conferă calitatea de membră a acestei organizații internaționale.

Intrarea noastră în O. N. U. depinde însă de votul celor 55 de state care compun azi adunarea generală a organizației.

Vor vota aceste state pentru admiterea noastră?

Desigur vom avea ca întotdeauna sprijinul necondiționat al Uniunii Sovietice și deci și al prietenilor ei. Voturile acestora nu sunt însă suficiente pentru a forma majoritatea.

Pe de altă parte, din informațiile ce am, rezultă că de pe acum anglo-americanii se pregătesc a-și rezerva atitudinea, punând-o în funcțiune de modul cum vom respecta obligațiunile Tratatului de pace și în special dispozițiunile art. 3 din acest tratat, care se referă la obligațiunile de a acorda tuturor cetățenilor țării liberul exercițiu al libertăților fundamentale. Ministrul Marii Britanii, dl. Bevin, a făcut declarații în Camera

Comunelor referitoare la respectarea obligațiilor cuprinse în art. 3 al Tratatului de pace.

Politica noastră internă va fi deci determinatoare pentru realizarea acestui important act pe care-l reprezintă intrarea în O. N. U.

Iată problemele noi care se ridică pe planul politicii noastre externe.

Drept concluzie a acestui examen al situației interne și externe, cred că, pentru a pune capăt stărilor de nemulțumire generală, revizuirea întregii noastre acțiuni de guvernare se impune imperios.

Guvernarea noastră, după ce și-a atins cu succes în interior și exterior țelurile politice, trebuie să devină azi guvernarea gospodărească, o guvernare consolidatoare.

Nu trebuie să se inspire numai din principiile /d/ în platforma program, pe care trebuie să le aplice în litera și spiritul lor.

Guvernarea noastră trebuie să ia un nou curs.

Noul curs al guvernării noastre trebuie să aibă de principal scop consolidarea economică și prin această consolidare – ridicarea nivelului de viață al clasei muncitoare. Această consolidare pentru a fi obținută trebuie să fie călăuzită nu de preocupări ideologice și de partid, ci numai de considerente gospodărești.

Noul curs al guvernării noastre trebuie să aibă drept scop întremarea în toate sectoarele vieții de stat a ordinii și a legalității.

Pentru atingerea acestui scop, pentru a seca toate izvoarele de nemulțumire și de neîncredere, trebuie aplicat următorul norma/tiv/ politic.

1. Promovarea politicii de producție și de economii necruțătoare trebuie să fie obiectivul permanent al guvernului nostru. „Producție și economie“ trebuie să rămână lozinca acestei guvernări. Orice măsură care împiedică producția trebuie înlăturată. Orice măsură care stimulează producția trebuie adoptată. Orice cheltuială ce nu e productivă trebuie refuzată.

Ca o consecință a acestui imperativ, trebuie urmărită descătușarea progresivă și rațională a întregului proces al producției de imixtiunile statiste, inutil vexatorii și paralizante, intervenția statului rămânând în viitor limitată numai la stabilirea planului de producție, al distribuirii materiilor prime și la controlul măsurilor de interes general permanent, între care stau pe primul plan măsurile contra abuzurilor și tendințelor monopoliste ale capitalurilor.

Ca o consecință a acestui imperativ trebuie stimulată inițiativa privată, prin toate mijloacele, demonstrându-se prin acte că proprietatea individuală și inițiativa rămân regula statului român.

Ca o consecință a acestui imperativ, cursa între salarii și prețuri trebuie oprită. „Ciclul infernal“ al acestei curse între salarii și prețuri trebuie sfărâmat. Să ne convingem măcar că așa cum a declarat recent președintele Ramadier, un socialist, „ridicarea salariilor înseamnă ridicarea prețurilor, restul e minciună“.

Ca o consecință a acestui imperativ, regimul de necruțătoare economii trebuie introdus în toate domeniile și până și în sfera actelor administrative celor mai mărunte. În vederea creării atmosferei acestui regim pentru

anul în curs nu se va mai face nici o serbare publică. Nu se vor organiza banchete oficiale în afară de cele oferite misiunilor străine. Întrebuințarea mașinilor publice va fi din nou reglementată. Ministerele nu vor avea mașini decât pentru miniștri și subsecretari de stat și secretarii generali și o singură mașină pentru asigurarea celorlalte servicii ale ministerului. Aceeași comprimare va fi făcută și la serviciile administrative exterioare.

2. Crearea unui climat de muncă disciplinată, de ordine și de legalitate.

3. Întocmirea materialului program de reconstrucție și găsirea creditelor necesare executării lui evaluate la minimum 600 milioane dolari.

4. Pregătirea din timp a stabilizării monetare.

5. Pregătirea colaborării capitalurilor străine pentru punerea în valoare a bogățiilor neexploatate încă în țară.

6. Inaugurarea regimului de destindere. Regimul arestărilor preventive trebuie înlăturat. Climatul de nesiguranță trebuie să înceteze. Veghea siguranței generale trebuie să rămână trează, dar reacțiunea ei nu trebuie să se desfășoare decât împotriva infractorilor. Vינוvații trebuie pedepsiți fără cruțare, dar în cadrul legilor. Se vor elibera deținuții fără de motiv legal.

7. Abolirea regimului rechizițiilor. Rechizițiile se vor menține numai în favoarea autorităților și cu despăgubiri.

8. Revizuirea regimului închisorilor față de deținuții politici, regimul actual constituind un adevărat scandal și în același timp o ofensă adusă guvernului nostru democrat.

9. Revizuirea tuturor administrațiilor comunale, punându-se în fruntea acestor administrații, atât comunale, cât și județene, elemente gospodărești care beneficiază de încrederea populației. Rezolvarea definitivă a acestei grave probleme va avea loc mai târziu prin efectuarea legilor /alegerilor/ administrative.

10. Stăvilirea tuturor abuzurilor și vexațiilor la care sunt supuși industriașii și comercianții de către elemente fără de răspundere care se dau lucrând în numele autorităților sau a organizațiilor politice. O ocrotire specială trebuie acordată păturii mijlocii a țării, astăzi grav prigonită.

11. Ajutorarea personalului funcționăresc deblocat. Ministerul Muncii va fi însărcinat să dirijeze întrebuințarea elementelor de muncă onestă în întreprinderile de stat, particulare, în locurile vacante.

12. Soluționarea problemei germane în cadrul legilor și al intereselor statului român.

13. Păzirea în toate actele de guvernare și administrație a ordinii constituționale și a drepturilor consfințite prin legi. Afirmarea că România este un stat de drept trebuie să-și găsească confirmarea în toate împrejurările. Urgentarea procedurii pentru definitivarea reformei agrare în cadrul legilor existente.

14. Crearea pe lângă președintele Consiliului a unui organ coordonator pentru aplicarea tuturor acestor măsuri.

15. Organizarea colaborării partidelor guvernamentale pe baze durabile și prin soluțiuni dictate de echitate și de sinceritate.

Partidul Național Liberal cere celorlalte partide luarea imediată în cercetare a acestor propuneri.

Președintele Partidului Național-Liberal, Gh. Tătărescu

◆

Arhivele Statului București, Arhiva C. C. al P. C. R., fond nr. 103, dosar 8190, filele 138-143

25

1947 mai 30, Mătășaru, <jud. Argeș>. Scrisoarea organizației locale a Partidului Național-Tărănesc către președintele partidului privind activitatea desfășurată de membrii partidelor de opoziție din județul Argeș.

Ferma Mătășaru

30 mai 1947

Domnule Președinte,

Îmi permit a vă adresa prezentele rânduri în scopul de a vă informa asupra situației în care ne aflăm, în nordul județului, Valea Râului Doamnei.

Bunul nostru prieten, domnul Gheorghe Suța, în urmă cu trei săptămâni a prins de veste că va fi arestat, împreună cu un sincer amic Becheru; amândoi *au luat calea munților* și astfel au scăpat de calvarul ce ar fi avut de suferit în cine știe care lagăr.

Prietenul I. Drăgușanu Bădești și I.L.Nica – liberal – în dimineața de 5 mai, la ora 2,30 au fost surprinși în locuințele lor de către jandarmii Sectorului Domnești, dar nu s-au lăsat să fie arestați; au rezistat până în zorii zilei când i-a salvat poporul, iar primarul satului – un comunist – a asigurat pe jandarmi că se va prezenta el la Legiune în cursul acelei zile, împreună cu ei.

Jandarmii s-au mulțumit cu asigurarea dată de primar, urmăriții și-au făcut bagajele și au *luat calea munților*, iar primarul a stat în lagăr 2 săptămâni.

Prietenul Mihai Floarea – învățător la Retevoiești, prinzând de veste că va fi arestat, a părăsit domiciliul, cu direcția necunoscută, casa fiindu-i regulat cercetată de jandarmii locali.

Noi, ceilalți intelectuali și fruntași ai satelor, deși nu am fost cercetați de jandarmi până acum, totuși de la primele arestări ne-am părăsit fiecare pe socoteala noastră domiciliile și suntem într-un fel de pribegie în circuit.

Cetățenii noștri sunt îngrijorați de tot felul de zvonuri, care mai de care mai alarmiste, iar cei prigoniți pentru dreptate nu vor mai putea suporta multă vreme acest calvar; eu cel puțin sunt hotărât să mă instalez acasă și să-mi organizez *cu întreg satul o mișcare de rezistență pentru orice eventualitate*.

Așteptăm din partea Domniei voastre, ceva instrucțiuni, un comunicat directiv.

În așteptarea unui mic răspuns și a unor timpuri mai bune, vă salutăm cu tot respectul al dvs. subordonat devotat Petre Popescu.

P.S. Am primit de la domnul maior Cercel, 5 kg orez, pentru care vă foarte mulțumesc și vă rămân mult îndatorat.

Arhivele Statului București, fond Ministerul Propagandei Naționale, Serviciul Studii și documentare, dosar 23, filele 19-20.

26

1947 iunie 2, București. Hotărârile Uniunii Populare Maghiare privind poziția față de situația politică din țară.

Comitetul Executiv Central al Uniunii Populare Maghiare din România a ținut ședință în București, în zilele de 30 mai – 2 iunie 1947, cu participarea următorilor membri: Antal Daniel, Balogh Edgar, Banyai Laszlo, dr. Berivoy Janos, dr. Csakany Béla, Czikó Nándor, Döry Erzsebet, Fodor Istvan, Gaál Gabor, Huszar Sandor, Juhasz Lajos, Kaksó Sandor, Kiss Pál, Köteles Istvan, Kurkó Gyarfás, președinte, Mezei Lajos, Bévy Ilona, Szücs Margit, dr. Takacs Lajos.

S-a luat în unanimitate o hotărâre în care, după ce precizează poziția de până acum a U.P.M. alături de forțele democratice și scoate în evidență sprijinul primit din partea clasei muncitoare și a Partidului Comunist, demască pe profitorii maghiari ai instigației fasciste care ridică tot mai obraznic capul și în continuare declară:

„Suntem conștienți că triumful democrației progresiste este unica cheazășie nu numai a dezvoltării libere și fericirii populației maghiare din România ca naționalitate, ci și a întregului nostru popor. Suntem adepți neclintiți ai apropierei democratice, economice, politice și culturale a popoarelor din bazinul dunărean, dar totodată protestăm în contra politicii de bloc dunărean cu scopuri imperialiste îndreptată în contra Uniunii Sovietice. Singura garanție a păcii, propășirii și bunăstării popoarelor bazinului dunărean este prietenia strânsă cu Uniunea Sovietică. Aceasta se poate realiza numai atunci dacă forțele democratice din aceste țări vor respinge pretutindeni energic încercările reacționare și fasciste.

Ne opunem hotărât stăruințelor reacțiunii maghiare din România, care răspunde manifestărilor șovine ale reacțiunii românești prin provocarea panicii și prin instigarea urii rasiale și care pentru a-și păstra pozițiile propagă izolaționismul naționalist. Orice izolare politică, culturală sau economică, orice separare de străduințele democrației progresiste românești duce numai la anemierea forțelor noastre populare interne, la slăbirea puterii de luptă a unirii democratice și la împiedicarea centralizării democratice.

Or, această centralizare democratică promovează în mod practic și realizarea egalității în drepturi a naționalităților.

Uniunea Populară Maghiară trebuie să ia parte în mod eficace la lupta pe care democrația progresistă a țării o duce pentru stărpirea agenților reacțiunii și pentru susținerea intereselor celor ce muncesc. Față de mașinațiunile reacțiunii maghiare prin care vrea să exploateze în scopuri subversive antipopulare stăruințele noastre de unitate, manifestate cu ocazia alegerilor, accentuăm că:

conducerea organizațiilor noastre trebuie s-o încredințăm la sate în primul rând țăranimii muncitoare; la orașe în primul rând celor ce muncesc și intelectualilor progresiști.

Trebuie să respingem energic orice tendință care ar dori să exproprieze Uniunea Populară Maghiară, precum și diferitele organisme și instituțiuni sociale maghiare favorabile unor grupări de interese înguste reacționare. Găsim necesară întărirea vigilenței politice, purificarea energică, îndepărtarea din locurile de frunte a elementelor profitoare de la sate.

Numai astfel vom putea să asigurăm în organizațiile noastre și prin acestea în masele poporului nostru fermitatea, care va întări conlucrarea noastră plină de rezultate cu democrația română. Numai astfel, prin eforturi comune vom putea contribui la dezvoltarea sănătoasă a acelei democrații progresiste, care cu sprijinul Uniunii Sovietice, păstrătoarea puternică a păcii, asigură independența și dezvoltarea liberă a popoarelor noastre.

◆
„Scânteia”, nr. 849 din 20 iunie 1947

27

1947 iunie 16, București. Propunerile Partidului Comunist Român în vederea îmbunătățirii situației economice și financiare a țării.

Regimul democrat instaurat la 6 martie 1945 a adus poporului suveranitatea și deplina independență a țării, dreptul de a dispune în mod liber de soarta sa și de a urma o politică corespunzătoare intereselor naționale și ale păcii generale.

Scopul întregii politici a regimului democrat a fost și este asigurarea condițiilor de dezvoltare a vieții noastre naționale pe toate tărâmurile și de îmbunătățire a traiului celor ce muncesc. Regimul democratic a creat poporului și guvernului condițiuni favorabile pentru o renaștere economică, politică și culturală a țării. În urma instaurării în țara noastră a regimului democrat au fost realizate o serie de reforme și măsuri de mare însemnătate, în vederea îmbunătățirii situației economice și financiare a țării. Astfel, a fost înfăptuită reforma agrară, a fost etatizată Banca Națională a României, s-au refăcut în cea mai mare parte transporturile,

s-au încheiat acorduri economice cu Uniunea Sovietică și alte țări, s-a elaborat un buget echilibrat, s-au adoptat și au început să fie puse în aplicare legi și măsuri pentru introducerea ordinii în economie, cât și pentru întărirea proprietății țărănimii muncitoare.

Cu toate acestea, eforturile eroice depuse de masele muncitoare și de guvernul democratic nu au dat toate rezultatele dorite în domeniul redresării economiei și îmbunătățirii traiului populației. Mai mult, chiar, ceea ce a realizat este grav amenințat din cauza lipsei de economie în folosirea resurselor materiale și financiare ale țării sărăcite în urma războiului și a doi ani de secetă, din cauza enormului deficit bugetar și a inflației. Inflația, care aduce beneficii straturilor avute și care provoacă totodată o catastrofală scădere a nivelului de trai al populației muncitoare, constituie una din piedicile principale în calea redresării economice și financiare a țării și a întăririi regimului democrat în România.

Partidul Comunist Român consideră că a se merge mai departe pe drumul inflației înseamnă prăbușire economică. El consideră că inflația trebuie grabnic lichidată și că în afară de lichidarea ei, sarcini mari revin atât guvernului democrat, cât și muncitorimii, țărănimii, intelectualilor și întreprinzătorilor.

Partidul Comunist Român consideră că sunt întrunite condițiile obiective pentru realizarea reformei monetare și e convins că prin forțele unite și voința hotărâtă a poporului, această reformă va fi înfăptuită.

Pentru a reface economia țării, creând astfel o bază solidă regimului democrat în țara noastră, care a fost împinsă într-un război criminal și a suferit pierderi materiale enorme, trebuie instituit un regim de economii severe, trebuie lichidat haosul financiar, trebuie zădărnicate planurile reacțiunii de a împiedica refacerea. Folosind în mod larg inițiativa particulară, statul democrat trebuie să dirijeze principalele sectoare ale economiei naționale.

În vederea îmbunătățirii hotărâtoare a situației economice și financiare a țării și executării la timp a obligațiilor internaționale ale României, Partidul Comunist Român propune următoarele măsuri:

Producția industrială

De nivelul industriei extractive și metalurgice depinde într-o însemnată măsură dezvoltarea economică generală a țării. Trebuie deci să ne fixăm ca sarcină de a spori până la sfârșitul acestui an producția medie lunară de petrol până la 425 000 tone, extracția de cărbune până la 200 000 tone, extracția de minereu de fier până la 15 000 tone, extracția de gaz metan până la 100 milioane mc, producția de fontă până la 12 000 tone, producția de oțel până la 25 000 tone și producția de laminate până la 20 000 tone.

În acest scop, guvernul va lua măsuri pentru a satisface urgent nevoile industriei petrolifere, carbonifere și metalurgice, punându-le la dispoziție

credite, materii prime și alte materiale, mâna de lucru și mijloace de transport.

Totodată trebuie luate măsuri efective de sporire simțitoare a producției în industria forestieră, chimică, de ciment, sticlă, sare, hârtie, în industria textilă, de pielărie și încălțăminte și alimentară. Astfel, trebuie realizate în timpul cel mai scurt îmbunătățiri substanțiale în domeniul satisfacerii nevoilor de materii prime, în domeniul ridicării nivelului de trai al maselor muncitoare și în domeniul creșterii cât mai mari a exportului de mărfuri, în vederea lărgirii comerțului exterior.

PENTRU A PUTEA ÎNDEPLINI CU SUCCES ACESTE SARCINI ȘI ȚINÂND SEAMA DE INTERESELE CLASEI MUNCITOARE, SĂ SE REALIZEZE ÎN TIMPUL CEL MAI APROPIAT MĂSURILE URMĂTOARE:

a) Raționala repartizare a brațelor de muncă în întreprinderile industriale și transporturi.

b) O cât mai largă extindere a sistemului muncii în acord.

c) Stabilirea ordinii necesare producției prin întărirea disciplinei în muncă, atât la întreprinderi, cât și la instituții. Interzicerea folosirii timpului de lucru pentru scopuri străine de producție, sancționarea lipsurilor și întârzierilor nemotivate.

În cel mai scurt timp va trebui elaborat un sistem special de încurajare materială a inginerilor, tehnicienilor, maiștrilor și muncitorilor pentru succesele obținute în domeniul raționalizării și sporirii producției.

Toate aceste măsuri vor duce la o sporire importantă a productivității muncii al cărei nivel trebuie să atingă, spre sfârșitul anului 1947, cel puțin 60-70% față de nivelul productivității muncii dinainte de război. Astfel se va realiza o importantă scădere a costului producției, ceea ce va permite să se micșoreze prețul mărfurilor.

Agricultura

Agricultura a suferit mult din cauza războiului și a ultimilor doi ani de secetă. Valoarea totală a producției agricole nu reprezenta în 1946 decât 38-40% din valoarea producției pe 1938. Este necesar deci să se ia măsuri urgente pentru ridicarea generală a producției agricole.

Reforma agrară din anul 1945 trebuie desăvârșită în prim loc prin accelerarea înscrierii proprietăților noi în cărțile funciare, prin eliberarea tuturor titlurilor de împrumut și prin realizarea cât mai grabnică a lucrărilor de amenajări agricole legate de această reformă.

Aplicând cu rigurozitate prevederile legii circulației bunurilor agricole, trebuie împiedicată acapararea pământurilor țărănimii muncitoare de către chiaburi și speculanți.

Pentru a veni în ajutorul gospodăriilor țărănești – și în primul rând a noilor împrumutăriți –, pentru a le ridica în interesul economiei generale, statul trebuie să pornească la o acțiune de înzestrare a acestora cu unelte agricole, acordând o atenție deosebită folosirii și înmulțirii mijloacelor

mecanice existente prin sporirea numărului de stațiuni de închiriat mașini agricole, puse în special la îndemâna micilor agricultori, lipsiți de vite de muncă și de unelte.

De asemenea, va trebui întocmită legea de reglementare a activității fermelor model particulare care, împreună cu fermele model de stat, vor fi puse în slujba ridicării agriculturii, asigurând gospodăriilor țărănești posibilitatea de procurare a sămânței selecționate, a animalelor de rasă și reproducție, a plantelor industriale etc.

Statul va trebui să se îngrijească de sporirea producției pomicole și viticole, a producției de leguminoase, de plante industriale etc.

De asemenea, va trebui încurajată cât mai mult cu putință creșterea și ameliorarea rasei vitelor și mai cu seamă creșterea porcilor și oilor; statul trebuie să sprijine și să îndrumeze creșterea păsărilor, valorificarea laptelui și pescuitului, urmărind să refacă bogăția națională și să creeze încă un izvor de întărire imediată a agriculturii.

Pentru rodnică desfășurare a tuturor acestor forme de activitate, statul trebuie să ia măsuri a înlesni țăranimii muncitoare dobândirea de credite și să simplifice formalitățile necesare.

Este necesar ca printr-o largă campanie de lămurire țăranii să fie îndemnați ca, mai ales acum, după o îndelungată perioadă de secetă, să depună o muncă deosebit de stăruitoare, deoarece nivelul lor de viață depinde de nivelul de producție agricolă.

Măsurile preconizate pentru asigurarea unui ritm din ce în ce mai viu al producției industriale vor duce la crearea rezervelor de mărfuri și la înzestrarea gospodăriilor țărănești.

La rândul lor, sătenii trebuie să contribuie la asigurarea aprovizionării populației orașenești în domeniul alimentară, precum la aprovizionarea industriei prelucrătoare de produse agricole.

Pentru a asigura stabilitatea economică, statul trebuie să creeze stocuri de produse alimentare necesare populației muncitoare. Planul de colectare va trebui să prevadă anul acesta o cotă de predare absolut necesară. După predarea acestei cote, agricultorii vor putea să dispună liber de restul produselor agricole.

Transporturile

Căile ferate trebuie să atingă, până la sfârșitul acestui an, nivelul dinaintea de război, în domeniul transportului de călători și mărfuri. În acest scop trebuie accelerate lucrările de reparare a distrugerilor provocate de război, cât și grăbită terminarea construirii noilor linii ferate de importanță vitală pentru economia țării. Trebuie acordată o atențiune deosebită îmbunătățirii lucrărilor de întreținere, precum și de reparare a materialului rulant. Căile ferate trebuie să devină rentabile, lucrând fără deficit.

Transportul pe apă este mult rămas în urmă. Guvernul trebuie să elaboreze și să aplice măsuri practice care să asigure o sporire importantă a transporturilor maritime și fluviale în apropiatele 2-3 luni.

În ce privește transportul cu autovehicule, guvernul trebuie să întărească controlul asupra tarifelor pentru pasageri și mărfuri, tarife fixate de societățile particulare de transport. Consumul combustibilului și al uleiului pentru transportul cu autovehicule trebuie strict reglementat.

Comerț, prețuri, salarii și distribuirea resurselor materiale

Trebuie stabilit neîntârziat un control sever asupra operațiunilor de colectare de produse agricole, asupra întregului proces de producție, de mărfuri industriale, asupra circulației și consumului, cât și asupra strictei respectări a prețurilor și salariilor stabilite. În acest scop, este necesară urgenta înființare a unor organe de control economic. Legea pentru înființarea controlului economic trebuie grabnic adoptată și pusă în aplicare.

În vederea unei mai bune reglementări a consumului principalelor materii prime, mărfuri industriale, a combustibilului și a produselor alimentare, trebuie perfecționate măsurile de evidență și distribuire a acestora, sancționând sever pe toți acei care vor călca sau nu vor executa în termenul stabilit dispozițiile guvernului în acest domeniu. Se vor lua măsuri aspre, mergând până la detențiune pe termen lung și confiscarea avutului persoanelor care calcă cu rea intenție aceste dispozițiuni.

Guvernul trebuie să-și pună ca sarcină de a îmbunătăți substanțial, până la sfârșitul acestui an, aprovizionarea rațională a muncitorilor. În acest scop, statul va crea și întreține rezervele necesare de mărfuri și alimente.

Dat fiind că în perioada inflației numărul firmelor comerciale s-a mărit în proporții neobișnuite, trebuie procedat urgent la verificarea amănunțită a condițiilor în care s-au acordat drepturile de exercițiu al comerțului.

Finanțele

Legea bugetară pe anul 1947/48 asigură în întregime acoperirea tuturor cheltuielilor statului prin venituri bugetare ordinare. Cu toate acestea, pentru primele două luni ale anului bugetar în curs, cheltuielile au fost acoperite în proporție de 3/4 prin credite de la Banca Națională și emisiuni ale tezaurului. Sarcina cea mai importantă a guvernului în domeniul finanțelor este echilibrarea completă, în decurs de maximum două luni, a veniturilor și cheltuielilor bugetare, în care scop sunt necesare următoarele măsuri:

1. Economia cea mai strictă în cheltuirea mijloacelor materiale ale statului, de către instituțiile și întreprinderile de stat, precum și de către administrațiile locale. Trebuie luate măsuri energice pentru mărirea

veniturilor proprii ale regiilor și întreprinderilor de stat, precum și ale administrațiilor locale.

2. Mijloacele materiale ale statului nu vor putea fi cheltuite în afara afecțiilor și normelor stabilite în buget. Se va respecta cu strictețe blocarea a 30% din cheltuieli până la 1 octombrie 1947, blocare prevăzută de legea bugetară.

3. Se va efectua până la 1 iulie 1947 reducerea efectivă cu 30% a numărului funcționarilor bugetari și se va respecta cu strictețe hotărârea de reducere a personalului temporar.

4. Cu începere de la 1 iulie 1947, Ministerul de Finanțe este obligat să întocmească bugete trimestriale conținând repartizarea lunară a veniturilor și cheltuielilor. Aceste bugete vor fi supuse spre aprobare Consiliului de Miniștri. Orice credite neprevăzute în bugetul trimestrial nu pot fi acordate decât de la caz la caz și numai în baza hotărârii Consiliului de Miniștri.

5. Nu se va mai acorda nici o subvenție din bugetul statului administrațiilor locale. Conducătorii acestor administrații trebuie să acopere cheltuielile lor în limitele veniturilor proprii, precum și a vărsămintelor legale ce li se cuvin din impozitele de stat și taxe. Folosirea veniturilor aparținând statului și încasate de către organele locale pentru nevoile acestuia este strict interzisă. Cei vinovați de călcarea acestor dispozițiuni vor fi sancționați pe cale penală.

6. Personalul și cheltuielile reprezentanților statului în străinătate trebuie reduse, economisindu-se astfel valori în deize.

7. O comisiune guvernamentală trebuie însărcinată să elaboreze și să prezinte până la 1 august 1947 Consiliului de Miniștri propuneri pentru simplificarea și scăderea cheltuielilor întreținerii aparatului și lichidarea instituțiilor de stat care nu sunt strict necesare.

8. Trebuie fundamental reorganizate și îmbunătățite aparatul și munca de stabilire și percepere a impozitelor și taxelor în conformitate cu veniturile reale ale contribuabililor din toate straturile sociale. Toate veniturile bugetare trebuie încasate deplin și în termen, luându-se măsurile cele mai severe față de cei care ascund veniturile, față de contribuabilii incorecți, cât și față de funcționarii fiscali necinstiți sau abuzivi.

9. Emiterea bonurilor de casă și de tezaur, precum și a oricăror hârtii de valoare ale statului destinate acoperirii cheltuielilor bugetare va fi interzisă. În mod excepțional se vor putea face împrumuturi, pe termen scurt, numai la Banca Națională, pentru acoperirea depășirii temporare a veniturilor de către cheltuieli. Asemenea împrumuturi se vor face numai cu aprobarea Consiliului de Miniștri, aprobare dată de la caz la caz și pe termen de cel mult 2 luni Consiliul de Miniștri va cerceta amănunțit cauzele care motivează necesitatea unor astfel de credite.

10. Consiliul de Miniștri și Comisiunea de finanțe și buget a Parlamentului vor trebui să cerceteze cu cea mai mare atențiune și la începutul fiecărei luni rapoartele Ministerului de Finanțe asupra realizării bugetu-

lui pentru luna încheiată. Ministerul de Finanțe va trebui să formuleze propuneri concrete în vederea realizării întocmai a politicii bugetare.

Creditul

Creditul trebuie să joace un rol important în opera de însănătoșire financiară și economică a țării. El trebuie să fie folosit de stat în lupta împotriva îmbogățirii ilicite și a speculei. Creditul trebuie să servească pentru mobilizarea capitularilor disponibile. Pentru aceasta este necesar:

1. Să se elaboreze fără întârziere normele de dirijare a rezervelor de credite în scopuri exclusiv productive și să se realizeze de către Banca Națională un control efectiv al utilizării creditelor, luându-se măsurile cele mai severe față de cei ce dau creditelor altă destinație decât aceea în vederea căreia au fost obținute și îndeosebi față de cei ce folosesc creditele pentru scopuri speculative și de îmbogățire ilicită.

2. Banca Națională și băncile comerciale nu vor mai acorda credit întreprinderilor care au acumulat stocuri prea mari de materii prime, combustibil sau produse finite. Se vor acorda cu precădere credite întreprinderilor care execută și depășesc programele de producție și de desfășurare.

Partidul Comunist Român, decis să acționeze cu energie pentru traducerea în viață a măsurilor enumerate mai sus și convins că redresarea situației economice și financiare și asigurarea bunăstării populației este imposibilă atât timp cât persistă inflația monetară, aducătoare de grele suferințe pentru popor,

PROPUNE LUAREA TUTUROR MĂSURILOR PENTRU EFECTUAREA ÎNCĂ ÎN CURSUL ACESTUI AN A STABILIZĂRII MONETARE.

Partidul Comunist Român își exprimă convingerea că aceste propuneri vor avea adeziunea tuturor partidelor și organizațiilor componente ale Blocului Partidelor Democratice, cât și cea a straturilor celor mai largi ale poporului.

Țării noastre, poporului îi trebuie asigurat un viitor mai bun, îi trebuie asigurate condițiunile prielnice pentru dezvoltarea sa democratică, pentru înflorirea sa, pentru lichidarea înapoierii României și transformarea ei într-una din țările avansate ale lumii din punct de vedere material, cultural și politic.

Prin forțele unite ale celor ce muncesc, prin eforturile unite ale democrației, acest viitor, aceste condițiuni vor fi asigurate patriei noastre!

◆
„Scântea”, nr. 847 din 16 iunie 1947

1947 iunie 20, București. Memoriul președintelui Partidului Național-Țărănesc, Iuliu Maniu, către ministrul afacerilor interne, în care protestează împotriva abuzurilor guvernului față de partidele din opoziție.

Domnule Ministru,

În disprețul legilor țării și a obligațiilor internaționale, guvernul continuă acțiunea sa abuzivă de intimidare și teroare, îndreptată împotriva aderenților opoziției naționale.

Protesteale Partidului Național-Țărănesc, adresate guvernului și intervențiile parlamentarilor național-țărăniști, pentru încetarea stării de flagrantă ilegalitate, – în care se menține Ministerul Afacerilor Interne, prin ordonarea nejustificată de arestări, întemeiate exclusiv pe criteriul adversității politice, – nu au fost luate în considerare. Arestările continuă. Starea deplorabilă în care sunt menținuți prizonierii politici din opoziție, în temnițele statului, fără mandate judecătorești și fără vreo vinovăție personală înseamnă o nesocotire evidentă a drepturilor fundamentale ale omului și a legilor românești.

Sute de cetățeni pașnici au fost ridicăți fără arătarea vreunui motiv plauzibil și aruncați în închisori, pe considerentul simplu că fac parte din rândurile aderenților noștri. Mii de oameni s-au văzut nevoiți să-și părăsească casele lor, familiile și ocupațiile pentru a se feri de urgia deslănțuită de către organele Siguranței Statului împotriva opoziției.

Aceștia duc astăzi o viață de fugari, accentuând atmosfera de nesiguranță care domnește în țară. Nenumărați cetățeni sunt puși în afară de lege și scoși din câmpul muncii productive, prin metode de persecuție și teroare, proprii organizațiilor fasciste, iar familiile lor sunt lipsite în mod samavolnic de sursa de existență.

În același timp, cei întemnițați au parte de vitregia unui tratament neuzitat în țările civilizate. Se urmărește în mod sistematic înfometarea lor.

Rațiile alimentare, atribuite acestor prizonieri politici, însumează în medie 400 calorii de persoană pe timp de o zi și comparate cu plafonul standardului fiziologic, stabilit prin convenții internaționale (de 2110 calorii de persoană, pe timp de 24 ore) impun, fără rezervă, concluzia că se urmărește suprimarea acestora prin inaniție.

Pe de altă parte, deținuții politici sunt îngrămădiți în celule nespațioase și detestabile din punct de vedere igienic.

Îngrijirea medicală este inexistentă.

Epidemiile și stările patologice provocate de inaniție au făcut numeroase victime, în rândurile celor arestați. S-au înregistrat în închisori numeroase cazuri de tifos exantematic și febră recurentă, fără ca acestea să provoace măsuri sanitare de izolare și terapie din partea autorităților.

La închisoarea Pitești a decedat în aceste condiții fruntașul național-tărănist Ion Struguraș din Mediaș. Numeroși alți aderenți ai noștri sunt grav bolnavi.

Cu toate intervențiile noastre, deținuții bolnavi de tuberculoză pulmonară în fază avansată sunt ținuți la un loc cu ceilalți arestați, fără îngrijire medicală.

Situația aceasta durează de trei luni, de când organele Siguranței au început să aresteze fruntașii organizațiilor noastre.

Numărul total al celor arestați se apropie de una mie.

Aceste împrejurări, care au format obiectul unor repetate intervenții din partea noastră, sunt în întregime confirmate prin memoriul concludent, pe care l-a prezentat chiar unul din membrii guvernului, anume domnul Vicepreședinte al Consiliului, colegilor Domniei sale din guvern.

Pentru a înăspri și mai mult situația celor întemnițați, Ministerul de Interne, prin organele sale în subordine, a luat toate măsurile destinate să împiedice alimentarea din afară a deținuților politici, de către familiile lor și de către comitetele de asistență ale partidului. Direcția închisorilor descoperă, în fiecare zi, șicane noi, în această privință. Astfel, în ultima vreme, s-a interzis predarea alimentelor destinate prizonierilor politici la biroul închisorilor și s-a impus expedierea lor prin poștă. Printr-o măsură recentă a Ministerului de Interne s-a revenit asupra acestei măsuri și s-au dat dispoziții închisorilor să primească alimente numai de două ori pe lună, la zile fixe, exclusiv de la rudele de gradul I a celor arestați – care urmează să se deplaseze din toate colțurile țării, pentru a preda coletele cu alimente deținuților. Totodată s-a interzis depunerea coletelor cu alimente la oficiile poștale de la sediul închisorilor. Aceste dispoziții urmăresc fără îndoială înfometarea celor arestați.

Semnalăm, în același timp, împrejurarea excepțional de gravă, că deținuții politici sunt maltratați și bătuți în închisoare de către organele Siguranței.

Astfel, la închisoarea Pitești, domnul colonel Poșa, din organizația județeană a P.N.Ț. Botoșani a fost pălmuit și lovit cu pumnii, față de martori, de către șeful Siguranței din Pitești, chiar în biroul directorului închisorii.

La închisoarea din subsolul Ministerului de Interne deținutul Ion Bărbuș din organizația centrală a Tineretului Universitar Național-Tărănesc a fost grav bătut de către agenții Siguranței.

În același timp se refuză asistența medicală deținuților grav bolnavi din închisoare.

Semnalăm cazul domnilor dr. Virgil Solomon din București, fost Ministru al Lucrărilor Publice, din închisoarea Craiova, C. Totoi, secretarul organizației centrale a muncitorilor național-tărăniști, din închisoarea Ministerului de Interne – toți având grave afecțiuni de natură tuberculoasă.

Vă rugăm insistent, domnule ministru, să binevoiți a reexamina situația creată prin măsurile ilegale ale organelor de Siguranță și să dispuneți

de urgență încetarea acestei stări de abuz flagrant și eliberarea neîntârziată a aderenților noștri, întemnițați fără motiv și fără mandat judecătoresc, de la 1 martie 1945 încoace, în închisorile din Pitești, Craiova, Gherla și Miercurea Ciucului, precum și în Capitală, în închisoarea Văcărești și în Ministerul de Interne și a Prefecturii Poliției Capitalei.

Primiți vă rog, domnule ministru, asigurarea considerației mele.

București, 20 iunie 1947

ss. Iuliu Maniu,
Președintele
Partidului Național-Țărănesc

Domniei sale,
Domnului ministru al afacerilor interne, București

◆
Arhivele Statului București, fond Direcția Generală a Poliției, dosar 76/1947, f. 168-169.

29

1947 iunie 24 – iulie 12, București. Schimbul de note între guvernul României și guvernele Marii Britanii și Statelor Unite ale Americii cu privire la ultimele arestări în rândul opoziției.

a) *Nota Guvernului S.U.A. adresată Guvernului României (24 iunie 1947)*

Domnul Roy Melbourne, locțiitorul reprezentantului politic al guvernului Statelor Unite, a prezentat guvernului român, în ziua de 24 iunie, următoarea notă:

„Am primit instrucțiuni din partea guvernului meu să vă transmit serioasa sa îngrijorare față de drasticele măsuri privative de libertate, la care este supus poporul român de către sau cu aprobarea autorităților românești. Guvernul meu este în mod special îngrijorat față de arestarea arbitrară, fără mandat de arestare sau acuzare, atât a sute de membri ai opoziției, cât și a altora care nu fac parte din partidele opoziționiste și a deținerii pe timp nelimitat a acestor persoane în lagărele de concentrare sau la închisori, în condițiuni despre care se spune că sunt deplorabile.

Cu toate că un comunicat datat din 6 mai 1947, dat de Ministerul român al Afacerilor Interne, sugerează că guvernul român propune să justifice aceste măsuri ca necesare pentru păstrarea ordinii interne față de actele provocatoare sau subversive, aceste măsuri par mai degrabă să însemne o încercare premeditată de a suprima sau a intimida prin teroare elementele democratice ale populației românești, care se împotrivesc actualului regim.

Guvernul meu urmărește îndeaproape aceste evenimente, deoarece ele par să contravină atât formal cât și neformal asigurărilor date de către

însărcinații oficiali ai guvernului român în diferite ocaziuni reprezentanților Statelor Unite. Aceste asigurări se refereau la anumite libertăți publice cât și la profesiunea de credință a guvernului român relativă la aderarea sa la principiile de justiție și libertate. Mai mult încă, o asemenea vădită încălcare a celor mai elementare drepturi este contrară art. 3 din Tratatul de pace pe care România l-a semnat și ai cărui termeni vor obliga guvernul român să asigure persoanelor de sub jurisdicția sa beneficierea acestui fel de drepturi și libertăți. Guvernul meu urmărește cu adâncă îngrijorare ca îndeplinirea acestor stipulațiuni din Tratatul de pace să nu fie prejudiciată de acțiuni făcute înaintea punerii în vigoare a Tratatului de pace, fapte care ar face într-adevăr ca demersurile guvernului român față de acesta să devină nule.

Guvernul meu consideră obligația asumată de către guvernul român prin art. 3 ca neechivocă și socotește că drepturile asigurate prin acest articol pentru poporul român nu pot fi nici negate, nici modificate prin proceduri interne, legislative sau juridice“.

24 iunie 1947

b) *Răspunsul Guvernului român* (12 iulie 1947)

Guvernul român regretă că temeiurile de fapt și de drept expuse în nota din 24 iunie nu-i îngăduie să ia în considerare intervenția cuprinsă în această notă.

Într-adevăr, această intervenție se referă în fapt la acte de guvern și la acte de administrație internă săvârșite de organele statului și guvernul român a mai fost pus în situația să comunice guvernului Statelor Unite că nu poate accepta o asemenea imixtiune în afacerile interne ale României.

În nota înmănată la 2 noiembrie 1946, Guvernul român declara:

„În principiu el (guvernul român) nu poate lua în considerare observațiile și recomandările care ar constitui acte de imixtiune în politica sa internă și care ar fi astfel incompatibile cu atributele unui stat liber și suveran.“

Aceste considerațiuni au un caracter permanent și pe temeiul lor guvernul român nu poate să ia în cercetare cuprinsul notei din 24 iunie 1947.

Dar guvernul român nu poate socoti valabil nici fundamentul juridic al intervenției cuprinse în sus-citata notă, care invocă art. 3 din Tratatul de pace încheiat între România și Puterile Aliate și Asociate la Paris în 10 februarie 1947.

Într-adevăr, acest tratat nu acordă nici unui stat semnatar dreptul de intervenție în afacerile interne ale României.

România va executa integral și loial acest tratat, dar nici una din obligațiile asumate nu au putut institui dreptul de control și de imixtiune în favoarea nici unui stat.

Executarea unor anumite clauze cuprinse în acest tratat poate fi obiect de discuțiune, dar numai pe baza stipulațiunilor precise și a procedurii speciale, înscrise chiar în textul tratatului.

În fapt și în drept guvernul român se vede deci obligat a nu putea reține nota guvernului Statelor Unite din 24 iunie 1947.

12 iulie 1947.

c) *Memorandumul Guvernului Marii Britanii* (25 iunie 1947)

Domnul Adrian Holman, reprezentant politic al guvernului Majestății sale britanice, a prezentat Guvernului român în ziua de 25 iunie următorul memorandum:

„Guvernul Majestății sale a urmărit îndeaproape evenimentele și întâmplările din România în speranța că nu va fi pierdută nici o ocazie de a se îmbunătăți relațiile anglo-române în domeniul politic și cel economic, în interesul celor două țări. Opinia publică din Regatul Unit a aflat cu uimire felul în care guvernul român a procedat în ultimele câteva luni la arestarea arbitrară și fără discriminare a celor considerați ca adversari politici ai guvernului. Printre cei arestați se găsesc bătrâni, preoți, profesori, studenți și alții, care, în multe cazuri, nu sunt afiliați nici unei formații politice și care au fost pur și simplu privați de libertate pe timp indefinit de către sau cu consimțământul autorităților românești, fiind bănuți de participare la acțiuni subversive.

Atât din motive umanitare, cât și pentru responsabilitatea pe care și-a asumat-o de a asigura îndeplinirea termenilor din Tratatul de pace, guvernul Majestății sale nu poate trece sub tăcere faptul că cei arestați nu sunt acuzați de nici un delict sau de vreo culpă precisă și nici faptul că în cele mai multe cazuri ei nu au fost nici măcar interogați. Unii dintre cei arestați sunt eliberați fără măcar să fi aflat motivul arestării lor. Mai mult încă, este de domeniul public că felul în care prizonierii politici sunt deținuți în închisori ca cele din Pitești, Aiud și altele, constituie în el însuși o negare a drepturilor omenești, așa cum au fost în mod precis garantate prin articolul 3 al Tratatului de pace. Lipsa de hrană și mijloace medicale adecvate a avut drept rezultat boli și, în anumite cazuri, se spune că unii prizonieri au murit. Această campanie de intimidare morală a cauzat nespuse suferințe nu numai printre cei care lăncezesc actualmente în închisori, dar și printre familiile celor asupra cărora atârnă amenințarea de a fi arestați din cauza convingerilor lor politice sincere.

Chiar dacă unii dintre cei deținuți au fost eliberați, sunt motive să se creadă că nu va trece mult timp până ce locurile lor vor fi luate de alte victime. La 11 iunie, în tabelul oficial al celor sub arest, dat de Ministerul de Interne primului ministru și comunicat de acesta din urmă domnilor Morgan Philips și Waston, în conversația avută cu domnia sa, se indică un număr de 103 deținuți. De aceea este normal să se creadă că numărul celor care au trecut prin închisori în ultimele trei luni este cu mult mai mare.

Guvernul Maiestății sale dezaprobă cu tărie întrebuițarea într-o țară civilizată a unor metode pe care sperase să le vadă dispărute pentru totdeauna, odată cu dizolvarea poliției secrete germane. Faptul că reputația României în străinătate va avea mult de suferit din cauza aceasta este o chestiune care privește în primul rând guvernul român. Totuși, chestiunea privește și guvernul Maiestății sale, deoarece guvernul român a dat, în asigurările din ianuarie 1946, depline garanții cu privire la libertățile individuale. Mai mult încă, guvernul Maiestății sale trebuie să insiste din nou că prin art. 3 al Tratatului de pace pe care l-a semnat atât de recent, guvernul român a acceptat obligația de a asigura tuturor persoanelor de sub jurisdicția română folosirea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Politica dusă actualmente de guvernul român este în vădită contradicție cu aceste asigurări neechivoce și cu obligațiile asumate, care asigură poporului român drepturi care nu pot fi nici negate nici modificate de către legislația română sau de către procedura judiciară“.

București, 25 iunie 1947

d) Răspunsul Guvernului român (12 iulie 1947)

La acest memorandum, Guvernul român a trimis următorul răspuns:
„Guvernul român regretă că pentru serioase considerațiuni de fapt și de drept nu poate lua în cercetare cuprinsul memorandumului domniei voastre.“

Considerațiunile de fapt au mai fost aduse la cunoștința guvernului Maiestății sale din Regatul Unit.

Astfel, în răspunsul său din 2 noiembrie 1946, guvernul român declara:
„... România este o țară cu vechi tradiții de independență care nu-i îngăduie să accepte nici observații și nici recomandări incompatibile cu acest trecut și incompatibile cu rolul care l-a avut și care crede că este destinat să-l aibă în viitor în organizarea colaborării internaționale din sud-estul european...“

Așa fiind:

Guvernul român nu poate consimți ca legislația sa și măsurile sale administrative să-i fie impuse sau dictate de vreo putere străină.

Guvernul român nu poate consimți să fie călăuzit în actele sale decât de năzuințele țării.

Guvernul român nu poate de asemenea consimți ca anumite partide, care își zic naționale, să poată găsi audiență la puterile străine și să apară că sunt ocrotite de ele, reînviind astfel timpurile pentru totdeauna uitate, din perioada vasalității românești.

Pe temeiul acelorasi considerațiuni, guvernul român nu poate nici azi să ia în cercetare cuprinsul memorandumului din 25 iunie care se referă la acte de guvern și la acte de administrație internă.

Dar guvernul român nu poate socoti întemeiat nici fundamentul juridic al intervenției cuprinse în sus-citatul memorandum care invocă art. 3 din

Tratatul de pace încheiat între România și Puterile Aliate și Asociate la Paris în 10 februarie 1947.

Într-adevăr, acest tratat nu conferă nici unui stat semnatar dreptul de intervenție în afacerile interne ale României.

România va executa integral și loial acest tratat, dar obligațiile înscrise în clauzele sale nu pot institui dreptul de control și de imixtiune în favoarea nici unui stat. Executarea unor anumite clauze cuprinse în acest tratat poate fi obiect de contestație, dar numai pe baza stipulațiilor precise și limitate și potrivit unei proceduri speciale înscrise chiar în textul tratatului.

A adopta o altă interpretare ne-ar duce la concluzia că prin Tratatul de pace s-a creat României regimul unei țări semiindependente și desigur nu aceasta a putut fi intențiunea autorilor Tratatului de pace și aceasta nu poate fi nici convingerea guvernului Majestății sale din Regatul Unit.

Iată de ce și sub aspectul juridic această nouă intervenție din 25 iunie nu poate fi considerată de Guvernul român ca având baze valabile.

În fapt și în drept Guvernul român se vede deci obligat a nu putea reține memorandumul din 25 iunie 1947.

Guvernul român nu poate încheia acest răspuns fără a observa că el este hotărât să apere ca și în trecut și în cadrul legilor țării ordinea și așezămintele statului democrat român împotriva tuturor celor care prin uneltirile lor caută să le pună în primejdie.

Guvernul român este silit apoi să amintească, că potrivit articolului 5 din Tratatul de pace, România este obligată să ia măsuri împotriva organizațiilor care fac propagandă ostilă Națiunilor Unite și că această obligațiune impune autorităților serioase îndatoriri.

Guvernul român se vede în sfârșit dator să atragă atenția că orice intervenție străină e de natură să agraveze situația elementelor vizate de măsurile legale ale guvernului, luate pentru apărarea ordinii și așezămintelor statului democrat român“.

12 iulie 1947.

Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri. Stenograme, dosar 7/1947, f. 56-59. („Liberalul“, nr. 418 din 15 iulie 1947)

30

1947 iulie 9, București. Răspunsul Guvernului României la invitația guvernelor Marii Britanii și Franței de a participa la programul pentru redresarea economică a Europei (Planul Marshall).

Am onoarea a confirma primirea Notei din 4 iulie 1947, prin care Guvernul Majestății sale din Regatul Unit și Guvernul francez transmit Guvernului român invitațiunea de participare la organizarea programului

pentru redresarea economică a Europei sugerată de Secretarul de Stat al Statelor Unite ale Americii.

Reprezentând o țară care se zbate în nevoile create de urmările războiului și de urmările a doi ani consecutivi de secetă, Guvernul român este în măsură să aprecieze valoarea unui plan destinat să redreseze economia țărilor europene. El a luat în serioasă examinare propunerile cuprinse în Nota Excelenței Voastre și se grăbește să vă comunice rezultatul acestui examen.

Guvernul român socotește că, în situațiunea de azi, Europa nu poate fi considerată astfel cum o face planul franco-britanic drept o unitate economică putând fi obligată să se ajute ea însăși prin reglementarea și dezvoltarea producțiilor ei fundamentale și făcându-se abstracție de interesele particulare ale țărilor de pe continent și de năzuințele lor economice specifice.

Un program de ajutor reciproc – întocmit pe baza disponibilităților europene actuale și tinzând la crearea de curenți de schimburi artificiale sau silit, care fatal nu vor ține seamă de necesitățile și de realitățile existente precum și de orientarea economică a fiecărei țări suverane – nu ar putea contribui eficace nici la redresarea economică a României.

Concluzia aceasta este întărită de lipsa oricărei precizări referitoare la declanșarea acțiunii de ajutorare, precum și la proporțiile acestei acțiuni.

Guvernul român consideră apoi că organizarea propusă de Guvernele britanic și francez va duce fatal la rezultate care vor însemna, pe de o parte, o știrbire a independenței pe care țările Europei vor și trebuie să o păstreze cu privire la politica lor economică, iar pe de altă parte o imixtiune în afacerile interne ale acestor țări.

Pe de altă parte, orice plan de redresare economică europeană nu-și poate atinge țelurile decât dacă se sprijină pe colaborarea tuturor țărilor de pe continent și dacă se sprijină în primul rând pe colaborarea Uniunii Sovietice.

Uniunea Sovietelor, prin bogăția resurselor sale naturale, prin volumul producției sale agricole și industriale, prin puterea organizării sale tehnice și prin disciplina muncii popoarelor ce o alcătuiesc constituie elementul de bază, elementul indispensabil al oricărei organizări pentru reconstrucția economică a Europei. Dar Uniunea Sovietelor fiind absentă, organizarea la care România e invitată să participe este lipsită de colaborarea factorului esențial care ar putea să-i asigure realizarea. În consecință, organizarea Vestului cu izolarea Estului continentului nu poate fi o creațiune fericită nici pentru redresarea economică a Europei și nici pentru statornicirea încrederii și pentru consolidarea păcii lumii.

Iată de ce Guvernul român declară că nu poate să colaboreze la o acțiune pe care o consideră neeficientă pe planul economic și primejdioasă pe planul politic și totodată își exprimă toate regretele de a nu putea accepta invitațiunea ce a avut onoarea să primească.

Primiți, vă rog, domnule Ministru, expresiunea prea înaltei mele considerațiuni.

Vicepreședintele Consiliului de Miniștri
și Ministru al Afacerilor Străine
/ss/ Gh. Tătărescu

◆
Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri. Stenograme, dosar 7/1947, f. 49-50.

31

1947 iulie 9, București. Scrisoarea ministrului de externe Gheorghe Tătărescu către secretarul general al Organizației Națiunilor Unite, prin care solicită primirea României în O.N.U.

Domnule Secretar General,

Guvernul român a manifestat, încă în timpul lucrărilor pentru întocmirea Tratatului de pace cu Puterile Aliate și Asociate, hotărârea sa de a adera la principiile înscrise în Charta Națiunilor Unite și dorința sa de a vedea România cât mai curând membră a acestei organizațiuni.

Astfel, în declarația făcută în numele Guvernului român în ședința plenară din 13 august 1946 a Conferinței de la Paris, primul delegat al României declara:

„În această oră solemnă, când România caută colaborarea tuturor popoarelor dornice de pace și libertate, ea înțelege să aducă fără întârziere adeziunea ei totală la principiile Chartei Națiunilor Unite, principii pe care ea le-a și tradus în fapt asigurând tuturor persoanelor supuse jurisdicției ei, fără deosebire de rasă, origine etnică și religie, folosința deplină și întregă a drepturilor omului și a libertăților sale fundamentale“.

De asemenea, în ultimele observațiuni, prin care au ținut să întărească semnarea Tratatului de pace, Plenipotențiarilor României declarau în numele Guvernului lor:

„România va semna Tratatul de pace, dornică să-și reia, cu un ceas mai curând, locul în mijlocul celorlalte popoare libere ale lumii. După ce și-a reorganizat în interior întreaga viață a Statului, prin realizarea unui mare program de reforme democratice, România dorește să-și aducă contribuția la organizarea păcii și colaborării internaționale.

Această contribuție se va desfășura în cadrul idealurilor și principiilor Chartei Națiunilor Unite și acțiunea noastră va fi îndrumată numai de comandamentul permanent care cere azi tuturor popoarelor, mari și mici, organizarea conviețuirii lor prin practica concilierii și prin respectul dreptului.

Guvernul român, fără a mai aștepta intrarea în vigoare a Tratatului de pace, voiește să utilizeze termenele utile fixate de regulamentul Organizației, pentru a prezenta cererea formală de admitere a României în Organizația Națiunilor Unite.

În consecință, am onoarea a vă adresa, în baza articolului 4 al Chartei, cererea de admitere a României la calitatea de membră a Națiunilor Unite, declarând că ea acceptă toate obligațiunile cuprinse în Charta Națiunilor Unite.

Primiți, vă rog, Domnule Secretar General, asigurarea înaltei mele considerațiuni.

Vicepreședintele Consiliului de Miniștri
și Ministru al Afacerilor Străine
Gh. Tătărescu

◆
Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri. Stenograme, dosar 7/1947, f. 52-53.

32

1947, iulie 10, Bacău. Notă informativă privind tactica preconizată de membrii Partidului Național-Țărănesc pentru extinderea influenței în rândul populației.

Tactica de moment a P.N.Ț.: propagandă de la om la om pe scară amănunțită.

Instrucțiuni în acest sens: membrii P.N.Ț., de orice categorie, să nu se expună în nici un caz. Destinele partidului se rezolvă în străinătate prin comisari trimiși special în diferite state, a căror dogmă se confundă cu ideea P.N.Ț. (Colonia română-americană Chicago, Detroit, Turcia, Egipt, Australia, Anglia).

Instrucțiunile date: în sensul că, membrii P.N.Ț. să nu se expună pentru că mulți sunt arestați și P.N.Ț. cheltuiește prea mari sume cu ei și pentru întreținerea familiilor lor.

Gărzile Maniu

Deocamdată sunt în așteptarea ordinelor.

Compunerea lor:

1. Primele grupe sunt formate din studenți universitari
2. Grupurile nr. 2 sunt formate din funcționari pensionari și deblocați
3. Grupul nr. 3 este format din meseriași și țărani.

Toate grupurile sunt intercalate cu militari recrutați din Statul-Major – P.N.Ț.

P.N.Ț. își are un registru de evidență cu funcționarii dați afară și militarii din Comitetul Director, cărora le promite că vor fi încadrați în serviciu.

De asemenea, are un registru negru numit „Cartea Neagră” unde sunt trecuți în special comuniștii.

Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri – Serviciul Special de Informații, Dosare generale, dosar 2 / 1946-1948, f. 39.

33

1947 iulie 14, București. Scrisoarea lui Constantin I.C.Brătianu, președintele Partidului Național-Liberal, adresată primului ministru, dr. Petru Groza, privind participarea României la Conferința statelor europene.

Domnule Președinte,

Din ziua de 4 iulie a.c., guvernul prezidat de dv. este în posesiunea invitației guvernelor Marii Britanii și Franței, în vederea participării la o conferință a tuturor statelor europene. Scopul acestei conferințe este – după cum o spune însuși textul invitațiunii: „de a se stabili cât mai repede cu putință un program cuprinzând atât resursele, cât și nevoile Europei” și de a institui o organizație temporară care va coordona activitatea tuturor țărilor participante spre a îndruma opera de ajutorare reciprocă a economiilor europene și crea condițiunile cele mai favorabile aplicării planului Marshall.

După un șir de ani de suferință și lipsuri, consecințe ale războiului și ale împrejurărilor care i-au urmat, România are astfel prilejul, împreună cu alte țări, de a-și vedea tămăduite rănille cu un ceas mai devreme și de a putea coopera și ea la refacerea economică a Europei.

Răspunsul Guvernului român va trebui să țină seamă de sentimentul opiniei publice, când e vorba de hotărâri cu așa de însemnate consecințe pentru viitorul țării. Ca exponent al acestei opinii publice și ca apărător statornic al marilor interese naționale, Partidul Național-Liberal crede de datoria sa să vă atragă întreaga atențiune asupra următoarelor considerațiuni:

1. Situația României în urma sarcinilor care o apasă și a obligațiunilor preluate prin Convențiunea de armistițiu, cât și ca o consecință a unor ani succesivi de secetă, este dintre cele mai grele și cere o îndreptare neîntârziată pe toate sectoarele economice.

Nu vom putea face față grelelor noastre îndatoriri și așeza țara la nivelul de viață ce i se cuvine decât prin dezvoltarea grabnică a tuturor resurselor noastre. Această operă nu este cu putință să fie întreprinsă și desăvârșită în starea actuală a țării – lipsită de mijloace financiare,

iehnice și de materii prime – decât prin larga colaborare cu țările străine și printr-un concurs masiv din partea lor.

2. Nimeni nu a propovăduit mai statornic încredere în propriile noastre puteri și nu a fost mai gelos de independența și suveranitatea României ca Partidul Național-Liberal, a cărui acțiune pe această linie se poate urmări de la proclamarea însăși a neatârnării până în zilele noastre, prin consecvența lui atitudine și prin ferma lui poziție în toate conferințele internaționale care au hotărât soarta Europei.

Dar suveranitatea națională nu a însemnat niciodată pentru el izolare parțială sau totală. Întreaga dezvoltare a României dovedește că ea a trăit întotdeauna în cea mai strânsă colaborare cu economia celorlalte țări, de care o apropie și o leagă marile căi de comunicație europene ce îi străbat teritoriul. De altfel neatârnarea țării nu se poate asigura temeinic decât prin prosperitatea și bunăstarea poporului român, ajuns astăzi să cerșească hrana sa zilnică în toate părțile lumii.

3. Invitația celor două guverne conține toate asigurările că „nu se urmărește nici un amestec în afacerile interne ale altor țări” și că „nu se va întreprinde nici o acțiune ce ar putea fi socotită ca o violare a suveranității lor. Nu se va impune nici o restricție în legătură cu dezvoltarea ce se dorește pentru comerțul european”. Faptul că Anglia și Franța, două națiuni mari, cu tradiții seculare de libertate și independență, sunt inițiatorii acestei acțiuni de cooperare europeană constituie în sine o cheazășie că nici o știrbire nu va fi adusă drepturilor suverane ale României, care au aflat întotdeauna în aceste puteri un sprijin temeinic.

Guvernul român are deci datoria imperioasă de a face toate silințele pentru a nu compromite posibilitățile de redresare a țării, prin atitudini de negațiune sau de pasivitate ce nu ar corespunde nici intereselor ei permanente, nici nevoilor ei imediate.

În concluzie, Partidul Național-Liberal socotește că răspunsul Guvernului român la invitația guvernelor din Londra și Paris nu poate fi decât afirmativ. El trebuie să cumpănească cu toată grija răspunderea covârșitoare pe care o implică hotărârea sa, nu numai față de națiunea română, dar de marea inițiativă a cooperării internaționale în ale cărei realizări poporul nostru își așază întreaga nădejde.

Vă rog, să primiți, domnule președinte al Consiliului, asigurarea simțămintelor mele alese.

Președintele Partidului Național-Liberal,
CONSTANTIN I.C. BRĂTIANU

◆
„*Liberalul*”, nr. 418 din 15 iulie 1947

1947 iulie 18, București. Comunicatul comun al guvernelor României și Bulgariei asupra tratatelor purtate la Sofia, privind dezvoltarea relațiilor bilaterale.

Președintele Consiliului de Miniștri transmite următorul comunicat comun al guvernelor bulgar și român ca urmare a vizitei delegației Guvernului român la Sofia:

În urma conversațiilor care au avut loc în zilele de 15 și 16 iulie 1947, între reprezentanții Guvernului român, în frunte cu președintele de Consiliu, domnul dr. Petru Groza, și ai Guvernului bulgar, în frunte cu președintele Consiliului, Gheorghi Dimitrov, s-a dat astăzi următorul comunicat:

Cele două guverne constatând că toate chestiunile teritoriale între România și Bulgaria sunt definitiv reglate, au convenit, într-un spirit de încredere reciprocă și de cea mai sinceră prietenie, de a regla, în conformitate cu Protocolul semnat de cele două părți în cursul acestor conversații, toate chestiunile pendinte între ele și anume:

De a lichida chestiunile rămase nereglate, rezultând din aplicarea Tratatului de la Craiova.

De a lărgi și dezvolta legăturile economice și relațiile comerciale existente.

De a asigura aplicarea cea mai satisfăcătoare a Convenției culturale încheiat între ele.

De a asigura Acordul asupra livrării de energie electrică.

De a ușura legătura directă și transporturile în tranzit între cele două țări, procedând în cel mai scurt timp la studierea și construirea unui pod pe Dunăre în punctul care va fi cel mai potrivit intereselor celor două țări.

Cele două guverne s-au înțeles să adopte o linie de atitudine comună în ce privește chestiunea Dunării.

În același timp, reprezentanții celor două guverne au examinat problema încheierii unui Tratat de prietenie, colaborare și asistență mutuală.

Sofia, 16 iulie 1947

◆
„Scânteia”, nr. 873 din 18 iulie 1947

1947 iulie 18, București. Raportul lui Roy M. Melbourne, reprezentantul Statelor Unite ale Americii în România, către secretarul de stat al S.U.A., despre o posibilă implicare a oficialităților americane în tentativa de fugă din țară a liderilor național-țărăniști.

DEPARTMENT OF STATE
INCOMING TELEGRAM
CONFIDENTIAL

FROM: Bucharest
TO: Secretary of State
NO: 628, July 18, 1 p.m.
US URGENT

Control 6005
Rec'd July 18, 1947
10:00 p.m.

Facts continue incomplete on evaluation national peasant escape plot (re MISTEL 623, July 16) but evidence from responsible informants indicates there may be some fire of fact within smoke cloud of government statements. It is not believed all those declared arrested at airport intended to leave and some reports tend to show several of fourteen arrested and photographed at airport were taken into custody in Bucharest.

One informant lunching with Maniu July 14 when he was taken under police guard asserted to mission officer that prior to occurrence Maniu gave impression of bracing himself for something to happen. Reliable National Liberals affirm Gafenco, number seven arrested on government list (see MISTEL 621, July 16), previously had hawked possibility of plane flight from country National Liberals, which they carefully ignored and is probable government agent.

Chief concern of this mission and US military mission is ever present possibility government may seek with absolutely no basis to implicate or to draw connection between arrested national peasants and official Americans in Rumania as indirect participants in alleged escape attempt.

MELBOURNE

◆
Arhivele Statului București, colecția Microfilme SUA, rola 666, cadrul 375; The National Archives of the United States, Washington D.C., Department of State, R.G. 59, Roll 9, Division of European Affairs, 1946-1949.

DEPARTAMENTUL DE STAT
TELEGRAMĂ PRIMITĂ
CONFIDENȚIAL

DE LA: București
CĂTRE: Secretarul de stat
NR.: 628, 18 iulie, ora 1 p.m.
URGENT

Control 6005
Primită: 18 iulie 1947
ora 10:00 p.m.

În continuare, datele sunt incomplete pentru a putea evalua planul de fugă al național-țărăniștilor (MISTEL 623, 16 iulie), dar dovezile puse la dispoziție de surse de încredere arată că printre declarațiile confuze ale guvernului se poate detecta câte un fapt incendiar. Se crede că nu toți cei arestați la aeroport aveau intenția să părăsească țara și unele rapoarte arată că unii dintre cei 14 arestați și fotografiați la aeroport au fost întemnițați la București.

O persoană care a luat masa de prânz cu Maniu pe 14 iulie, data la care a fost ridicat de poliție, a declarat unui funcționar al Misiunii că înainte de evenimente Maniu dădea impresia că-și face singur curaj pentru ce avea să urmeze. Surse național-liberale de încredere afirmă că mai înainte Gafencu, al șaptelea arestat pe lista guvernului (vezi MISTEL 621, 16 iulie), vehiculase față de unii național-liberali ideea posibilității de a fugi din țară cu avionul, pe care ei au ignorat-o cu grijă și că acesta este, probabil, agent al guvernului.

Principala preocupare a acestei misiuni și a misiunii militare a Statelor Unite o constituie permanenta posibilitate ca guvernul să caute, fără nici un temei, să implice ori să facă vreo legătură între național-țărăniștii arestați și oficialități americane din România, ca participanți indirecti la pretinsa tentativă de fugă.

MELBOURNE

36

1947 iulie 29, București. Raportul ministrului de interne, Teohari Georgescu, privind dizolvarea Partidului Național-Țărănesc.

Dl. Teohari Georgescu, ministrul afacerilor interne: (primit cu vii aplauze). Domnule președinte, doamnelor și domnilor deputați, să-mi permiteți să fac în fața dv. expunerea prezentată pe bază de raport, în fața Consiliului de Miniștri, azi dimineață.

Așa cum s-a prezentat prin Comunicatul Ministerului Afacerilor Interne, în dimineața zilei de 14 iulie a.c., au fost arestați pe islazul comunei Tămădău, jud. Ilfov, în timp ce încercau să se urce în două avioane I.A.R. 39, pentru a fugi în străinătate: Ion Mihalache, Nicolae Penescu, Ilie Lazăr, Nicolae Carandino și alții.

Acest grup de conspiratori urma să realizeze în străinătate hotărârile și directivele conducerii P.N.Ț., în frunte cu Iuliu Maniu, care constau în organizarea de acțiuni menite să știrbească suveranitatea națională, să primejduiască pacea și să declanșeze războiul civil.

Această activitate antinațională merge pe linia politicii urmate totdeauna de P.N.Ț. și intensificată după 23 August 1944, când, coalizând în jurul lui toate forțele reacționare din țară și în înțelegere cu unele cercuri reacționare din străinătate, a întreprins acțiuni cu scopul de a împiedica România să participe cu tot elanul și capacitatea sa de luptă la războiul antihitlerist, la desfășurarea aparatului de stat, la pedepsirea criminalilor de război și instaurarea unui regim democrat.

Astfel, conducerea Partidului Național-Țărănesc a organizat gărziile Iulie Maniu, de jaf și masacrare împotriva populației civile din Ardealul de Nord, eliberat, a împiedicat executarea condițiilor generoase ale armistițiului, s-a opus categoric împărțirii pământurilor la țărani, prin reforma agrară, a inițiat și sprijinit represiunea sângeroasă împotriva maselor populare executată de generalul Rădescu.

După înfrângerea Germaniei hitleriste, P.N.Ț. Maniu, urmărind împiedicarea operei de reconstrucției a țării întreprinsă de regimul nostru democrat, a trecut la organizarea de grupuri subversive teroriste ca Organizația „T“, „Sumanele Negre“, „Haiducii lui Avram Iancu“, „H.N.R.“, „Graiul Sângelui“, iar în ultimul timp organizațiile: „Partizanii adevăratei democrații“ și „Corpul Partizanilor Albi“, care, prin manifeste și broșuri atâțătoare la sabotaj și asasinate, urmăreau să creeze o atmosferă de panică, favorabilă declanșării unui război civil.

Atitudinea Partidului Național-Țărănesc, înainte și în timpul Conferinței de Pace de la Paris, a fost pe aceeași linie de trădare a intereselor naționale. Conducerea acestui partid a însărcinat o delegație formată din Grigore Gafencu și V. Tilea, să prezinte memorii din partea partidului prin care se cerea nerecunoașterea delegației române la Conferință, făcând atmosferă împotriva României, a creat greutăți în tratativele de pace și, prin aceasta, a pus în pericol revenirea Transilvaniei de Nord în hotarele României.

În timpul alegerilor, P.N.Ț. a deslănțuit o campanie de învrăjbită a populației prin propagandă de tip fascist, șovină, rasială și antisovietică, trecând la devastarea sediilor partidelor democratice, asasinate, incendieri de sate, îndemnuri la rebeliune și atacarea secțiilor de votare în scopul de a produce tulburări ca să împiedice libera exprimare a voinței populare și să creeze pretexte de intervenție străină.

În perioada după alegeri, când Guvernul și poporul luptau să înlăture efectele nefaste ale celor doi ani de secetă, conducerea Partidului Națio-

nal-Țărănesc, în frunte cu Iuliu Maniu direct și prin agenții săi din străinătate, cu sprijinul unor cercuri reacționare străine, a intervenit cu scopul de a împiedica procurarea cerealelor din unele țări pentru regiunile înfometate.

Pe lângă nenumărate memoriile ale conducerii Partidului Național-Țărănesc pentru a provoca amestecul străin în țara noastră, aceeași conducere a trimis clandestin peste hotare doi fruntași ai partidului, pe Niculescu-Buzești și C. Vișoianu, ca împreună cu ceilalți trădători de neam și țară, Gafencu, Tilea, Crețeanu, Bianu, Frederic Nanu etc., să intensifice campania de ponegrire a României și să organizeze tulburări interne.

Consolidarea regimului democrat din România, prin realizările guvernului, recolta bună din acest an, operațiunile pentru stabilizarea monetară în folosul poporului și perspectiva îmbunătățirii condițiilor de trai din țara noastră, aducând strămutarea bazei de agitații a Partidului Național-Țărănesc, precum și îndemnul cercurilor imperialiste războinice din străinătate, a determinat pe Iuliu Maniu și conducerea Partidului Național-Țărănesc să trimită peste hotare acest grup din conducerea partidului.

Importanța acordată de grupările și cercurile reacționare din țară trimerii acestui grup de trădători, peste hotare, rezultă din declarația lui Iuliu Maniu la cercetări că ar fi plecat chiar personal, dacă dintr-un motiv oarecare Ion Mihalache ar fi fost împiedicat.

Faptele înșirate mai sus sunt numai o parte din crimele și trădările comise de conducerea Partidului Național-Țărănesc împotriva României și a regimului democrat, suficiente pentru a justifica măsura legală a dizolvării partidului și a tuturor organizațiilor sale anexe, pe care o solicit Domniilor-Voastre.

◆
Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri. Stenograme, dosar 7/1947, f. 108-110.

37

1947 iulie 29, București. Jurnalul Consiliului de Miniștri prin care se hotărăște dizolvarea Partidului Național-Țărănesc.

Art.I. – Partidul Național-Țărănesc, de sub președinția d-lui Iuliu Maniu, este și rămâne dizolvat pe data publicării în Monitorul Oficial a prezentului jurnal.

Această decizie de dizolvare include și toate organizațiile județene, de plasă și comunale ale susmenționatului partid, organizațiile militare, de tineret, feminine și orice alte organizații sau asociații conduse de acest partid. (Aplauze prelungite)

Art. II. – Sediile și orice localuri de întrunire ale acestui partid vor fi închise, iar arhivele și orice corespondență vor fi ridicate de autoritățile respective oriunde s-ar găsi.

Art. III. – Întregul patrimoniu al acestui partid va fi lichidat conform legii.

Art. IV. – D-nii miniștri secretari de stat la Departamentul Afacerilor Interne și Justiție sunt însărcinați cu aducerea la îndeplinire a prezentului jurnal.

◆
„Monitorul oficial”, nr. 172 din 30 iulie 1947

38

1947 iulie 29, București. Dezbaterile Adunării Deputaților și moțiunea adoptată privind dizolvarea Partidului Național-Țărănesc.

Dl. M. Sadoveanu, președinte: dl. deputat Sălăgeanu are cuvântul.

Dl. Leonte Sălăgeanu: Domnule președinte, doamnelor și domnilor deputați, Partidul Comunist Român vede în complotul din ziua de 14 iulie 1947, organizat de banda manisto-fascistă împotriva statului democrat încheierea lanțului de crime și trădare împotriva poporului, a politicii antinaționale de slugărnice față de stăpânitorii ei imperialiști, a căror intervenție în treburile Statului Român o cereau aceștia.

Nu din întâmplare tot acest complot s-a produs tocmai în acest moment când se pregătește ansamblul de măsuri pentru crearea condițiilor de refacere economică, s-au luat o serie de măsuri, s-au votat o serie de legi, ca legea oficiilor, măsuri de echilibrarea bugetului, ușurând pe cei ce muncesc în detrimentul speculanților, afaceriștilor și îmbogățiților de război, și mai ales în momentul când clasa muncitoare și întreg poporul, îndeplinind propunerile Partidului Comunist Român, în vederea îmbunătățirii vieții economice și financiare a țării se găsesc pe drumul lichidării greutăților economice

Planul complotiștilor manisto-fasciști coincide cu încercările unor cercuri imperialiste din afara țării, care prin diplomația dolarului vor să sugrume popoarele și independența lor națională.

Dar ziua răfuielilor cu clica manistă a sosit. Minerii împușcați la Lupeni, cățărarii mitraliași la Grivița, victimele căzute în acest război spre Răsărit acuză, dar mai ales acuză miile și miile de muncitori, care duc greul acestor timpuri tocmai în urma acestei clii maniste. Dizolvarea Partidului Național-Țărănesc este o chestie de justiție populară, în urma faptelor mărsave, îndreptate împotriva suveranității și viitorului țării, a clasei muncitoare și a întregului popor, care a suferit și mai suferă încă, în urma politicii antipopulare și de război, dusă de maniști. Clasa muncitoare cere asupra lor pedepsire. Nu trebuie să se repete catastrofa prin

care a trecut țara și poporul nostru. Ar fi o crimă și trădare împotriva miilor de jertfe pe care le-a dat clasa muncitoare și întreg poporul pentru pace și progres, dacă nu am lua toate măsurile la timp. Cei ce muncesc au învățat să aprecieze regimul de libertate din țara noastră și nu vor permite unor strigoi ai trecutului să reînvie regimul de teroare ridicat la rang de conducere de către partidele istorice. Partidul Comunist Român a dat mii de jertfe dintre cei mai buni fii ai săi pentru cauza libertății, a păcii și a bunei stări. De aceea va continua să stea în fruntea luptei celor ce muncesc pentru îndeplinirea sarcinilor istorice ce stau în fața poporului nostru. Avem forțe destule, în țara noastră pentru a înfrânge orice încercare a dușmanilor democrației românești și a duce țara noastră pe drumul democrației populare de tip nou, pentru pace, libertate și bunăstarea celor ce muncesc. Avem și prieteni. Popoarele dornice de libertate și pace în frunte cu Uniunea Sovietică sunt și vor fi ajutoare prețioase poporului nostru. (Aplauze)

Felicităm guvernul pentru măsura dreaptă de dizolvare a Partidului Național-Țărănesc Iuliu Maniu. (Aplauze puternice)

De asemenea, pe dl. ministru al afacerilor interne, Teohari Georgescu, care a știut să dejoace planurile de fugă ale maniștilor. (Aplauze puternice)

Dizolvarea Partidului Național-Țărănesc și pedepsirea celor vinovați de complot, în frunte cu Maniu și Mihalache, dă noi forțe de luptă clasei muncitoare și tuturor forțelor democratice, în folosul celor ce muncesc. (Aplauze puternice)

Dl. Mihail Sadoveanu, președinte: Are cuvântul dl. deputat Macavescu.

Dl. M. Macavescu: D-le președinte, doamnelor și d-lor deputați, ascultând raportul d-lui ministru al afacerilor interne, grupul parlamentarilor social-democrați și-l însușește și-l aprobă cu toată căldura. (Aplauze puternice)

Prin acest act de stat, care e un act înțelept și un act de înaltă prevedere politică, credem că se așterne lespedea de mormânt peste ultimele rămășițe reacționare neofasciste din România. (Aplauze)

Într-adevăr, Partidul Național-Țărănesc, sub directa inspirație și conducere a d-lui Iuliu Maniu, începând cu masacrarea, cu prigonirea muncitorimii în trecut, cu hecatombele de jertfe, s-a situat pe un plan reacționar net, provenit din imixtiunea în Partidul Național-Țărănesc a unor cadre constituite de resturile feudalismului conservator din România.

În 1937, prin pactul pe care l-a făcut cu partidul „Totul pentru țară“, care era unealta lui Hitler în România, el s-a situat net politicește pe linia fascistă internațională. Apoi consecvent și logic ca întotdeauna, și trebuie să-i aducem d-lui Maniu acest omagiu al unei logice și consecvențe bolnăvicioase, în 1940-1944, în timpul războiului criminal dus de Antonescu în Rusia, a dat tot sprijinul său politic conducătorului de atunci Antonescu, încurajându-l chiar la o acțiune până la capăt în războiul criminal din Rusia. Mai mult, deși poate s-ar fi putut face ieșirea din război a României, din războiul criminal împotriva Rusiei Sovietice, încă din martie 1944 de la bătălia de la Uman, care pecetluiește definitiv soarta armatei germane

în Rusia, până la 23 August, Iuliu Maniu a făcut tot ce a putut ca să întârzie desfășurarea logică a evenimentelor.

Mai mult, a participat la actul de la 23 August în mod fortuit și forțat și nu-i aparține nimic din acel act măreț al istoriei noastre contemporane.

Plecând delegația noastră să încheie armistițiul la Moscova, primul act politic făcut, când delegatul său dl. Ghiță Pop mergea ca trimis al guvernului, a fost acela de a scrie o scrisoare către rămășițele legionare din țară, îndemnându-le la acțiune, deschizându-le larg porțile Partidului Național-Țărănesc, unde să-și desfășoare energia politică, ca pe vremea fericită a lui Horia Sima.

După intrarea noastră în război alături de Uniunea Sovietică și de celelalte națiuni unite, Iuliu Maniu n-a găsit nimic mai bun de făcut decât să constituie gărzile Iuliu Maniu, care s-au dat la jafuri și crime împotriva populației maghiare pașnice din Ardeal, în loc să meargă pe drumul unei politici democratice, de împăciuire definitivă între naționalități, în granițele țării.

În ceea ce privește obligațiile de armistițiu, care erau o datorie de onoare și care – trebuie să recunoaștem din nou – a fost încheiat din partea Uniunii Sovietice cu o largă și generoasă înțelegere pentru poporul român, care nu era cu nimic responsabil de războiul criminal dus de clica dictatorială a lui Antonescu, Iuliu Maniu n-a găsit nimic mai bun de făcut decât să saboteze total executarea aceluia armistițiu, creând o criză de încredere între noi și Uniunea Sovietică.

Mai mult, nemulțumit de rezultatele ce le-a avut cu cele două guverne Sănătescu, a împins pe generalul Rădescu la o acțiune de reprimare a maselor populare care cereau o Românie liberă și democrată. L-a încurajat și l-a împins până acolo încât nu era departe amestecul străin în afacerile interne ale României.

Partidul Național-Țărănesc și Iuliu Maniu n-au schițat nici o acțiune de desolidarizare de cei care compromiteau adevăratele interese ale popoului și ale țării.

În ceea ce privește alegerile, Partidul Național-Țărănesc al d-lui Maniu a creat o stare de spirit de atâtare, de vrajbă, de îndemn la asasinat, de distrugere a urnelor și de sabotare a alegerilor, căutând pe toate căile să zădărnicească exprimarea liberă a voinței populare, cu scopul de a provoca un conflict politic internațional.

După aceea, delegația română pentru încheierea Tratatului de pace de la Paris a avut toate piedicile posibile din partea acelor împuterniciți ai d-lui Maniu, care pe toate căile directe și ocolite au căutat să creeze dificultăți delegației Guvernului român în apărarea intereselor țării noastre, făcând astfel o crimă de înaltă trădare, lucrând cu orice preț sub îndemnul cercurilor fasciste internaționale.

Mai mult. Dacă guvernul nostru, privit și în străinătate cu simpatia unui guvern care exprimă într-adevăr interesele naționale și populare, n-ar fi știut să-i dejoace la vreme, altele ar fi fost condițiunile de pace, care

ne-au fost impuse la Paris – și așa destul de grele – și altele ar fi fost rezultatele pe care numai un guvern popular le putea obține.

În ceea ce privește actul care a dezvăluit tot sistemul politic și mai ales intențiile de viitor ale Partidului Național-Țărănesc, inspirat de Iuliu Maniu, actul prin care s-a încercat plecarea unei puternice și importante delegații de fruntași naționali-țărăniști în străinătate, care să ia contact cu fugarii de peste graniță, a căror preocupare principală și permanentă este denigrarea și veștejirea regimului democratic din țara noastră, vigilența d-lui ministru de interne – și trebuie să felicităm pe dl. ministru de interne pentru buna pază cu care a asigurat ordinea și siguranța Statului – a împiedicat acest lucru.

Dar toate aceste enumerări apar logice și dezlănțuite din același fond sufletec și din același imperativ, ca reprezentant al unei politici străine cu totul și de sufletul și de interesele poporului românesc.

Nu poate fi solidar nici un român conștient cu acțiunea criminală de denigrare a regimului democratic, care a avut de luptat cu dificultățile unui război criminal și nefast.

Nu poate denigra un român conștient, un cetățean conștient, eforturile guvernului de a înlătura efectele nefaste ale celor 2 ani de secetă cumplită.

Ori, Partidul Național-Țărănesc și Iuliu Maniu, sub directa lui inspirație, au purces la campania de ațâțare permanentă în țară, ațâțând și exploatănd mizeria și urmările foametei.

Unde este patriotismul, unde este țărănismul, unde este naționalismul? Nu sunt nici una nici alta.

Ca probă că nu aceasta au urmărit – îndreptarea – este că, astăzi, când cel puțin o mare parte din bazele de agitație ale Partidului Național-Țărănesc au dispărut, nu le rămâne altă cale decât aceea ca să conspire din străinătate, să uneltească cu sprijinul cercurilor reacționare interesate la tulburarea liniștii și a regimului democratic din țara noastră.

Pentru toate aceste motive, grupul parlamentar social-democrat declară că aprobă dizolvarea Partidului Național-Țărănesc și sprijină cu toate puterile lui guvernul în acțiunea de redresare și de susținere a regimului democratic; aprobă și cere cu hotărâre ducerea până la capăt a tuturor măsurilor care, și în conformitate cu Tratatul de pace, trebuia să le aducem la îndeplinire pentru lichidarea tuturor rămășițelor și formațiunilor de tip fascist și neofascist, trebuind să fie distruse fără cruțare, indiferent de cine ar sta în capul său în mijlocul acestei acțiuni. (Aplauze)

Credem și suntem convinși că masele populare, care așteaptă de acum înainte cele mai bune realizări pentru satisfacerea nevoilor maselor muncitoare, ca și întregul parlament, vor sta zid neclintit în jurul guvernului pentru salvarea țării și pentru înlăturarea tuturor acțiunilor dușmănoase regimului democratic.

În ce ne privește, stăm de gardă și invităm guvernul să-și facă datoria până la capăt. (Aplauze)

Dl. M. Sadoveanu, președinte: *Dl. deputat Alexandru Popescu* are cuvântul.

Dl. Alexandru Popescu: Domnule președinte, domnilor miniștri, onorată Cameră, în numele Partidului Național Popular declar că ne solidarizăm în totul și cu toată hotărârea cu actul înțelept, cu actul guvernului de a dizolva Partidul Național-Țărănesc Maniu.

Activitatea acestui partid, înainte de 23 August 1944, a fost, hotărât, o acțiune de distrugere a lumii muncitoare din țara aceasta.

Ce sunt oare acțiunile duse împotriva muncitorimii, cu Grivița, cu Lupeni, cu întreaga luptă dusă împotriva forțelor democratice, care în acele timpuri căutau să-și întindă forța la o acțiune vie pentru interesele poporului? Activitatea acestui partid de a susține politica lui Antonescu și războiul lui Hitler este iarăși dovedită necontestat, prin acțiunea nefastă dusă împotriva intereselor poporului nostru.

După 23 August 1944, acest partid, în timp ce guvernul democrat instaurat la cârma țării prin voința poporului în martie 1945 ducea o luptă de refacere și restabilire a drepturilor și libertăților cetățenești, a căutat să înfigă cuțitul în coaste intereselor poporului român, căutând să dezorganizeze viața publică, prin minciuni și zvonuri, care mai de care mai tendențioase.

Lupta a continuat în mod ocult și fără discuție că, complotul care a fost pus la cale urmărea mai departe să zdrobească interesele poporului, în interesul unei clii de reacționari vânduți cercurilor reacționare din străinătate.

În numele Partidului Național Popular, declar că ne asociem cu toată sinceritatea și cu hotărârea dărză la lupta mai departe împotriva tuturor resturilor fasciste care vor mai continua de aici înainte să lucreze împotriva intereselor superioare ale Statului și aprobăm cu toată solidaritatea acțiunea înțeleaptă a Guvernului nostru, de dizolvare a acestui partid complotist. (Aplauze.)

Dl. Mihail Sadoveanu, președinte: Are cuvântul dl. deputat Alex. Măță.

Dl. Alexandru Măță: Domnule președinte, doamnelor și domnilor deputați, deschizând discuția la Mesaj, acum mai puțin de un an, și vorbind despre Partidul Național-Țărănesc, de sub președinția lui Iuliu Maniu, eu mi-am exprimat de atunci deocamdată părerea mea personală și părerea partidului din care fac parte, arătând necesitatea desființării Partidului Național-Țărănesc de sub președinția lui Iuliu Maniu.

Probele pentru a se lua o asemenea hotărâre existau și atunci.

Astăzi, P.N.Ț. el însuși ne-a adus un prinos de probe, un lux de probe, pentru a pronunța o asemenea decizie politică: dizolvarea Partidului Național-Țărănesc Maniu.

Acest proces politic s-a terminat prin luarea hotărârii de către ministrul nostru de interne, dl. Teohari Georgescu, care a dat citire hotărârii luate prin Jurnalul Consiliului de Miniștri. De aici înainte va urma procesul penal și, în același timp, procesul politic al demascării acțiunii de complotare, a acțiunii anti-democratice a Partidului Național-Țărănesc, manifestată mai ales prin ultima încercare, aceea de a părăsi țara și prin recunoașterea că lupta pe care a început-o în Țara Românească, împotriva

democrației acestei țări, în interior, în mare parte a fost pierdută și că, deci, trebuie să plece în străinătate ca să ducă de acolo lupta, în asociație cu alte puteri, cu puteri imperialiste, ca să răstoarne ordinea democrată din țară și care să răstoarne ordinea de pace.

Doamnelor și domnilor deputați, ideea înființării Partidului Național-Țărănesc, fără îndoială că a fost o idee bună, a fost o idee salutară. Eu personal, cu un grup de prieteni, am fost poate unul din primii care am pus temeliile unui partid țărănesc în Țara Românească.

După grupul nostru, s-a înființat Partidul Țărănesc din Vechiul Regat sub președinția lui Mihalache. A venit* și ideologul Partidului Țărănesc. Am spus că ideea era bună – și era bună pentru că preconiza organizarea clasei țărănești și a luptei de clasă, începută pentru prima dată în Țara Românească.

Dar, doamnelor și domnilor deputați, lupta pe care am început-o noi și ideea care a fost pusă la baza acțiunii noastre a fost denaturată de trădătorii cauzei țărănești.

În momentul înființării Partidului Național-Țărănesc, așa cum am conceput organizarea, era o alianță perfectă între noi și clasa muncitorească. Noi nu concepem altfel ducerea luptei. Țărănimea trebuia să ducă lupta împotriva exploataților și opresorilor ei.

Această idee, chiar de la fuziunea cu Partidul Național din Ardeal, a fost părăsită de către conducere și noi am văzut cum Partidul Țărănesc, transformat în Partidul Național-Țărănesc, a purtat chiar de atunci germeii descompunerii lui. Din momentul acestei fuziuni, anumite elemente tindeau la ruperea înțelegerii cu muncitorimea și la înțelegere cu burghezia din țara noastră, la oprimarea muncitorimii și prin diferite legi de ordine publică a luat parte la reprimarea mișcărilor democratice din România, reprimarea acțiunii partidelor muncitorești din Țara Românească.

Și la prima guvernare, doamnelor și domnilor deputați, care a început la sfârșitul anului 1928, noi ne-am dat seama, cei din Partidul Țărănesc, că acțiunea Partidului Național-Țărănesc este dusă pe căi greșite, ea fiind dusă împotriva muncitorimii. Nu a trecut nici un an de zile când prin acea hotărâre luată la Hotel Metropol, Partidul Țărănesc a hotărât să iasă din Partidul Național-Țărănesc. S-a înființat Partidul Național Democrat**. Pe urmă prin ieșirea lui Grigore Iunian, s-a înființat Partidul Național-Radical***.

A urmat apoi acțiunea d-lui Anton Alex. și iată, vedem cum, treptat, Partidul Național-Țărănesc a ajuns într-o descompunere totală, elementele democratice nemaiputându-și găsi loc în acest partid.

A venit războiul, doamnelor și domnilor deputați și acțiunea Partidului Național-Țărănesc a fost o acțiune de a sprijini guvernul Antonescu și, prin

* a devenit (n.r.)

** este vorba de Partidul Țărănesc Democrat

*** corect: Partidul Țărănesc Radical (n.r.)

cei doi delegați în guvern, nimeni nu poate să ne spună că ei nu au fost colaboraționiști în ducerea acestui război. Maniu a întins mâna lui Antonescu.

Și au continuat a duce acțiunea de destrămarea țării, de distrugere a regimului nostru democrat.

Mihalache, voluntar în acest război, a fost exclus de la dreptul de vot și cu toate acestea Partidul Național-Țărănesc a continuat să-l țină ca prim vicepreședinte al acestei organizații.

Complotul împotriva ordinii publice, încercarea de a folosi situația precară a țării cauzată de secetă din cei doi ani, chemarea la războiul civil, apelul la țările străine, susținerea intervenției în țară la noi a acestor puteri, evident toată această acțiune a lor trebuia să-și găsească sfârșitul printr-un proces politic, care s-a terminat astăzi prin declarația ministrului de interne.

Dar, dacă Partidul Național-Țărănesc, de sub președinția lui Iuliu Maniu, a dus o politică de răsturnare a ordinii interne, nu mai puțin el a dus o politică de răsturnare a unei alte ordini, a ordinii păcii mondiale, aliindu-se în acțiunea sa cu elementele imperialiste care doreau războiul.

Și ce înseamnă altceva plecarea din țară în străinătate, decât ducerea unei acțiuni de imixtiune în țara noastră, ducerea unei acțiuni antinaționale, a unei acțiuni de răsturnare a ordinii existente, de desființare a independenței noastre naționale.

Prin aceasta, acest partid s-a situat, fără îndoială, în afara partidelor naționale. Ducându-se în străinătate, ei nu se gândeau decât la posibilitatea de înființare, fie a unui comitet de salvare națională, fie poate chiar a unui guvern așa-zis național, cum am mai văzut și în alte țări, pentru a aduce aici forțele negre ale imperialismului și a desființa Statul nostru democrat.

Au afirmat mereu că ei sunt prieteni ai Uniunii Sovietice; voluntariatul lui Ion Mihalache a dovedit cât de prieteni au fost. Au afirmat întotdeauna că au fost prieteni ai acestui Stat, care este baza, tăria sistemului de pace, care a învins regimul hitlerist, în acest ultim război.

Cu toate aceste declarații ale lor, ei au fost totdeauna nesinceri în realitate.

În campania electorală au dus o acțiune de ponegrire a Uniunii Sovietice și, deci, și prin aceasta s-au pus în afară de lege.

Cei care au pus temelia adevăratului Partid Național-Țărănesc, cei care s-au gândit la alianța cu muncitorimea, cei care s-au afirmat prin protestări permanente împotriva acțiunii lui Maniu și Mihalache aceia formează adevăratele nuclee ale țărănimii și împreună cu alte partide fac să trăiască ideea țărănistă, care va trăi și se va realiza numai și numai prin alianța cu muncitorimea, ceea ce astăzi se realizează în acest bloc al nostru, al partidelor democratice.

Partidul nostru național-țărănesc, cel care a relevat întotdeauna ideea de trădare a democrației din partea conducătorilor partidului, Maniu și Mihalache, astăzi își exprimă bucuria că ceea ce a afirmat el s-a dovedit că este adevărat.

Partidul nostru sprijină din toate puterile măsurile luate de către guvern pentru a dizolva acest partid.

În lipsa lui, atmosfera se va însenina, vom merge înainte împreună ca și până astăzi și mai mult chiar decât astăzi, fiindcă și cei care nu credeau poate în posibilitatea trădării conducătorilor acestui fost partid național-țărănesc s-au convins astăzi pe deplin că ei au trădat cauza democrației și că măsura guvernului este o măsură salutară.

Felicităm guvernul pentru aceasta, ne asociem la acest act politic și ne exprimăm deplina noastră mulțumire pentru dizolvarea Partidului Național-Țărănesc. (Aplauze)

Dl. Mihail Sadoveanu, președinte: Dl. Cziko Laurențiu are cuvântul.

Dl. Cziko Laurențiu: D-le președinte, doamnelor și domnilor deputați, până în 1940, partidul care astăzi a fost dizolvat, Partidul Național-Țărănesc al lui Maniu, sub masca de partid pseudo-democrat, nu a fost altceva decât focarul unei instigații împotriva populației conlocuitoare din Țara Românească.

Adevărata lui față și-a arătat-o atunci când armata română, cot la cot cu armata sovietică, a izgonit de pe teritoriul țării trupele hortisto-hitleriste. Atunci când armatele alungau de pe teritoriul Ardealului trupele fasciste, gărzile lui Iuliu Maniu au trecut la atac și la Haita Seacă, Dominic și alte localități au masacrat, au omorât populația pașnică. Prin dizolvarea acestui partid s-a înlăturat o piedică serioasă în calea progresului și a înfrățirii între poporul român și popoarele conlocuitoare.

În numele Uniunii Populare Maghiare, felicităm pe dl. ministru al afacerilor interne, Teohari Georgescu (aplauze) și salutăm hotărârea guvernului de a dizolva Partidul Național-Țărănesc Iuliu Maniu. (Aplauze)

Dl. Mihail Sadoveanu, președinte: Dl. deputat Anghel Dascălu are cuvântul.

Dl. Anghel Dascălu: D-le președinte, doamnelor și domnilor deputați, populația evreiască din țara românească a avut cel mai mult de suferit în timpul anilor din urmă din partea forțelor reacționare fasciste.

În aceste împrejurări, populația evreiască a devenit foarte sensibilă și simte cu multă ușurință și cu multă siguranță caracterul democratic sau nedemocratic, reacționar, al diferitelor grupări politice.

Populația evreiască a învățat să recunoască din nuanțe ceea ce se ascunde îndărătul unor formule democratice, acolo unde fondul este reacționar și această orientare reacționară este însoțită întotdeauna și de o orientare antisemită.

Populația evreiască a învățat să-și cunoască prietenii și dușmanii; prietenii care sunt în același timp și prieteni ai democrației și dușmanii, care sunt în același timp și dușmanii democrației.

De aceea populația evreiască este astăzi unită în susținerea regimului nostru democrat și a fost îngrijorată de orice întărire a dușmanilor regimului, știind că, în special în timpurile din urmă, Partidul Național-Țărănesc de sub președinția d-lui Iuliu Maniu devenise locul de adunare, centrul tuturor elementelor fasciste, reacționare și antisemite, care își

găseau astfel posibilitatea de manifestare politică, posibilitate pe care ele nu ar fi avut-o dacă și-ar fi arătat adevărata față.

Noi știm că dezvoltarea acestor grupuri, dezvoltarea acestor elemente ar fi fost de natură a periclita însăși securitatea noastră și dreptul nostru de existență în egalitate cu ceilalți cetățeni ai țării, în Țara Românească. De aceea, energia guvernului și a regimului nostru democrat în combaterea acestor manifestări reacționare și în tăierea de la rădăcină a tendințelor de reînviere a mișcărilor fasciste, manifestate ca atare, sau camuflate îndărătul unor acțiuni pretinse democrate, este salutată de noi ca o cheazășie a securității noastre, a posibilității noastre de existență în egalitate cu poporul român în același timp ca o perspectivă de bună dezvoltare a țării, în care suntem cu toții interesați. (Aplauze)

Dl. Mihail Sadoveanu, președinte: Are cuvântul dl. deputat Achile Saraga.

Dl. Achile Saraga: D-le președinte, doamnelor și domnilor deputați, Partidul Țărănesc Democrat împărtășește măsura luată de guvern pentru dizolvarea Partidului Național-Țărănesc, partid dovedit reacționar și fascist. Partidul Țărănesc Democrat omagiază guvernul pentru această măsură și pe dl. ministru de interne, Teohari Georgescu (Aplauze) care prin vigilența d-sale a putut descoperi complotul.

După 23 August ilustrul nostru fost președinte dr. N. Lupu, clar vizionar, a cerut d-lui Maniu să plece la Moscova și să ia contact cu genialul Mareșal Stalin, salvatorul României; dl. Maniu a refuzat, fiindcă nu a fost niciodată alături de Uniunea Sovietică și a trimis pe dl. Ghiță Pop, cel mai neînsemnat membru al partidului, pentru a salva aparențele cu instrucțiuni negative.

În guvernul de după 23 August, dl. Maniu a desemnat în acest guvern elementele cele mai slabe ale partidului, anume: dl. Gh. Solomon, vestit în călcarea hainelor și a pantalonilor (Ilaritate) și dl. Pufi Leucuția, foot-balist! Acestea erau elementele pe care dl. Maniu le-a trimis într-un guvern care avea să așeze temeliiile noi ale țării românești.

În încheiere, Partidul Țărănesc-Democrat este alături de guvern, pentru a lucra la curățirea elementelor reacționare și fasciste, care încă mai sunt în țară și feliicită cu toată căldura pe dl. ministru Teohari Georgescu, pentru activitatea lui de a stârpi în Țara Românească ultimele rămășițe ale reacționarilor și fasciștilor. (Aplauze)

Dl. Mihail Sadoveanu, președinte: Are cuvântul dl. deputat Ștefan Iorgovici.

Dl. Ștefan Iorgovici: Domnule președinte, doamnelor și domnilor deputați, fără a mai face o expunere în profunzime a evenimentelor care au dus la Jurnalul Consiliului de Miniștri, expunere pe care a făcut-o și dl. ministru al internelor și antevorbitorii mei, în scurte cuvinte să-mi îngăduiți să fixeze poziția Partidului Național-Liberal față de acest Jurnal.

Partidul Național-Liberal, consecvent cu politica urmată în cursul istoriei sale multidecenale, nu poate să aprobe pe de-a întregul acest

Jurnal, fiindcă Partidul Național-Liberal s-a dovedit totdeauna apărător al ordinii și siguranței Statului. (Aplauze pe băncile P.N.L.)

Aprobând acest jurnal, să-mi îngăduiți să remarc că Partidul Național-Liberal, care-și revendică paternitatea tuturor legilor de apărarea ordinii și siguranței Statului, își găsește în acest jurnal încă o dată confirmată politica dusă de el de atâtea zeci de ani. (Aplauze)

Dl. Mihail Sadoveanu, președinte: *Dl. deputat Calotă* are cuvântul.

Dl. Alexandru Calotă: Domnule președinte, domnilor miniștri, doamnelor și domnilor deputați, organul de luptă politică a plugărimii muncitoare privește cu adâncă satisfacție actul de guvernământ citit de dl. ministru al treburilor dinăuntru.

Nu este un simplu decret de dizolvarea unui partid, depășește mult sfera acestuia, este însuși un verdict dat de țara aceasta, care a înțeles să aplice sancțiunea unui partid dăunător profund intereselor mari ale neamului. (Aplauze)

Dacă plugărima ar privi numai prin această prismă atitudinea avută față de marea problemă socială a reformei agrare, dacă s-ar gândi numai la asasinările, la împilările, la participarea activă, la toate mașinațiunile pe căi criminale ale acestui partid, tot ar trebui să aprobe actul de guvernământ. Dar plugărima se ridică deasupra acestor concepțiuni și acestor interese de clasă și privește actul de guvernământ citit astăzi ca un act față de un partid care a trădat și a activat în contra intereselor țării, pe trei căi: și în contra siguranței și ordinii legale și în contra ordinii de Stat și, mai presus de toate, în contra țării, ca o încheiere a acestor două atitudini.

De doi ani încoace n-a fost complot, n-a fost conspirație, oricum s-ar numi și oriunde și-ar fi avut sălașul, în văgăuni de munți, în păduri, în cluburi subterane, n-a fost nici o conspirație în care firul conducător să nu ducă în str. Corăbiei la clubul manist, sau în biroul d-lui Maniu și aghiotanților săi, o permanentă legătură a fost între aceste nuclee și conducerea Partidului Național-Țărănesc.

Pornind de la acceptarea în partid, cu onoruri, surle și trâmbițe a lui Horațiu Comanici, acolo și-au găsit adăpost toți cei care dezbrăcând haina verde credeau că dacă pun insigna d-lui Maniu își pot absolvi trecutul. Toți foștii naziști, hitleriști și-au găsit acolo un comod culcuș, crezând că de acolo vor putea activa și înfige adânc cuțitul în pieptul țării.

Iată acțiunea acestui partid față de ordinea publică și siguranța Statului.

Dar în același timp este o atitudine tot așa de condamnată și față de ordinea de Stat.

Avem un guvern legal, izvorât din masele populare, consfințit cu girul maselor populare, lucrând în deplină armonie cu factorul constituțional. Iată acest guvern, care de la 6 Martie dă permanentă dovadă de activitate, de reforme rodnice. Ce au vrut dumnealor prin această evaziune în străinătate, să pună în locul acestui guvern? O aventură, un guvern fantomă, capitulațiune și învierea trecutului de jalbe la Țarigrad, sau la Viena, ca în loc să vedem o Românie independentă să avem o Românie aservită capitalismului, cercurilor reacționare și în loc de un guvern real,

un guvern de aventură, un guvern fantomă, care să suscite dorințe perfide, criminale, un guvern catilinar, ar fi prea ușor cuvântul, un guvern de așa natură încât să dea speranța creerii unui război civil. Și iată că periclitând prin acțiunea lor ordinea și siguranța publică și ordinea legală au păcătuțit contra țării: Au avut această tribună a Parlamentului de la 1 Decembrie până acum; de ce n-au folosit-o, de ce n-au venit aici? Nu pot fi decât două motivări: sau n-au putut să producă un sistem constructiv pe care să-l opună sistemului constructiv elaborat de guvern – sterili deci – sau au preferat să lucreze subteran. Sterili și subversivi, iată epitelele pe care țara le aplică astăzi în momentul dizolvării lor. (Aplauze)

Atâtea comploturi în contra țării... Când se va scrie odată istoria acestor zile se va vedea câtă trudă, câtă veche^{*} i-a trebuit acestui guvern pentru ca, dintr-o Românie învinsă, dintr-o Românie desconsiderată din cauza conducătorilor ei, să avem astăzi o Românie care poate sta cu fruntea sus bine privită de toți vecinii și căreia Uniunea Sovietică i-a întins o mână leală.

Când această operă externă se făcea, dumnealor subminau permanent această acțiune de încadrare a României în regimul democratic al Europei. Iată acțiunea lor pe plan politic, pe plan de ordine practică, de siguranță, pe plan de interes al Statului. Foc și sabie au voit să aducă în țară. Țara însă nu le-a răspuns cu foc și sabie, a fost îngăduitoare și le-a răspuns mai practic, mai just, mai clar, cu decretul de dizolvare citit de dl. ministru al afacerilor interne, Teohari Georgescu. (Aplauze)

Au voit să clădească în România un drum de primejdie pentru țară. Acest drum de primejdie l-au făcut pentru ei. Acțiunile lor pot de acum înainte să fie complet curmate și din acest moment putem afirma că Guvernul Țării, Parlamentul Țării merg înainte, mereu înainte, înlăturând pentru totdeauna acest ultim obstacol din viața politică a țării curățind circuitul politic al României de acest virus, activând pentru opera de reconstrucție, pentru consolidarea democrației, pentru buna înțelegere și permanenta frăție cu toți vecinii și cu toate popoarele democratice ale lumii. (Aplauze)

Ca o consecință a celor enunțate de la această tribună de onorații reprezentanți ai tuturor partidelor, îmi permit să dau citire unei moțiuni care cred că este în asentimentul întregii camere:

Moțiune,

Parlamentul țării consideră că dizolvarea Partidului Național-Țărănesc Maniu constituie o măsură de dreaptă apărare a regimului democratic din România, măsură prin care se contribuie la consolidarea și mai temeinică a tinerei democrații românești.

Încercarea de fugă peste hotarele țării a fruntașilor Partidului Național-Țărănesc dezvăluie și mai evident caracterul antinațional și anti-popular al acestui partid și activitatea dăunătoare a conducătorilor săi. P.N.Ț. Maniu, consecvent trecutului său, bazându-se pe elemente fasciste

* veghe (n. r.)

și antidemocrate, a devenit un organism care și-a desfășurat activitatea prin metode teroriste, iar prin acțiuni de comploturi urmărirea răsturnarea ordinii legale și stabilirea unui regim antipopular în România. Căutând să-și asigure sprijinul unor anumite cercuri străine, fiind în serviciul acestora, a periclitat libertatea și suveranitatea națională a țării. Politica dusă de acest partid urmărește îndepărtarea României de la politica ei de prietenie față de toate popoarele libere, iubitoare de pace, în frunte cu U.R.S.S. În acest fel, pe lângă știrbirea suveranității Statului, a primejduit însăși pacea și dezvoltarea ei liberă a poporului român și a naționalităților conlocuitoare. Parlamentul țării consideră că actul de dizolvare al P.N.Ț. Maniu a fost dictat de interesele supreme ale țării și că guvernul, luând această măsură de apărare a Statului, a îndeplinit o datorie constituțională și legală. Luând act cu satisfacție de aceste măsuri, Adunarea Deputaților felicită Guvernul țării și Ministerul Afacerilor Interne pentru felul cum a înțeles să-și îndeplinească misiunea de consolidare și apărarea democrației și păcii poporului român. (Aplauze puternice)

Dl. Mihail Sadoveanu, președinte: Doamnelor și domnilor deputați, consult Camera dacă nu e cazul, potrivit art. 104, alin. 2 din regulament, să se treacă imediat la votul cu bile.

– Adunarea aprobă punerea la vot a moțiunii.

– Se trece la vot.

Dl. M. Sadoveanu, președinte: Doamnelor și domnilor deputați, vă comunic rezultatul votului:

Votați 295

Majoritate reg 148

Bile albe pentru 294

Bile negre contra 1

Adunarea a adoptat moțiunea (vii aplauze).

Suspend ședința.

◆
„Dezbaterile Adunării Deputaților“ nr. 64, ședința din 29 iulie 1947, p. 1449-1455

39

1947 <iulie>, Craiova. Memoriu înaintat primului ministru dr. Petru Groza de organizația Dolj a Partidului Național-Țărănesc prin care protestează față de arestarea conducătorilor Partidului Național-Țărănesc.

D-lui dr. PETRU GROZA
Președinte al Consiliului de Miniștri
B u c u r e ș t i

Domnule Ministru,

Din presa comunistă am luat cunoștință de noua mârșăvie comisă de către clica Anei Pauker – arestarea **MARILOR CONDUCĂTORI** ai Partidului Național-Țărănesc, constituie al doilea act de chemare la datorie a

conștiinței naționale. Am primit știrea cu zâmbetul firesc al românului și cu sinceră compătimire pentru acei români care primesc să facă nenorocitul joc al elementului străin ce încearcă prin mizere constrângeri să determine cel puțin provizoriu capitularea de formă a cinstitei intransigențe a conștiinței românești, ceea ce, desigur, nu vor reuși valeții iudaismului să facă dovada că până la urmă au reușit să mulțumească pe stăpânii lor.

Cu minimum de risc vă rugăm să luați cunoștință de protestul nostru categoric care exprimă indignarea întregii mase românești asigurându-vă că până la urmă noi și cu noi poporul vă va ierta pentru păcatele și mârșăvia ce ați comis, știind că nu ați făcut-o decât din ordin și nu puteați să faceți altfel.

Poporul român și cu el noi acei ce rămânem de veghe așteptăm ziua de mâine, când se va face și lumină și dreptate pentru toți și pentru toate.

Cu deferența de circumstanță primiți, vă rugăm, asigurarea încrederii noastre că nu vom capitula și nici nu deznădăjduim întru dreptatea ce se conturează la orizont.

C. Potârcă, șeful Org.N.ț. Dolj

Eug. Potârcă, deputat de Dolj

I. Filimon, V. președ. Org. N.ț. Dolj (Plenița)

Petrișor Coaje „ „ „

Iancu Nicolin „ „ „

Andrei Dinele, V. președ. Org. N.ț. Dolj (Plenița)

Monu Bărbuceanu „ „ „

Iulian Stoienu „ „ „

D. Chioralia „ „ „

St. Chioralia „ „ „

Iancu Anghelescu „ „ „

Iancu Telea, comerciant

Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri – Serviciul Special de Informații, Dosare generale, dosar 2/1946-1948, f. 102

40

1947 august 17, București. Comunicatul Biroului Politic al Partidului Social Democrat privind înfăptuirea stabilizării monetare.

Biroul Politic al P.S.D. s-a întrunit ieri dimineață. Au fost examinate chestiuni politice și de partid curente.

În unanimitate el și-a exprimat satisfacția că, prin măsurile pentru stabilizarea monetară, se face un pas hotărâtor pe calea redresării economice și financiare a țării.

Constată că stabilizarea s-a realizat în folosul păturilor muncitoare, a căror putere de cumpărare a fost sporită. Dar pentru ca măsurile luate să-și atingă complet scopul urmărit este nevoie ca producția țării să fie sporită și ca orice încercare de a săpa la temelia stabilizării să fie zdrobită.

În consecință, Biroul Politic îndeamnă pe toți membrii partidului și simpatizanții săi să aducă toată contribuția lor la reușita acestei importante operații economice prin intensificarea eforturilor de mărire a producției, prin respectarea întru totul a dispozițiilor privitoare la stabilizare și prin întărirea vigilenței tuturor celor ce muncesc.

Biroul Politic a adus mulțumiri Comisiei interministeriale de sub președinția tov. ministru Gheorghiu-Dej, care a pregătit stabilizarea și tov. ministru Tudor Ionescu, reprezentant al Partidului Social Democrat în această comisie, pentru munca depusă în interesul clasei muncitoare și al poporului.

◆
„Libertatea“, nr. 897, din 17 august 1947

41

1947 august 28, București. Raportul lui Roy M. Melbourne, reprezentantul Statelor Unite ale Americii în România, către secretarul de stat al S.U.A., despre starea de spirit în România după arestarea liderilor național-țărăniști.

CONFIDENTIAL
THE UNITED STATES MISSION
BUCHAREST, RUMANIA
August 28, 1947
No. 1721
SUBJECT: Prevailing Rumanian
Public Sentiment
THE HONORABLE
THE SECRETARY OF STATE,
WASHINGTON, D.C.

SIR:

I have the honor to offer for the Department's background information the following comments on prevailing Rumanian attitudes and sentiment arising from the recent widescale arrests of the more important leaders of the National Peasant Party, including its revered leader, Iuliu MANIU, and the subsequent dissolution of the party by the Government.

While the Government had been proceeding against the opposition parties for several months a considerable number of arrests of members not only of the National Peasant but also of the Liberal and Independent Socialist Parties, the Rumanian people were by no means prepared for the shock they received in the arrest of MANIU and his highest assistants. The respect in which Mr. MANIU was held as a sincere patriot and the

founder of Greater Rumania by the great majority of the Rumanian people, especially the rural population in Transylvania, was considered a guarantee against his persecution by the detested GROZA Government. The shock still prevails at this writing, with many Rumanians simply unable to believe that MANIU is in prison. However despite this feeling of shock certain other attitudes and reactions are beginning to manifest themselves.

Firstly, there is an ardent desire on the part of the more literate elements of the population to escape. This desire to flee the country is by no means confined to the supporters of Mr. MANIU and the other opposition parties, but is also found within the ranks of the Government parties. It is interesting to note that the pilot of the first successful aerial escape two months ago was one of the most trusted Communist members of the Rumanian Air Force.

The success of the first attempt has prompted further aerial absconctions including the ill-fated escapade of certain leaders of the National Peasant Party which prompted the present wave of arrests. A successful escape was made on or about July 25, 1947, by the ISVORANU brothers, wealthy Rumanian merchants who with several companions forced a Rumanian commercial airliner en route from Bucharest to Craiova to land somewhere in Turkey. Another more recent escape saw two rowboats of refugees reach the Turkish coast. Other unconfirmed escape attempts have been reported not merely by car, boat and foot. Numerous Jewish citizens of Rumania fear the present trend of events here will lead sooner or later to new pogroms, but according to recent reports they have not been successful in crossing the Hungarian border.

The desire to get out while time still remains is one of the more frequently encountered attitudes met in Rumania today and, as indicated above, it is by no means confined to what is generally known as the opposition. This escape complex, possibly more than anything else, indicates the psyche of the Rumanian people at the moment. Rumania in its rather confused history has endured numerous invasions, but never one that brought the degree of despair and hopelessness to the people that the present Soviet occupation has.

The desire to escape shows rather clearly the decline of the Rumanian will to resist and the feeling on the part of many of the country's more patriotic and cultured citizens that no further useful purpose will be served by remaining in a country where there can be no future save arrest or ruin.

Even among the rural population where a passive resistance to foreign invasion is a rather strong tradition, a feeling of both anger and despair has been reported. While it is true the majority of the peasants cling to the old Rumanian proverb of „The waters pass but the rock remain“, rural endurance is wearing a bit thin. Although actual outbreaks of violence of serious proportions are unlikely at present, there may very well be scattered disorders for some time to come in the wake of the recent arrests. However, a more common reaction on the part of the discouraged peasants

will probably be to abandon even the merest token of resistance and join the Communist Party. Even the most stubborn must, after a while, succumb to repeated threats, cajolery and the example of how well those who join the Communist Party fare. While it will probably never be possible to make genuine Communists out of the Rumanian peasantry, who are about as susceptible to Marxian dialectics as a tortoise, with the collapse of the National Peasant Party they will be entirely without an organization and will be forced, whether they wish it or not, to join the party if they expect to live.

The present attitude of the workers is a bit more difficult to assess since the recent stabilization, on paper at least, greatly improves their economic position. Anti-Communist workers have for the past year or so joined the Government Socialists Party in order to keep their jobs while at the same time indicating their repugnance for all things Communist. Communist pressure on the labor syndicates, however, in recent months has been so intense that the workers no longer dare maintain this attitude and are enrolling in the Communist Party in increasing numbers. The fact that the Socialist Party's days as quasi-independent political organization are numbered has not been lost on the workers and they are coming to realize that they have no decision but to join the Communists or perish. As long as they have enough for themselves and their families to eat, it is not likely that they will react against the regime or show any reluctance in serving as loyal Communist Party members. Should they feel the pinch that they felt last winter, however, Communists or no Communists, outbreaks of industrial violence similar to the Arad riots of April, 1947 may be expected.

At the moment, therefore, it may be said that all organized resistance to the present Government is effectively shultered, but this by no means denote any lessening of the hate the great majority of the Rumanian people feel for their present masters. Out of the present general despair there may come a new opposition, possibly entirely underground. There is little, however, that can be done at the moment except to show disapproval in minor ways such as by remaining totally silent when a member of the Government is shown in a local newsreel and bursting into thunderous applause at any showing of the king, or even the Rumanian flag. To counteract this the Government is going to great lengths to minimize the patriotic services of the king to his country and to magnify and exaggerate the achievements of the present political leaders. As an example of the Government's tactics toward this end the following may be cited. August 23, the anniversary of the coup d'etat led by the king which overthrew the pro-Nazi regime of Marshal ANTONESCU in 1944, has become a major Rumanian patriotic holiday during the past three years and a day closely associated in the public mind with the young king. This year the Government did its best to play down the anniversary and to omit all mention of the king in its press eulogies on the accomplishments of Rumania since the coup d'etat. The Government press in its stories on the occasion

substituted the likeness of such Communist leaders as GHEORGHIU-DEJ, the Minister of Industry and Commerce, for the customary picture of the king.

Another public reaction to recent occurrences is, as might be expected and as planned by the Government, fear. There has been no slackening in the wave of arrests and there can be no question but that the Government is determined to beat down all opposition by any method within its power. Persuasion having failed, brute force in the worst Balkan and Gestapo tradition is now the order of the day in Rumania and it is a brave man, indeed, who tries to fight the present trend. In the wake of its recent monetary stabilization, the Government swept hundreds into its prisons on the grounds, real or trumped up, that they were speculators or profiteers. At least eight were killed „trying to escape“. Prison conditions are appalling no contact with the outside world is permitted the prisoners and family parcels of food, medicine, and clothing only on the rarest exception reach the person for whom intended; questioning proceeds twenty – for hours a day with the prisoners awakened repeatedly during the night for further grilling, and those detained are subject to the crudest forms of torture and are left entirely without adequate food or medical attention. In a number of cases where prisoners have suffered under this regime to the point where their imminent demise appears likely, they have been released so that the Government technically can claim their blood is not on its hands. Contact with the west is a dangerous thing and friends of the United States have found it wiser, for the moment at least, to avoid contact with all Americans and to keep their sentiments hidden.

The Rumanian people are looking for a way out, but so far without perceiving any faint hope short of a third world war. Talk about the possibility of a new war is heard more and more often and there can be no question but that, terrible as it may be for Rumania, the bulk of the people want it. Market place rumors to the effect that a war has started are a common occurrence; rumors that spread fast and are received with satisfaction by those who believe them. While the people to some extent cling to the hope that a remedy may be found not involving armed conflict and grasp at any floating straw blown this way by the Voice of America or the B.B.C., the majority appears resigned to war and, despite all attempts by the world to find a lasting peace, are awaiting its outbreak.

Respectfully yours,
Roy M. Melbourne
Foreign Service Officer

◆
Arhivele Statului București, colecția Microfilme SUA, rola 666, cadrele 430-433; The National Archives of the United States, Washington D.C., Department of State, R.G. 59, Roll 9, Division of European Affairs, 1946-1949.

Traducerea

CONFIDENTIAL
MISIUNEA STATELOR UNITE

București, România

28 august 1947

Nr. 1721

SUBIECT: Starea de spirit dominantă a românilor.

SECRETARUL DE STAT,

WASHINGTON, D.C.

EXCELENȚĂ !

Am onoarea să pun la dispoziția Departamentului, pentru informarea de fond, comentariile ce urmează în legătură cu starea de spirit și atitudinea dominantă a românilor, determinate de recente arestări masive ale celor mai importanți lideri ai Partidului Național-Țărănesc, inclusiv a conducătorului său venerat, Iuliu MANIU, și de ulterioara desființare a partidului de către guvern.

Deși timp de câteva luni guvernul a desfășurat împotriva partidelor de opoziție o campanie, efectuând un număr considerabil de arestări, nu numai din rândurile național-țărăniștilor, ci și din partidele Liberal și Socialist Independent, populația României nu era câtuși de puțin pregătită să primească șocul produs de arestarea lui MANIU și a celor mai marcanți colaboratori ai săi. Respectul cu care marea majoritate a românilor, mai cu seamă populația rurală din Transilvania, îl înconjura pe dl. Maniu, ca patriot sincer și făuritor al României Mari, era considerat o garanție împotriva persecuțiilor detestabilului guvern GROZA. În momentul în care scriu aceste rânduri, șocul persistă încă, multor români nevenindu-le pur și simplu să creadă că MANIU este în închisoare. Totuși, în ciuda acestei stări de șoc, încep să se manifeste și alte atitudini și reacții.

Mai întâi, elementele mai cultivate ale populației manifestă o arzătoare dorință de a se salva. Această dorință de a fugi din țară nu este doar apanajul susținătorilor d-lui MANIU și ai altor partide de opoziție, ci se face simțită și în rândul partidelor din guvern. Este interesant de remarcat că pilotul primului zbor de salvare reușit cu două luni în urmă era unul dintre cei mai de încredere comuniști din Aviația română.

Succesul primei tentative a dus la noi zboruri de salvare, inclusiv la nefericita aventură a unor lideri ai Partidului Național-Țărănesc, care a determinat actualul val de arestări. O încercare reușită au făcut, pe 25 iulie 1947 sau în jurul acestei date, frații ISVORANU, negustori români bogați care, împreună cu câțiva însoțitori, au obligat un avion comercial românesc care zbura de la București la Craiova să aterizeze undeva în Turcia. Într-o tentativă mai recentă, două bărci cu refugiați au atins coastele Turciei. S-au semnalat și alte încercări, neconfirmate, cu mașina, cu barca și pe jos. Numeroși cetățeni evrei din România se tem că actuala

evoluție a evenimentelor va duce mai devreme sau mai târziu la noi pogromuri, dar, conform ultimelor relatări, ei nu au reușit să treacă granița ungară.

Dorința de a fugi cât mai e vreme este una din cele mai frecvente atitudini ce se manifestă astăzi în România și, așa cum am arătat mai sus, ea nu este în nici un caz limitată la ceea ce se înțelege în general prin opoziție. Acest complex al fugii arată, poate mai mult decât orice, starea psihică a poporului român în momentul de față. În istoria ei tulbure, România a trecut prin multe invazii, dar nici una nu a adus poporul într-o astfel de stare de disperare și deznădejde ca actuala ocupație sovietică.

Dorința de evadare indică limpede slăbirea dorinței românilor de a rezista și sentimentul multora dintre cei mai patrioți și mai educați cetățeni ai țării că nu mai servește nici unui scop să rămână în țară, unde nu mai pot avea alt viitor decât arestarea și distrugerea.

Chiar și în rândul populației rurale, acolo unde rezistența pasivă la invaziile străine constituie o tradiție puternică, se înregistrează o stare de mânie și disperare. Deși este adevărat că majoritatea țăranilor rămâne fidelă vechiului proverb românesc „Apa trece, pietrele rămân“, capacitatea țărănească de a îndura se diminuează. Cu toate că pe moment nu par probabile izbucniri de violență de proporții serioase, din când în când se pot produce dezordini răzlețe ca urmare a arestărilor recente. Totuși, probabil că reacția cea mai obișnuită a țăranilor descurațați va fi să renunțe la cea mai mică formă de rezistență și să se alătore Partidului Comunist. Chiar și cei mai încăpățânați vor trebui, după un timp, să cedeze repetatelor amenințări, ademeniri și exemplului de cât de bine le merge celor care s-au alăturat Partidului Comunist. Deși probabil că nu va fi niciodată cu putință să iasă adevărați comuniști din țărani români, care sunt la fel de sensibili la dialectica marxistă ca și broaștele țestoase, odată cu colapsul Partidului Național-Țărănesc ei rămân total lipsiți de organizare și vor fi siliți, fie că doresc sau nu, să intre în partid, dacă vor să supraviețuiască.

Este ceva mai dificil de evaluat atitudinea actuală a muncitorilor, întrucât recenta stabilizare le-a îmbunătățit considerabil poziția economică cel puțin pe hârtie. În ultimul an muncitorii anticomuniști au intrat în Partidul Socialist din guvern pentru a-și păstra slujbele, manifestându-și în același timp repulsia față de tot ce e comunist. Dar în ultimele luni presiunea comuniștilor asupra sindicatelor a crescut atât de mult încât ei nu mai au curajul să păstreze această atitudine și se înscriu în număr din ce în ce mai mare în Partidul Comunist. Muncitorilor nu li s-a ascuns faptul că zilele Partidului Socialist ca organizație politică quasi-independentă sunt numărâte, iar aceștia încep să-și dea seama că nu au altă alternativă decât să intre la comuniști sau să piară. Atâta vreme cât vor avea suficientă mâncare pentru ei și pentru familiile lor, nu este de prevăzut vreo reacție împotriva regimului ori vreo rețineră în a sluji ca membri loiali ai Partidului Comunist. Cu toate acestea, dacă vor simți greul, așa cum l-au simțit iarna trecută, fie ei comuniști sau necomuniști,

se pot aștepta izbucniri de violență muncitorească, așa cum au fost dezordinile din Arad, din aprilie 1947.

Prin urmare, se poate spune că în momentul de față orice rezistență organizată împotriva actualului guvern este practic anihilată, dar aceasta nu denotă cătuși de puțin vreo diminuare a urii pe care marea majoritate a românilor o simte față de stăpânii de azi. Din actuala disperare generală se poate naște o nouă opoziție, probabil total subversivă. Totuși, pe moment se poate face foarte puțin cu excepția manifestării dezaprobării prin modalități derizorii, cum ar fi totala tăcere atunci când un membru al guvernului este prezentat într-un jurnal de actualități local și dezlănțuirea aplauzelor furtunoase la orice apariție a regelui, ori chiar a steagului românesc. Pentru a contracara aceste manifestări, guvernul nu preocupă nimic pentru a minimaliza serviciile patriotice ale regelui față de țară și pentru a amplifica și exagera realizările actualilor lideri politici. Ca un exemplu de tactică folosită de guvern în acest scop se poate cita următoarea situație: În ultimii trei ani, 23 August, aniversarea loviturii de stat condusă de rege, care a înlăturat regimul pro-nazist al mareșalului ANTONESCU, în 1944, a devenit o sărbătoare patriotică de prim rang a românilor și o zi strâns asociată în conștiința oamenilor cu figura tânărului rege. În acest an guvernul a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a se neglija aniversarea și pentru ca regele să nu fie menționat în elogiile presei referitoare la realizările României de după lovitura de stat. În știrile referitoare la eveniment presa guvernamentală a înlocuit obișnuita imagine a regelui cu chipul unor lideri comuniști precum GHEORGHIU-DEJ, ministrul industriei și comerțului.

Așa cum era de așteptat și cum a planificat guvernul, o altă reacție publică la recente evenimente este frica. Valul de arestări nu s-a diminuat de loc și nici nu se pune această problemă, guvernul fiind decis să anihileze în întregime opoziția, prin orice metodă care îi stă în putere. Cum metoda convingerii nu a dat rezultate, la ordinea zilei în România este acum forța brutală în cea mai rea tradiție balcanică și a Gestapo-ului și trebuie să fii într-adevăr curajos ca să încerci să te opui evoluțiilor actuale. Ca urmare a recente stabilizări monetare, guvernul a vârat în închisori sute de inși pe motivul real sau inventat că erau speculanți sau profitori. Cel puțin opt au fost uciși căci „au încercat să scape“. Condițiile de detenție sunt cumplite; deținuților nu le este permis nici un contact cu lumea exterioară, iar pachetele cu alimente, medicamente sau îmbrăcăminte trimise de familie ajung arareori la persoanele cărora le sunt destinate; interogatoriile se desfășoară douăzeci și patru de ore pe zi, deținuții fiind sculați de mai multe ori pe noapte pentru întrebări suplimentare; ei sunt supuși celor mai atroce forme de tortură și sunt complet lipsiți de hrană adecvată și de supraveghere medicală. În unele cazuri, în care prizonierii au îndurat acest tratament până în momentul în care moartea lor părea iminentă, ei au fost eliberați, așa încât din punct de vedere tehnic, guvernul poate pretinde că nu și-a pătat mâinile cu sângele lor. Contactul cu occidentul este primejdios și amicii Statelor Unite au socotit că e mai

înțelept, cel puțin pe moment, să evite contactul cu toți americanii și să-și țină ascunse sentimentele.

Poporul român caută o cale de scăpare, dar până acum nu se întrezărește nici cea mai palidă nădejde, în afară de un al treilea război mondial. Discuții în legătură cu posibilitatea unui nou război se aud din ce în ce mai des și nu poate fi o altă explicație decât că, oricât de cumplit ar fi pentru România, masa poporului îl dorește. Zvonurile pieței că a început războiul sunt ceva obișnuit; zvonuri care se răspândesc rapid și sunt primite cu satisfacție de cei care le cred. Cu toate că, într-o oarecare măsură, oamenii se sprijină pe speranța că se poate găsi o soluție care să nu implice un conflict armat și se agrață ca de un colac de salvare de tot ce aduce în acest sens „Vocea Americii” ori B.B.C.-ul, majoritatea pare resemnată la gândul războiului și, în pofida tuturor încercărilor făcute în lume pentru o pace de durată, așteaptă declanșarea acestuia.

Cu stimă, al dvs.,
Roy M. Melbourne,
Funcționar diplomatic

42

1947 august, Giurgiu. Notă informativă privind arestarea a peste 40 membri ai organizației Vlașca a Partidului Național-Țărănesc.

Rezidența Giurgiu
Nr. 5440/19 August 1947

NOTĂ

În zilele de 5-6-7 august a.c., prin întreaga fostă organizație de Vlașca a P.N.Ț.–Maniu s-au făcut noi arestări. Cu această ocazie au fost arestați un număr de peste 40 persoane. Au fost arestați președinți, vicepreședinți, secretari, casieri și membrii mai importanți din întreaga rază de activitate a acestei rezidențe. Cu ocazia acestor arestări, atât în județ cât și în localitate nu s-a întâmplat nici un incident.

Președintele fostei organizații de Vlașca al P.N.Ț.–Maniu este profesorul ALEXANDRU CARTOJAN, totodată și deputat de Vlașca din partea acestui partid, care după arestarea lui ION MIHALACHE și a celorlalți a ajuns secretarul acestui partid politic. De la alegerea sa ca secretar al acestui partid politic și până în prezent profesorul A. Cartojan nu a mai venit de loc în localitate. Din cauza aceasta, membrii care au mai rămas nearestați și simpatizanții lor nu știu în ce direcție s-o apuce, sunt complet dezorientați, întrucât unii sunt decizi de a se înscrie în diferite partide din compunerea B.P.D. și în special la P.S.D.–Rada* și P.N.Ț.–Dr. Alexandri**.

* Rădăceanu (n.r.)

** Alexandrescu (n.r.)

Persoanele arestate în noaptea zilei de 24 spre 25 iulie a.c. și raportate de noi serviciului prin nota nr. 529/947 în ziua de 2 august a.c. au fost duse din localitate la Brașov. În ziua de 8 august a.c. aceste persoane au fost aduse înapoi de la Brașov.

Actualmente la Biroul de Siguranță din localitate se așteaptă un ordin din partea Ministerului de Interne spre a tria pe cei arestați. În localitate a început să circule cu insistență zvonul că acele persoane, care vor rămâne arestate după triere, vor fi internate în lagăre într-o localitate din Moldova spre a fi în apropiere de granița Rusiei ca, într-un eventual război sau revoluție în țară, să fie cu toții transportați în U.R.S.S.

Din cauza aceasta în localitate membrii familiilor celor arestați fac diferite intervenții pe lângă președinții organizațiilor politice ale P.S.D.–Rădăceanu, care președinte este dl. Gogu Marinescu Otelu și pe lângă preotul Hurduc, președintele organizației de Vlașca al P.N.Ț.–Dr. Alexandrescu.

Cum vom afla persoanele, care au fost puse în libertate în urma intervenției făcute de acești doi președinți și numele acelor persoane, care au fost membri sau simpatizanți ai P.N.Ț.–Maniu înscrise în partidele politice sus-menționate vă vom raporta.

◆

Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri-Serviciul Special de Informații. Dosare generale, dosar 2/1946-1948, f.111-112

43

1947 septembrie, București. Sintează informativă privind starea de spirit din cadrul armatei în contextul evoluției evenimentelor politice din țară.

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
Serviciul de Informații al Armatei

SINTEZĂ INFORMATIVĂ privind starea de spirit din armată pe luna septembrie 1947

I. STAREA MORALO-POLITICĂ

Considerații generale:

Starea moralo-politică în armată în cursul lunii septembrie a fost mulțumitoare, fiind influențată în continuare de efectele stabilizării monetare din luna precedentă.

Îmbunătățirea stării materiale, noua salarizare (mai puțin la subofițeri), definitivarea reorganizării armatei, terminarea comprimărilor și a dislocărilor au dus la crearea unui climat favorabil în oștire.

Totuși starea de spirit bună de la începutul lunii nu s-a menținut. Către sfârșitul lui septembrie se constată o tendință vădită de scădere, păstrând o gradație diferită pentru fiecare categorie, după cum urmează:

- la ofițeri: mulțumitoare
- la subofițeri: mediocră
- la trupă: bună.

Se arată mai jos factorii care au influențat direct starea moralo-politică:

A. Factori de ordin intern:

1. Stabilizarea monetară: Inițial a avut darul să mulțumească cadrele armatei care erau satisfăcute de puterea de cumpărare a leului stabilit și înțrevedea o îmbunătățire simțitoare a situației materiale.

Nu numai elementele încadrate pe linia democrată, dar chiar și masa celor oscilanți au manifestat o entuziastă satisfacție, exprimându-și pe față admirația și atașamentul față de guvern.

S-a constatat, de asemenea, un puternic sentiment de încredere și apropiere față de Partidul Comunist Român, căruia i se recunoaște meritul de a fi inițiatorul și motorul redresării economice.

Concomitent, autoritatea Aparatului de Educație s-a întărit prin verificarea justeții celor susținute.

În rândul trupei au fost semnalate nemulțumiri în legătură cu prețul produselor agricole, care sunt prea mici față de cele industriale.

Subofițerii și-au manifestat nemulțumirea pentru salarizarea lor necorespunzătoare.

Începând cu a doua decadă a lunii, însă, lipsa de bani prin neachitarea la timp a chenzinei, ridicarea accentuată a prețurilor și lipsa de pe piață a articolelor alimentare de bază au dat naștere la comentarii defavorabile.

Reacțiunea nu a scăpat prilejul să le speculeze, lansând zvonuri alarmiste în legătură cu noua stabilizare.

2. Dizolvarea P.N.Ț. Maniu și procesul conducătorilor P.N.Ț.: La început s-a remarcat o pasivitate aproape generală la ofițeri și subofițeri și mai ales la trupă în legătură cu acest proces. Odată cu acțiunea de lămurire s-a înregistrat o solidarizare fățișă a unei bune părți din armata pentru aspra pedepsire a conducătorilor acestui partid. Sunt, totuși, și cazuri de rezervă, dar fără intenții vădite de manifestare.

În rândul populației civile propaganda de la om la om este mult mai accentuată. S-a remarcat lipsa preoților de la adunările unde s-a înfierat activitatea trădătoare a P.N.Ț. și conducătorilor săi.

3. Legiurile și diferitele măsuri luate de guvern, ca:

- legea chiriilor
- înființarea cooperativelor de consum
- desființarea taxelor la barieră
- reducerea tarifelor C.F.R. pentru mărfuri
- măsura guvernului de a nu lua cote din recolta de porumb

- discutarea reformei justiției
- condamnarea speculanților și a sabotorilor au fost comentate favorabil, influențând pozitiv asupra moralului oștirii. Sunt și cazuri când aceste măsuri sunt privite cu scepticism.

4. Intrarea în vigoare a Tratatului de pace și încetarea activității Comisiei Aliate de Control. Trecerea României în situația de pace a fost privită cu o vie satisfacție. Se poate afirma că majoritatea armatei este conștientă că numai datorită prieteniei cu Uniunea Sovietică, starea noastră sub aspect politic și economic se îmbunătățește progresiv.

Încetarea atributelor Comisiei Aliate de Control nu a stingherit bunele raporturi de prietenie și colaborare între poporul român și cel sovietic. Plecarea ofițerilor din C.A.C. a prilejuit armatei manifestări de caldă simpatie, delegații de ofițeri români conducându-i până la gară și chiar la frontieră.

Totuși, elemente reacționare din armată, în urma plecării C.A.C., au început să reactualizeze tema Basarabiei, iar în rândul populației din Ardeal, aceleași cercuri au lansat zvonul că partea de nord a Ardealului va fi cedată Ungariei. Zvonul a prins la populația civilă cu atât mai mult cu cât a coincis cu mutarea Regt. 90 Infanterie de la Satu Mare la Cluj, „tocmai în vederea acestui scop“, după cum pretinde zvonul.

5. Acordurile economice cu Ceho-Slovacia și Polonia sunt privite cu încredere în armată, fiind comentate ca măsuri ce vor duce la ridicarea economiei noastre.

6. Discursul domnului ministru GH. GHEORGHIU-DEJ la radio a fost ascultat și citit cu mult interes, dovedind încrederea armatei în guvern.

7. Formarea Comitetului Național pentru Ajutorarea Greciei a găsit o largă înțelegere în rândurile oștirii. Peste tot s-a remarcat prezența numeroasă a ofițerilor, subofițerilor și ostașilor la mitingurile ținute în acest scop, ca și în comitetele locale și în echipele de lămurirea populației.

8. Aniversarea a 3 ani de la apariția legală a ziarului „Scânteia“ a înregistrat participarea într-un mare număr a cadrelor oștirii la serbarea din Parcul Național, dând loc, cu această ocazie, la manifestări de simpatie pentru Partidul Comunist Român și organul său central.

B. Factori de ordin extern:

1. Evenimentul cel mai important care a reținut atenția tuturor cadrelor oștirii a fost activitatea O.N.U.-lui. Poziția adoptată de delegația U.R.S.S. este comentată foarte favorabil în armată, iar discursul domnului VĂȘINSKI a stârnit entuziasm și admirație. Este admirat în special curajul delegatului sovietic în demascarea intențiilor imperialiste anglo-americe și ale politicii Truman-Marshall. Discursurile anglo-americanilor și a sateliților acestora sunt criticate.

Se urmărește cu atenție conferința O.N.U.-lui cu încrederea că U.R.S.S. nu va ceda în fața mijloacelor de intimidare. Totuși la o bună parte din masa oscilanților își face tot mai mult loc convingerea că aceste lupte de la O.N.U. se vor sfârși sub forma unui conflict armat. La aceasta ajută și propaganda cercurilor reacționare.

2. Alegerile din Ungaria au avut darul să mărească încrederea în reușita unor mai bune raporturi de prietenie între țara noastră și Ungaria. Ele sunt socotite ca o victorie a partidelor democratice și o înfrângere a reacțiunii interne și reacționare.

C. Factori de ordin militar:

1. Reorganizarea armatei, în cadrul căreia s-au produs comprimările, dislocările și încadrările, a fost în general bine primită și comentată favorabil de cei rămași în armată, punându-se capăt unei stări de nesiguranță. Satisfacția inițială a suferit însă datorită greutăților întâmpinate prin dislocări (găsirea cazarmilor de nelocuit, lipsa de locuințe și de bani necesari mutării).

A mai influențat defavorabil întârzierea încasărilor, care a dat naștere la superficialitate în muncă și dezinteres.

2. Conferința Comandanților de M.U. la M.A.N.: Din problemele discutate la M.A.N. cele privitoare la starea materială a ofițerilor și subofițerilor au avut repercusiuni favorabile asupra stării morale, mărinz încrederea în conducătorii oștirii.

3. Conferințele ținute de dl. general-inspector pentru educație în diferite garnizoane au fost primite cu interes, reușind să mobilizeze personalul oștirii pentru îndeplinirea sarcinilor ce-i stau în față. Cu această ocazie, ofițerii și subofițerii și-au exprimat dorința de a fi lămurii mai des de șefii oștirii.

4. Concediile: Măsura de a se acorda concedii de odihnă pe timp de o lună în cursul întregului an a mulțumit personalul care nu beneficiase de concedii în lunile de vară.

5. Anunțarea încorporării ctg. 1947 a fost primită cu o deosebită satisfacție de către ostașii vechi, în special seria I-a, care așteaptă să fie lăsată la vatră.

D. Activitatea reacțiunii în armată:

În urma măsurilor luate de guvern pentru apărarea regimului democrat prin desființarea P.N.Ț. și arestarea fruntașilor acestui partid, activitatea elementelor reacționare din armată ar părea că a luat sfârșit. În realitate, ea a continuat în mod conspirativ, manifestându-se sub diferite forme. Astfel, elementele reacționare rămase în armată încearcă să se

camufleze, pozând în democrați și duc o acțiune de subminare a regimului democratic, prin sădirea neîncrederii în măsurile ce se iau de către guvern.

Manifestări concrete în cursul acestei luni arată cu certitudine că pe alocuri activitatea reacțiunii în armată a dat roade. Astfel:

– evaziunile din țară pe uscat, aer și mare au continuat;

– cu ocazia dislocărilor, unitățile desființate au distrus cazarmile pe care le-au părăsit, comițând adevărate acte de sabotaj;

– se încearcă a se sabota aprovizionarea unităților, pe motiv că lipsesc fonduri;

– personalul sanitar a dat dovadă de delăsare condamabilă în grija ce trebuie să o aibă pentru buna stare sanitară a armatei. Motivele invocate (lipsa de medicamente, săpun etc.) nu justifică îndeajuns inactivitatea medicilor;

– manifestările negative ale subofițerilor pe chestiunea soldelor sunt și ele urmare a agitației făcută de elementele reacționare;

– s-a remarcat încercarea din partea unora dintre ofițerii superiori de a menține spiritul de castă la diferite reuniuni, conferințe etc.

– după plecarea C.A.C. se încearcă a se arăta că obligațiile asumate de România față de Uniunea Sovietică, prin Tratatul de pace, sunt foarte grele, trecându-se în același timp sub tăcere condițiile impuse de Anglia și America;

– se încearcă minimalizarea importanței procesului P.N.Ț.;

– au fost răspândite diferite manifeste subversive;

– folosind diferite presiuni se încearcă reprimirea în armată a unor ofițeri comprimați tocmai pentru atitudinea și manifestările lor net reacționare;

– tribunalele militare au dovedit multă slăbiciune și neglijență judecând cu mari întârzieri și dând sentințe de achitare a infractorilor.

În cursul lunii septembrie se constată o activizare a propagandei sectelor religioase în rândul populației civile și a trupei. Aceste secte sunt sprijinite masiv de reacțiunea internațională, broșurile de propagandă sunt tipărite în America, iar conducerea centrală a acestor secte se găsește, de asemenea, tot în S.U.A.

În Ardeal, reacțiunea maghiară, de asemenea, a fost mai activă în cursul lunii septembrie, reușind a influența negativ pe ostașii de origine maghiară.

Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri-Serviciul Special de Informații, Dosare generale, dosar 4/1947, f.211-217

1947 octombrie 4-8, București. Raport asupra activității grupării parlamentare a Partidului Social Democrat prezentat la Congresul al XVIII-lea al partidului.

Activitatea parlamentară a deputaților social-democrați trebuie judecată în raport cu structura actualului Parlament, relațiile de F.U.M. și Platforma-program, pentru realizarea căruia a fost ales Parlamentul.

Într-adevăr, trebuie să ținem seamă în aprecierea activității deputaților noștri că actualul Parlament este alcătuit din colaborarea celor 7 partide, care compun Blocul Partidelor Democratice. Această colaborare n-a fost numai electorală, ci și programatică, fiecare din partidele componente – deci și partidul nostru – aderând la susținerea și realizarea programului legislativ, dinainte și în comun hotărât. De asemeni, trebuie amintit că raporturile de F.U.M. (Frontul Unic Muncitoresc) s-au prelungit și înăuntrul funcțiilor Parlamentului. Aceste raporturi trebuie să înfățișeze și aici politica unitară de clasă, orientată ideologic și tactic după condițiile economico-sociale actuale ale țării. Din această cauză, amănuntele, de caracter opus, ce se iveau în cuprinsul activității parlamentare, erau înlăturate, pentru a nu se altera practica unității generale de acțiune ale celor două partide muncitorești. Programul-platformă, alcătuit prin înțelegerea tuturor partidelor componente ale blocului pe care trebuia să-l realizeze Parlamentul, limita orice altă inițiativă legiuitoare a grupării noastre parlamentare. Platforma-program, înfățișând posibilitățile inițiale de redresare ale țării după prăpădul războiului fascist, constituia, în aceste împrejurări, pentru partidul nostru și gruparea parlamentară singurul obiectiv legislativ.

Acestea sunt condițiunile care explică activitatea parlamentară a deputaților noștri. Gruparea noastră parlamentară n-a fost în condițiunile luptelor de opoziție și de critică ale celorlalte grupări parlamentare social-democrate din trecutul istoric, de la noi și din alte țări. Obligația principală a deputaților noștri a fost legiferarea conținutului Programului-platformă, așa precum el a fost hotărât de forurile statutare ale partidului. De altminteri, regulamentul de funcționare al grupării noastre parlamentare, votat de Comitetul Central al partidului, a fixat obligațiile deputaților noștri în raport cu manifestările lor în Parlament, precum și a reglementat și raporturile lor cu autoritățile.

Totuși, trecând peste obligațiile derivate din apartenența noastră în Blocul Partidelor Democratice, ne-am manifestat ca deputați social-democrați. Astfel, la discuția pentru răspunsul convenit mesajului Tronului, prin cuvântările tovarășilor Pop, Solomon, Eugenia Rădăceanu și ale altora, s-a făcut critica regimurilor politice în lumina trecutului de luptă al partidului nostru și s-a desfășurat programul nostru în toate laturile vieții sociale românești.

Lucrările Congresului Partidului Social-Democrat

De asemeni, printr-o campanie parlamentară susținută de majoritatea celorlalte partide din Bloc, am luat inițiativa pedepsirii ucigașilor din pogromul de la Iași. În același timp, pentru nevoile circumscripțiilor locale, unde deputații noștri au fost aleși, s-au făcut de la tribuna Parlamentului o serie de întrebări și comunicări diverselor departamente ministeriale.

Dar, în principal, activitatea noastră s-a vădit în opera de legislație a Parlamentului. Contribuția specială a deputaților social-democrați în controlul și amendarea proiectelor de legi n-a putut fi cunoscută marelui public. Fiindcă, în genere, discuțiile în ședințele publice nu erau necesare, proiectele de legi trecând inițial prin comisia de coordonare a partidelor din Bloc, din care permanent făceau parte și reprezentanții noștri. În discuțiile care au avut loc în secțiuni, delegații noștri au contribuit la amendarea și completarea multor legi.

Astfel, după ce au fost cercetate în comisiile respective, am votat legea de etatizare a Băncii Naționale, asigurând economiei țării creditul necesar, care până acum era monopolul exclusiv al partidului liberal.

Am combătut primul proiect de buget, prezentat de ministrul de finanțe, dovedind, în discuțiile avute în comisia bugetară, că acest buget se sprijină îndeosebi pe impozitele indirecte și că el asigură derizoriu departamentele ministeriale, lăsate în sarcina partidului nostru. Am izbutit apoi, împreună cu partidul comunist, când a fost prezentat cel de al doilea proiect de buget ca toate aceste defecte să fie în parte înlăturate.

Am votat legea de organizare a Ministerului Economiei Naționale și legea Oficiilor industriale, contribuind astfel la rezolvarea problemei de dirijare a economiei naționale, indispensabilă pentru redresarea economică a țării.

Am susținut proiectele de legi necesare pentru stabilizarea monedei noastre, contribuind prin votarea lor la realizarea unui raport echitabil între prețuri și salarii, la înlăturarea inflației și la posibilitățile de ridicare a producției.

Am votat Tratatul de pace. Am înlăturat astfel pentru totdeauna urmele războiului fascist statornicind definitiv Transilvania în hotarele țării, stabilind raportul de prietenie cu toate popoarele democrate și mai ales cu marea republică federativă socialistă de la răsărit, de care noi social-democrații ne simțim îndeosebi legați prin convingerile și sentimentele idealurilor comune.

Am mai votat legile prezentate de Ministerul Agriculturii, sortite să întărească noul regim agrar al proprietății de muncă țărănească. În sfârșit, am susținut modificările necesare, cerute de tovarășului Rădăceanu, prin proiecte de legi speciale, în diverse legiuiri muncitorești și am votat, cu entuziasm, legea creării Universității din Craiova a tovarășului Voitec, precum și legea de organizare a teatrelor, prezentată Parlamentului de tovarășul Pas.

Arhivele Statului București, Arhiva C.C. al P.C.R., colecția Microfilme fond 46, rola 292, c. 274-279.

1947 octombrie 11, București. Memoriul președintelui Partidului Național Liberal, Constantin I.C. Brătianu, către președintele Consiliului de Miniștri, dr. Petru Groza, în care protestează față de măsurile represive luate de guvern împotriva presei Partidului Național Liberal.

CONFIDENTIAL PERSONAL
București, 11 octombrie 1947

Domnule PRIM MINISTRU,

În repetate rânduri m-am adresat dvs. pentru a protesta în contra modului în care organele guvernamentale au înțeles să respecte libertatea presei, în general, și în contra metodelor întrebuițate pentru a stânjeni apariția și răspândirea singurului organ de presă ce a fost îngăduit Partidului Național Liberal, ziarul „LIBERALUL“.

Am crezut că în urma semnării și ratificării Tratatului de pace, Guvernul va renunța la asemenea măsuri, revenind la normele constituționale care au fost consfințite și de textul categoric al acestei convenții.

Trebuie să constat însă că, nu numai că nu a intervenit nici o îmbunătățire, dar că din contră, acțiunea cenzurii s-a înăsprit și mai mult în ultimul timp, suprimând fără nici o cruțare, pe lângă orice încercare de critică obiectivă, chiar și simplele articole de doctrină liberală, sau chiar și telegramele transmise ziarului de agenția oficială „Rador“.

Însuși comunicatele oficiale ale Partidului Național Liberal sunt sau oprite de la publicare, sau mutilate prin cenzurarea părților lor esențiale.

La aceste acțiuni, privind conținutul ziarului „Liberalul“ s-au adăugat o serie de măsuri, directe sau indirecte, menite să împiedice difuzarea și vânzarea ziarului, pentru a se ajunge astfel la eliminarea lui din toate orașele și satele țării.

Azi, ziarului nostru nu-i mai este îngăduit să fie distribuit decât în trei orașe din Transilvania: Timișoara, Brașov și Sibiu. Desfacerea este, de asemenea, imposibilă, în toate găurile din țară; iar pachetele trimise în provincie sunt reținute de însăși Administrația P.T.T. Acțiunea în justiție în contra acestei instituții se amână mereu, fără a putea face măcar un pas înainte.

În ultimul timp, însă, se încearcă o nouă acțiune mult mai gravă decât toate cele arătate mai sus și care tinde pur și simplu la suprimarea oricărei posibilități de răspândire a ziarului „Liberalul“. Societatea „Slova“, înființată de partidul comunist și administrată de oamenii săi de încredere, a comunicat tuturor centrelor de difuzare din țară somându-i, sub amenințarea retragerii reprezentanței Societății, să nu mai accepte nici o altă publicație în afară de cele distribuite de dânsa.

Cum Societatea „Slova“, grație situației sale speciale, are de fapt monopolul publicațiilor guvernamentale, care covârșesc cu mult, ca număr, pe acel al celorlalte organe, este evident că, prin această măsură

se tinde la împiedicarea absolută a acestora și în special a ziarului „Liberalul“, de la orice posibilitate de difuzare.

În fața acestei măsuri nu ne rămâne altă cale decât de a ne adresa dvs. pentru a vă ruga să dați ordinele necesare pentru a face ca această atitudine să înceteze de îndată, ca una ce echivalează cu o suprimare indirectă și deghizată a ziarului „Liberalul“, de către organe în strânsă legătură cu partidul comunist din guvern.

Pentru cazul când nu se vor lua măsuri eficiente pentru a împiedica aceste flagrante abuzuri de putere, cu toată dorința noastră de a continua publicarea ziarului, vom fi siliți să procedăm la suspendarea apariției lui, lăsând Guvernului întreaga răspundere a dispariției și a ultimului organ de presă neînfeudat politicii coaliției guvernamentale.

Primiți, vă rog, domnule Prim Ministru asigurarea deosebitei mele considerații.

PREȘEDINTELE PARTIDULUI NAȚIONAL LIBERAL,
ss. C.I.C. Brătianu

Domniei sale
Domnului Dr. PETRU GROZA
Președintele Consiliului de Miniștri

◆
Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri, Serviciul Special de Informații, dosar 30/1942-1947, f. 33.

46

1947 octombrie 13, Baia. Ordin al Legiunii de Jandarmi către posturile de jandarmi pentru a se lua măsuri împotriva foștilor membri ai Partidului Național-Țărănesc care fac propagandă în favoarea acestui partid.

Legiunea Jandarmi Baia
Biroul Poliției

ORDIN DE INFORMAȚII
Nr.64 din 13.X.1947

Inspectoratul Jandarmi Suceava cu ordinul de informații nr. 62 din 6 octombrie 1947 ne face cunoscut că membrii fostului P.N.Ț.-Maniu colportează printre locuitorii din mediul rural un manifest intitulat „MARȘUL ARDEALULUI“, în care se îndeamnă populația să intensifice lupta pentru promovarea ideologiei P.N.Ț.-Maniu.

La această luptă sunt chemați apoi toți ofițerii și subofițerii trecuți în rezervă, precum și toți funcționarii comprimați.

Manifestul încheie prin a aduce o serie de insulte la adresa Guvernului și a regimului democratic.

Întrucât aceste elemente reacționare încearcă în acest fel să submineze guvernul și opera de reconstrucție pe care o întreprinde:

Luați măsuri de verificare pe teritoriul sectorului dumneavoastră, dând dispoziții în subordine ca, în caz că identifică asemenea colportori să-i aresteze și cu actele dresate să-i înainteze justiției, desfășurând în același timp și o intensă acțiune de propagandă.

Orice caz concret se va raporta imediat Legiunii pentru a fi raportat Inspectoratului conform ordinului de mai sus.

Comandant Legiunea de Jandarmi Baia
Căpitan,
ss. indescifrabil

Șeful Biroului Poliției,
Plutonier major,
ss. indescifrabil

◆
Arhivele Statului București, fond Inspectoratul General al Jandarmeriei, dosar 79/1946-1948, f. 94.

47

1947 octombrie 15, București. Mesajul regal rostit la deschiderea sesiunii ordinare a Adunării Deputaților.

Doamnelor și domnilor deputați,

Cu adâncă mulțumire sufletească mă găsesc din nou în mijlocul reprezentanților țării, întruniți astăzi în a doua sesiune ordinară a actualei legislaturi. Lucrările domniilor voastre în prima sesiune ordinară și extraordinară au fost rodnice.

Guvernul meu a găsit la domniile voastre tot sprijinul necesar și colaborarea fructuoasă în opera de redresare și stabilizare economică și de reorganizare a activității economice în vederea stimulării producției și a ridicării standardului de viață a celor care prin munca lor creează bogățiile țării.

Opera de lichidare a urmărilor războiului și secetei și de așezare a statului nostru pe baze sănătoase și puternice este în plină desfășurare.

Doamnelor și domnilor deputați,
Opera aceasta trebuie continuată.

Guvernul meu va supune deliberării domniilor voastre proiectul de lege al reformei justiției, menit a asigura o mai bună împărțire a dreptății prin apropierea aparatului judecătoresc de popor și prin introducerea în anumite complete de judecată a judecătorilor populari aleși.

Veți avea de examinat o serie de legi urmărind dezvoltarea instrucțiunii publice prin reducerea neștiinței de carte și asigurarea unei temeinice educații intelectuale și fizice a tineretului.

Vor fi supuse deliberării domniilor voastre măsurile menite a așeza finanțele noastre publice pe baze sănătoase.

Va fi revizuită așezarea impozitelor pentru o mai dreaptă repartizare a sarcinilor fiscale și asigurarea acoperirii integrale a nevoilor bugetare.

În cadrul acestei revizuiți se va asigura o mai bună și mai scrupuloasă așezare a perceperii dărilor către stat, cu eliminarea hotărâtă a birocratismului și a abuzurilor.

Doamnelor și domnilor deputați,

În vederea refacerii țării și a ridicării bunăstării materiale a populației, cât și a dezvoltării schimburilor cu țările străine, măsurile destinate a spori producția industrială și agricolă vor fi așezate pe primul plan al lucrărilor domniilor voastre.

Eforturi pentru sporirea producției vor trebui făcute atât de tehnicieni și muncitori, cât și de întreprinzători.

Țărănimea, care își muncește singură pământul, va trebui susținută pentru a-și procura uneltele de lucru și îngrășăminte chimice prin cooperative, semințe selecționate prin ferme de stat, iar prin centre de închiriat – mașini agricole pentru a-și putea lucra ogorul în condițiuni tehnice mai bune.

În preocupările domniilor voastre un loc important îl vor avea și măsurile de susținere și extindere a cooperăției destinată a servi intensificării schimbului de mărfuri între oraș și sat și aprovizionării populației cu produse de mare consum.

Armata se va bucura de o atenție deosebită din partea guvernului meu care, respectând prevederile Tratatului de pace, o va înzestra astfel pentru ca ea să constituie un puternic scut de apărare a statului și poporului român, un puternic instrument de apărare a păcii și independenței noastre naționale.

Doamnelor și domnilor deputați,

Ratificarea Tratatului de pace și politica de afirmare a independenței și suveranității naționale așază România în rândul țărilor care merg pe drumul păcii și colaborării sincere între popoare.

Astfel, în domeniul politicii externe, România va avea un rol activ în consolidarea păcii, prin colaborarea strânsă și sinceră cu națiunile care respectă independența, suveranitatea și libertatea popoarelor.

România va continua să desăvârșească colaborarea cu Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, a cărei armată și-a dat sângele pentru eliberarea pământului nostru și a cărei susținere s-a manifestat în continuu în atâtea ceasuri grele pe care le-am străbătut de la terminarea războiului și până azi.

Prietenia și colaborarea în toate domeniile cu Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, apărătoare constantă a păcii, a democrației și independenței popoarelor rămân baza însăși a politicii noastre externe.

Dimpotrivă, guvernul meu va continua politica de întărire a raporturilor cu țările amice, încheind cu ele tratate de prietenie, colaborare și asistență mutuală.

Doamnelor și domnilor deputați,

Convins de sentimentele domniilor voastre de dragoste și devotament pentru popor, sunt încredințat că veți da guvernului meu același sprijin prețios pe care l-ați dat până acum.

Vă urez spor la muncă, rugând pe cel atotputernic să reverse binecuvântarea Sa asupra lucrărilor domniilor voastre.

Eu declar deschisă sesiunea ordinară.

MIHAI I.

„Dezbaterile Adunării Deputaților”, nr. 1, ședința din 15 octombrie 1947, p. 1-2.

48

1947 octombrie 29, București. Platforma Partidului Unic Muncitoresc.

Terminarea celui de-al doilea război mondial, prin înfrângerea militară, morală și politică a fascismului și prin prăbușirea Germaniei, Japoniei și Italiei, state imperialiste, agresive și războinice, a însemnat o lovitură zguduitoare dată imperialismului în general, lovitură care a dus la schimbarea raportului de forțe în favoarea democrației și a socialismului.

Înfrângerea militară a fascismului nu înseamnă însă dispariția pericolului de renaștere a acestuia, nu înseamnă că pacea și securitatea popoarelor sunt acum asigurate și primejdia unui nou război înlăturată.

Cercurile reacționare imperialiste, în frunte cu cele nord-americane, se opun realizării unei păci democratice durabile, care să asigure libera dezvoltare a tuturor popoarelor mici și mari, pe baza respectării independenței și suveranității fiecărei națiuni și dreptului său de a-și stabili orânduirea internă după dorința sa proprie.

Sprijinit de cercurile imperialiste din Anglia și din Franța, sprijinit de clicile reacționare de pretutindeni, care concentrează în jurul lor rămășițele fasciste și pe cei care au colaborat cu cotropitorii fasciști, sprijinit de socialiștii de dreapta ca Leon Blum în Franța, Bevin în Anglia, Schumacher în Germania, imperialismul nord-american încearcă să preia rolul lui Hitler de a nimici mișcările democratice și muncitorești, și, prin noi și repetate agresiuni militare, de a pregăti un al treilea război mondial de jaf și cotropire împotriva popoarelor iubitoare de pace și libertate, împotriva țării socialismului, U.R.S.S., și a democrațiilor populare.

Prin amenințări cu bomba atomică, prin șantaj și corupție, cu ajutorul dolarilor, prin încercări de înfometare a popoarelor lipsite de hrană, prin blocada economică, imperialismul american împreună cu cel englez și francez și cu sateliții lor formează tabăra imperialistă care amenință independența națională, suveranitatea și libertatea popoarelor.

Aceste forțe reacționare imperialiste amenință cuceririle democratice de pretutindeni, atacă nivelul de trai al maselor muncitoare și al maselor populare, încearcă să desființeze atât în propria lor țară, cât și în alte țări – prin amestecul direct chiar cu forța armată, ca în Grecia, China, Indonezia, Indochina etc. – libertățile și drepturile cetățenești cele mai elementare și să înăbușe lupta popoarelor pentru libertatea și independența națională, sprijină regimurile fasciste și renașterea imperialismului fascist german.

Împotriva acestor forțe reacționare, imperialiste, instigatoare la noi războaie, s-a ridicat hotărât, cu puterea și influența ei mereu crescândă, Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, bastion al păcii și al apărării consecvente a drepturilor popoarelor, urmată de popoarele țărilor noii democrații populare și de forțele democratice antiimperialiste din toate țările.

În această încheștare dintre forțele reacționare capitalisto-imperialiste și forțele democratice în frunte cu U.R.S.S. pentru asigurarea păcii, libertății și independenței popoarelor, clasa muncitoare – ca forța cea mai consecvent democratică – joacă rolul hotărâtor în mobilizarea, organizarea și conducerea tuturor forțelor democratice în fiecare țară în parte, precum și pe plan internațional.

Atitudinea anticomunistă și antisovietică a unor partide socialiste de dreapta, ca acelea din Franța, Anglia etc., dezbinările provocate de elemente de dreapta socialistă în sânul clasei muncitoare într-o serie de țări urmăresc întărirea forțelor imperialismului și slăbirea forțelor democratice și ale clasei muncitoare și duc la pierderea independenței economice și politice, chiar a țărilor mari ca Anglia și Franța, care deja au devenit unelte în mâinile imperialismului nord-american.

Pericolul pe care îl reprezintă uneltirile imperialiștilor împotriva păcii și libertății, noua cărdășie a socialiștilor de dreapta cu forțele capitalisto-imperialiste împotriva democrației și țării socialismului, precum și interesele clasei muncitoare în fața căreia stă – într-o serie de țări, și mai ales în țările cu democrații noi populare – sarcina de a înainta spre socialism, fac să apară ca o necesitate vitală nu numai întărirea unității de acțiune a clasei muncitoare, dar și crearea unui singur partid marxist-leninist, acolo unde condițiunile obiective și subiective sunt create.

Experiența căpătată în timpul războiului în lupta împotriva fascismului și a cotropitorilor hitleriști și în lupta împotriva imperialismului și a reacțiunii după terminarea războiului, pentru pace, libertate, progres, democrație și socialism, a creat în sânul clasei muncitoare un curent puternic pentru unitate.

Expresia vie a acestui curent este Federația Sindicală Mondială, grupând peste 70 000 000 muncitori din zeci de țări, precum și Frontul Unic Muncitoresc realizat într-o serie de state și în primul rând în acelea în care se dezvoltă democrația populară, bazată pe acțiunea comună a Partidelor Comuniste și Social-Democrate.

*

Cu ajutorul eroicei Armate Roșii, poporul român, scuturând jugul cotropitorilor hitleriști și al dictaturii fasciste antonesciene, a trecut la o nouă etapă în dezvoltarea sa istorică.

După 23 August 1944, dar mai ales după 6 martie 1945, în România se dezvoltă o democrație populară de tip nou, care realizează o serie de mari reforme, prin care se lichidează rămășițele feudale și alte măsuri care asigură dezvoltarea țărănimii române pe un drum nou, în alianță cu clasa muncitoare.

Se înfăptuiesc mari prefaceri în viața economică, socială și politică – etatizarea Băncii Naționale a României, înființarea oficiilor industriale, realizarea reformei monetare și altele – în luptă grea cu forțele reacționare devenite agentura imperialismului american și englez, precum și împotriva încercărilor acestui imperialism de a se amesteca în treburile noastre interne.

Regimul nostru democrat a dus cu succes lupta grea pentru apărarea independenței naționale și suveranității României – luptă la care a contribuit cu elan Armata Democrată Română.

Aceste rezultate au putut fi realizate într-un timp relativ scurt, datorită creșterii și întăririi Frontului Unic Muncitoresc – care a concentrat în jurul său toate forțele democratice – datorită consolidării alianței dintre muncitorime și țărănimea muncitoare și colaborării frățești între partidele Frontului Unic Muncitoresc și Frontul Plugarilor.

Astăzi țărănimea muncitoare, intelectualii, funcționarii, straturile mijlocii, în majoritatea lor, recunosc proletariatului rolul de conducător al luptei pentru interesele și năzuințele întregului popor.

Raportul de forțe între democrație și reacțiune s-a schimbat radical în favoarea democrației, iar clasa muncitoare a cucerit rolul hotărâtor în conducerea treburilor statului.

Pe măsură ce crește forța politică și economică a noii democrații românești, reacțiunea recurge tot mai mult la acte de diversiune, de spionaj, de sabotaj, trecând apoi la acțiuni complotiste, teroriste. Ea încearcă să concentreze toate forțele dușmănoase clasei muncitoare, țărănimii truditoare și democrației.

Îndrumată de forțele imperialiste din străinătate, reacțiunea urmărește să lovească în independența poporului român și să împiedice procesul de dezvoltare progresistă a țării.

Și în România, pe planul politicii interne, s-a produs o regrupare a forțelor în două lagăre potrivnice:

Unul democratic și antiimperialist, format din forțele muncitorești unite, Frontul Plugarilor și alte partide și organizațiuni democratice – lagăr puternic, ofensiv, sprijinit de marile mase populare;

și altul reacționar și antidemocratic, format din rămășițe fasciste și clicile reacționare în descompunere, cărora li s-a alăturat și Partidul Național Liberal-Tătărescu.

Ascuțirea luptei între forțele reacționare imperialiste și forțele democratice, precum și ascuțirea luptei de clasă în acțiunea pentru consolidarea stabilizării monetare, refacerea și planificarea vieții economice în folosul clasei muncitoare și al maselor populare de la orașe și sate, în lupta pentru dezvoltarea mai departe a României pe drumul democrației, spre socialism, impun refacerea unității organizatorice și politice a clasei muncitoare, prin crearea unui Partid Unic Muncitoresc.

Crearea Partidului Unic Muncitoresc este o chestiune vitală pentru clasa muncitoare din România și prin faptul că în noua regrupare a forțelor politice numai unitatea deplină a clasei muncitoare asigură alianța cu țărănimea, cu masele populare ale naționalităților conlocuitoare, cu intelectualitatea progresivă, precum și mobilizarea maselor largi populare pentru îndeplinirea celor mai mărețe sarcini istorice care stau în fața poporului român.

Amândouă partidele – Partidul Comunist și Partidul Social-Democrat – au dobândit o mare experiență de Front Unic, care s-a cimentat în lupta împotriva forțelor dușmane democrației și socialismului.

Ambele partide s-au pronunțat pentru Partidul Unic Muncitoresc, care va fi făurit pe baza unei temeinice munci de lămurire ideologică.

Conferința Națională a Partidului Comunist Român din octombrie 1945 a declarat în rezoluția sa:

„Realizarea Partidului Unic Muncitoresc va spori în mod considerabil influența politică a muncitorimii și va întări și mai mult unitatea tuturor forțelor democratice.

Partidul Comunist Român concepe îndeplinirea Partidului Unic Muncitoresc nu ca o contopire mecanică între cele două partide existente, ci ca o unificare politică și organizatorică pe baze principiale, în urma unei acțiuni de lămurire ideologică și a îndeplinirii unei depline unități de acțiune“.

De asemenea, Comitetul Central al Partidului Social-Democrat din România, în ședința sa plenară din 25 octombrie 1945, și-a exprimat convingerea – prin rezoluția adoptată – în necesitatea istorică a unității depline muncitorești realizată pe baze principiale.

Partidul Social-Democrat care a izgonit apoi din rândurile sale clica de agenți ai reacțiunii, în frunte cu Titel Petrescu, combătând pe socialiștii de dreapta, a hotărât la Congresul din octombrie a.c. împuternicirea Comitetului Central al partidului: „să discute cu Comitetul Central al Partidului Comunist Român mijloacele practice pentru realizarea unității politice, organizatorice și ideologice a mișcării noastre muncitorești și, pe

baza acordului ce se va stabili, să facă toate lucrările și formele pentru desăvârșirea unității în cadrul unui singur partid al clasei muncitoare“.

În întreprinderi și instituții, comuniștii, social-democrații, întreaga masă a muncitorimii din țara noastră au îmbrățișat cu elan ideea Partidului Unic Muncitoresc.

Astfel, atât masele, cât și organele de conducere ale celor două partide s-au pronunțat pentru Partidul Unic Muncitoresc, care trebuie realizat prin acțiunea comună a celor două partide: Partidul Comunist Român și Partidul Social-Democrat din România.

Pentru îndeplinirea sarcinilor care stau în fața democrației noastre și pentru lămurirea maselor muncitorești de la orașe și sate, Comitetele Centrale ale celor două partide au căzut de acord asupra următoarelor principii de bază ale Partidului Unic Muncitoresc:

I IDEOLOGIA ȘI PRINCIPIILE ORGANIZATORICE

1. Partidul Unic Muncitoresc trebuie să fie partidul de avangardă al clasei muncitoare.

2. Ideologia Partidului Unic Muncitoresc trebuie să fie ideologia de clasă a proletariatului: marxism-leninismul. Partidul Unic Muncitoresc își va întemeia întreaga sa activitate pe învățătura marilor dascăli ai proletariatului, Marx, Engels, Lenin și Stalin.

3. Partidul Unic Muncitoresc va fi călăuzit în întreaga sa activitate de o înaltă principialitate de clasă. El nu va face nici un fel de concesiuni principiale altor clase sau partide. El va combate cu intransigență revoluționară pe toți dușmanii clasei muncitoare și ai aliatului ei, țărănimea muncitoare, ca și pe agenții lor din rândurile proletariatului.

4. Partidul Unic Muncitoresc, exprimând interesele adevărate ale majorității poporului, va fi însuflețit de dragostea de țară și popor. Străin de orice șovinism, necruțător față de orice înjosiri de rasă sau naționale, Partidul Unic Muncitoresc se va călăuzi în întreaga sa conduită după ideologia internaționalismului proletar și a frăției între popoare.

5. Partidul Unic Muncitoresc este detașamentul de frunte al clasei muncitoare și al tuturor celor ce muncesc, din România. Pentru ca să-și poată îndeplini cu succes acest rol, Partidul Unic Muncitoresc va trebui să se bazeze pe principii organizatorice juste.

Centralismul democratic va fi principiul organizatoric de bază al Partidului Unic Muncitoresc.

a) Organele de conducere, de la Comitetul Central până la comitetele organizațiilor de întreprindere, instituții etc., vor fi alese în congrese, conferințe sau adunări generale.

b) Hotărârile se vor lua în urma unor dezbateri libere. Hotărârile o dată luate prin majoritatea voturilor devin obligatorii pentru toți membrii partidului, fără deosebire de funcția pe care o ocupă în partid.

c) Minoritatea se supune necondiționat hotărârilor majorității și este obligată să le aplice în practică fără rezerve.

d) Toți membrii partidului se supun disciplinei de partid.

e) În Partidul Unic Muncitoresc nu pot exista fracțiuni.

f) Hotărârile organelor conducătoare sunt obligatorii pentru organizațiile și organele inferioare.

g) Toate organele de conducere sunt datoare să facă dări de seamă asupra activității lor în fața adunărilor de membri ale organizațiilor care le-au ales, precum și în presă.

h) Critica și autocritica trebuie să constituie metoda principală de îmbunătățire și dezvoltare a muncii organizațiilor și organelor de partid.

6. Democrația internă de partid constituie o trăsătură caracteristică a Partidului Unic Muncitoresc.

a) Membrii partidului vor avea dreptul să participe în mod liber la adunările de partid și în publicațiile partidului, la dezbaterile diferitelor probleme ce vor fi puse în fața partidului, precum și la fixarea hotărârilor.

b) Ei vor putea critica deschis în adunările de partid activitatea sau conduita oricărui membru al partidului, de asemenea vor putea să se adreseze cu orice chestiune organelor de conducere inclusiv Comitetului Central.

c) Ei vor avea dreptul de a alege și a fi aleși în organele de conducere.

d) Noii membri de partid vor fi primiți în mod individual, pe baza cererilor de înscriere și a recomandărilor din partea a doi membri de partid cu un stagiu de minimum doi ani. Cererile vor fi discutate și rezolvate de adunarea generală a organizației respective de partid și sunt supuse confirmării comitetului de sector sau local.

e) Membrii Partidului Unic Muncitoresc trebuie să fie luptători fideli pentru năzuințele și interesele poporului muncitor, împotriva oricăror uneltiri ale imperialismului și ale reacțiunii interne, pentru lichidarea tuturor resturilor fasciste și reacționare, pentru consolidarea și dezvoltarea noii democrații românești spre socialism.

f) Ei trebuie să fie legați permanent de masele în mijlocul cărora trăiesc și lucrează, să le îndrumeze pe baza liniei partidului, să apere interesele lor și să le fie conducători și sfătuitori fideli.

g) Membrii Partidului Unic Muncitoresc sunt datori să-și însușească bazele învățurii lui Marx, Engels, Lenin, Stalin.

h) Ei trebuie să fie vigilenți și necruțatori față de orice fel de uneltiri sau curente dușmane care ar amenința unitatea ideologică, politică și organizatorică a Partidului Unic Muncitoresc.

7. Pot fi membri ai Partidului Unic Muncitoresc acei muncitori, țărani muncitori și intelectuali de la 18 ani în sus, fără deosebire de naționalitate sau sex, care recunosc programul partidului, se încadrează într-una din organizațiile sale și participă activ la lupta pentru realizarea sarcinilor partidului și a scopului său final.

Membrii partidului trebuie să plătească regulat cotizațiile de membru.

Nu pot fi membri ai partidului elemente aparținând claselor exploatare.

8. Partidul Unic Muncitoresc dă membrilor săi o educație proletară în spirit marxist-leninist, ridicând conștiința lor de clasă.

II MORALA PROLETARĂ A PARTIDULUI UNIC MUNCITORESC

9. a) La baza moralei proletare stă lupta plină de abnegație pentru apărarea intereselor proletariatului și a poporului muncitor, lupta pentru desființarea exploatării omului de către om și a asuprașirii naționale, precum și a oricărei călcări a egalității de drepturi între bărbat și femeie.

b) La baza moralei proletare stă apărarea bunurilor obștești și dezvoltarea lor în interesul poporului muncitor. Membrii Partidului Unic Muncitoresc trebuie în orice împrejurare să pună interesele generale ale partidului, ale clasei muncitoare și ale întregului popor muncitor deasupra intereselor personale. În viața lor personală membrii Partidului Unic Muncitoresc trebuie să dea pildă de probitate și moralitate.

Partidul Unic Muncitoresc stă pe poziția libertății cultelor.

III SARCINILE IMEDIATE ALE PARTIDULUI UNIC MUNCITORESC PENTRU DEZVOLTAREA DEMOCRAȚIEI POPULARE ÎN ROMÂNIA

10. a) Partidul Unic Muncitoresc are ca sarcină imediată lupta pentru consolidarea noii democrații populare în România.

b) Făurind unitatea politică a clasei muncitoare, consolidând alianța cu țărănimea muncitoare și colaborarea cu toate forțele realmente democratice, Partidul Unic Muncitoresc va fi factorul decisiv în lupta pentru desăvârșirea operei de redresare a vieții economice și financiare în folosul poporului muncitor și de lichidare a înapoierii economice a României.

11. Partidul Unic Muncitoresc va lupta pentru:

a) Dezvoltarea industriei grele – temelia reconstrucției țării și a independenței ei economice.

b) Sporirea continuă a producției și buna gospodărire a întreprinderilor industriale, agricole și comerciale și a întreprinderilor cu participația statului.

c) Întărirea, dezvoltarea și crearea întreprinderilor de stat și planificarea economiei.

d) Dezvoltarea agriculturii prin crearea și sporirea numărului centrelor de închiriat mașini, prin folosirea agrotehnicii și a științei în general, prin încurajarea creșterii vitelor și îmbunătățirii rasei lor.

e) Organizarea și controlul circulației mărfurilor prin mijlocirea cooperativelor, a comerțului de stat și a comerțului particular.

Se va da un sprijin deosebit dezvoltării cooperativelor de consum și de producție din orașe și sate.

f) Repartizarea democratică a venitului național prin continua ridicare a nivelului material și cultural al populației muncitoare.

g) Întărirea aparatului de stat și a Armatei Române Democratice.

12. Partidul Unic Muncitoresc va lupta pentru realizarea unor noi reforme menite să joace un rol de seamă în procesul de dezvoltare democratică a României: reforma fiscală, reforma justiției, reforma învățământului, reforma administrativă.

13. Partidul Unic Muncitoresc va încuraja cu toate puterile sale dezvoltarea științei, culturii și artei românești și a celei a popoarelor conlocuitoare, pe baza principiului cultura națională după formă și consecvent democratică după conținut.

El va combate fără șovăire ideologia burghezo-imperialistă sub orice formă s-ar manifesta ea.

Știința, cultura și arta vor trebui să devină un bun al întregului popor, creându-se condițiunile pentru ca fiii de muncitori, țărani și intelectuali, săraci, să și le poată însuși.

14. Partidul Unic Muncitoresc va avea ca sarcină urgentă lichidarea tuturor resturilor fascismului și a reacționarismului în viața publică, în aparatul de stat, în învățământ și cultură.

IV

POLITICA EXTERNĂ

15. a) În politica externă Partidul Unic Muncitoresc va milita pentru dezvoltarea politicii de bune relații cu toate popoarele iubitoare de pace și libertate, cu toate țările care respectă independența și suveranitatea popoarelor.

b) Baza politicii externe a României sunt relațiile de strânsă amiciție și colaborare în toate domeniile, cu prietena, eliberatoarea și sprijinitoarea României, U.R.S.S., singura țară unde idealul socialismului a fost tradus în viață, țara de unde pornește lumina pentru întreaga muncitorime. Partidul Unic Muncitoresc va lupta pentru consecventa dezvoltare a acestei politici.

c) Partidul Unic Muncitoresc va milita cu hotărâre pentru întărirea și dezvoltarea relațiilor de prietenie, colaborare și ajutor reciproc cu țările democrației noi din vecinătatea noastră.

d) România, în rând cu celelalte țări realmente democratice, trebuie să joace rolul de factor activ în lupta popoarelor împotriva imperialismului, pentru o pace justă între popoare și pentru democrație în lume.

e) El va demasca cu toată hotărârea politica cercurilor imperialiste și reacționare și a agenților acestora – politica de expansiune, de răpire a suveranității și a independenței popoarelor, de reînviere a focurilor fascismului și de ațâțări războinice. El își va manifesta solidaritatea frățască cu victimele politicii imperialiste – popoarele Greciei, Spaniei, Chinei, Indiei, Indoneziei, Indochinei etc.

V SCOPUL FINAL AL PARTIDULUI UNIC MUNCITORESC

16. Scopul final al Partidului Unic Muncitoresc este înfăptuirea societății socialiste – prima fază a comunismului – în care dispăre orice exploatare a omului de către om și se aplică principiul „DE LA FIECARE DUPĂ CAPACITĂȚILE SALE, FIECĂRUIA DUPĂ MUNCA SA“, pentru a trece apoi la realizarea fazei superioare – societatea comunistă –, unde nu mai există clase și unde se aplică principiul „DE LA FIECARE DUPĂ CAPACITĂȚILE SALE, FIECĂRUIA DUPĂ NEVOILE SALE“.

17. Călit în focul luptei duse în Front Unic de Partidul Comunist Român și de Partidul Social-Democrat din România, având alături de el Confederația Generală a Muncii, Organizația Unită a Femeilor din orașe și sate, un tineret muncitoresc și democrat unic, educat în spirit marxist-leninist, o intelectualitate progresistă, consolidând alianța clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare, Partidul Unic Muncitoresc își va putea îndeplini cu succes sarcinile sale actuale, cât și marea sa menire istorică – construirea societății socialiste în România.

◆
Platforma Partidului Unic Muncitoresc, București, 1947.

49

1947 octombrie 30, Lisabona. Memoriul generalului Nicolae Rădescu privind organizarea mișcării de rezistență din România, trimis Departamentului de Stat al S.U.A. de către ambasadorul acesteia la Lisabona.

SECRET
EMBASSY OF THE
UNITED STATES OF AMERICA
Lisbon, Portugal, October 30, 1947

No.238
SUBJECT: Transmitting Memorandum on Rumanian Resistance Movement
Furnished by General Radescu

The Ambassador has the honor to enclose a copy of a memorandum on the underground resistance movement to Soviet domination in Rumania furnished to the Embassy's Liaison Section by a member of the entourage of General NICOLAE RADESCU, former Prime Minister of Rumania, whose Government was overthrown in March 1945 by the advent to power of the Soviet – dominated Groza regime.

General Radescu, together with several Rumanian followers, is leaving Lisbon for the United States on October 30 on the Greek vessel SS NEA HELAS. It is understood that he intends to present the enclosed memorandum to the Department.

Enclosure:
Memorandum of Stated

Enclosure to dispatch no. 238 dated October 30, 1947 from Embassy, Lisbon.

SECRET

NOTE on the underground resistance movement against the communist regime and Soviet-Russian domination in Rumania.

I. After the suppression of the National Peasant Party, the chief Rumanian opposition party, open organized opposition in Rumania had virtually ceased to exist. The subjection of this country to Soviet Russia has now been completed almost 100 per cent, both in the political and economic field.

The present dictatorship, exerted by a handful of Moscow trained communists, who entered Rumania together with the Russian troops and were joined by a minority of adventurers and opportunists belonging to the former class of professional politicians, was established by direct Russian intervention, aided by the presence of the Soviet Army within the country. It is a dictatorship which relies entirely on police methods and is maintained exclusively by terror, being devoid of any popular support.

In fact of all the nations in South-Eastern Europe, the Rumanian people is structurally perhaps the most impervious to communist influence. Two main factors contributed to the feeling of revulsion with which the great mass of the Rumanian people regard and judge communism as an ideology or as a practical form of government. First, Russia even under the tzars had repeatedly endeavored to annex or absorb within her sphere of influence the region inhabited by Rumanians. Since the present Russian government is communist, Rumanians regard communism as the hitherto most perfected vehicle used by Russia to establish her long desired permanent domination over Romanian territories. Second, by temperament the Rumanian is strongly individualist, and this trait is further enforced by the existence of a numerous peasant class within the country which, being constituted of individual small land-owners, is inherently hostile to a communist economic or political program.

II. On these grounds, any great power which challenges the Soviet domination of Rumania, has both the moral and active support of the great mass of Rumanians.

Seeing that the United States is determined to check the expansion of communism and has assumed the leadership in this sense, the Rumanian

people are putting their entire hope in the struggle undertaken by U.S.A. and consider its successful outcome as their only hope of salvation.

Therefore whatever course the United States may adopt in order to defeat the Russian communism bid for world domination, it will find the Rumanian people a sure and devoted ally.

The value of Rumanian contribution to such a struggle may be assessed by considering the following factors:

1. The geographical position of Rumania which offers great possibilities for decisive strategic operations; the strategic value of Rumania is re-enforced by the presence on Rumanian territory of the rich oil-fields.

2. The existence in Rumania of a national resistance movement which is only awaiting orders to start operations throughout the country. The aims of this movement are: a) to organize an active underground resistance against communism; b) to maintain the morale and the hope of the people in an early salvation; c) to render active help in the eventuality of war operations against Russia; d) to overthrow at the opportune moment the present regime and dislodge the communist supporters from their posts of authority.

III. The Rumanian resistance movement needs help and guidance in order to preserve its fighting spirit; it also needs an authoritative control able to co-ordinate its actions.

1. In the first place the Rumanian people as a whole should be informed in clear terms that American policy is consistently aiming at re-establishing the freedom and independence of the communist subjected countries, including Rumania, and that will never give up the struggle in this sense. For this purpose it would be useful to submit the informations to be broadcast from America to Rumania to advisors selected from among the members of the democratic opposition abroad of proved loyalty and sincerity. The re-adjustment of the American broadcast service for Rumania is needed also because of the recent constitution of the „Cominform“ and its publicly confessed objectives.

In addition to this step, the following other means subject to a gradual and opportune consideration, are needed to help the Rumanian resistance movement;

a) Facilities for the establishment of secret radio communications with selected resistance group centers;

b) Help in equipping the resistance groups with weapons and other material needed for „maquis“ and guerrilla actions;

c) Other convenient arrangements designed to improve the efficiency of the resistance movement.

IV. The backbone of the Rumanian resistance movement is composed of young officers, either still in active service or outside the ranks, since about 14,000 officers have been discharged from the Rumanian Army by the present regime. It also includes civil servants and persons belonging to the free professions.

As a potential following, the resistance movement practically has the whole of the University youth and the peasantry. It can also count on the ultimate support of a large percentage of workers, but the latter for the moment cannot render any substantial help because they are under strict surveillance of the communist factory committee bosses.

There are also in the American and British occupied zones of Germany about 12-15.000 Rumanian prisoners taken by the Germans while Rumania was on the side of the Allies, who are wholeheartedly available for any kind of undertaking coincident with the aims of the resistance movement at home.

The organization of the movement consists of a system of separate groups linked from outside in order to maintain the secrecy of each group in its relations to the others. The groups receive general instructions from a discreting command residing abroad.

If this sketchy presentation of the possibilities of the underground movement in Rumania finds a response from American quarters, acknowledging the necessity of giving the Rumanian resistance movement the help needed, its directing command abroad would welcome any suggestions which would lead to practical discussions and arrangements designed to serve such a purpose.

◆
Arhivele Statului București, colecția Microfilme SUA, rola nr. 666, cadrele 482-484; The National Archives of the United States, Washington D.C., Department of State, R.G. 59, Roll 0, Division of European Affairs, 1946-1949.

Traducere

SECRET

AMBASADA STATELOR UNITE ALE AMERICII

Lisabona, Portugalia,
30 octombrie 1947

Nr.: 238

SUBIECT: Memoriul asupra mișcării române de rezistență, prezentat de generalul Rădescu.

Ambasadorul are onoarea să atașeze copia unui memoriu asupra mișcării clandestine de rezistență împotriva dominației sovietice în România, pus la dispoziția Secției de legătură a ambasadei de către un membru al anturajului generalului Nicolae Rădescu, fost prim-ministru al României în guvernul răsturnat în martie 1945, prin venirea la putere a regimului Groza, dominat de Uniunea Sovietică. Împreună cu câțiva adepți ai săi români, pe 30 octombrie generalul Rădescu părăsește Lisabona, pentru a

pleca spre Statele Unite, la bordul vasului grecesc SS NEA HELLAS. Se înțelege că el intenționează să prezinte Departamentului memoriul alăturat.

Anexă:
Memoriul menționat.

Anexă la trimiterea nr. 238 din 30 octombrie 1947, de la Ambasadă, Lisabona.

PAR AVION

SECRET

NOTĂ asupra mișcării clandestine de rezistență împotriva regimului comunist și a dominației ruso-sovietice din România

I. După desființarea Partidului Național-Țărănesc, principalul partid românesc de opoziție, în România a încetat, practic, să existe o opoziție organizată deschisă. Supunerea țării față de Rusia Sovietică a fost, prin aceasta, realizată aproape în totalitate, atât în domeniul politic, cât și în cel economic.

Actuala dictatură, exercitată de o mână de comuniști instruiți la Moscova, care au pătruns în România odată cu trupele rusești și cărora li s-a alăturat o minoritate de aventurieri și oportuniști aparținând fostei clase a politicienilor de profesie, a fost instituită prin intervenția directă a Rusiei, facilitată de prezența în țară a armatei sovietice. Este o dictatură ce se sprijină în totalitate pe metode polițienești și este menținută în exclusivitate prin teroare, fiind lipsită de orice suport popular.

De fapt, dintre toate națiunile din sud-estul Europei, națiunea română este, poate, cea mai puțin sensibilă la influența comunistă. Doi sunt factorii principali ce au contribuit la sentimentul de respingere cu care marea masă a românilor privește și apreciază comunismul ca ideologie sau ca formă practică de guvernare. Mai întâi, încă din vremea țărilor, Rusia a încercat în repetate rânduri să anexeze sau să înglobeze în sfera sa de influență regiunile locuite de români. Întrucât actuala guvernare în Rusia este comunistă, românii privesc comunismul ca pe cea mai perfecționată modalitate folosită până acum de Rusia pentru a-și institui mult dorita dominație permanentă asupra teritoriilor românești. În al doilea rând, prin temperament, românul este foarte individualist și această caracteristică este întărită de existența în țară a unei numeroase clase țărănești care, fiind constituită din mici proprietari de pământ individuali, este inerent ostilă unui program economic sau politic comunist.

II. Din aceste motive, orice mare putere care se opune dominației sovietice în România are sprijinul moral și activ al mării mase a românilor.

Înțelegând că Statele Unite sunt hotărâte să împiedice extinderea comunismului și că și-au asumat conducerea în acest sens, poporul român își pune întreaga nădejde în eforturile pe care S.U.A. și le-a asumat și consideră că succesul acestora constituie unica sa speranță de salvare.

Prin urmare, indiferent care este direcția pe care Statele Unite o adoptă în vederea înfrângerii comunismului rusesc merit să domine lumea, acestea vor găsi în poporul român un aliat fidel și devotat.

Valoarea contribuției românilor la aceste eforturi poate fi apreciată ținând cont de următorii factori:

1. Poziția geografică a României, care oferă mari posibilități pentru operațiile strategice decisive; valoarea strategică a României este sporită de prezența pe teritoriul românesc a unor bogate câmpuri petrolifere.

2. Existența în România a unei mișcări naționale de rezistență care așteaptă ordine pentru a declanșa operațiunile pe tot cuprinsul țării. Scopurile acestei mișcări sunt: a) să organizeze o activă rezistență clandestină împotriva comunismului; b) să mențină moralul și speranța poporului într-o salvare iminentă; c) să ofere sprijin activ în eventualitatea unor operațiuni armate împotriva Rusiei; d) să răstoarne, la momentul oportun, actualul regim și să-i înlăture pe adepții comuniștilor din posturile lor de decizie.

III. Pentru a-și păstra spiritul combativ, mișcarea română de rezistență are nevoie de ajutor și îndrumare; în același timp, ea are nevoie de un control autoritar, în măsură să-i coordoneze acțiunile.

1. În primul rând, întregul popor român trebuie să fie informat în termeni clari că politica americană are ca scop permanent reinstaurarea libertății și independenței în țările supuse comunismului, inclusiv în România și că nu-și va întrerupe niciodată eforturile în acest sens. În acest scop, ar fi util ca informațiile ce urmează a fi transmise prin radio din America în România să fie supuse atenției unor consilieri aleși dintre membrii dovediți loiali și sinceri ai opoziției democratice din străinătate. Modificarea serviciului radiofonic american pentru România este necesară și datorită constituirii recente a „Cominform“-lui și obiectivelor declarate public ale acestei organizații.

Pe lângă aceasta, pentru a ajuta mișcarea românească de rezistență, este necesar să se supună unei abordări gradate și oportune următoarele mijloace suplimentare:

a) Facilități pentru stabilirea comunicațiilor radio secrete cu centre ale unor grupări de rezistență alese;

b) Sprijin pentru echiparea grupărilor de rezistență cu arme și alte materiale necesare acțiunilor de guerillă și „maquis“.

c) Alte aranjamente adecvate, pentru sporirea eficienței mișcării de rezistență.

IV. Coloana vertebrală a mișcării române de rezistență este alcătuită din tineri ofițeri, fie încă activi, fie nu, întrucât actualul regim a dat afară din armata română în jur de 14 000 de ofițeri. Ea include, de asemenea, funcționari civili și persoane liber-profesioniste.

Ca potențiali adepți, mișcarea de rezistență îi are, practic, pe toți tinerii din universități și pe țărani. Se poate conta, de asemenea pe sprijinul limitat al unui larg procent de muncitori, dar pentru moment aceștia nu

pot da un ajutor substanțial, căci se află sub stricta supraveghere a șefilor comitetelor comuniste de fabrică.

Pe lângă aceștia, în zonele din Germania ocupată de americani și englezi sunt în jur de 12 – 15 000 de prizonieri români luați de germani în perioada în care România s-a aflat de partea Aliaților, care sunt cu tot sufletul dispuși să-și asume tot ce poate sluji scopurilor mișcării de rezistență de acasă.

Organizarea mișcării să conștina dintr-un sistem de grupări separate, legate din afara lor, în scopul menținerii caracterului secret al fiecărei grupări în raport cu celelalte. Grupările să primească instrucțiuni generale de la un punct de comandă necunoscut, situat în străinătate.

Dacă această schițare a posibilităților mișcării clandestine din România găsește ecou la autoritățile americane, cunoscându-se necesitatea de a acorda mișcării române de rezistență ajutorul de care are nevoie, conducerea sa din străinătate va primi cu bucurie orice sugestie care ar duce la discuții practice și la aranjamente menite să servească acestui scop.

50

1947 octombrie 31, București. Stenograma interogatorului luat lui Iuliu Maniu în cadrul procesului intentat liderilor Partidului Național-Țărănesc.

Sedința se deschide la ora 9,15

PREȘEDINTELE: Să se introducă acuzatul Iuliu Maniu.

– Este introdus acuzatul Iuliu Maniu.

PREȘEDINTELE: Răspundeți de când îl cunoașteți pe N. Penescu.

ACUZATUL: Din 1923.

PREȘEDINTELE: Ce părere aveți despre el?

ACUZATUL: Am cea mai bună părere despre el. Este un om bine pregătit, un om de caracter, un om de o putere de muncă excepțională. De aceea, din momentul când l-am cunoscut m-am atașat de el cu tot sufletul și cu toată încrederea.

PREȘEDINTELE: De când și de cine a fost promovat ca secretar general al Partidului Național-Țărănesc?

ACUZATUL: De când s-a retras de la Secretariatul General dl. Ghiță Pop, care a devenit ministru și nu putea îndeplini amândouă funcțiunile.

PREȘEDINTELE: Va să zică i s-a dat această însărcinare după numirea d-lui Ghiță Pop ca ministru?

ACUZATUL: Da.

PREȘEDINTELE: Ce rol avea secretarul general al partidului în general și ce însărcinări a primit?

ACUZATUL: Secretarul general, ca la orice corporație, conduce biroul partidului, conduce serviciile partidului și face referatele necesare după cum se prezintă situația politică. **PREȘEDINTELE:** Cum și-a îndeplinit el aceste însărcinări?

ACUZATUL: În mod excelent, meritând toată recunoștința pe care i-am și dat-o.

PREȘEDINTELE: Acum, asupra unui alt acuzat: de când îl cunoașteți și de când a devenit membru de partid, și ce părere aveți despre Grigore Niculescu Buzești?

ACUZATUL: Pe Grigore Niculescu Buzești îl cunosc mai de aproape.

PREȘEDINTELE: Ce rol a avut în partid Grigore Niculescu Buzești?

ACUZATUL: Personal îl cunoașteam încă mai dinainte, de prin 1940, 1941 sau 1942.

PREȘEDINTELE: Când a devenit membru de partid?

ACUZATUL: Acum vreo 2-3 ani. Nu-mi aduc aminte precis.

PREȘEDINTELE: Ce rol avea în partid?

ACUZATUL: În partid dânsul avea rol de sfătuitor eminent. Era foarte bine priceput în chestiunile externe. Era un om de încredere al meu și când erau chestiuni mai importante de natură externă, îi ceream părerea, ca să fie edificat.

PREȘEDINTELE: A candidat pe listele Partidului Național-Țărănesc în noiembrie 1946?

ACUZATUL: Da.

PREȘEDINTELE: Era în țară când candida?

ACUZATUL: Da. Când a candidat era în țară. Pe urmă s-a îndepărtat.

PREȘEDINTELE: Ce știți despre plecarea lui din țară? Când și cu ajutorul cui a fugit peste hotare?

ACUZATUL: Dânsul a plecat din cauză că d-na sa era grav bolnavă în străinătate, în Elveția, și trebuia s-o îngrijească – dealtfel se și știe că pe urmă a decedat. Amănunte despre plecarea lui nu știu.

PREȘEDINTELE: Nu cunoașteți cu ajutorul cui a fugit?

ACUZATUL: Nu.

PREȘEDINTELE: Vom vedea dacă știați sau nu. Nici după plecarea lui nu vi s-a spus cine l-a ajutat?

ACUZATUL: Nu știu. Pe mine m-a încunoștiințat fratele lui despre plecare.

PREȘEDINTELE: Nu l-ați întrebat cum a putut să plece fără pașaport?

ACUZATUL: Nu l-am întrebat. Pe mine mă interesa împrejurarea dacă a plecat sau nu.

PREȘEDINTELE: Acuzatul Grigore Niculescu Buzești vă vizita în dese rânduri acasă? Cam de câte ori pe săptămână?

ACUZATUL: Nu pot preciza, în tot cazul venea la mine în fiecare lună.

PREȘEDINTELE: Vreau să știu dacă în perioada 15 septembrie 1946 – 15 octombrie 1946, Radu Niculescu Buzești v-a vizitat în mai multe rânduri?

ACUZATUL: L-am văzut de câteva ori pe Radu Niculescu Buzești, însă nu prea des, fiindcă nu aveam cu dânsul legături mai apropiate. Eu aveam legături cu Grigore, nu cu Radu.

PREȘEDINTELE: Despre Grigore vă întreb: l-ați văzut între 15 septembrie 1946 – 15 octombrie 1946?

ACUZATUL: Eu nu pot preciza dacă între 15 septembrie – 15 octombrie 1946, a fost la mine Grigore Niculescu Buzești. Dacă a fost în București, probabil că a fost și pe la mine.

PREȘEDINTELE: Dar pe Radu Niculescu Buzești l-ați cunoscut? Când și ce raporturi ați avut cu el?

ACUZATUL: Am avut cu el raporturi bune, dar nu așa bune cum le aveam cu Grigore.

PREȘEDINTELE: Dar cam ce raporturi aveți cu Radu? Ce servicii v-a făcut?

ACUZATUL: Radu Niculescu Buzești s-a înscris ca membru în partidul nostru în organizația de Caracal. A fost și candidat în alegeri. El era inginer la Reșița și de acolo a trecut la București în serviciu.

PREȘEDINTELE: Venea și el acasă la dv.? Vă făcea dese vizite?

ACUZATUL: Foarte rar.

PREȘEDINTELE: Dar când venea ce comunicări vă făcea? Vă făcea comunicări din partea cuiva?

ACUZATUL: Mi-a comunicat că Grigore a plecat pentru nevastă-sa.

PREȘEDINTELE: Cunoașteți pe Camil Demetrescu și pe Florin Roiu? De când și ce părere aveți despre ei?

ACUZATUL: Pe Camil Demetrescu îl cunosc, mai de mult, de vreo 2-3 ani, nu pot preciza. Pe dl. Roiu l-am văzut odată în viața mea.

PREȘEDINTELE: Cu ce ocazie?

ACUZATUL: Într-adevăr, nu mai știu, văd atâția oameni? Nu știu dacă au fost la mine sau în altă casă!

PREȘEDINTELE: Pe Victor Rădulescu-Pogoneanu îl cunoașteți? Ce părere aveți despre el?

ACUZATUL: Îl cunosc cam din 1941-1942. Îl apreciez ca pe un foarte talentat om, cu cunoștințe diplomatice excepțional de întemeiate și cu un talent de expunere impresionant.

PREȘEDINTELE: Vă vizita des?

ACUZATUL: Nu, numai ocazional.

PREȘEDINTELE: Dar când îl vedeți, ce probleme discutați în general cu el?

ACUZATUL: Problemele electorale și cele de politică externă.

PREȘEDINTELE: Îl consultați adesea în problemele de politică externă?

ACUZATUL: Totdeauna când îl întâlneam și era o problemă de politică externă mai acută, totdeauna îi ceream părerea.

PREȘEDINTELE: Pe acuzatul Vasile Serdici îl cunoașteți? De când și ce părere aveți despre el?

ACUZATUL: Îl cunosc, am și avut locuință în casa lui. L-am cunoscut ca un om deștept și un om harnic.

PREȘEDINTELE: Ce funcții a avut acuzatul Serdici în partid și cum s-a achitat de ele?

ACUZATUL: Era membru în Delegația permanentă și în consecință avea rolul său. Afară de aceasta, i-am încredințat eu misiunea de a se informa despre chestiuni în legătură cu străinătatea.

PREȘEDINTELE: În ce perioadă ați locuit la Serdici?

ACUZATUL: Foarte greu să precizez exact, dar în tot cazul înainte de alegeri, iar în decursul alegerilor am fost chiar în locuința lui.

PREȘEDINTELE: I-ați dat lui Serdici în păstrare arhiva dv. secretă?

ACUZATUL: Da. Am avut acte separate, unele care erau mai comune, fără importanță, le țineam în camera mea, iar pe cele mai importante le-am dat în păstrare D-sale.

PREȘEDINTELE: Acuzatul Serdici a fost translatorul dv. în întrevederile cu diferiți reprezentanți ai misiunilor politice sau militare anglo-americane?

ACUZATUL: Da.

PREȘEDINTELE: Dar în afară de acuzatul Serdici, ați mai încredințat cuiva vreodată arhiva dv. secretă?

ACUZATUL: Nu putem zice arhivă secretă.

PREȘEDINTELE: Arhiva confidențială, proprie dv.

ACUZATUL: Da, am însărcinat pe fostul secretar general al partidului Ghiță Pop ca să îngrijească de anumite acte și scrisori.

PREȘEDINTELE: Ați luat inițiativa trecerii frauduloase a frontierei, a lui Ion Mihalache, Nicolae Penescu, Nicolae Carandino și Ilie Lazăr?

ACUZATUL: Da.

PREȘEDINTELE: Cum ați organizat condițiile tehnice ale acestei plecări?

ACUZATUL: Nu m-am ocupat de condițiile tehnice ale plecării.

PREȘEDINTELE: Prin tehnice nu am înțeles grija de avion, de benzină, de ulei, ci pregătirea însăși a plecării, cum le-ați dat instrucțiuni, cum i-ați chemat la dv., cum ați stat la discuție cu cei veniți la dv.?

ACUZATUL: Ideea de a pleca dl. Mihalache și câțiva prieteni în străinătate era mai veche și într-un moment dat mă hotărâsem să plec și eu, dacă dl. Mihalache nu admitea să plece el. Această discuție între noi a durat mai mult timp și ne gândeam cum vom putea găsi modalitatea de locomoție. Când era această chestiune în discuție între noi doi, nimeni altul neștiind de ea, a venit la mine dl. dr. Vlad Hațieganu. D-sa mi-a spus: D-le aud că D-ta vrei să trimiți câțiva prieteni în străinătate și eu aș avea o bună ocazie să vă ofer. I-am răspuns: Da, ai dreptate, eu vreau să trimit câțiva oameni dacă nu mă pot duce eu. Atunci el mi-a spus: Am doi aviatori care au avion la dispoziție și care mi-au comunicat că ei sunt gata să stea la dispoziție cu 3-4 locuri, fiindcă ei au să plece în misiune oficială militară spre Istanbul. Eu am spus că-mi pare bine de aceasta și le mulțumesc de această ofertă și am să desemnez 3-4 persoane care să plece, dl. Hațieganu mi-a spus: Aviatorii mi-au comunicat că tot ceea ce m-ar ruga ar fi ca eu, dacă ar pleca, să le fac posibilă întoarcerea cu avionul, adică să nu fie opriți prin statele prin care trec. I-am spus că acest serviciu îl pot face, adică mă pot pune în contact cu guvernele statelor pe unde trec și sper să am

rezultat. El mi-a spus că este bine așa și o să se mulțumească. Peste 2 zile a revenit dl. dr. Hațieganu și mi-a comunicat că chestiunea este aranjată, aviatorii sunt gata să plece în cutare zi, la cutare oră de unde și cum. Am spus că-mi pare bine, dar rămâne cum am spus eu. Nu le procur nici benzină nici bani. Atunci am vorbit cu dl. Mihalache, l-am rugat expres să plece, să se folosească de această ocazie și el a consimțit. Într-adevăr răspunderea morală și politică pentru această plecare a d-lui Mihalache și a prietenilor noștri este a mea. Am declarat din primul moment, de la instrucție acest lucru.

PREȘEDINTELE: Cu ce scop plecau acești prieteni, cum ziceți dv.?

ACUZATUL: Scopul desemnat de mine era ca mergând în străinătate, să informeze străinătatea despre situația din România.

PREȘEDINTELE: Din dosarele de aici rezultă altceva. Ce era cu formarea unui guvern în străinătate?

ACUZATUL: Nu era vorba de aceasta.

PREȘEDINTELE: O să elucidăm această întrebare cu ocazia altor întrebări după ce vom vedea și dosarul. Ați solicitat în 1946 și obținut sprijinul reprezentanților americani pentru plecarea din țară în străinătate a unor prieteni politici.

ACUZATUL: Nu, nici n-am vorbit cu ei despre aceasta.

PREȘEDINTELE: Atunci care a fost scopul mulțumirii ce ați adus-o reprezentanților americani că s-a putut trece granița fraudulos cu Niculescu-Buzești și Vișoianu, pentru că din piesele de la dosar așa reiese.

ACUZATUL: Este adevărat că am mulțumit reprezentanților Americii nu pentru că au pus la dispoziție avioane pentru plecarea prietenilor în străinătate ci pentru că Anglia și America în războiul din 1918 ne-au stat totdeauna la dispoziție cu ajutoare (ilaritate în sală).

PREȘEDINTELE: (după ce sună clopoțelul și cere publicului să facă liniște). După 30 de ani de zile mulțumiți americanilor? Eu vă întreb despre această mulțumire, pentru că ea există într-o notă de convorbiri avute cu reprezentanții străini în care ați mulțumit pentru ajutorul dat pentru plecare?

ACUZATUL: Nu e vorba de plecarea lui Vișoianu.

PREȘEDINTELE: Dar cu reprezentantul Berry ați avut convorbiri în legătură cu un eventual guvern în străinătate?

ACUZATUL: Am fost totdeauna contra acestei idei.

PREȘEDINTELE: La pagina 42 din dosar spuneți aici, la convorbirea care ați avut-o și care este corectată de dv. că ați adus d-lui Berry mulțumiri pentru că a putut să înlesnească plecarea unor domni în străinătate pentru reprezentarea intereselor noastre?

ACUZATUL: Legăturile mele cu străinătatea sunt vechi.

PREȘEDINTELE: Cine au fost interpreții dv. în legătură cu misiunile militare și politice cu anglo-americanii?

ACUZATUL: N-am avut convorbiri cu membrii misiunilor anglo-americe!

PREȘEDINTELE: Dar cu cei politici?

ACUZATUL: Cu șeful misiunii.

PREȘEDINTELE: Cine v-a fost interpret?

ACUZATUL: Serdici de obicei îmi era interpret, dar câteodată mai erau și alții.

PREȘEDINTELE: Cam cine?

ACUZATUL: Adesea domnii aceștia veneau neanunțați la mine și prin urmare nu puteam să pregătesc interpretul înainte. Ei veneau inopinat sau anunțați printr-un telefon și atunci nu puteam aviza pe dl. Serdici. Când veneau la mine eu trebuia să îngrijesc de un interpret și de obicei acesta era la mine în casă pentru că este un englez Porter care știe englezește și care venea cu acești oameni.

PREȘEDINTELE: În legătură cu Serdici, care era de obicei interpret? I-ați dat dispoziții să obțină, să se transmită misiunilor diplomatice toate informațiile ce aceștia le cereau.

ACUZATUL: Dacă aș spune că n-am dat, n-aș spune adevărul, dacă aș spune că am dat, ar putea urma o confuzie fatală. Într-adevăr în mai multe chestiuni l-am rugat pe Serdici să comunice anumite lucruri șefilor de misiuni anglo-americane.

PREȘEDINTELE: Ați dat ordine lui Serdici să informeze pe reprezentanții americani de un plan de organizare al armatei?

ACUZATUL: Nu.

PREȘEDINTELE: Dar prin Pogoneanu ați obținut informații din străinătate?

ACUZATUL: Nu.

PREȘEDINTELE: Dar prin Pogoneanu ați obținut informații din străinătate?

ACUZATUL: Pogoneanu îmi arăta anumite situații economice și în această privință dânsul era foarte bine informat, dar informații de la Ministerul de Externe în ceea ce privește situația politică externă n-am primit de la dânsul. Am primit informații de natură economică.

PREȘEDINTELE: Dar din cadrul Ministerului Afacerilor Străine ați primit ceva informații?

ACUZATUL: Nu ținem contact cu funcționarii de la Minister.

PREȘEDINTELE: Prin Pogoneanu, de exemplu?

ACUZATUL: Păi el era secretar de Legație.

PREȘEDINTELE: Ați dispus transmiterea în străinătate de informații misiunilor?

ACUZATUL: Am transmis o serie de informații în diferite ocazii. De pildă: Când a fost Pepper trimis la președintele Truman și mi-a cerut anumite informații i le-am dat și l-am rugat pe Serdici și pe Penescu să administreze informațiile politice. După aceea a fost trimis Ethridge căruia i-am promis un memoriu foarte voluminos și cu fotografii.

PREȘEDINTELE: Din partea lor ați primit dv. comunicări?

ACUZATUL: Așa cum vorbești cu un om politic firește că comunică unul, comunică altul. Personal am vorbit și cu Pepper și cu Ethridge.

PREȘEDINTELE: În legătură cu Carandino, i-ați dat dispoziție lui Carandino să imprime ziarului „Dreptatea“ o linie vehementă de atac împotriva regimului democrat din România?

ACUZATUL: Este adevărat.

PREȘEDINTELE: Răspundeți Tribunalului dacă ați semnat pentru Grigore Niculescu Buzești o scrisoare prin care îl autorizați să vă exprime vederile în străinătate și la nevoie să vorbească în numele dv.

ACUZATUL: Recunosc că am semnat o scrisoare împreună cu Constantin Brătianu și Titel Petrescu, în care am constatat că este membru de partid și că reprezintă ideile partidului nostru.

PREȘEDINTELE: Ați recomandat retragerea din guvern a lui Hațieganu?

ACUZATUL: Recunosc că am recomandat retragerea din guvern a lui Hațieganu în 1944.

PREȘEDINTELE: Ați recomandat neparticiparea deputaților țărăniști la lucrările Parlamentului?

ACUZATUL: Da, recunosc că am recomandat neparticiparea deputaților țărăniști la lucrările Parlamentului.

PREȘEDINTELE: Ați avut legături permanente cu grupul din străinătate format din Gafencu, Cretzianu și apoi din Buzești și Vișoianu?

ACUZATUL: Este adevărat că eu am consimțit la plecarea lor în străinătate și este adevărat că ei au dezvoltat acolo o activitate despre care am luat foarte rar și sporadic cunoștință și care în linii generale mi-a convenit.

PREȘEDINTELE: Dv. le trimiteați instrucțiuni sau anumite recomandări.

ACUZATUL: Am trimis odată o instrucțiune care ar trebui să se găsească la dosar fiindcă poliția a pus mâna pe ea. Acea scrisoare care cuprinde aceste instrucțiuni o recunosc că este a mea.

PREȘEDINTELE: Primeați rapoarte, documente sau comunicări din partea lor?

ACUZATUL: Am primit de la dl. Gafencu o scrisoare și de la dl. Cretzianu, fostul secretar general de la Externe 2 scrisori puse în același plic. De la dl. Gafencu am primit un raport.

PREȘEDINTELE: Dar această scrisoare semnată de mai mulți inși de la pag. 10 de la dosar?

ACUZATUL: Am primit-o.

PREȘEDINTELE: Dar această scrisoare semnată de Gafencu cu data 20 octombrie 1946 Paris o recunoști sau nu?

ACUZATUL: Ar trebui s-o văd.

PREȘEDINTELE: Uitați-vă la această scrisoare.

ACUZATUL: Am primit-o.

PREȘEDINTELE: Este și altă scrisoare cu data de 7 octombrie 1946: „Iubite d-le Maniu“ iscălită Gafencu însoțită de o dare de seamă?

ACUZATUL: Am primit-o.

PREȘEDINTELE: Aceste scrisori le primeați prin Pogoneanu? sau prin alte persoane?

ACUZATUL: Nu-mi pot aduce aminte pentru că scrisorile ce veneau la mine la președinție nu le primeam personal, ci erau primite de persoanele de la președinție.

PREȘEDINTELE: Prin Pogoneanu ați primit scrisori?

ACUZATUL: Nu-mi aduc aminte.

PREȘEDINTELE: Și nici alte documente nu ați primit?

ACUZATUL: Direct de la dânsul, nu. Nu pot identifica persoanele care îmi aduceau scrisori.

PREȘEDINTELE: Recunoașteți că a-ți fi organizat o acțiune subversivă, cu scopul de a răsturna prin violență regimul democratic din țară?

ACUZATUL: Nu recunosc.

PREȘEDINTELE: Recunoașteți a fi autorul manifestului dat de partid după alegeri și semnat de dv., prin care îndemnați țara la revoltă?

ACUZATUL: Nu am semnat asemenea manifest și nici nu există. Dar recunosc că manifestul care a apărut după alegeri a fost făcut de mine.

PREȘEDINTELE: Din dosare rezultă anumite documente și fapte care sunt în legătură directă cu Memorandum-ul care s-a alcătuit de Grigore Niculescu-Buzești împreună cu reprezentanții americani Hall și Hamilton și ulterior acestuia au apărut „Comitetele“ pentru apărare. Cum vă explicați că nu recunoașteți aceasta și ați început să constituiți „Comitetele pentru apărare“. Ați propus cartel electoral partidelor de opoziție, ați acordat mandat de largă reprezentare lui Grigore Niculescu-Buzești, fapte ce erau prevăzute și în Memorandum-ul stabilit între Buzești și Americani, cum vă explicați dv. aceasta? Și a patra chestiune: ați organizat plecarea în străinătate care era prevăzută în Memorandum anumitor persoane din partidul dv.?

ACUZATUL: Nu recunosc Memorandum-ul, nu știu despre el.

PREȘEDINTELE: Recunoașteți că gărzile care poartă numele dv., înființate în toamna anului 1944 s-au făcut cu aprobarea dv.?

ACUZATUL: Nu recunosc și nici nu s-au făcut în 1944. Ele s-au făcut fără știrea mea în 1940. Au luat numele meu dar nu s-au făcut cu știrea și învoirea mea.

PREȘEDINTELE: Poate cunoașteți motivele care au dus la dizolvarea și trimiterea în judecata instanțelor penale a conducătorilor ei?

ACUZATUL: Ce s-a dizolvat?

PREȘEDINTELE: Aceste gărzi Maniu au fost dizolvate și conducătorii lor au fost trimiși în judecată. Cunoașteți motivele?

ACUZATUL: Nu le cunosc, n-am fost citat la dezbateri nici ca martor și sub nici o formă activă.

PREȘEDINTELE: Nu vi s-a spus de organele dv. în subordine de jafurile, omorurile și atrocitățile săvârșite de aceste gărzi?

ACUZATUL: Nu mi s-a spus oficial. Am auzit numai de existența lor și atât.

PREȘEDINTELE: Când ați auzit de ele?

ACUZATUL: Când am auzit de ele am rugat Statul Major să ia măsuri.

PREȘEDINTELE: Reprezentanții Parchetului au de pus întrebări.

PROCURORUL: Dacă-și aduce aminte acuzatul că împreună cu Penescu au fost la dl. Berry pentru o convorbire și ce a vorbit?

ACUZATUL: Am fost de mai multe ori.

PROCURORUL: Dacă cu ocazia uneia din aceste întâlniri s-a cerut de acuzat ca, față de situația din țară este nevoie să pornească o acțiune energică și violentă?

ACUZATUL: Aceasta nu recunosc.

PROCURORUL: Dacă după aceste convorbiri a primit prin Berry o recomandare din partea lui Acheson și ce conținea această recomandare?

PREȘEDINTELE: S-a găsit la dosar „nu este momentul pentru o acțiune violentă“.

ACUZATUL: Nu este exact.

PROCURORUL: Să ne răspundă acuzatul Maniu dacă Ilie Lazăr care este acuzat și el și care era șeful organizației muncitorești primea dispoziții directe de la acuzatul Iuliu Maniu?

PREȘEDINTELE: El a declarat aici că nu l-a interesat muncitorimea și s-a rugat de dv. să nu-l numiți președinte și totuși dv. cu insistență l-ați numit președinte.

ACUZATUL: Ilie Lazăr îmi este un prieten foarte bun și un om foarte destoinic. Ilie Lazăr socotea că sarcina care i-o dau este prea grea.

PREȘEDINTELE: Va să zică dv. nu-i dădeați instrucțiuni?

ACUZATUL: De la caz la caz. El era consilierul meu permanent în chestiunile muncitorești.

PROCURORUL: A delegat acuzatul Maniu pe generalul Negrei Gabriel drept conducător sau președinte al organizației militare pe întreaga țară.

ACUZATUL: N-a fost organizația militară, a fost un „Cerc Profesional“ al partidului.

PROCURORUL: După directivele cui lucra acest cerc profesional militar? Lucra autonom?

PREȘEDINTELE: Cine îndruma organizația tineretului P.N.Ț. sau lucra și ea autonom?

ACUZATUL: Nu era nevoie, noi aveam statute, programe foarte precise, fel de fel de regulamente.

PROCURORUL: Dacă Niculescu Buzești înainte de a pleca în străinătate a discutat cu acuzatul Iuliu Maniu mandatul pe care a confirmat că l-a semnat?

ACUZATUL: Nu, pentru că lucrurile s-au petrecut așa. Niculescu Buzești trebuia să meargă în străinătate și l-am vizitat singur pe Buzești la casa Știrbey și el mi-a spus că pleacă să-și vadă soția.

PROCURORUL: Dacă inculpatul Iuliu Maniu știe că în biroul partidului i s-a prezentat pentru discutat și semnat o scrisoare de mulțumire către americani pentru porumbul care i l-a dat și a refuzat să semneze această scrisoare?

ACUZATUL: Multe scrisori am refuzat să semnez.

PROCURORUL: Dacă inculpatul Iuliu Maniu dirija modul în care se expuneau toate articolele din ziarul „Dreptatea“?

PREȘEDINTELE: S-a răspuns la această întrebare.

PROCURORUL: Atunci nu-și aduce aminte că în ziarul „Dreptatea“ pe vremea gărzilor lui Iuliu Maniu s-a publicat un îndemn către aceste gărzi în care îi felicită pentru rezultat?

ACUZATUL: Nu-mi aduc aminte.

PROCURORUL: Nu mă așteptam la un răspuns pozitiv, totuși să-mi permiteți să mai pun câteva întrebări. La dosar sunt semnate de acuzatul Maniu două declarații contradictorii. Referitor la fuga de la Tămădău în declarația din vol. I, pag. 1 nu recunoaște nici un amestec în organizarea tehnică a acestei fugi, pentru ca aici în ședință și în declarația cealaltă să recunoască că a fost organizatorul.

ACUZATUL: Încercarea de părăsire a țării a d-lui Mihalache, Penescu, Carandino, Ilie Lazăr am cerut de la ei să o facă din anumite motive politice.

PROCURORUL: Ce l-a determinat în prima declarație să nu recunoască, iar în a doua declarație să recunoască?

PREȘEDINTELE: De ce prima dată în declarație ați recunoscut organizația și ulterior n-ați recunoscut?

ACUZATUL: Constant am recunoscut și constant am expus motivele.

PROCURORUL: Acuzatul a spus aici că putea să informeze celelalte guverne despre sosirea acelor care plecau. Ar interesa Parchetul să știe prin ce mijloace și prin cine avea posibilitatea acuzatul Maniu să informeze guvernele despre sosirea celor care fugeau?

ACUZATUL: Eu am trimis în străinătate, aproape în fiecare Capitală din Apus, oameni, reprezentanți de-ai mei.

PROCURORUL: Mă refer numai la fuga de la Tămădău și numai la aceste persoane.

ACUZATUL: Nu era vorba să avizez guvernele străine.

PROCURORUL: Din declarațiile de la început se desprinde acest lucru.

ACUZATUL: Nu este exact. N-am trimis acești prieteni la guvernele din străinătate.

PROCURORUL: Cred că acuzatul Maniu își poate aminti de mandatul pe care l-a redactat, de împrumutarea către Niculescu Buzzești.

ACUZATUL: Nu l-am redactat.

PROCURORUL: Poate să ne spună acuzatul cine l-a redactat?

ACUZATUL: Mi l-a adus Niculescu Buzzești.

PROCURORUL: A semnat ușor sau a studiat mai amănunțit acest mandat?

ACUZATUL: L-am semnat ușor.

PROCURORUL: Ar putea să explice acuzatul Maniu, care este foarte meticolos în semnarea anumitor documente, ce l-a îndemnat să semneze această împrumutarea atât de ușor?

ACUZATUL: Fiindcă știam că Buzești este un om deștept și n-am obiceiul să arăt iepurilor pădurea. Aveam încredere în el și eram sigur că va urma singur calea.

PROCURORUL: Încă o întrebare și ultima: Cunoșteau reprezentanții Partidului Național Liberal și Social Democrat Independent Titel Petrescu, în prealabil de a fi trimis mandatul, că vor primi un asemenea mandat spre semnare?

ACUZATUL: Adevărat. Vedeți... mi-aduc aminte că, fiind odată la dl. Brătianu, i-am spus că am semnat o procură oarecare pentru dl. Buzești.

PROCURORUL: Înainte de a se trimite mandatul – dacă am reținut bine mandatul a fost întâi semnat de acuzatul Maniu, apoi a fost încredințat acuzatului Camil Demetrescu, care l-a dus spre semnare la ceilalți pe aceștia despre semnarea acestui mandat?

ACUZATUL: Am preavizat.

PROCURORUL: Să se consemneze.

AVOCATUL: Misiunile străine din Țara românească cereau anumite informațiuni. A spus dl. Iuliu Maniu că l-a însărcinat pe Serdici să transmită anumite informațiuni acestor misiuni. Ce informațiuni?

ACUZATUL: L-am însărcinat pe dl. Serdici să țină contact personal cu reprezentanții presei din străinătate. Acesta, fiindcă așa era vechiul obicei. Eu nu mă puteam întâlni cu gazetarii din străinătate. Eu, cu șefii misiunilor. Prin urmare, trebuia să am pe cineva care să țină acest contact în interesul partidului și al țării. Și, prin urmare, i-am dat d-lui Serdici anumite însărcinări: nu i-am spus: „du-te d-le și spune următorul lucru, „i-am spus ține contact“.

AVOCATUL: Dacă-l cunoaște pe lt.col. Stătescu?

ACUZATUL: Nu. Aici am avut plăcerea ca să-l văd; dar înainte nu (rumoare).

AVOCATUL: Dacă lt.col. Stătescu a petrecut trei zile la acuzatul Maniu în casă? Dacă știe despre aceasta?

ACUZATUL: La mine? Eu nu am casă (râsete, rumoare).

PREȘEDINTELE: Vă rog să păstrați liniște și respect față de justiție și instanță fiindcă altfel mă văd nevoit să evacuez sala.

AVOCATUL: Dacă știe că în organizațiile muncitorești exista un comitet de conducere.

PREȘEDINTELE: A dat răspunsul înainte. A spus că aceste comitete existau la toate secțiunile. Suspend ședința.

Ședința se suspendă la orele 11,30.

Arhivele Statului București, fond Ministerul Propagandei Naționale, Serviciul Studii și Documentare, dosar 19/1947, f. 87-95.

1947 noiembrie 4, București. Scrisoarea lui Gheorghe Tătărescu, vicepreședintele Consiliului de Miniștri și ministru de externe, adresată dr. Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri, privind înlăturarea sa din guvern.

VICEPREȘEDINTELE CONSILIULUI DE MINIȘTRI

București, 4 noiembrie 1947

Domnule președinte al Consiliului,

Campania de presă organizată împotriva Ministerului Afacerilor Străine continuă și azi, amplificându-se și luând proporțiile unei adevărate ofensive politice. Tonul de azi al acestei campanii e mai violent decât cel de ieri și unele organe aruncă în focul polemicii până și linia politicii generale făcute de mine în calitate de conducător al politicii externe a țării.

Citind cu atenție ziarele de astăzi, rămân cu impresia că ne găsim în fața unor forțe care vor să schimbe caracterul constructiv și pacific al politicii noastre externe.

De aceea, cred că o reexaminare a tuturor problemelor de politică externă care au fost obiectul campaniei presei oficioase este azi necesară și vă rog stăruitor a lua inițiativa realizării ei.

De rezultatele acestei reexaminări și a întregii acțiuni de clarificare depinde rămânerea mea mai departe în capul Ministerului Afacerilor Străine.

Primiți, vă rog, domnule președinte al Consiliului, expresia celor mai devotate simțăminte.

Vicepreședintele Consiliului de Miniștri

și

Ministru al Afacerilor Străine

◆

Arhivele Statului București, Arhiva C.C. al P.C.R., fond 103, dosar 475/1947, f. 1.

1947 noiembrie 5, București. Moțiunea de neîncredere a Adunării Deputaților în activitatea desfășurată de Ministerul Afacerilor Externe sub conducerea lui Gheorghe Tătărescu.

Comisiunea de politică externă a Adunării Deputaților întrunită azi, 5 noiembrie 1947, a luat în discuție hotărârea Adunării Deputaților prin care s-a admis propunerea unui grup de deputați de a se cerceta activitatea Ministerului Afacerilor Externe dezvăluită în procesul de trădare națională, complot și spionaj al conducătorilor fostului Partid Național-Țărănesc, în complicitate cu funcționari superiori din Ministerul Afacerilor Externe.

În urma discuțiilor și relatărilor de fapte dovedite în procesul conducătorilor fostului Partid Național-Țărănesc, Comisiunea constată că:

1. La Conferința de pace, secretarul delegației române, Oprilan, funcționar superior din Ministerul Afacerilor Externe, a participat la acțiunea trădătoare a grupului Gafencu-Cretzianu și a întreprins acțiuni dăunătoare intereselor țării la Conferința de pace.

2. Servicii din cele mai importante ale Ministerului Afacerilor Externe, legate direct de titularul Departamentului, au predat documente secrete spionilor din serviciul unor puteri străine și îndeosebi imperialismului american și au servit ca organe de legătură între grupările de trădători din afara și dinăuntrul țării.

3. Deși s-a protestat la timp de la tribuna Adunării Deputaților, împotriva toleranței unor elemente dușmănoase țării din serviciile diplomatice, totuși titularul a continuat să-i tolereze și să-i finanțeze.

4. Titularul Ministerului Afacerilor Externe a menținut luni de zile în serviciu și salarizare funcționarii arestați de organele statului pentru spionaj.

5. De asemenea, a menținut în posturi de răspundere din minister și în serviciile diplomatice externe importante, elemente colaboraționiste și anti-democrate care au adus prejudicii grave intereselor noastre naționale, titularul încălcând astfel dispozițiunile legale de epurare hotărâte de guvern.

Pentru aceste fapte grave este direct răspunzător în fața Parlamentului și a țării titularul Departamentului Afacerilor Externe.

Faptele mai sus arătate concordă cu însăși linia politică afirmată de titularul Ministerului de Externe prin memoriul adresat grupărilor politice din B.P.D. în cursul lunii mai a.c.

Față de cele mai sus constatate, Comisiunea de politică externă a Adunării Deputaților, își exprimă neîncrederea în titularul Ministerului Afacerilor Externe și în consecință se cere oamenilor vot de neîncredere.

[Urmează treizeci semnături.]

◆
Arhivele Statului București, Arhiva C.C. al P.C.R., fond 103, dosar 476, f. 1-2.

53

1947 noiembrie 6, București. Stenograma ședinței Consiliului de Miniștri privind demisia miniștrilor aparținând Partidului Național-Liberal, Gheorghe Tătărescu și remanierea guvernului.

Dr. P. Groza, președintele Consiliului: Domnilor miniștri, v-am convocat în Consiliul de astăzi sesizat de votul dat în ședința de ieri a Parlamentului, vot care, după toată practica parlamentară, ne obligă să luăm act, să examinăm situația creată și, trăgând concluziile potrivite, să pășim la soluții.

Vă rog, să-mi permiteți să vă citesc scrisorile pe care le-am primit din partea domnilor miniștri care aparțin Partidului Național Liberal de sub președinția domnului Tătărescu.

De la domnul Tătărescu am primit următoarea scrisoare:

„Domnule președinte al Consiliului,

Am onoarea a vă ruga să primiți demisiunea mea din guvernul ce prezidați.

Mulțumindu-vă pentru încrederea și prietenia pe care mi-ați arătat-o în tot cursul colaborării noastre, vă rog, domnule președinte, să primiți încredințarea celor mai deosebite simțăminte.

ss. Gh. Tătărescu.“

Din partea domnului Vântu am primit următoarea scrisoare:

„Domnule președinte al Consiliului,

Subsemnatul Gheorghe Vântu, ministrul lucrărilor publice, vă rog să binevoiți a primi demisiunea mea din această funcție.

Primiți, vă rog etc.

ss. Gh. Vântu“

O scrisoare în același sens am primit de la domnul ministru Alexandrini:

„Domnule președinte al Consiliului,

Cu onoare, vă rog, să binevoiți a primi demisia mea din guvernul ce cu onoare prezidați.

Primiți, vă rog etc.

ss. Al. Alexandrini“

O scrisoare de același fel am primit de la domnul ministru Roșculeț.

Domnul Marin Florescu mi-a trimis și d-sa următoarea scrisoare:

„Subsemnatul Marin Florescu, ministru subsecretar de stat la Ministerul Afacerilor Interne, vă rog să binevoiți a mă considera demisionat pe data de astăzi 6 noiembrie 1947, din guvernul ce cu onoare prezidați.

Primiți, vă rog etc.

ss. Marin Florescu“

O scrisoare la fel am primit din partea domnului ministru Tegăneanu: „Am onoarea a vă ruga să binevoiți a mă considera demisionat din guvernul ce cu onoare prezidați.

Primiți, vă rog etc.

ss. C. Tegăneanu“

Domnilor miniștri, având în vedere aceste demisii pe care le-au prezentat foștii noștri colegi și constatând că Partidul Național Liberal și-a retras pe toți miniștrii din guvern, urmează ca noi să pășim la o hotărâre care să asigure guvernarea noastră înainte în mod normal.

Din partea mea, v-aș ruga să-mi dați autorizația pentru începerea procedurii necesare pentru remanierea guvernului, propunând pentru numire în locurile vacante pe miniștrii pe care dv., reprezentanții partidelor care participă la guvernare, îi veți desemna.

V-aș ruga să-mi dați autorizarea pentru începerea acestei proceduri sau eventual să veniți cu propuneri în alt sens.

Gh. Gheorghiu-Dej, ministrul industriei: Domnule prim-ministru, în numele Partidului Comunist, mă declar de acord cu propunerea dv. de a se trece la remanierea guvernului. Vă dăm această împuternicire, pentru executarea remanierii.

Șt. Voitec, ministrul educației naționale: Partidul Social Democrat este de acord cu propunerea dv., domnule președinte.

Octav Livezeanu, ministrul informațiilor: Frontul Plugarilor este și el de acord.

Dr. P. Groza, președintele Consiliului: La Frontul Plugarilor, suntem de acord cu noi înșine.

O singură observațiune mai am de făcut: Într-una din scrisorile de demisie, un domn ministru a scris că demisionează pe ziua de astăzi. Eu rog pe domnii miniștri demisionați să gestioneze mai departe lucrările Departamentelor respective.

Domnilor miniștri, ordinea de zi fiind epuizată, vă rog să-mi dați voie să ridic ședința, luându-mi adio de la domnul Vântu, al cărui glas a fost cel mai domol.

Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri. Stenograme, dosar 11/1947, f. 4-5.

54

1947 noiembrie 8, București. Notă informativă referitoare la situația politică din România în timpul desfășurării procesului conducătorilor Partidului Național-Țărănesc.

8 noiembrie 1947

NOTĂ

În legătură cu procesul foștilor conducători P.N.Ț., ziaristul GARDONY susține că procesul a devenit posibil datorită unei întâmplări și anume copiile memoriilor precum și corespondența lui Maniu cu Gafencu și în general dosarul despre activitatea subversivă a P.N.Ț.-ului (listă de ofițeri), erau depuse într-o casetă încredințată d-lui POGONEANU.

Pogoneanu a transportat caseta cu documente la Pitești ascunzând-o în pământ, iar cu ocazia unei reclădiri din Pitești caseta a fost găsită cu toate documentele.

În ultima ședință a procesului pe primul plan era chestiunea lui Tătărescu, astfel că Partidul Comunist a coordonat dinainte acțiunea împotriva P.N.L.-Tătărescu.

În cercurile presei străine persistă convingerea că procesul este condus realmente de IOSIF CHIȘINEVSCHI.

Se comentează că Tătărescu n-a fugit din țară crezând că pentru serviciile făcute, sovieticii îl vor apăra.

Circulă zvonul că imediat după procesul P.N.Ț., urmează procesul Tătărescu în care va fi implicată și echipa de la finanțe din cauza nereușitei stabilizării.

În urma completării guvernului s-a provocat o panică în rândurile industriaișilor și comercianților.

Rapiditatea evenimentelor a surprins aceste cercuri adâncind și mai mult psihoza de plecare din țară.

Se caută pe orice cale posibilități de a scoate capitalul din țară (cumpărare de valută aflată în străinătate).

Se discută plecarea regelui în Anglia la nunta Princesesei Elisabeta și cu această ocazie nu va mai reveni în țară.

În urma completării guvernului raportul de forță s-a schimbat în favoarea P.C.R.-ului și se comentează că aceasta s-a produs în vederea Partidului Unic, în cadrul căruia social-democrații nu dispun de cadre suficiente.

Cercurile burgheze evreiești comentează defavorabil faptul că d-na Ana Pauker a ocupat postul de Ministru de Externe și exprimă îngrijorarea că aceasta va provoca în sânul populației un val de antisemitism.

Tot în legătură cu numirea d-nei Ana Pauker la Externe, cercurile burgheze susțin că este singura conducătoare comunistă din România care are prestigiu în străinătate.

◆
Arhivele Statului București, fond Prefectura Poliției Capitalei, dosar 4/1947, f. 8-9

55

1947 noiembrie 11, București. Raportul lui Rudolf E. Schoenfeld, reprezentantul Statelor Unite ale Americii în România, către secretarul de stat al S.U.A., despre înlăturarea lui Gheorghe Tătărescu din guvern.

THE FOREIGN SERVICE
OF THE
UNITED STATES OF AMERICA
UNCLASSIFIED

American Legation,
Bucharest, November 11, 1947

No. 76
Subject: Removal of Mr. Gheorghe Tătărescu from his Position as Minister for Foreign Affairs

THE HONORABLE
THE SECRETARY OF STATE,
WASHINGTON, D.C.

SIR:

Referring to my unnumbered telegram of November 6, 1947 I have the honor to enclose herewith a translation of the text of a motion expressing non-confidence in Mr. Gheorghe Tătărescu, Minister for Foreign Affairs, adopted by the Rumanian Parliament in an Extraordinary Session on November 5 by a vote of 187 to 5.

The direct outcome of this action was a meeting of the Cabinet on November 6, 1947 which resulted not only in the ousting of Mr. Tătărescu from his post as Minister for Foreign Affairs but also brought about the removal from office of all important remaining members of the Dissident Liberal Party, namely Mr. Alexandru Alexandrini, Minister of Finance; Mr. Gheorghe Vantu, Minister of Public Works, and Mr. Radu Roșculeț, Minister of Cults, as well as Messrs. Marin Florescu, Ion Ciolan, and Constantin Teganeanu, Under Secretaries of the Minister of Interior, Cooperatives and Education, respectively (see my telegram No. 151 of November 7).

The foregoing Cabinet posts (as reported in my telegrams No. 154 of November 7 and 158 of November 8) were filled the next day by the appointment of Mrs. Ana Pauker, Minister for Foreign Affairs; Mr. Vasile Luca, Minister of Finance; Mr. Theodor Iordăchescu, Minister of Public Works, and Mr. Stanciu Stoian, Minister of Religion. With these new appointments, the purely Communist character of the Rumanian Government was brought into the open.

The rapidity and precision with which the foregoing steps were carried out clearly indicates that the procedure had been carefully planned in advance. This becomes the more apparent on examination of developments in the Rumanian press which, except for minor and inconsequential deviations on the part of Mr. Tătărescu's „DRAPELUL“ and Mr. Brătianu's „LIBERALUL“, is completely under Communist direction. Thus, on November 2, using evidence in the Maniu trial which purported to show that important officials of the Foreign Office had been supplying information to members of the United States and British Missions, an intensive press and radio campaign was launched demanding a thorough-going investigation of the Foreign Office and declaring that it was the solemn obligation of the Government to the Rumanian people to eliminate this nest of reactionaries and traitors. (See my telegram No. 134, November 5). On subsequent days the attack was extended to include the Dissident Liberal Party specifically and Mr. Tătărescu was personally charged with direct responsibility for the delinquencies in his Ministry. It was asserted that he had been at least guilty of criminal negligence if he had not actually acquiesced in the traitorous activities of his subordinates. In this way the stage was set for his elimination from office.

As illustrative of the type of material used in the press campaign against Mr. Tătărescu and the Foreign Office there is submitted herewith as Enclosure No. 2 a translation of an article appearing in the November 5 edition of „POPORUL“, a Government paper, which after citing Mr. Tătărescu's responsibility for the nefarious activities of the Foreign Office, points out the public demand for remedial action by the Government. There is also enclosed a translation of excerpts from a lengthy editorial published in the unaffiliated newspaper „SEMNALUL“, November 5. The editorial is interesting in that it allegedly reveals the complicity of the

Rumanian diplomatic service in the so called „plot“ against the Groza regime.

Respectfully yours
Rudolf E. Schoenfeld

Enclosures:

1. Text of Measure
Voting No Confidence

2. Excerpt from „POPORUL“,
dated November 5, 1947

3. Excerpt from „SEMNALUL“,
dated November 5, 1947

◆

Arhivele Statului București, colecția Microfilme SUA, rola nr. 666, cadrele 545-546; The National Archives of the United States, Washington D.C., Department of State R.G. 59, Roll 9, Division of European Affairs, 1946-1949.

Traducere

Legatia americană,
București, 11 noiembrie, 1947

Nr. 76

SUBIECT: Înălțurarea d-lui Gheorghe Tătărescu din funcția de ministru al afacerilor externe.

SECRETARULUI DE STAT,
WASHINGTON D.C.,

EXCELENȚĂ,

Referitor la telegrama mea fără număr din 6 noiembrie 1947, am onoarea să vă prezint traducerea textului unei moțiuni de neîncredere în ministrul de externe Gheorghe Tătărescu adoptată de parlamentul român într-o ședință extraordinară din 5 noiembrie, cu un vot de 187 la 5.

Consecința directă a acestei acțiuni a fost o întrunire a cabinetului la 6 noiembrie 1947, care a dus nu doar la îndepărtarea d-lui Tătărescu din postul său de ministru de externe, ci și la înălțurarea din funcții a tuturor celorlalți membri marcanți ai Partidului Liberal dizident și anume dl. Alexandru Alexandrini – ministrul de finanțe, dl. Gheorghe Vântu – ministrul lucrărilor publice și dl. Radu Roșculeț – ministrul cultelor, precum și a domnilor Marin Florescu, Ion Ciolan și Constantin Tegăneanu, subsecretari în Ministerul de Interne, Ministerul Cooperăției și, respectiv, în cel al Educației (vezi telegrama mea nr. 151 din 7 noiembrie).

Posturile menționate au fost ocupate (așa cum am arătat în telegramele mele nr. 154 din 7 noiembrie și 158 din 8 noiembrie) a doua zi, fiind numiți:

d-na Ana Pauker – ministru de externe, dl. Vasile Luca – ministru de finanțe, dl. Theodor Iordăchescu – ministru al lucrărilor publice și dl. Stanciu Stoian – ministru al cultelor. Prin aceste noi numiri a fost dat pe față caracterul pur comunist al guvernului român.

Rapiditatea și precizia cu care s-au derulat etapele arătate indică în mod clar că procedura a fost atent pregătită dinainte. Această situație este și mai evidentă când se analizează evoluțiile din presa românească, presă care, cu excepția unor abateri minore și ne semnificative din partea „DRAPELULUI“ d-lui Tătărescu și a „LIBERALULUI“ este în întregime dirijată de comuniști. Astfel, la 2 noiembrie, folosind probe din procesul lui Maniu prin care se pretinde că se demonstrează că autorități importante din ministerul de externe au pus la dispoziția membrilor misiunilor britanică și americană unele informații, în presă și la radio a fost lansată o intensă campanie prin care se cerea o anchetă atentă în Ministerul de Externe și se declara că guvernul are față de poporul român obligația solemnă de a elimina acest cuib de reacționari și trădători. (Vezi telegrama mea nr. 134, 5 noiembrie). În zilele următoare atacul s-a extins și a inclus în mod special Partidul Liberal dizident, iar dl. Tătărescu a fost acuzat personal de responsabilitate directă pentru delictele din ministerul său. S-a afirmat că se face vinovat cel puțin de neglijență criminală, dacă nu chiar de favorizare a activităților trădătoare ale subordonaților săi. În acest mod s-a pus la punct decorul pentru eliberarea lui din funcție.

Ca o ilustrare a tipului de material folosit în campania de presă îndreptată împotriva d-lui Tătărescu și a ministerului de externe, supun atenției dvs. în anexa nr. 2, traducerea unui articol apărut în ediția din 5 noiembrie a ziarului „POPORUL“, ziar guvernamental care, după ce amintește răspunderea lui Tătărescu pentru activitățile dezonorante ale Ministerului de Externe, evidențiază cererea publică de acțiuni reparatorii din partea guvernului. De asemenea, am anexat o traducere a unor fragmente dintr-un editorial mai amplu publicat în ziarul neafiliat „SEMNALUL“ din 5 noiembrie. Editorialul este interesant prin aceea că pretinde să dezvăluie complicitatea serviciului diplomatic român în așa-numitul „complot“ împotriva regimului Groza.

Cu stimă, al dv.
Rudolf E. Schoenfeld

Anexe*

- 1) Textul moțiunii de neîncredere
- 2) Fragment din „POPORUL“ din 5 noiembrie, 1947
- 3) Fragment din „SEMNALUL“ din 5 noiembrie, 1947

* Anexele se află pe rolă între cadrele 547-550.

1947 noiembrie 13, Washington. Nota de convorbire redactată în urma întrevederii lui Grigore Gafencu cu secretarul de stat adjunct al S.U.A., Norman Armour, la care s-a discutat despre situația din România.

DEPARTMENT OF STATE

Memorandum of Conversation

DATE: November 13, 1947

SUBJECT: Views of Grigore Gafencu concerning: 1) deprivation of human rights in Romania; 2) the relation of Eastern Europe to the Marshall Plan, and 3) the role of the Rumanian exiles.

PARTICIPANTS: Mr. Grigore Gafencu, former Rumanian Foreign Minister and former Rumanian Minister to the URSS;
Mr. Charles Davila, former Rumanian Minister to the US
Assistant Secretary Norman Armour;
Mr. Nickles, SE

COPIES TO: A-A-Mr. Armour
EUR-Mr. Reber
Mr. Staples
SE -Mr. Barbour
Le -Mr. Snow
A - T
DRE
CON

At their request, Messrs. Gafencu and Davila called upon Mr. Armour. Mr. Davila introduced Mr. Gafencu who, after expressing his appreciation for the hospitality of the United States and outlining his personal plans, said that he had several matters which he wished to present to Mr. Armour as follows:

1. The Rumanians who are away from their country and who represent the true aspirations and feelings of their people have been very sensitive to the reaction of indignation which the trial staged in Bucharest against Mr. Maniu and his friends has caused in the American press and public opinion. This reaction has shown that Americans are fully aware that the convictions pronounced by a military court in Rumania were aimed at destroying all political opposition in that country, as well as any means of giving free and public expression to any opinion save that imposed by the government.

The trial and the convictions are a glaring violation of Article 3 of the Peace Treaty with Rumania.

Following the trial, public opinion in Western countries has realized that the „crime“ of which M. Maniu and his friends were found guilty and the true motive of their conviction was their faithfulness to the political principles and institutions of Western civilization, as well as to the friendly relations they had legitimately established with representatives of the United States and of the United Kingdom. Reaching beyond the Rumanians brought before the Bucharest military court, the trial was directed in fact against the Western Order as represented by the United States and Great Britain.

The aim pursued by the unrepresentative clique now ruling in Bucharest was to prove by this trial that the Western Powers are lacking either the force or the moral authority to require in the Eastern European countries respect for a lawful order founded upon international agreements.

This is the reason why the exiled Rumanians hope that, discarding the procedure of „notes of protest“ which proved to be of no avail to the Eastern European nations, the Governments of the Western Power will resort to the means provided by the Peace Treaty in order to re-establish, at least in principle, the authority of the law. Irrespective of the course they will follow to achieve this purpose – be it the procedure provided by Article 38 of the Rumanian Peace Treaty or an immediate appeal to the United Nations the Rumanian exiles hope that the two Governments will exert their energies to a maximum to obtain from an international body a reprobation of the unlawful actions of the Rumanian Government, the vindication of the honor of all victims of such actions, as well as the vindication of the concept of law.

Without prejudice to any other means that might be considered in the course of future international developments and which may effectively re-establish the respect due to law and to agreements concluded between states, it is a matter of general and immediate interest that the glaring violation of human and national rights, as guaranteed by treaties, be solemnly censured by an authority of international character.

2. During the Paris Conference of European Reconstruction (July 1947), a delegation of Rumanian political leaders and diplomats informed the Conference and particularly the representatives of the principal Western Powers that, contrary to the official answer given by the Groza Government, the Rumanian people had a great interest in the initiative taken by the American Secretary of State, which they wholeheartedly approve. The Eastern European countries are particularly anxious to see European economy rehabilitated and reorganized on a unitary foundation. They are conscious that, because of their needs as well as their possibilities of work and production, they form an integral part of this European economy. They are at the first to deplore the absurd line of separation which is cutting Europe in two and which is isolating from one another two regions of the

Continent that are economically complementary. This is the reason why the Eastern European countries strongly desire the consolidation of Western Europe as conceived by American policy. They are only too aware that because of the proven strength of the principle and of the fact of European economic unity, the problem of Eastern Europe will come up for practical consideration as soon as Western Europe and Western European order has been sufficiently consolidated.

The aforementioned Rumanian delegation in addition offered to the Paris Conference the services of economic experts capable of providing it with useful information regarding the Rumanian economy, as well as the best conditions under which the integration of their country within the European economy could be achieved.

These Rumanians are prepared to renew this offer today when Marshall Plan is closer to fulfillment. Although this plan only contemplates the rehabilitation of Western European economy, they remain hopeful and convinced that, if it meets with success, the turn of Eastern Europe will necessarily follow. They, therefore, believe that it would be useful to start right now preparatory work for such possible future development of the Marshall Plan.

3. The foregoing considerations lead us to the problem of the exiled Rumanians.

They must be brought together and that the more active and capable Rumanians must be organized. There is no question of establishing a „Government-in-exile“ (which, under the present conditions and circumstances, could not serve a useful purpose), but simply of grouping our compatriots and of assuring their collaboration under the direction of a Committee whose task would be to prevent dispersed action and to facilitate a positive and useful work. This work would be aimed first of all at the preparation of the integration of the Rumania of tomorrow within the community of free nations, based on the principle of a general order of law which is aimed at by the policy of the United States of America.

It is felt that such activity is not inconsistent with the law of hospitality; under present circumstances it may, on the contrary, establish further ties of solidarity between those who are in the pursuit of the same goal.

Mr. Armour told Mr. Gafencu that the question of what action might be most appropriate for the United States to take with respect to the denial of human rights in Rumania, as exemplified by the Maniu trial, was a complicated one, requiring careful consideration, but that the Department was giving it such consideration including the possibilities afforded by the Rumanian Peace Treaty.

As to Mr. Gafencu's views and proposals concerning the Marshall Plan, Mr. Armour said that he found these very interesting and worthy of consideration. Mr. Armour made no comment on Mr. Gafencu's observations concerning the organization of the Rumanian leaders in exile.

In response to a request of Mr. Gafencu that Mr. Armour receive General Radescu when the latter came to Washington, Mr. Armour said he would be glad to see the General.

◆
Arhivele Statului București, colecția Microfilme SUA, rola nr. 666, cadrele 574-577; The National Archives of the United States, Washington D.C., Department of State R.G. 59, Roll 9, Division of European Affairs, 1946-1949.

Traducere

DEPARTAMENTUL DE STAT

Notă de convorbire

Data: 13 noiembrie 1947

SUBIECT: Opiniile lui Grigore Gafencu privind: 1) nerespectarea drepturilor omului în România; 2) relația Europei răsăritene cu planul Marshall și 3) rolul românilor din exil.

PARTICIPANȚI: dl. Grigore Gafencu, fost ministru de externe al României și fost ministru al României în URSS;
dl. Carol Davilla, fost ministru al României în Statele Unite;
secretar adjunct Norman Armour;
dl. Nickles, SE

Domnii Gafencu și Davilla au avut, la cererea lor, o întrevedere cu dl. Armour. Dl. Davilla l-a prezentat pe dl. Gafencu, care, după ce și-a exprimat aprecierea pentru ospitalitatea dovedită de Statele Unite și după ce și-a evidențiat intențiile, a arătat că dorește să supună atenției d-lui Armour câteva chestiuni, după cum urmează:

1. Românii plecați din țara lor și care reprezintă adevăratele aspirații și simțăminte ale poporului lor au fost foarte sensibili la reacția de indignare pe care a provocat-o în presa și opinia publică americană procesul înscenat la București împotriva d-lui Maniu și a adepților săi. Această reacție demonstrează că americanii sunt pe deplin conștienți de faptul că sentințele pronunțate de Curtea militară românească au drept scop să anihileze orice opoziție politică din țară, ca și orice modalitate de exprimare liberă și publică a oricărei alte poziții decât cea impusă de guvern.

Procesul și condamnarea constituie o încălcare flagrantă a articolului 3 din Tratatul de pace cu România.

După proces, opinia publică din țările occidentale a înțeles că „crima” de care se fac vinovați Maniu și adepții săi și motivul real al condamnării lor l-au constituit fidelitatea lor față de principiile și instituțiile civilizației apusene, precum și relațiile prietenești pe care le stabiliseră în mod legitim cu reprezentanții Statelor Unite și Marii Britanii.

Dincolo de românii aduși în fața Curții militare din București, procesul a fost de fapt împotriva ordinii vestice, reprezentată de Statele Unite și Marea Britanie.

Scopul urmărit de clica nereprezentativă care conduce în momentul de față la București a fost acela că prin acest proces să demonstreze că puterile occidentale nu au nici forța, nici autoritatea morală să ceară țărilor din estul Europei să țină seama de ordinea legală, fundamentată pe acorduri internaționale.

Acesta este motivul pentru care românii din exil speră că, abandonând procedeul „notelor de protest“, care nu s-a dovedit a fi de vreun folos națiunilor din Europa răsăriteană, guvernele puterilor occidentale vor apela la mijloacele prevăzute în Tratatul de pace pentru a restabili, cel puțin în principiu, autoritatea legii. Indiferent de căile pe care le vor urma în vederea realizării acestui scop – fie procedura prevăzută în articolul 38 din Tratatul de pace cu România, fie un apel imediat la Națiunile Unite – românii din exil speră că cele două guverne își vor folosi la maximum toate energiile pentru a obține din partea unui organism internațional condamnarea acțiunilor ilegale întreprinse de guvernul român, reabilitarea onoarei tuturor victimelor acestor acțiuni, precum și reabilitarea conceptului de lege.

Fără a se prejudicia în vreun fel orice altă cale care poate fi abordată în evoluțiile internaționale viitoare și care ar putea duce efectiv la restabilirea respectului datorat legii și la acorduri încheiate între state, este o chestiune de interes imediat și general ca încălcarea flagrantă a drepturilor omului și a celor naționale, așa cum sunt acestea garantate prin tratate, să fie verificată de o autoritate internațională.

2. În timpul Conferinței europene pentru reconstrucție de la Paris (iulie 1947), o delegație de lideri politici și diplomați români a informat Conferința și mai ales pe reprezentanții principalelor puteri occidentale că, contrar răspunsului oficial dat de guvernul Groza, poporul român este foarte interesat de inițiativa secretarului de stat american, pe care o aprobă din toată inima. Țările din estul Europei sunt dornice, mai cu seamă, să asiste la reabilitarea și reorganizarea economiei europene pe bază unitară. Ele sunt conștiente că, datorită necesităților lor și a posibilităților lor de muncă și producție, formează o parte integrantă a acestei economii europene. Ele sunt primele care deplâng absurdă linie de separație care taie Europa în două și care izolează una de cealaltă două regiuni ale continentului care sunt complementare din punct de vedere economic. Acesta este motivul pentru care țările est-europene doresc cu putere consolidarea Europei occidentale așa cum o prevede politica americană. Ele își dau foarte bine seama că, datorită forței dovedite a principiului precum și a unității economice a Europei, care este un fapt, problema Europei răsăritene se va pune în termeni practici atunci când Europa apuseană și ordinea europeană apuseană vor fi suficient consolidate.

În plus, delegația română amintită a pus la dispoziția Conferinței de la Paris experți economiști în măsură să furnizeze informații utile privitoare la economia românească și să prezinte condițiile optime în care se poate realiza integrarea țării în economia europeană.

Aceștia sunt gata să-și reînnoiască oferta astăzi, când Planul Marshall se apropie de finalizare. Cu toate că acest plan are în vedere numai reabilitarea economiei țărilor vestice, ei rămân încrezători și convingși că, dacă planul reușește, va veni, în mod necesar, rândul Europei de est. Prin urmare, ei consideră că este util ca de pe acum să se declanșeze activitatea pregătitoare pentru o astfel de evoluție viitoare a Planului Marshall.

3. Considerentele de mai sus ne conduc la problema românilor exilați. Aceștia trebuie să fie strânși laolaltă, iar românii cei mai activi și mai capabili trebuie să fie organizați. Nu se pune problema să se creeze un guvern „în exil” (care, în condițiile și împrejurările actuale nu ar putea sluji unui scop util), ci pur și simplu să se realizeze o grupare a compatrioților noștri și să se asigure colaborarea acestora sub conducerea unui comitet a cărui sarcină va fi să împiedice acțiunea dispersată și să faciliteze o activitate pozitivă și utilă. Această activitate ar avea drept scop, înainte de toate, să pregătească integrarea României de mâine în comunitatea națiunilor libere, pe baza principiului unei ordini generale a legii, spre care tinde politica Statelor Unite ale Americii.

Se consideră că o atare activitate nu este incompatibilă cu legea ospitalității; din contră, în împrejurările actuale această lege poate stabili noi legături de solidaritate între cei care urmăresc același scop.

Dl. Armour i-a spus d-lui Gafencu că problema acțiunii celei mai adecvate pe care Statele Unite să o întreprindă în legătură cu nerespectarea drepturilor omului în România, așa cum o atestă procesul lui Maniu, este o chestiune complicată, care cere o abordare atentă, dar că Departamentul o analizează sub aspectul posibilităților permise de Tratatul de pace cu România.

Cât despre opiniile și propunerile d-lui Gafencu în legătură cu Planul Marshall, dl. Armour a spus că le consideră foarte interesante și demne de luat în seamă. Dl. Armour nu a comentat în nici un fel observațiile d-lui Gafencu privind organizarea liderilor români din exil.

Răspunzând unei solicitări a d-lui Gafencu ca dl. Armour să-l primească pe generalul Rădescu, atunci când acesta va fi la Washington, dl. Armour a spus că va fi încântat să-l vadă pe general.

57

1947 noiembrie 14-15, Paris. Moțiune adoptată de cel de al treilea Congres al Asociațiilor Românilor din Străinătate în care participanții și-au propus să acționeze pentru apărarea intereselor României.

MOȚIUNE a celui de al Treilea Congres al Asociațiilor Românilor din Străinătate

Delegații Asociațiilor Românești din Franța, Marea Britanie, Belgia, Elveția, Italia, reuniți în Congres la 14 și 15 noiembrie la Paris (Sala Jean Goujon), după ce au ascultat rapoartele privitoare la activitatea acestor Asociații, precum și expozeurile delegaților veniți din România și salutul

adus de către amicii țării noastre, țin în primul rând să-și exprime recunoștința lor guvernului român care a realizat marile reforme de atâta timp așteptate, a știut să galvanizeze toate energiile națiunii pentru a înlătura ruinele lăsate de război și de prădăciunile fasciste și care conduce România pe calea democrației și progresului; salută cu emoție curajul și hotărârea poporului nostru, care, la chemarea guvernului său și într-un larg spirit de solidaritate națională, a învins dificultățile datorate războiului și grelelor consecințe a doi ani consecutivi de secetă; felicită tânăra democrație românească pentru vigilența de care a dat dovadă și pentru energia cu care ea a pus în imposibilitate de a dăuna pe oamenii care conduși de interese egoiste s-au pus în serviciul forțelor dușmane din afară pentru a răsturna prin violență instituțiile pe care românii și le-au dat în mod liber.

Mulțumesc Uniunii Sovietice care după ce a contribuit într-un fel hotărâtor la eliberarea țării noastre, la întoarcerea Transilvaniei la patria mamă și la salvarea suveranității naționale, a acordat în mod generos ajutorul și asistența ei pentru reconstrucția țării; constată cu satisfacție atașamentul pentru patria lor, a românilor trăind în străinătate, care în toate împrejurările au apărat prestigiul și interesele permanente ale patriei; exprimă recunoștința lor francezilor, belgienilor, elvețienilor și italienilor care din prietenie dezinteresată au contribuit să se întărească legăturile care unesc țara lor cu a noastră. Își iau angajamentul să lucreze cu forțe îndoite și să-și unească și mai mult încă eforturile lor pentru a apăra prestigiul și interesele României; să întărească prietenia dintre patria lor și țările în care trăiesc, prietenie pecetluită în lupta comună contra fascismului și gaj al unei păci durabile; să combată acțiunea nefastă a adversarilor României, care, conduși de interese personale și de ura lor față de democrație, se fac agenții cercurilor reacționare internaționale care ar dori să poată din nou să se amestece în afacerile interne ale țării noastre; să denunțe cu cea mai mare energie și fără oboseală, calomniile pe care adversarii încearcă să le propage asupra țării noastre, să susțină ziarul „La Roumanie Libre“ purtătorul de cuvânt al românilor patrioți care trăiesc în Franța, ziar născut în lupta pentru eliberare și care a contribuit în mod eficace la menținerea prestigiului României și la a face cunoscută adevărata înfățișare a patriei noastre; să se unească în jurul Drapelului Național și să coordoneze eforturile asociațiilor, punând în practică o solidaritate reală între coloniile românești, împlinind o intensă muncă de informare și apărând în același timp interesele legitime ale compatrioților noștri.

Trăiască România Democratică,

Trăiască prietenia dintre popoare, garanție a unei păci durabile.

Votate în unanimitate

Arhivele Statului București, fond Ministerul Propagandei Naționale, Direcția Propagandă, dosar 60/1947-1948, f. 83-84.

1947 noiembrie 17, București. Raportul lui Rudolf E. Schoenfeld, reprezentantul Statelor Unite ale Americii în România, către secretarul de stat al S.U.A., despre cariera politică a lui Gheorghe Tătărescu

THE FOREIGN SERVICE
OF THE
UNITED STATES OF AMERICA
CONFIDENTIAL

American Legation,
Bucharest, November 17, 1947

No. 95

SUBJECT: Dounfall of Gheorghe Tătărescu; Future of the Dissident National Liberal Party

THE HONORABLE
THE SECRETARY OF STATE
WASHINGTON, D.C.

SIR:

Referring to my dispatch No. 76 dated November 11, 1947 reporting the removal of Foreign Minister Gheorghe Tătărescu and three other cabinet ministers belonging to his Dissident National Liberal Party, I have the honor to submit the following further comments on this development.

Gheorghe Tătărescu, described by the imprisoned President of the National Peasant Party, Mr. Iuliu Maniu, as the „personification of Rumanian political immorality“ began his political career twenty – five years ago as a deputy of the National Liberal Party of Constantin I. C. Brătianu in the Rumanian Parliament. He became Undersecretary of Interior in 1923 a post he held for five years, and in 1931 was elected Secretary General of the National Liberal Party. He was appointed Minister of Industry in the same year and became Prime Minister in 1934. Tătărescu held on to the premiership for three years and after his fall became Foreign Minister in the cabinet of Patriarch Miron Cristea. He was a close associate of former King Carol and was one of the latter's principal assistants in foisting a royal dictatorship upon the Rumanian people. He participated in the adoption of an authoritarian constitution in 1938 and formed a new political party with the resounding name of „the Front of the National Renaissance“, an act that brought about a complete break with the National Liberal Party and the permanent split of that body into two factions, although both remained devoted to the interests of the great capitalists of Rumania. Tătărescu next served as Rumanian Minister to France and in 1939 regained the premiership.

Tătărescu's second term of office as Prime Minister was distinguished by the alacrity with which he invited German troops into Rumania, cooperated with the Nazis in every possible way, and ceded the northern provinces of Bessarabia and Bucovina to the Soviet Union, at that time a German partner, an act that did nothing to endear him to the Rumanian

people. As regards Tătărescu's collaboration with the Germans, about which a great deal is likely to be heard during the next few months the following excerpts from a letter he wrote to Fabricius, the German Minister in Bucharest, on May 28, 1940 may be of interest:

„During the last few years Rumania has given obvious proof of its will to entertain friendly relations with the German Reich animated by a spirit of mutual understanding and based on active collaboration in all fields ...

In the very interest of the development of relations between the two countries as well as in the common interest in preserving the peace in Southeastern Europe by insuring for this region conditions favorable for a serious and fruitful collaboration, Rumania believes it is entitled while reiterating its desire for peace as far as is compatible with its independence and national unity, to bring to the attention of the Reich Government the trouble which can be brought to this region by the menace constituted by the military measures which are being taken on its frontiers (i.e. Red Army maneuvers).

At the same time the Rumanian Government wishes to express its hope of seeing enlarged the scope of a friendly collaboration with the Government of the Reich“.

Despite the verbiage and double talk (which are typical for the man) found in the above quotation, it has been fairly well established that Tătărescu actively sought Nazi intervention in Rumania. Out of office during the war, although the good graces of the Antonescu dictatorship and its German masters, Tătărescu emerged again towards the end of the German regime in Rumania in a last ditch attempt to get on the allied bandwagon shortly before the August 23, 1944 coup d'etat which deposed Antonescu and set up a coalition Government under General Sănătescu. Tătărescu's attempts to change his colors fooled no one and at the insistence of Iuliu Maniu his name was inscribed on the local list of war criminals, a place where Romanians of all shades of political opinion felt it properly belonged.

Later when Tătărescu as a member of the Groza Government sought to take credit for being a major contributor to the coup d'etat and the armistice he was denounced by former Foreign Minister Grigore Niculescu-Buzești as follows:

„Mr. Maniu considers you responsible for the country's disaster for the following reasons:

1. For undermining Rumanian relations with Soviet Russia by dismissing Nicolae Titulescu (Foreign Minister) from your Government when he was on the point of signing a mutual assistance pact with the USSR;
2. For assuming responsibility together with former King Carol II for establishing a dictatorial regime in Rumania;
3. For denouncing the British and French guarantees;
4. For changing the foreign policy of Rumania through the declaration you made as President of the Council of Ministers on May 26, 1940 to the German Minister in which you said you were ready to collaborate with the Germans;

5. For showing solidarity with Antonescu's regime and for approving in toto the ideological war against the Soviet Union by your presence at the Chişinău festivals“.

Tătărescu was saved from the fate of Antonescu solely by the direct intervention of the Soviet Union. The Russians presumably felt they needed conservative window dressing in the puppet Government which they established on March 6, 1945 headed by Dr. Petru Groza and picked Tătărescu as Foreign Minister and Vice President of the Council of Ministers, a man who was (1) an arch-conservative and representative of the great wealth of Rumania, as personified by persons such as Nicolae Malaxa, and (2) so thoroughly compromised by his past record that he must perforce carry out orders to the letter. Tătărescu filled this role admirably until the Soviets and their local Communist henchmen felt themselves sufficiently strong in Rumania to dispense with such luxuries as Mr. Tătărescu and his Dissident Liberal colleagues in the Cabinet.

Before entering the Government in 1945 and for a time thereafter, Tătărescu renewed his warfare with his former party chief, the venerable Constantin I.C. Brătianu for control on the National Liberal Party. While Tătărescu was unable to achieve this end, he did succeed in attracting from the Brătianu group a number of men who agreed with Tătărescu that the only chance their class had of maintaining its wealth and its control of the economic and financial life of the country was by cooperating with the Soviet installed Government Tătărescu has never ceased to maintain that his party as established after the war was the true „National Liberal Party“ and that the Brătianus and their adherents were the rebels. Be that as it may, the split was complete with Tătărescu's adherents recognized as the National Liberal Party by the Government and as the „Dissident“ or „Tătărescu“ Liberal Party by everyone else.

Tătărescu until the present has been a strong leader of his party and although the agent of such men as Malaxa, he managed party affairs in his own way and without listening to any appreciable amount of advice. Despite his lack of political scruples, Tătărescu is a man of considerable intelligence and ability and his feat in remaining in the Groza Government for almost three years was no mean accomplishment. Tătărescu by cooperating with the Communists and joining the „Democratic Parties Bloc“ which forms the Government and which presented a consolidated electoral ticket in the elections of November, 1946 managed to place his supporters throughout the Government positions in low positions as well as high. Members of his party occupied important cabinet posts including the Ministry of National Economy until December 1946 and the Ministry of Finance. These men in most cases were cast from the same mold as their leader being equally unscrupulous but lacking his ability. The activities of Finance Minister Alexandru Alexandrini were an open scandal and others of the party were not much better.

Tătărescu and his Liberal colleagues felt they could slow down the progress of the complete communization of Rumania and play a waiting game with the Communists until the moment was opportune to overthrow

them. To a minor extent they achieved some success in this and the Communists claim, probably with some accuracy, that Alexandrini deliberately by his maladministration of his Ministry sabotaged the economic and fiscal „reforms“ they forced through Parliament. Tătărescu in his dealings with diplomats representing countries outside of the Soviet orbit was usually quite frank in stating the reasons (Soviet opposition) behind his inability to meet their demands in his capacity as Foreign Minister and quite bland in his assurances that were he, a free agent, he would satisfy them immediately. He managed to keep on friendly official terms with both the Soviet and the western powers and clearly endeavored to give impression to the latter that he was working to resist the designs of the Communists.

This attempt of the wealthy elements of Rumanian life to work with the Communists and yet maintain their economic dictatorship of Rumania was destined from the start to fail and it is certain that the Soviets never intended to use Tătărescu for a moment more than was absolutely necessary for their purposes. They cleverly lured Tătărescu into a trap in June 1947 by indicating dissatisfaction with the Government and approval of Tătărescu. Upon receiving hints in this direction, Tătărescu prepared his now famous „Memorandum“ which according to reliable sources he showed to Soviet Ambassador Kavtaradze and possibly to Allied Control Commission Chairman, General Susaikov, before submitting it to his cabinet colleagues. According to these sources this memorandum which constituted a strong attack on both the political and economic policies of the Government was shown to the Soviet Ambassador who indicated to Tătărescu that he approved it. The latter jubilantly proceeded to submit it to the Government and release it to the press with a considerable amount of fanfare. He soon discovered the trap into which he had been lured and from that moment his position was so hopelessly compromised that his downfall became merely a question of time.

The ostensible excuse for the ousting of Tătărescu was the „revelation“ of Foreign Office leakages during the course of the recently concluded trial of Mr. Iuliu Maniu and his associates. The precision with which his resignation was secured, the rapidity of the purge of his adherents from Government office, and the uniformity of the press attacks on Mr. Tătărescu all show clearly that this demarche was prepared long in advance and was put into action when a favorable moment arose. The purge of Dissident Liberals from all phases of public life is still continuing and extends down to the most petty officeholders in the provincial, municipal, and central governments. The press for November 16 announced the dismissal of all Dissident Liberal deputies from offices in parliamentary committees although the ultimate fate of the deputies themselves is still unknown.

There has been an attempt by certain deputies led by former Minister of National Economy Bejan to repudiate Tătărescu and remain members of the Government bloc but the tone of the Communist press indicates that this will not be acceptable to the Government. Furthermore, Tătărescu's paper DRAPELUL has reported no serious split in the party and it is

entirely possible that Bejan's activities have been carried out with the consent of Mr. Tătărescu himself. Local observers feel that the Dissident Liberal Party was so completely the personal group of Tătărescu that there is little likelihood of its remaining together under the leadership of anyone else.

The Legation has been informed by several reliable sources that the Rumanian Government intends to prosecute Tătărescu and that his will be the next big trial. The Legation's informants believe that the Government will postpone the dissolution of the National Liberal (Brătianu) Party and the Independent Socialist Party of Titel Petrescu until after the trial of Mr. Tătărescu. These two parties had reportedly been scheduled for liquidation and their leaders for arrest following the Government's successful destruction of the National Peasant Party and its leadership. In Tătărescu's case it is unlikely that the Government will have to go to its usual length in trumping up false charges against the accused since Tătărescu's long career seems to offer ample ground for prosecution. Tătărescu has already been reported under local arrest since his resignation.

The future of Tătărescu's associates is unclear. Some to save their skins undoubtedly will endeavor to remain in the Government's good graces although it should by now be apparent that there is no safety in cooperating with the Communists who have followed the practice of using such people for their own ends for a while and eventually destroying them. Some may return to the National Liberal Party under the leadership of Brătianu. Tătărescu has announced through his paper that his party now is officially in „opposition“ to the Government but such opposition seems destined for a short life in present day Rumania and the statement probably was merely a parting attempt by Tătărescu to attract public opinion to his side.

The downfall of Tătărescu and his party marks the end of the attempt of Rumanian capital to work with Communism, as they had with the royal dictatorship of King Carol and the Nazi regime of Marshal Antonescu. The wealthy bankers and industrialists, whom Tătărescu represented have now lost what little chance they formerly had of saving some of their wealth and influence and it seems likely that the progress of complete communization of Rumania will now be accelerated and will come into being without any further organized opposition.

Respectfully yours,
Rudolf E. Schoenfeld

◆
Arhivele Statului București, colecția Microfilme SUA, rola nr. 666, cadrele 587-593; The National Archives of the United States, Washington D.C., Department of State, R.G. 59, Roll 9, Division of European Affairs, 1946-1949.

CONFIDENȚIAL

Legăția americană
București, 17 noiembrie 1947

SUBIECT: Căderea lui Gheorghe Tătărescu; Viitorul partidului Național Liberal dizident.

SECRETARULUI DE STAT
WASHINGTON, D.C.

EXCELENȚĂ,

Referitor la trimiterea mea nr. 76 datată 11 noiembrie 1947, în legătură cu îndepărtarea ministrului de externe Gheorghe Tătărescu și a altor trei miniștri, membri ai Partidului Național Liberal dizident, am onoarea să supun atenției dvs. comentariile ce urmează asupra acestor evenimente.

Gheorghe Tătărescu, descris de d-l Iuliu Maniu, președintele arestat al Partidului Național-Țărănesc, ca „personificarea imoralității politice românești“, și-a început cariera politică acum douăzeci și cinci de ani, ca deputat al Partidului Național Liberal al lui Constantin I.C. Brătianu în Parlamentul român. În 1923 a devenit subsecretar la interne, post pe care l-a deținut cinci ani, iar în 1931 a fost ales secretar general al Partidului Național Liberal. În același an a fost numit ministru al industriei, iar în 1934 a devenit prim-ministru. Tătărescu s-a menținut în acest post timp de trei ani, iar după cădere a devenit ministru de externe în guvernul Patriarhului Miron Cristea. A fost un apropiat al fostului rege Carol și unul dintre sprijinitorii principali ai acestuia în impunerea dictaturii regale în România. A participat în 1938 la adoptarea unei constituții autoritare și a format un nou partid politic cu răsunătorul nume de „Front al Renașterii Naționale“, ceea ce a provocat ruperea completă de Partidul Național Liberal și permanenta scindare a acestuia în două grupări, deși ambele au rămas devotate intereselor marilor capitaliști români. Tătărescu a lucrat apoi ca ministru al României în Franța, iar în 1939 a redevenit prim-ministru. Cel de-al doilea mandat de premier al lui Tătărescu s-a remarcat prin zelul cu care el a chemat trupele germane în România, a cooperat în toate modurile posibile cu naziștii și a cedat provinciile din nord, Basarabia și Bucovina, Uniunii Sovietice, care la acea vreme era parteneră a Germaniei, act care nu a fost deloc în măsură să-l facă iubit de poporul român. Cât privește colaborarea lui Tătărescu cu germanii, despre care e probabil să se audă mai multe în următoarele câteva luni, pot prezenta interes următoarele fragmente dintr-o scrisoare pe care el a adresat-o la 28 mai 1940 lui Fabricius, ministrul german de la București:

„În ultimii câțiva ani România a dat dovezi clare că dorește să întrețină relații amicale cu Reich-ul german, animate de un spirit de înțelegere reciprocă și bazate pe colaborarea activă în toate domeniile...

În interesul dezvoltării relațiilor dintre cele două țări, precum și în interesul ambelor părți de a menține pacea în sud-estul Europei prin asigurarea, pentru această zonă, a unor condiții favorabile unei colaborări serioase și fructuoase, România consideră că este îndreptățită ca, reafirmându-și dorința de pace atâta timp cât aceasta este compatibilă cu independența și unitatea sa, să atragă atenția Reich-ului german asupra prejudiciului pe care îl poate provoca în această zonă amenințarea pe care o constituie măsurile militare ce se iau la frontierele sale (i.e. manevrele Armatei Roșii).

În același timp, guvernul român dorește să-și exprime speranța în lărgirea orizontului unei colaborări amicale cu guvernul Reich-ului“.

În ciuda vorbăriei și a spuselor cu două înțelesuri (tipice pentru acest om) pe care le putem constata în citatul de mai sus, s-a stabilit foarte exact că Tătărescu a vizat în mod activ intervenția nazistă în România. Fără post în timpul războiului, deși în grațiile dictaturii lui Antonescu și ale stăpânilor săi germani, Tătărescu a ridicat din nou capul spre sfârșitul regimului german în România, într-o ultimă tentativă disperată de a se da de partea aliaților cu puțin înainte de lovitura de stat din 23 august 1944, care l-a înlăturat pe Antonescu și a dus la instalarea unui guvern de coaliție condus de generalul Sănătescu. Încercările lui Tătărescu de a-și schimba culoarea nu au păcălit pe nimeni și la insistența lui Iuliu Maniu numele său a fost înscris pe lista locală de criminali de război, românii de toate nuanțele politice considerând că acesta este locul ce i se potrivește cel mai bine.

Ulterior, când Tătărescu, în postura de membru al cabinetului Groza a căutat să convingă că a avut o contribuție majoră la lovitura de stat și la armistițiu, el a fost denunțat de fostul ministru de externe Grigore Niculescu-Buzești în următorii termeni:

„D-l Maniu vă socotește răspunzător pentru dezastrul țării din următoarele motive:

1. Ați subminat relațiile României cu Rusia Sovietică, demitându-l pe Nicolae Titulescu (ministru de externe) din guvernul dvs., atunci când acesta era pe punctul de a se semna un pact de asistență mutuală cu URSS;

2. Împreună cu fostul rege Carol al II-lea purtați răspunderea pentru instalarea unui regim dictatorial în România;

3. Ați denunțat garanțiile britanice și franceze;

4. Ați schimbat cursul politicii externe românești prin declarația pe care ați făcut-o ministrului german la 26 mai 1940 în calitate de președinte al Consiliului de Miniștri, în care ați arătat că sunteți gata să colaborați cu germanii;

5. Ați manifestat solidaritate cu regimul lui Antonescu și ați aprobat *in toto* războiul ideologic împotriva Uniunii Sovietice, prin prezența dvs. la festivalurile de la Chișinău“.

Numai intervenția directă a Uniunii Sovietice l-a salvat pe Tătărescu de soarta lui Antonescu. E de presupus că rușii s-au gândit că au nevoie de un element de decor conservator în guvernul-marionetă pe care l-au

instalat la 6 martie 1945, guvern condus de dr. Petru Groza, și l-au ales pentru postul de ministru de externe și vicepreședinte al Consiliului de Miniștri pe Tătărescu, un om care este (1) arhi-conservator și exponent al marilor averi din România personificate prin oameni de felul lui Nicolae Malaxa, și (2) atât de grav compromis prin trecutul său încât, vrând-nevrând, e nevoit să execute ordinele întocmai. Tătărescu s-a achitat admirabil de acest rol, până în momentul în care sovieticii și acoliții lor comuniști locali s-au simțit suficient de puternici în România pentru a se dispensa de accesorii de lux precum d-l Tătărescu și colegii lui liberali dizidenți din guvern.

Înainte de a intra în guvern în 1945 și un timp după aceea, Tătărescu și-a reluat conflictul cu fostul șef al partidului său, venerabilul Constantin I.C. Brătianu, pentru controlul asupra Partidului Național Liberal. Cu toate că nu și-a putut atinge acest scop, el a reușit totuși să atragă din gruparea lui Brătianu un număr de oameni care au fost de acord cu Tătărescu în sensul că singura șansă pe care clasa acestora o are pentru a-și menține bogăția și controlul asupra vieții economice și financiare a țării este cooperarea cu guvernul instalat de sovietici. Tătărescu nu a încetat niciodată să susțină că partidul lui, așa cum a fost el organizat după război, este adevăratul „Partid Național Liberal” și că Brătienii și acoliții lor sunt niște rebeli. Oricum, ruptura a devenit definitivă atunci când adepții lui Tătărescu au fost recunoscuți de guvern ca fiind Partidul Național Liberal, iar toți ceilalți i-au considerat ca Partidul Liberal „al lui Tătărescu” sau „dizident”.

Până în prezent Tătărescu a fost un puternic lider de partid și, cu toate că este exponentul unor oameni precum Malaxa, el a condus afacerile partidului în felul său propriu și fără să țină seama de nici un sfat, oricât de important. Cu toată lipsa sa de scrupule politice, Tătărescu este un om cu o inteligență și abilitate deosebite și dibăcia cu care s-a menținut în guvernul Groza aproape trei ani nu e un fapt minor. Cooperând cu comuniștii și intrând în „Blocul Partidelor Democratice” care formează guvernul și care, la alegerile din noiembrie 1946, a prezentat o platformă electorală consolidată, a izbutit să-și plaseze suporterii peste tot în guvern, atât în posturi mărunte, cât și în poziții înalte. Membrii partidului său au ocupat în guvern posturi importante, inclusiv cel de ministru al economiei naționale până în decembrie 1946 și cel de ministru de finanțe. În majoritatea cazurilor acești oameni sunt din același aluat cu liderul lor, la fel de lipsiți de scrupule, dar lipsiți de abilitatea lui. Activitatea ministrului de finanțe Alexandru Alexandrini a fost un scandal notoriu, iar alții din partid nu au fost nici ei mai buni.

Tătărescu și colegii săi liberali au crezut că pot încetini evoluția comunizării totale în România și au jucat cu comuniștii un joc al așteptării, până la momentul oportun pentru răsturnarea acestora. Într-o mică măsură au și obținut unele succese, iar comuniștii susțin, probabil cu oarecare exactitate, că în mod deliberat, prin administrarea defectuoasă a ministerului,

Alexandrini a sabotat „reforme” economice și fiscale pe care ei le treceau prin Parlament.

În tratativele sale cu diplomați reprezentând țări din afara orbitei sovietice, Tătărescu arăta cu franchețe motivele (opoziția sovieticilor) care îl puneau în imposibilitatea de a satisface solicitările acestora în calitate de ministru de externe, asigurându-i însă că el, Tătărescu, le-ar satisface de îndată ca diplomat liber. El a reușit să se mențină în termeni amicali atât cu sovieticii, cât și cu puterile occidentale și s-a străduit în mod clar să dea acestora din urmă impresia că acționează pentru a rezista planurilor comuniștilor.

Această încercare a elementelor avute din România de a conlucra cu comuniștii și de a-și păstra, în același timp, dictatura economică asupra României, a fost de la bun început sortită eșecului și e sigur că sovieticii nu au avut niciodată de gând să-l folosească pe Tătărescu mai mult decât era absolut necesar pentru scopurile lor. Ei l-au atras cu abilitate într-o capcană în iunie 1947, manifestându-și nemulțumirea în legătură cu guvernul și dându-i dreptate. Primind aceste semnale, Tătărescu a redactat acel de-acum vestit „Memoriu” pe care, potrivit unor surse de încredere, l-a aratat ambasadorului sovietic Kavtaradze și, probabil, președintelui Comisiei Aliate de Control, generalul Susaikov, înainte de a-l aduce la cunoștința colegilor săi din cabinet. Potrivit acestor surse, acest memoriu, care constituie un puternic atac la adresa strategiei politice și economice a guvernului, i-a fost prezentat ambasadorului sovietic, care i-a arătat lui Tătărescu că este de acord cu el. Acesta, jubilând, l-a supus atenției guvernului și l-a încredințat presei cu mare tam-tam. În curând el a înțeles în ce capcană fusese târât și din acel moment poziția sa a fost atât de iremediabil compromisă, încât prăbușirea lui a devenit doar o chestiune de timp.

Scuza oficială pentru îndepărtarea lui Tătărescu a constituit-o „revelația” pierderilor de informații de la Ministerul de Externe în cursul recent încheiatului proces al lui Maniu și al partenerilor săi. Precizia cu care i s-a asigurat demisia, rapiditatea cu care au fost epurați din guvern adepții săi și unanimitatea atacurilor presei împotriva d-lui Tătărescu – toate indică foarte limpede că acest demers a fost pregătit cu mult timp înainte și a fost pus în practică atunci când a sosit momentul prielnic. Epurarea liberalilor dizidenți din toate sectoarele vieții politice continuă și acum și se extinde până la cel mai mărunț funcționar din administrațiile provinciale, municipale și centrale. Presa din 16 noiembrie a anunțat demiterea tuturor deputaților liberali dizidenți din posturile lor din comitetele parlamentare, deși nu se știe încă nimic despre soarta deputaților înșiși.

A existat o tentativă a unor deputați conduși de fostul ministru al economiei naționale, Bejan, de a-l repudia pe Tătărescu și de a rămâne membri ai blocului guvernamental, dar tonul presei comuniste indică faptul că guvernul nu va accepta aceasta. Mai mult decât atât, ziarul lui Tătărescu, DRAPELUL, a declarat că în partid nu s-a produs nici o

scindare majoră și este pe deplin posibil ca acțiunile lui Bejan să se fi derulat cu consimțământul d-lui Tătărescu însuși.

Observatorii locali consideră că Partidul Liberal dizident este atât pe deplin o grupare personală a lui Tătărescu, încât este foarte puțin probabil că acesta se va menține sub conducerea oricui altcuiva.

Legatia a fost informată de câteva surse demne de încredere că guvernul român intenționează să îl aducă în justiție pe Tătărescu și că următorul mare proces va fi al lui. Informatorii legatiei sunt de părere că guvernul va amâna dizolvarea Partidului Național Liberal (Brătianu) și a Partidului Socialist Independent al lui Titel Petrescu până după procesul d-lui Tătărescu. Se susține că lichidarea acestor două partide și arestarea liderilor lor a fost programată după ce guvernul a reușit să distrugă Partidul Național-Țărănesc și pe conducătorii acestuia. În cazul lui Tătărescu este de presupus că guvernul nu va trebui să meargă atât de departe ca de obicei cu măsluirea unor acuzații false împotriva inculpatului, căci lunga carieră a lui Tătărescu pare să ofere o bază amplă pentru inculpare. S-a anunțat deja că Tătărescu se află în arest la domiciliu de la demisia sa.

Viitorul partenerilor lui Tătărescu este incert. Fără îndoială, pentru a-și salva pielea, unii se vor strădui să rămână în grațiile guvernului, deși ar trebui să le fie de-acum clar că nu e nici o siguranță în colaborarea cu comuniștii, care au întrebuițat această practică de a folosi o vreme oamenii pentru scopurile lor, distrugându-i apoi. Alții poate că vor reveni la Partidul Național Liberal condus de Brătianu. Tătărescu a anunțat în ziarul său că acum partidul său este în mod oficial în opoziție față de guvern, dar în România de azi o astfel de opoziție pare să fie sortită unei existențe scurte, iar declarația a fost probabil doar o ultimă încercare a lui Tătărescu de a atrage opinia publică de partea sa.

Căderea lui Tătărescu și partidului lui marchează finalul tentativelor capitalului român de a conlucra cu comunismul așa cum o făcuse cu dictatura regelui Carol și cu regimul pro-nazist al mareșalului Antonescu. Bancherii și industriașii avuți pe care i-a reprezentat Tătărescu au pierdut acum toate șansele, oricât de mici, pe care le-au avut înainte, de a-și salva bogăția și influența, și se pare că procesul de comunizare completă a României va fi acum accelerat și se va desfășura fără nici o opoziție organizată.

Cu respect, al dvs.,
Rudolf E. Schoenfeld

1947 noiembrie 25, București. Comunicat asupra convorbirilor dintre delegațiile guvernamentale ale Ungariei și României.

În urma convorbirilor dintre delegația guvernamentală maghiară și guvernul român s-a dat următorul:

COMUNICAT

În zilele de 23-24-25 noiembrie 1947, delegația guvernului ungar, sub conducerea d-lui prim-ministru Lajos Dinnyes, a făcut o vizită în Capitala României, răspunzând invitației guvernului român.

Membrii delegației maghiare au avut cu membrii guvernului român convorbiri care au decurs într-un spirit de înțelegere reciprocă și cordialitate.

Animați de dorința de a păzi pacea, independența și suveranitatea națională a celor două popoare față de tendințele imperialiste și de încercările de a sprijini renașterea imperialismului german, reprezentanții celor două guverne au constatat că pacea poate fi apărută numai prin concentrarea forțelor țărilor democratice și iubitoare de pace, și au convenit ca în viitorul apropiat să aibă loc convorbiri în vederea încheierii unui tratat de prietenie, de colaborare și asistență mutuală.

În ziua de 25 noiembrie, dl. dr. Gyula Ortutay, ministrul ungar al cultelor și instrucțiunii publice, pe de o parte și dl. Octav Livezeanu, ministrul român al informațiilor, pe de altă parte au semnat acordul cultural româno-ungar, menit să asigure dezvoltarea schimburilor culturale și cunoașterea reciprocă între cele două popoare și a regimurilor lor democratice, în spiritul de strânsă prietenie care însuflețește cele două popoare și guvernele lor.

◆
„Scântea”, nr. 986, din 26 noiembrie 1947.

60

1947 noiembrie, București. Notă informativă a Serviciului de Informații al Armatei privind starea de spirit a populației în timpul procesului Partidului Național – Țărănesc.

STAREA DE SPIRIT A POPULAȚIEI CIVILE PE REGIUNI REGIUNEA I-a:

Campanie intensă de zvonuri, în special în Ardeal, că Maniu este o victimă și procesul o înscenare.

În zona grănicerească Orșova-Caransebeș-Lugoj-Bozova, stare de spirit rea. Se semnează agitatori. Aici populația are un mare procent de oameni înarmați. În Oltenia stare de spirit superioară Banatului.

REGIUNEA a III-a:

În general indiferență la sate. Nu se semnalează manifestări negative. Acolo unde se duce o muncă de lămurire, țărani manifestează pentru condamnare. La orașe – comentarii și surprindere în legătură cu conținutul actului de acuzare. Rezultat pozitiv.

REGIUNEA a IV-a:

Surprindere în legătură cu începerea procesului, deoarece se conta pe o mistificare. Grupuri de țărani prin gări și trenuri spun să se termine odată cu ăștia, cum s-a terminat și cu Antonescu.

Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri – Serviciul Special de Informații, Dosare generale, dosar 4/1937 – 1947, f. 323.

61

1947 decembrie 21, București. Comunicat asupra vizitei delegației guvernamentale a Iugoslaviei în România.

Delegația guvernului iugoslav în frunte cu președintele Consiliului de Miniștri, mareșalul Iugoslaviei Iosip Broz Tito, a vizitat în zilele de 17, 18, și 19 decembrie 1947 România vecină și prietenă.

Cu această ocazie, delegațiile ambelor guverne au dus tratative asupra problemelor economice, culturale și politice, într-un spirit de prietenie, cordialitate și deplină înțelegere reciprocă.

La întrevvedere comună din București, cele două delegații au căzut de acord asupra unui tratat de prietenie, colaborare și asistență mutuală, aducând astfel încă o contribuție însemnată la cauza păcii și democrației în această parte a Europei.

Tratatul a fost semnat:

din partea Republicii Federative Populare Iugoslave, de președintele Consiliului de Miniștri, mareșalul Iugoslaviei Iosip Broz Tito;

iar din partea Regatului României, de președintele Consiliului de Miniștri, dr. Petru Groza.

Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală încheiat între cele două țări a pornit pe drumul unei colaborări reciproce, trainice și multilaterale.

Tratatul confirmă că poporul român, după ce a lichidat cu acele clici reacționare care în trecut l-au oprimat și l-au împins în nenorociri și aventuri războinice – a adus o contribuție însemnată la victoria împotriva Germaniei hitleriste și s-a angajat cu hotărâre pe drumul democrației, păcii și progresului.

Ambele delegații au constatat o deplină înțelegere a celor două guverne și dorința de colaborare în toate problemele esențiale de politică internațională. Cel mai bun răspuns dat clicilor imperialiste ațâțătoare la război

din unele țări este munca neobosită și permanentă pentru construirea și adâncirea prieteniei reciproce și a unei apropieri cât mai strânse.

De asemenea, ele și-au exprimat perfectă identitate de vederi asupra faptului că cea mai strânsă alianță cu U.R.S.S. și țările cu regimuri de democrație populară este garanția independenței și dezvoltării lor pașnice.

Ambele delegații s-au declarat de acord de a întreține relații de prietenie cu toate statele care le respectă independența și libertatea.

Delegația guvernului iugoslav a căzut de acord cu reprezentanții guvernului român asupra necesității unei colaborări strânse pe terenul economic, în folosul ambelor popoare.

Colaborarea din ce în ce mai strânsă pe tărâmul politic, economic și cultural va contribui și mai mult la întărirea relațiilor dintre țările vecine și la consolidarea și apărarea păcii în lume, pentru bunăstarea și înflorirea poporului român și popoarelor iugoslave.

„Scânteia“, nr. 1006, din 21 decembrie 1947

62

1947 decembrie 22, București. Raport privind ideologia și programul Partidului Național-Liberal (Petre Bejan).

Grupul parlamentar – împreună cu comitetul de conducere al Partidului Național-Liberal – s-a întrunit sub președinția d-lui Petre Bejan, vineri 19 decembrie crt., orele 11 dim., la locuința d-sale.

S-a luat în discuție proiectul de program prezentat de președintele comitetului de conducere al partidului. După ample dezbateri s-a hotărât ca o comisiune specială, compusă din membri ai grupului parlamentar, să dea o formă definitivă acestui program. Comisiunea pentru definitivarea programului s-a întrunit în aceeași zi la orele 19, și a fixat textul programului. Duminică, 21 decembrie crt., la orele 10 dim., s-a întrunit comitetul de conducere, sub președinția d-lui Petre Bejan, acasă la d-sa. Ședința a continuat și după-amiază, luând parte și alți fruntași ai partidului. S-a dat formă definitivă programului prezentat de comisiune, care a fost apoi aprobat de comitetul de conducere al partidului, în textul publicat mai jos.

Imediat după vacanță grupul parlamentar va desemna comisiunile care vor dezvolta acest program pentru fiecare specialitate.

IDEI GENERALE

Ultimul război a adus, cum era și firesc, pierderea – prin distrugere sau consumație anormală – a unor mari patrimonii și unor mari cantități de bunuri de care s-a resimțit economia tuturor popoarelor.

În același timp milioane de oameni au fost sustrași de la munca lor obișnuită, fiind îndrumați către producția de război – în timp ce alte

milioane de oameni, printre care chiar specialiști și muncitori rutinați, au fost trimiși pe câmpiile de luptă.

Odată războiul terminat, instalațiile distruse, deteriorate sau uzate – ca și milioane de oameni pieriți sau deveniți incapabili de muncă, precum și dezorganizarea inerentă trecerii de la starea de război la starea de pace – au fost tot atâtea obstacole în calea refacerii economice, împiedicând reluarea normală a muncii și a producției.

Nu este deci de mirare că lipsa sau împruținarea mijloacelor de trai s-a resimțit pretutindeni în lume, de la țările transformate în câmp de bătălie, până la țările cele mai îndepărtate, care au putut părea unora neatinse de urmările războiului.

De aceste lipsuri au suferit mai ales masele populare – adică tocmai acelea care au dus în primul rând greul războiului și au plătit cea mai mare contribuție de sânge și de viață.

Războiul a produs, prin sacrificiile și suferințele provocate, frământări aceluiași mase populare, animate de noi năzuințe și de noi idealuri.

Aceste mase – odată cu contribuția lor la muncă – și-au cerut dreptul la o viață mai bună și, în același timp, răsplata muncii și a meritului lor.

Ele au cerut dreptul la o viață demnă și la un rol social și politic la înălțimea contribuției lor la existența societății omenești.

Trebuie să recunoaștem că – în afară de U.R.S.S., temeiurile acestei societăți, la noi și aiurea, de substanță capitalisto-individualistă, n-au putut face față până astăzi decât într-o slabă măsură acestor noi probleme ridicate de lipsurile aduse de război, precum și de noile aspirații îndreptățite ale celor ce au contribuit, prin sacrificiul lor, la câștigarea războiului.

Capitalismul și-a exercitat într-o măsură oarecare funcțiunile sale de producție, dar fără un plan și un ideal bine stabilit.

Egoismul inerent sistemului de natură individualistă, dar mai ales imperfecțiunea acestui sistem – când este vorba de circulația și distribuirea bunurilor – nu a putut satisface nevoile și cererile juste ale maselor populare.

Unele încercări de naționalizări sau de aplicare a unor planuri de asigurări sociale, în diverse țări s-au dovedit simple paleative, adesea inaplicabile în cadrul fixat și de imposibilitatea de a rezolva problemele propuse.

Aceste consecințe inevitabile ale războiului și – de altfel ale evoluției normale omenești, care merge mereu înainte fără posibilitate de întoarcere – au fost întrevăzute de către conducerea P.N.L. încă din primăvara anului 1944.

Sub imboldul acestor adevăruri imperative și convingeri s-a semnat pactul din mai 1944 cu partidele de stânga – pact care pentru prima dată punea problema refacerii țării pe baze noi.

Mai târziu, în decembrie 1944, cu ocazia întrunirii de la Giurgiu, aceste principii au fost dezvoltate și au luat forma unui program.

Noi adaptări și conturări programatice au fost avute în vedere imediat după constituirea guvernului democratic din 6 martie 1945 – pe temeiul cărora P.N.L. a colaborat cu acest guvern la marile reforme agrare și muncitorești.

Congresul P.N.L. de la 1 iulie 1945 a consfințit definitiv aceste noi principii ale programului nostru, care au stat la baza contribuției noastre la guvernare, precum și la colaborarea pentru alcătuirea platformei program cu care B.P.D. s-a prezentat în alegerile de la 19 noiembrie 1946.

Astăzi în lumina experiențelor făcute atât pe teren economic cât și social – față de aspectul acestor probleme în toate țările din lume – nu mai poate fi vorba de o adaptare a programului, ci de o așezare nouă pe temeiul unor noi principii ce se impun atenției noastre, cu scopul de a da o nouă bază și un nou înțeles ideologiei și programului partidului nostru.

IDEOLOGIA P.N.L.

Dreptul la viață. Contribuția la muncă. Răsplata meritului
Fiecare trăiește – Fiecare muncește – Fiecare își primește răsplata.

Acestea sunt lozincile Partidului Național-Liberal. Ele pornesc de la următoarele constatări și convingeri:

Principiile noii societăți omenești

O societate umană, prin sistemul economic pe care-l practică și prin principiile de muncă și de etică pe care se întemeiază – trebuie să fie astfel alcătuită pentru a putea asigura fiecăruia din membrii săi o viață demnă, morală și prosperă.

Acest drept la viață nu-l are numai cel ce poate munci și aduce, prin capacitatea sa, o contribuție mai mare sau mai mică societății omenești din care face parte, ci acest drept îl are fiecare din semenii săi – fie că e mai puțin înzestrat de natură, fie că este în imposibilitatea de a aduce contribuția sa de muncă.

Totuși, orice om valid – capabil de a munci – trebuie să contribuie prin munca sa la propășirea societății omenești din care face parte.

Problema proprietății

În ce privește problema proprietății, într-o asemenea societate care trebuie să fie organizată pe principii de dreptate și de egalitate față de toți, pentru a înceta în mod definitiv lupta celor mici și lipsiți de a-și obține un drept de proprietate prin exproprieri, precum și tendința celor mari și puternici de a acumula și mări dreptul lor de proprietate – strângându-l în câteva mâini, prin nimic îndreptățite a-l deține – P.N.L. acceptă ca scop final, drept și eficient pentru dezvoltarea societății umane – principiul proprietății sociale.

Dar alături de proprietatea socială care va corespunde stadiului de dezvoltare economică a țării noastre, trebuie menținută proprietatea individuală, fructul muncii și meritului omenesc.

Pentru aceleași motive și în același scop al fructificării eforturilor omenești în folosul tuturor și al fiecăruia, P.N.L. acceptă principiul capitalului public, social, în afara economiilor provenite din munca proprie și a capitalului necesar proprietății rămasă individuală.

Acestea sunt țelurile de atins în dezvoltarea evoluției unei societăți umane. Mersul către aceste țeluri trebuie parcurs ținând seama de păstrarea patrimoniului economic, de specificul românesc, în aplicarea celor mai potrivite formule, și în general de specificul românesc în aplicarea metodelor.

Trecerea de la un sistem la altul nu se poate face fără anumite zdruncinări, dar ele trebuie să asigure minimum de pierderi pentru economia românească. Tot astfel, formele de organizare la care vom ajunge trebuie să corespundă calităților, spiritului și sufletului poporului românesc.

Rolul individului

Dacă este drept că aceste mari atribute ale puterii economice, sociale și politice, cum sunt proprietatea și capitalul, să poată fi puse la îndemâna tuturor și să fie folosite de toți, nu mai puțin trebuie să dăm însă individului partea sa de contribuție la progresul societății omenești.

Cu alte cuvinte, izvoarele bunurilor și folosința lor să fie ale tuturor, dar fiecare să poată contribui liber, în măsura capacității sale la fructificarea acestor posibilități în folosul tuturor și în folosul fiecăruia.

Rezultatele muncii colective, lucrând după aceleași criterii și după același program, sunt și din punct de vedere tehnic, maxime. Sforțarea comună, după norme comune și în direcții comune, poate da cele mai bune rezultate. Dar nu este mai puțin adevărat că oamenii nu sunt egali în calitățile și capacitatea lor. Trebuie să aplicăm un asemenea sistem economic și social pentru a putea beneficia de gândirea, concepția, inițiativa, creația și de acțiunea proprie a fiecărui individ așa cum a fost dotat de natură. Nu numai atât, dar trebuie să stimulăm aceste calități ale individului prin libertatea muncii lui și prin acordarea unui surplus – după meritul său.

Organizarea societății omenești

Societatea omenească ale căror principii le arătăm mai sus va fi organizată astfel:

Proprietatea individuală la orașe și la sate își va exercita funcțiunea sa de asigurare a vieții individului și familiei sale cu garantarea dreptului de moștenire, fiind și un stimulent pentru inițiativa și spiritul de creație al omului.

Proprietatea țărănească în special va fi menținută și întărită în toate funcțiunile ei gospodărești, economice și sociale.

Proprietatea socială s-ar exploata sub administrația și planificarea statului de către asociații sau cooperative de producție, fructificând în deplină libertate cota de proprietate socială care i s-ar da în sarcină și în exploatare. Dintr-o asemenea asociație organizată pe baze cooperatiste ar

face parte conducerea, administrația și muncitorii. O cotă din rezultatul exploatării ar fi prelevată de stat pentru casa comună care s-ar împărți tuturor pentru existența zilnică – adică pentru a se asigura traiul fiecăruia, indiferent dacă a prestat o muncă sau nu. Acest sistem ar înlocui așa-zisele asigurări sociale. O altă cotă s-ar da pentru nevoile generale ale statului.

Restul s-ar împărți membrilor asociației după anumite procente pentru fiecare și ar constitui răsplata meritului lor.

Cu alte cuvinte, fiecare asociație de acest fel sau fiecare individ ar contribui cu o parte de muncă la viața sa și a semenilor săi. Fiecare ar avea cel mai bun stimulent individual în munca depusă.

Așadar, organizarea unei societăți românești care garantează viața fiecăruia prin eforturile tuturor, cerând contribuția sa de muncă, asigură în același timp răsplata calității și a capacității fiecăruia – adică a meritului, prin munca liberă ce depune.

Liberalismul social

Din cele expuse mai sus se vede că P.N.L. admite mersul societății umane către socializare, ținând seama de păstrarea patrimoniilor câștigate de națiune, de specificul românesc și de utilizarea fecundă a capacității indivizilor prin stimularea muncii lor libere – în cadrul social în care lucrează.

Ca o consecință a acceptării mersului către socialism, cu corectivul LIBERAL – SOCIAL, arătat mai sus, P.N.L. îmbrățișează de asemenea principiul înlăturării EXPLOATĂRII OMULUI DE CĂTRE OM. Noțiunea patron și salariat, adică noțiunea de exploatare trebuie să dispară pe măsura introducerii și punerii în practică a principiului proprietății sociale și a micii și mijlociei proprietăți de la țară și de la oraș, definite mai sus.

Dar P.N.L. crede că trebuie înlăturată și formula proprietății și capitalismului de stat tocmai pentru a evita chiar și exploatarea omului de către stat sau, indirect, de către semenii săi.

Proprietatea este socială, e a poporului și-i numai administrată, girată și dată în exploatare de către stat, care o reglementează, planificând producția.

Orice individ poate fi deținătorul unei părți din proprietatea socială pentru folosință, el nemaifiind exploatat de nimeni, nici de capitalist nici de stat indirect, ci având caracterul unui asociat cu drepturi egale.

P.N.L. acceptă de asemenea lozincă: „DE LA TOȚI DUPĂ CAPACITATEA FIECĂRUIA...”. Dar această capacitate să fie stimulată la maximum și răsplătită ca atare. Să fie păstrată și utilizată individualitatea prin gândirea, concepția, inițiativa și prin creația ei.

Oamenii nefiind egal înzestrați de natură, trebuie să scoatem de la fiecare tot ceea ce poate da în folosul tuturor și al său propriu.

În acest fel, s-ar evita pletora de funcționari, precum și administrația pură de stat, care este deficitară și lipsită de randament. Ea ar fi astfel înlocuită prin asociație.

P.N.L. este de acord cu această lozincă: „LA FIECARE DUPĂ MUNCA SA....“ mai mult chiar, cu aceea: „DUPĂ NEVOILE SALE“ Aceasta noi înțelegem în sensul că fiecare, contribuind undeva cu munca sa va avea în primul rând și ca toți ceilalți viața sa asigurată, iar apoi va beneficia de un surplus liber obținut prin munca și prin capacitatea lui.

În concluzie, primim principiile de socializare care alcătuiesc astăzi un patrimoniu de gândire al întregii omeniri, conjugând aceste principii de activitate socială cu calitățile liberalismului individualist, ținând astfel seama de însușirile, mentalitatea și inegalitatea omenească. Este vorba de o sinteză a două sisteme, obținându-se rezultatele maxime ale fiecăruia, dar fără defectele inerente fiecărui sistem în parte. Această sinteză ține seama și de aplicarea principiului de dezvoltare evolutivă proprie societății omenești.

Lupta politică a P.N.L.

P.N.L. nu este un partid de clasă, nu predică lupta de clasă, ci dimpotrivă, cere conlucrarea în folosul comun, pe temeiurile arătate mai sus a tuturor categoriilor sociale, democratice care luptând împreună trebuie să asigure existența tuturor cetățenilor.

P.N.L. înțelege să susțină promovarea elementelor de conducere cele mai pregătite și mai capabile, aparținând oricărei categorii sociale democratice.

P.N.L. va lupta pentru înlăturarea diferențelor dintre clasele sociale și pentru unificarea lor treptată într-o singură colectivitate a celor ce au drept la viață prin munca tuturor și cu răsplata meritului fiecăruia.

P.N.L. propovăduiește pacea – conlucrarea și frăția dintre oameni, între clasele sociale, între națiunile conlocuitoare și între popoare.

Va duce însă lupta intransigentă în contra acaparatorilor, a speculanților și a dușmanilor claselor populare.

P.N.L. va lupta pentru binele obștesc, pentru egalitate de drepturi între oameni – indiferent de sex, pentru interesele poporului și pentru moralitatea tuturor.

P.N.L. se adresează tuturor claselor și tuturor cetățenilor, dar, în special, micilor întreprinzători, meseriași, proprietari de la orașo și din sate, intelectuali, salariați publici și particulari, tehnicieni, asociați.

Organizarea P.N.L.

P.N.L. se conduce pe temeiul statutelor sale – având la bază organizarea comună, iar ca foruri de conducere, comitetele județene și centrale sau biroul executiv.

Aceste foruri se consfințesc prin congresul organizațiilor și al partidului.

Alegerea acestor foruri se face pe baza majorității, iar disciplina impune acceptarea pentru toți în fața hotărârilor forurilor statutare – luate cu majoritate. Discuțiile în foruri sunt libere, iar hotărârile acceptate aplicabile tuturor.

I. Regimul producției, circulației și repartiției va fi organizat pe baza proprietății sociale și pe temeiul asociației între factorii de producție, statului rezervându-i cota sa de participare pentru asigurarea vieții tuturor și pentru nevoile sale.

În acest sistem se poate concepe atât exploatarea colectivă prin asociație, liberă, precum și exploatarea individuală dirijată de stat, lăsând loc liber inițiativei private.

Se va urmări dezvoltarea industrială a țării – corespunzător cu disponibilitățile de materii prime, atât în ce privește industria grea, cât și celelalte industrii – inclusiv cele agricole.

II. Dezvoltarea agriculturii prin centre de moto-cultură, asociații și cooperative pentru lucrarea pământului, colectarea și desfacerea în comun a produselor pentru o cât mai bună valorificare.

III. Finanțele publice se vor asigura prin contribuția tuturor indivizilor și a asociațiilor, fixată pe temeiuri reale în raport cu rezultatul muncii fiecăruia. Prin contribuția controlată a asociațiilor de producători se va simplifica personalul de percepere și procedură fiscală.

Se va urmări o monedă sănătoasă și un credit la îndemâna tuturor.

IV. Asociația și cooperarea la orașe și la sate vor deveni mijlocul principal de realizare a producției, circulației și a repartiției bunurilor, precum și valorificării lor pe piața internă sau prin export.

V. Lucrările publice vor consta între altele în construirea unor autostrăzi care să brâzdeze țara, precum și a unor mari uzine hidroelectrice pentru exploatarea surselor de energie ale țării, asigurându-se astfel ușurarea și ieftinirea producției.

VI. Se va tinde la desființarea raționalizării produselor și la instituirea comerțului liber de stat – cooperatist sau particular.

VII. Se va proceda la reechiparea totală industrială a țării și la completarea nevoilor ei economice prin planificarea și dezvoltarea schimburilor cu toate țările democratice și prietene.

VIII. Muncitorii vor avea dreptul la asigurarea unei existențe demne, dar în același timp la răsplata meritului prin cotele speciale de asociați în întreprinderile unde lucrează. Ei vor avea dreptul la locuință, concedii, cămine, școli, asistență medicală și orice este necesar pentru ridicarea stării lor materiale, sociale și morale.

IX. Țărănimea se va bucura de dreptul proprietății și de foloasele asociațiilor pentru munca și desfacerea în comun a produselor.

Școala, biserica, drumurile, băile, dispensarele și alte așezăminte sătești vor contribui la ridicarea vieții țăranilor.

X. Sănătatea și asistența publică se vor asigura prin cooperative sanitare în orașe și la sate – sporindu-se astfel mijloacele de asistență sanitară publică.

XI. Intelectualii și clasele mijlocii – integrate în regimul democratic – vor fi sprijinite în contribuția lor de muncă pentru folosul obștesc.

XII. Școala de toate gradele va fi la îndemâna tuturor fiilor poporului, încurajându-se în special școlile tehnice și agricole.

XIII. Biserica va fi susținută și respectată, iar cultele vor fi libere.

XIV. Invalizii, văduvele și orfanii de război vor primi dreaptă răsplată a sacrificiilor lor pentru țară.

XV. Se vor asigura drepturile politice ale femeii, punându-se în valoare contribuția ei la viața societății și a statului.

XVI. Funcționarii publici și pensionarii vor fi apărați în drepturile lor și retribuiți corespunzător.

XVII. Se va rezolva problema întreținerii, îndrumării și educării sportive, morale și civice a tineretului în școli, licee și universități.

XVIII. Se va lucra la întărirea statului și a instituțiilor lui fundamentale executive și legislative, asigurându-se ordinea și libertățile cetățenești.

Se va da ocrotire tuturor cetățenilor, fără deosebire de rasă, religie sau naționalitate.

XIX. Administrația publică se va descentraliza și va fi la îndemâna poporului.

XX. Armata democrată se va întări și înzestra cu materialele necesare.

XXI. Justiția va sprijini dreptatea și interesele întregului popor.

XXII. Se va susține și promova știința, cultura și arta românească.

POLITICA EXTERNĂ

În politica externă, P.N.L. va urmări strânsa amiciție și colaborare – pe toate tărâmurile, solidaritate și ajutor mutual cu marea noastră prietenă și sprijinitoare U.R.S.S., – această politică constituind baza politicii noastre externe și garanția independenței, libertății și prosperității poporului român.

De asemenea, P.N.L. va urmări o politică de prietenie, colaborare, solidaritate și ajutor mutual cu statele democratice vecine și prietene. Totodată P.N.L. va urmări să stabilească cele mai bune relații cu orice alte state iubitoare de pace și de libertate.

Față de acțiunea cercurilor reacționare și imperialiste, P.N.L. se declară alături de forțele democratice – apărătoare ale păcii, drepturilor și independenței popoarelor, în frunte cu U.R.S.S.

◆
„Drapelul”, nr. 900 din 23 decembrie 1947

1947 decembrie 24, București. Cuvântarea rostită de dr. Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri, la instalarea lui Emil Bodnăraș în funcția de ministru de război.

Să-mi dați voie ca, participând la această solemnitate, să fiu și puțin sentimental, și iată de ce: mă despart de cel mai apropiat colaborator, care în decursul anilor grei care s-au scurs a fost zi și noapte la datorie, în așa măsură încât, adeseori, făcând bilanțul colaborării noastre, mi se părea că nu pot ține pasul cu el; mi se părea că mi-am ales partea cea mai ușoară a operei de guvernare, față de partea grea, la care el se angaja totdeauna fără șovăire.

El lasă un gol în sufletul meu, dar acest gol, – asistând acum la această solemnitate și văzând felul cum domnia-sa se instalează, – se umple cu încetul, printr-un nou proces psihologic individual, dându-mi seama de rostul cel mare care-l așteaptă aici și de realizările ce vor veni pe urma acestui om așa de hotărât și totdeauna gata de muncă și luptă.

El simbolizează tot ceea ce vor popoarele dornice de pace. Adineauri, am auzit cuvintele spuse de reprezentanta U.F.A.R.-ului, care a oferit un buchet de flori noului ministru de război. Spunea reprezentanta acestei organizații, adresându-se domnului Bodnăraș: „Noi nu te considerăm ministru de război; noi te considerăm ministru al păcii“.

Dar și noi cu toții considerăm că adevăratul rost al unui ministru al apărării naționale, în sens cu adevărat democratic, este apărarea păcii, printr-o fermă atitudine politică și prin organizarea unei armate, care să se încadreze cu demnitate alături de armatele popoarelor iubitoare de pace și îndeosebi alături de armatele popoarelor cu care noi am încheiat și vom mai încheia tratate de alianță și tovărășie solidă, pentru a apăra pacea noastră și pacea omenirii.

Dar, eu mai încerc și un alt sentiment de părere de rău, atunci când mă despart de domnul general Mihail Lascăr, care timp de un an de zile, cu o corectitudine care impresionează și cu o disciplină pe care și-o impunea pentru a servi cauza oștirii, a fost la datorie, și nu la datorie ușoară. În decursul muncii d-sale la acest minister, domnul general Mihail Lascăr a avut probleme grele de rezolvat. Într-adevăr, n-a fost ușor să treci de pe picior de război pe picior de pace o armată; n-a fost ușor să iei anumite măsuri, care au tăiat adânc și în interesele individuale ale ofițerilor – comprimări și alte operații dureroase, pentru aducerea la îndeplinire a cărora îți trebuie o voință fermă, care să înlăture sentimentalismul și să te facă să te supui anumitor comandamente superioare. Ori, domnul general Mihail Lascăr s-a supus comandamentului intereselor generale, a muncit și și-a făcut datoria din plin, pentru care lucru îi mulțumesc în numele guvernului, în numele poporului și în numele dv.

Mulțumesc reprezentanților organizațiilor lucrătoare pentru democrația noastră, care se află pe drumul luptei sincere pentru dezvoltarea democrației noastre populare, pentru participarea la acest act, dând ele

astfel dovadă de maturitatea politică, care este o cheazășie că viitorul este al nostru, adică al acelor care de ani de zile muncim la posturi mai înalte sau mai modeste, neîncetat pentru clădirea unei democrații într-adevăr populare, pentru independența țării noastre, pentru reconstrucția ei și pentru exterminarea de orișunde a rămășițelor unui trecut de fascism, hitlerism sau istoricism.

Închei, cu convingerea pe care o avem cu toții că generalii, ofițerii, subofițerii și soldații din armata noastră vor sta alături integral de reprezentanții poporului muncitor. Ei constituie o unitate sufletească, o unitate de hotărâre, de muncă și luptă cot la cot pentru aceleași mari idealuri. Sunt convins că toți cei care fac parte din această armată, de la cel mai mare până la cel mai mic, vor înțelege că instalarea prietenului Emil Bodnăraș la acest minister nu este numai un schimb de titulari, ci are rosturile ei adânci, rosturi care ne aparțin nouă tuturor, rosturi care aparțin întregului popor, cu atât mai mult poporului, cu cât armata română se încadrează în cadrele mari și puternice ale poporului român, în mod integral, fără rezervă și fără șovăire.

Să-i urăm noului ministru al apărării naționale spor la muncă și să ne urăm tuturor o vacanță fericită de câteva zile de sărbători, având acum la activul nostru această minunată realizare de astăzi.

◆

Arhivele Statului, București, fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar 12/1947, f. 46-48.

64

1947 decembrie 29, București. Plan de măsuri adoptat de Comitetul Central al Partidului Comunist Român privind înlăturarea monarhiei și proclamarea Republicii.

29.XII.1947

I. Măsuri de securitate luate de către Ministerul de Interne și Ministerul Apărării Naționale:

- a – paza instituțiilor
- b – paza demnitarilor și oamenilor
- c – paza punctelor strategice în Capitală și provincie
 - telefoane
 - căi ferate
 - lucrări de artă (poduri, tuneluri etc.)
 - radiodifuziune
 - alte obiecte importante
- d – Stare alarmă unități de rezervă
- e – Ora 19,00 discuția Gh. Dej – Groza
- f – Chemarea regelui și fixarea orei de audiență pentru ziua de 30.XII cel mai târziu la orele 12-13.

II. Măsurile politice:

a – Mobilizarea pentru ziua de 30.XII a partidului și organizațiilor de masă

b – Idem presă și radio

c – Convocarea parlamentarilor pentru ziua de 30.XII

30.XII.1947

1 – Întrevederea x x x

2 – Difuzarea actului și a proclamației guvernului

3 – Ședința comună; guvern și parlament pentru desemnarea organului provizoriu:

Groza Petre

Niculi Ion

Prof. Parhon

Vaida Vasile

Voitec Ștefan

4 – *Schimbări în guvern*

1 – Președ. Cons. Min. Gheorghiu-Dej

2 – Educ. Națională: Gh. Vasilichi

3 – Ind. comerț: Vasile Luca

4 – Min. Finanțe: Gh. Apostol

29.XII.1947

Parlament:

Ora 19-20 – interv. Gh. Dej – P. Groza

1 – *Securitate* – acte de sabotaj

– comunicații

– telefoane

– instituții

– radiodifuziune

2 – *Politic* – meetinguri întreprinderi (Bulg.)

– preg. presă

– act. x

– proclam. gov.

Armata – ord.zi. – E.C.P. – jurăm.

Arhivele Statului București, Arhiva C.C. al P.C.R., fond 103, dosar 488 / 1947, f. 5-6.

65

1947 decembrie 30, București. Actul de abdicare a regelui Mihai I.

**d) PRIN GRAȚIA LUI DUMNEZEU ȘI VOINȚA NAȚIONALĂ
REGE AL ROMÂNIEI**

La toți de față și viitori, sănătate!

În viața statului român s-au produs în ultimii ani adânci prefaceri politice, economice și sociale, care au creat noi raporturi între principalii factori ai vieții de stat.

Aceste raporturi nu mai corespund astăzi condițiilor stabilite de pactul fundamental – Constituția țării – ele cerând o grabnică și fundamentală schimbare.

În fața acestei situațiuni, în deplină înțelegere cu factorii de răspundere ai țării, conștient de răspunderea ce-mi revine, consider că instituția monarhică nu mai corespunde actualelor condițiuni ale vieții noastre de stat, ea reprezentând o piedică serioasă în calea dezvoltării României.

În consecință, pe deplin conștient de importanța actului ce fac în interesul popoului român,

ABDIC

pentru mine și pentru urmașii mei de la tron, renunțând pentru mine și pentru ei la toate prerogativele ce le-am exercitat ca rege al României.

Las poporului român libertatea de a-și alege noua formă de stat.

Mihai R.

Dat la București,
astăzi 30 decembrie 1947

◆
Arhivele Statului București, fond Casa Regală, Personale, Regele Mihai, dosar 67/1947, f. 1.

66

1947 decembrie 30, București. Stenograma ședinței Consiliului de Miniștri privind abdicarea regelui Mihai I și proclamarea Republicii Populare Române.

Dr. Petru Groza, președintele Consiliului: Doamnă și domnilor miniștri, v-am convocat pentru a vă comunica un fapt nou, care a intervenit de când nu ne-am văzut. Veți lua cunoștință de acest fapt din conținutul actului pe care vi-l voi citi*:

Ca urmare a acestui act semnat de rege, noi trebuie să facem o proclamație către țară. Iată textul acestei proclamații:

„Muncitori, țărani, intelectuali,
soldați, subofițeri, ofițeri,
cetățene și cetățeni ai României,
Regele Mihai I a abdicat astăzi de la tron.

În actul de abdicare, semnat astăzi, la 30 decembrie 1947, constată că „în viața Statului Român s-au produs în ultimii ani adânci prefaceri politice, economice și sociale, care au creat noi raporturi între principalii factori ai vieții de stat“.

În fața acestei situațiuni, în deplină înțelegere cu factorii de răspundere ai țării, Regele consideră că „instituția monarhică nu mai corespunde

* urmează textul actului de abdicare prezentat anterior (n.r.)

actualelor condițiuni ale vieții noastre de stat, ea reprezentând o piedică serioasă în calea dezvoltării României“.

Astfel, poporul român a dobândit libertatea de a-și clădi o formă nouă de stat – Republica Populară.

Eliberat în 1944 de sub jugul cotropitorilor hitleriști și al slugilor lor din țară, poporul român și-a luat soarta în propriile sale mâini.

În frunte cu forța organizată, conștientă și neșovăitoare a clasei muncitoare, aliată cu țărănimea muncitoare, poporul român a înlăturat jugul moșierilor și a pedepsit pe trădătorii intereselor sale, alungând de la cârma țării pe cei care apărau interesele jefuitoarelor săi.

Astfel, poporul român a reușit să-și înfăptuiască un regim democrat pe care continuă să-l întărească.

Monarhia constituia o piedică în calea dezvoltării țării noastre spre un regim de democrație populară, care să asigure tuturor celor ce muncesc bunăstarea materială și culturală, să asigure independența și suveranitatea Statului român.

Prin înlăturarea monarhiei se deschid democrației noastre populare, căi noi de mărețe înfăptuiri.

Muncitori, țărani și intelectuali, ostași, subofițeri și ofițeri, cetățene și cetățeni!

Să înălțăm noua formă de viață a Statului nostru, Republica Populară Română, patria tuturor celor ce muncesc cu brațele și cu mintea, de la orașe și de la sate.

Semnează:

Dr. Petru Groza, Președintele Consiliului de Miniștri.

Gh. Gheorghiu-Dej, Ministru Secretar de Stat la Departamentul Industriei și Comerțului.

Ana Pauker, Ministru Secretar de Stat la Departamentul Afacerilor Străine.

Vasile Luca, Ministru Secretar de Stat la Departamentul Finanțelor.

Teohari Georgescu, Ministru Secretar de Stat la Departamentul Afacerilor Interne.

Ștefan Voitec, Ministru Secretar de Stat la Departamentul Educației Naționale.

Prof. Tr.Săvulescu, Ministru Secretar de Stat la Departamentul Agriculturii și Domeniilor.

Emil I. Bodnăraș, Ministru Secretar de Stat la Departamentul Apărării Naționale.

Lucrețiu Pătrășcanu, Ministru Secretar de Stat la Departamentul Justiției.

Lotar Rădăceanu, Ministru Secretar de Stat la Departamentul Muncii și Asigurărilor Sociale.

Dr. Florica Bagdazar, Ministru Secretar de Stat la Departamentul Sănătății.

Octav Livezeanu, Ministru Secretar de Stat la Departamentul Informațiilor.

Prof. N. Profiri, Ministru de Stat la Departamentul Comunicațiilor.
Tudor Ionescu, Ministru Secretar de Stat la Departamentul Minelor și Petrolului.

Romulus Zăroni, Ministru Secretar de Stat la Departamentul Cooperației.

Ion Pas, Ministru Secretar de Stat la Departamentul Artelor.

Theodor Iordăchescu, Ministru Secretar de Stat la Departamentul Lucrărilor Publice.

Stanciu Stoian, Ministru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor.

Ion G. Maurer, Subsecretar de Stat la Ministerul Industriei și Comerțului.

Gheorghe Vasilichi, Subsecretar de Stat la Ministerul Educației Naționale.

Constantin Agiu, Secretar de Stat la Ministerul Agriculturii și Domeniilor.

Prof. Const. Daicoviciu, Subsecretar de Stat la Ministerul Aprovizionării.

Prof. Miron Niculescu, Subsecretar de Stat la Ministerul Educației Naționale.

Dr. M. Macavescu, Subsecretar de Stat la Ministerul Cooperației.

Vasile Modoran, Subsecretar de Stat la Ministerul Afacerilor Interne.

Ion Popescu, Subsecretar de Stat la Ministerul Afacerilor Interne.

Grigore Geamănu, Subsecretar de Stat la Ministerul Afacerilor Interne.

Dr. S. Oeriu, Președintele Comisiei Ministeriale pentru Aplicarea Tratatului de pace.

Doamnă și Domnilor miniștri, dacă aveți vreo observație de făcut asupra acestui text, vă rog să luați cuvântul.

Necerând nimeni cuvântul, Consiliul aprobă textul Proclamației citită de domnul Prim Ministru.

Dr. P. Groza, președintele Consiliului: Doamnă și domnilor miniștri, vreau să vă comunic că actul acesta s-a făcut prin bună învoială. Regele a constatat – așa cum este scris aici – că instituția monarhiei era o piedică serioasă în calea dezvoltării poporului nostru. Istoria va înregistra o lichidare prietenească a monarhiei, fără zguduiri – cum poate inamicii noștri ar fi dorit. Ca să utilizez o expresie a reginei mame, poporul a făcut azi un divorț și decent și elegant de monarhie.

Prin urmare, și actul acesta este la fel cu celelalte acte din istoria guvernării noastre. Vrem să se știe pretutindeni – și aceasta este foarte important – că lucrul acesta s-a făcut cu cumințenie, la timpul său. Nimeni n-a fost supărat cu ceva. Noi mergem înainte pe drumul nostru, cu minimum de zguduiri la maximum de foloase.

Vom îngriji ca fostul rege să plece liniștit, așa cum se cuvine, pentru ca nimeni să nu poată avea un cuvânt de reproș pentru felul cum poporul nostru a ținut să se poarte față de acela care, înțelegând glasul vremurilor,

s-a retras – lucru pentru care poporul român nu se poate arăta nerecunos-cător. Deci, fostul rege va fi respectat, ca orice alt cetățean al acestei țări.

Acum, potrivit Constituției, odată cu încetarea monarhiei, trebuie instituită o Regență. Cum, însă noi suntem oameni politici, care înre-gistrăm realitățile, avem formele noastre și trebuie să desvătăm pe oameni să tot vorbească despre rege și despre Regență, am hotărât ca acest organ să fie numit Prezidium-ul Republicii Populare Române. El va fi constituit din cinci persoane, oameni onorabili, de suprafață și își va exercita atri-buțiunile până când Constituanta își va face datoria.

În acest Prezidium, propun pe domnii:

Mihail Sadoveanu, președintele Adunării Deputaților;

Prof. dr. C.I.Parhon, președintele A.R.L.U.S.-ului;

Ștefan Voitec, ministrul Educației Naționale;

Gh. Stere, președintele Curții de Apel din București și în rest, rog pe doamnele și domnii miniștri să stea tot timpul în Capitală, la Departa-mentele respective, renunțând la cele câteva zile de vacanță care au mai rămas, date fiind aceste evenimente.

Consiliul aprobă propunerea Domnului Prim Ministru.

◆
Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri, Stenograme, dosar 12/1947, f. 52-56.

67

1947 decembrie 30, București. Dezbaterile din Adunarea Deputaților privind abdicarea regelui Mihai I și proclamarea Republicii Populare Române.

– Ședința se deschide la ora 19.10, sub președinția d-lui Mihail Sado-veanu președinte, asistat de d-nii Stelian Moraru și Laurențiu Czico, secretari.

– La intrarea membrilor guvernului, în frunte cu dl. dr. Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri, Adunarea, în picioare, aplaudă pu-ternic.

DL. MIHAIL SADOVEANU, președinte: Adunarea fiind în număr, declar ședința deschisă.

Dau cuvântul d-lui președinte al Consiliului de Miniștri.

DL. dr. PETRU GROZA, președintele Consiliului de Miniștri (primit cu vii aplauze și strigăte de „ura“): Domnule președinte, doamnelor și dom-nilor deputați, am onoarea a vă citi următorul act* :

Ca o consecință a acestui fapt, guvernul s-a întrunit în Consiliul de Miniștri și luând act de această abdicare a considerat de a sa datorie de a se adresa poporului, punându-l în cunoștință de cauză printr-o proclama-

* urmează actul abdicării regelui Mihai I, prezentat la documentul nr. 65. (n.r.)

ție pe care vă rog să-mi dați voie s-o citesc aici, cerând și adeziunea domniilor-voastre.

PROCLAMAȚIE

Muncitori, țărani, intelectuali, soldați, subofițeri, ofițeri, cetățene și cetățeni ai României!

Regele Mihai I a abdicat astăzi de la tron.

În actul de abdicare, semnat astăzi, la 30 decembrie 1947, constată că „în viața Statului Român s-au produs în ultimii ani adânci prefaceri politice, economice și sociale, care au creat noi raporturi între principalii factori ai vieții de stat“.

În fața acestei situațiuni, în deplină înțelegere cu factorii de răspundere ai țării, Regele consideră că „instituția monarhică nu mai corespunde actualelor condițiuni ale vieții noastre de stat, ea reprezentând o piedică serioasă în calea dezvoltării României“.

Astfel, poporul român a dobândit libertatea de a-și clădi o formă nouă de Stat – Republica Populară (aplauze furtunoase, strigăte repetate de „ura“; Adunarea, în picioare, ovaționează îndelung).

Eliberat în 1944 de sub jugul cotropitorilor hitleriști și al slugilor lor din țară, poporul român și-a luat soarta în propriile sale mâini.

În frunte cu forța organizată, conștientă și neșovăitoare a clasei muncitoare (aplauze prelungite), aliată cu țărănimea muncitoare (aplauze prelungite), poporul român a înlăturat jugul moșierilor și a pedepsit pe trădătorii intereselor sale, alungând de la cârma țării pe cei care apărau interesele jefuitorilor săi.

Astfel, poporul român a reușit să-și înfăptuiască un regim democrat pe care continuă să-l întărească.

Monarhia constituia o piedică în calea dezvoltării țării noastre spre un regim de democrație populară, care să asigure tuturor celor ce muncesc bunăstarea materială și culturală, să asigure independența și suveranitatea Statului Român.

Prin înlăturarea monarhiei se deschid democrației noastre populare căi noi de mărețe înfăptuiri (aplauze prelungite).

Muncitori, țărani și intelectuali, ostași, subofițeri și ofițeri, cetățene și cetățeni!

Să înălțăm noua formă de viață a Statului nostru, Republica Populară Română (aplauze puternice; membrii Adunării, în picioare, ovaționează îndelung). Patria tuturor ce muncesc cu brațele și cu mintea de la orașe și de la sate *

Doamnelor și domnilor deputați, rog pe dl. președinte ca, luând act de aceste două documente, să le supună aprobării dv.

Dl. MIHAIL SADOVEANU, președinte: Doamnelor și domnilor deputați, cred că sunt în asentimentul dv., al tuturor, dacă declarăm în această

* urmează lista noului guvern, prezentată la documentul nr. 66. (n. r.)

ședință solemnă că Parlamentul ia act atât de abdicarea Regelui Mihai I, cât și de proclamația guvernului către Țară (Aplauze furtunoase; strigăte de „bravo“. Adunarea, în picioare, aclamă îndelung).

Dl. deputat Nechiti are cuvântul pentru a depune un proiect de lege din inițiativa parlamentară.

Dl. GH. NECHITI: Domnule președinte, doamnelor și domnilor miniștri, doamnelor și domnilor deputați, am onoarea a depune următorul proiect de lege din inițiativă parlamentară*:

Dl. MIHAIL SADOVEANU, președinte: D-nelor și d-lor deputați, ținând seama de atmosfera care domnește în această Adunare, în acest ceas solemn, cred că veți accepta să nu mai treacă această lege în secțiuni și v-o propun domniilor voastre așa cum a fost prezentată (aplauze).

Adunarea încuviințând, se procedează la votul cu bile al proiectului de lege.

Dl. MIHAIL SADOVEANU, președinte: D-nelor și d-lor deputați, rezultatul votului:

Votați295
Majoritate regulamentară198
Bile albe pentru295

Adunarea a adoptat în unanimitate proiectul de lege (Adunarea, în picioare, primește rezultatul votului cu aplauze puternice).

Dl. deputat Gheorghe Apostol are cuvântul pentru a depune un proiect de lege din inițiativă parlamentară.

Dl. GHEORGHE APOSTOL: D-nelor și d-lor deputați, am onoarea a propune următorul proiect de lege din inițiativă parlamentară:

Art.1 În conformitate cu art.6 din legea nr.363 din 1947, se numesc membri ai Prezidiului Republicii Populare Române d-nii: C.I.Parhon, Mihail Sadoveanu, Ștefan Voitec, Gh.C. Stere, I. Niculi. (Adunarea, în picioare, aplaudă puternic fiecare din numele citate).

Art.2 Promulgarea prezentei legi se va face de către Președintele Consiliului de Miniștri.

Gheorghe Apostol, M. Florescu, dr. V. Mârza, Ion Popovici, Olimpia Țenescu, Vasile Maciu, C.Câmpeanu, Ilie Drăgan, Nic. Ceaușescu, Mihai Roșianu, Iosif Rangheț, D.Focșeneanu, A.Vijoli, A.Pătrașcu, Leontin Sălăgean, D.Ivanovici, Maxim Budileanu, Al.Dunăreanu, Victor Brătfăleanu, indescifrabil, indescifrabil, indescifrabil.

Adunarea încuviințând, se pune direct la vot cu bile proiectul de lege.

Dl. MIHAIL SADOVEANU, președinte: D-nelor și d-lor deputați, rezultatul votului:

Votați295
Majoritate regulamentară198
Bile albe pentru295

* urmează proiectul de lege privind constituirea statului roman în Republica Populară Română prezentat la documentul nr. 68 (n. r.)

Adunarea a adoptat în unanimitate proiectul de lege (aplauze puternice și îndelung repetate).

(Dl. Miron Belea, vicepreședinte, ocupă fotoliul președințial).

Dl. MIRON BELEA, vicepreședinte: D-nelor și d-lor deputați, urmează depunerea jurământului membrilor Prezidiului Republicii Populare Române.

D-nii: Prof.C.I.Parhon, Mihail Sadoveanu, Ștefan Voitec și Ion Niculi depun, pe rând, în ovațiile Adunării, jurământul ca membri ai Prezidiului Republicii Populare Române, după următoarea formulă:

„Jur a apăra drepturile și libertățile democratice ale poporului român și independența și suveranitatea Republicii Populare Române, precum și legile sale“.

Dl. MIRON BELEA, vicepreședinte: D-nelor și d-lor deputați, ședința viitoare va avea loc mâine, 31 decembrie 1947, ora 10 dim., cu următoarea ordine de zi: depunerea jurământului d-lui Gh.C.Stere, membru al Prezidiului Republicii Populare Române.

Ridic ședința.

Ședința se ridică la ora 19,55.

◆
„Monitorul Oficial“, partea a III-a, Dezbateri parlamentare, nr. 33 din 20 ianuarie 1948, p. 475-476.

68

1947 decembrie 30, București. Legea pentru constituirea Statului Român în Republica Populară Română.

d) **LEGEA PENTRU CONSTITUIREA STATULUI ROMÂN ÎN REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ** (30 decembrie 1947)

Art.1. Adunarea Deputaților ia act de abdicarea regelui Mihai I pentru el și urmașii săi.

Art.2. Constituția din 1866 cu modificările din 29 martie 1923 și acelea din 1 septembrie 1944 și următoarele se abrogă.

Art.3. România este Republică Populară.

Denumirea Statului Român este „Republica Populară Română“ (R.P.R.).

Art.4. Puterea legislativă va fi exercitată de Adunarea Deputaților până la dizolvarea ei și până la constituirea unei adunări legislative constituante care se va face la data ce se va fixa de Adunarea Deputaților.

Art.5. Adunarea constituantă va hotărî asupra noii Constituții a Republicii Populare Române.

Art.6. Până la intrarea în vigoare a noii Constituții puterea executivă va fi exercitată de un prezidiu compus din cinci membri aleși, cu majoritate, de Adunarea Deputaților, dintre personalitățile vieții publice, științifice și culturale ale Republicii Populare Române.

Art.7. Membrii Prezidiului Republicii Populare Române vor depune în fața Adunării Deputaților jurământ de credință poporului după următoarea formulă:

„Jur a apăra drepturile și libertățile democratice ale Poporului Român și independența și suveranitatea Republicii Populare Române, precum și legile sale“.

Art.8. În termen de trei zile de la apariția prezentei legi, funcționarii publici vor depune jurământ de credință.

Formula jurământului pentru funcționarii publici este:

„Jur de a fi credincios poporului și de a apăra Republica Populară Română împotriva dușmanilor din afară și dinăuntru“.

„Jur a respecta legile Republicii Populare Române și de a păstra secretul în serviciu“.

Pentru armată, grăniceri și jandarmi, formula jurământului este:

„Jur de a fi credincios poporului și de a apăra Republica Populară Română împotriva dușmanilor din afară și dinăuntru“.

„Jur de a respecta legile Republicii Populare Române și de a păstra secretul de serviciu“.

„Jur supunere legilor și regulamentelor militare în toate ocaziile“.

Art.9. Promulgarea prezentei legi se va face de către președintele Consiliului de Miniștri.

Această lege s-a votat de Adunarea Deputaților în ședința de la 30 decembrie, anul 1947, și s-a aprobat cu unanimitate de două sute douăzeci și cinci voturi.

Președinte, MIHAIL SADOVEANU

Secretar, STELIAN MORARIU

L.S.A.D.

Promulgăm această lege și ordonăm să fie investită cu Sigiliul Statului și publicată în Monitorul Oficial.

Data la București, la 30 septembrie 1947.

Președintele Consiliului de Miniștri,

Dr. PETRU GROZA

Ministrul justiției,

LUCREȚIU PĂTRĂȘCANU

◆
„Monitorul oficial“, nr.300 bis din 30 decembrie 1947.

1947 decembrie 30, București. Articolul „Consolidarea regimului de democrație populară în România“, semnat de Gheorghe Gheorghiu-Dej, secretarul general al Partidului Comunist Român.

România face parte din acel grup de țări, care în urma celui de-al doilea război mondial s-au smuls din sfera de acțiune a imperialismului și realizând cu sprijinul maselor largi ale poporului adânci transformări democratice, a pornit pe calea construirii unei democrații noi – democrația populară.

Înaintând pe calea noastră deosebită, de sine stătătoare, calea democrației populare românești, al cărei caracter este determinat de condițiile specifice ale dezvoltării istorice a României, noi făurim premisele politice și economice ale reconstrucției României pe baze noi, socialiste.

Pentru a înțelege mai just trăsăturile specifice ale procesului de dezvoltare democratică a țării noastre, e necesar să ținem seama de faptul că în domeniul politic noi am evoluat mai repede pe drumul democrației populare, decât în domeniul economic.

Ce a dezvoltat procesul lui Maniu?

În domeniul politic, a doua jumătate a anului 1947 a adus grave înfrângeri grupărilor politice, reprezentând diferitele aripi ale burgheziei reacționare.

Procesul trădătorilor din conducerea P.N.Ț., în frunte cu Maniu a constituit o lovitură mortală pentru acest partid, devenit centru de raliere a tuturor forțelor reacționare fasciste din țară. Documentele zdrobitoare căzute în mâinile organelor justiției, cât și propriile mărturisiri ale inculpaților au dezvoltat opiniei publice un complot monstruos care avea scopul de a provoca războiul civil și intervenția armată din afară. Acest complot era urzit de conducătorii național-țărăniști în strânsă conlucrare nu numai cu serviciile de informații străine, dar și cu anumiți reprezentanți diplomatici ai puterilor imperialiste. Faimoasa scrisoare a lui Acheson, destinată complotiștilor și despre al cărei conținut s-a aflat la proces, a demonstrat că anumite instanțe străine erau preocupate doar de alegerea momentului oportun, pentru insurecția armată pe care o pregătea conducerea P.N.Ț., în scopul răsturnării regimului democratic.

În timpul celui de-al doilea război mondial partidele marelui capital, legat de cercurile monopoliste străine și ale moșierimii reacționare – P.N.Ț. și P.N.L. – au practicat cel mai josnic colaboraționism politic și economic. Totuși, cu ajutorul unor abile manevre demagogice, ei reușiseră să-și păstreze un timp oarecare anumite poziții politice. Procesul lui Maniu a arătat întregului popor că trădarea națională este un element constant al politicii acestor straturi sociale pe care le reprezintă P.N.Ț. și P.N.L. Procesul lui Maniu și al complicilor săi a desăvârșit falimentul politic și discreditarea acestor straturi sociale.

În aceasta constă marea semnificație internă a procesului conducătorilor fostului P.N.Ț.

Una din urmările procesului trădătorilor P.N.Ț. a fost și rezolvarea problemei colaborării în guvern între partidele democratice și grupul Tătărescu. Procesul a dezvăluit că Ministerul de Externe, al cărui titular era Tătărescu, se transformase într-un veritabil focar de spionaj și trădare. Numeroși funcționari superiori ai Ministerului de Externe erau direct implicați în complot. O asemenea situație nu putea fi considerată întâmplătoare. Toate atitudinile luate de Tătărescu în problemele fundamentale ale politicii externe și interne ale României au arătat că în ultimă instanță Tătărescu și grupul său apără aceleași interese potrivnice poporului muncitor al României, pe care le apără așa-zisele partide „istorice“ (P.N.Ț. și P.N.L.). Grupul Tătărescu deținea în guvern poziții importante, îndeosebi Ministerul de Externe și cel al Finanțelor. Datorită acestui lucru forțele democratice din guvern ajunseseră în situația legendarului meșter Manole din povestea populară, care noaptea vedea surpându-se ceea ce zidea ziua. A devenit clar că trebuie pus capăt prezenței grupului Tătărescu în guvern, că aceasta este una din condițiunile nestingheritei dezvoltări a României pe drumul democrației populare. Miniștrii tătărescieni au fost înlăturați din guvern.

Falimentul politic al întregii reacțiuni, oricare ar fi haina pe care o îmbracă, se vedește din indiferența cu care opinia publică privește încercările grupului Tătărescu de a se menține la suprafața vieții politice. Nu mai puțin semnificativ este și faptul că ziarul „Liberalul“, organ al P.N.L. Brătianu, și-a curmat apariția din lipsă de cititori.

În determinarea caracterului unui regim, factorul esențial îl prezintă problema puterii. Ce caracter are guvernul nostru și implicit puterea politică în stat în urma înlăturării grupului Tătărescu din guvern?

Și până acum clasa muncitoare reprezentată prin avangarda ei, a jucat rolul conducător în treburile statului.

Odată cu înlăturarea ultimilor reprezentanți ai burgheziei reacționare din guvern, proletariatul și aliații săi nu mai împart puterea cu exponenți politici ai claselor exploataoare. Rolul de hegemon al forțelor democratice jucat de clasa muncitoare a fost întărit.

Coloana vertebrală a guvernului o formează avangarda proletariatului, legată printr-o strânsă alianță cu țărănimea muncitoare, precum și cu intelectualitatea progresistă. În noua sa compoziție, guvernul nostru este un guvern al muncitorilor, al țărânimii muncitoare și al intelectualității progresiste. Blocul partidelor democratice după înlăturarea grupării lui Tătărescu este blocul partidelor exponente ale intereselor celor ce muncesc, în frunte cu partidul proletariatului – Partidul Comunist.

Către un partid unic muncitoresc

Un factor nou de întărire a frontului forțelor democratice îl va constitui apropiata înfăptuire în țara noastră a Partidului Unic Muncitoresc.

În prezent acțiunea de pregătire a Partidului Unic Muncitoresc este în toi. Congresul de unificare va avea loc în curând.

În Platforma Partidului Unic Muncitoresc, adoptată în unanimitate în ședința comună a celor două Comitete Centrale, necesitatea înfăptuirii unității politice și organizatorice a proletariatului este motivată în felul următor:

„Pericolul pe care îl reprezintă uneltirile imperialiștilor împotriva păcii și libertății, noua cărdășie a socialiștilor de dreapta cu forțele capitalisto-imperialiste împotriva democrației și a țării socialismului, precum și interesele clasei muncitoare în fața căreia stă – într-o serie de țări, și mai ales în țările cu democrații noi populare – sarcina de a înainta spre socialism, fac să apară ca o necesitate vitală nu numai întărirea unității de acțiune a clasei muncitoare, dar și crearea unui singur partid marxist-leninist, acolo unde condițiunile obiective și subiective sunt create“.

Noi considerăm că în țara noastră, aceste condițiuni obiective și subiective sunt corecte. Dacă României i-a revenit cinstea de a fi una din țările unde se înfăptuiește unitatea politică și organizatorică a proletariatului, aceasta este, fără îndoială rezultatul unei juste politici de front unic, pe baze principiale, dusă de partidul nostru.

Înfăptuirea Partidului Unic Muncitoresc va grupa întreaga muncitorime în jurul drapelului marxist-leninist și va face posibilă realizarea misiunii istorice de lichidare a reformismului în rândurile clasei muncitoare. „Ideologia Partidului Unic Muncitoresc – sună platforma amintită mai sus – trebuie să fie ideologia de clasă a proletariatului, marxism-leninismul. Partidul Unic Muncitoresc își va întemeia întreaga sa activitate pe învățătura marilor dascăli ai proletariatului: Marx, Engels, Lenin și Stalin.

Partidul Unic Muncitoresc va fi călăuzit în întreaga sa activitate de o înaltă principialitate de clasă. El nu va face nici un fel de concesiuni principale altor clase sau partide. El va combate cu intransigență revoluționară pe toți dușmanii clasei muncitoare și ai aliatului ei țărănimea muncitoare ca și pe agenții lor din rândurile proletariatului“.

În condițiunile țării noastre, unde țărănimea alcătuiește aproape 80% din populație, problema alianței între muncitorime și țărănimea muncitoare reprezintă una din problemele fundamentale ale politicii partidului proletar. Alianța între muncitorime și țărănimea muncitoare (adică țărănimea care nu exploatează munca altuia) își găsește expresia în strânsă conlucrare între avangarda proletariatului și Frontul Plugarilor, prezidat de șeful guvernului, d-rul Petru Groza. Frontul Plugarilor își întărește rândurile în lupta pentru lichidarea definitivă a influențelor chiaburești în organizațiile lui.

Forțele lagărului democratic se întăresc

În ceea ce privește intelectualii, datorită acțiunii permanente a partidului nostru pentru dezvoltarea culturii poporului și a muncii perseverente de lămurire ideologică, aproape tot ce are cultura românească mai

reprezentativ se alătură și se apropie tot mai mult de forțele democratice. Acesta este un fenomen fără precedent în istoria țării noastre. Totuși sarcina extirpării complete a influențelor reacționare în sânul intelectualității și a prosternării în fața culturii anglo-franco-americane este departe de a fi adusă la îndeplinire.

Frontului democratic i se mai alătură Partidul Național-Popular, partid al păturilor mijlocii.

Problema relațiilor între poporul român și naționalitățile conlocuitoare, îndeosebi cu cea mai numeroasă dintre ele – naționalitatea maghiară (peste 1.500.000 de suflete) – a fost una din cele mai complicate probleme pe care le-a avut de rezolvat regimul nostru democrat.

Faptul că noi traducem în viață fără să ne abatem o consecvență politică națională, ce se inspiră din învățătura lui Lenin și Stalin, a prefăcut masele muncitoare ale naționalităților conlocuitoare într-un activ și fidel aliat al democrației românești. S-a dat o puternică lovitură stărilor de spirit revizioniste și șovine. Noi privim acest rezultat al politicii noastre naționale drept un mare succes al democrației noastre populare, în lupta ei pentru făurirea unității morale și politice a poporului muncitor din România, și în primul rând drept un mare succes al partidului nostru.

Așadar, în lupta împotriva forțelor sociale reacționare, frontul democrației românești în frunte cu Partidul Comunist a repercutat o serie de succese serioase, a consolidat schimbarea raportului de forțe în favoarea democrației, a întărit și lărgit pozițiile politice ale regimului de democrație populară în România.

Baza economică a democrației populare

Sarcina centrală ce stă în fața forțelor democratice din țara noastră este hotărâta întărire a bazelor economice ale democrației populare.

În iunie 1947 partidul nostru și-a publicat propunerile în vederea îmbunătățirii situației economice a țării, propuneri care după ce au fost însușite de guvern, au devenit program de guvernământ. Traducând în viață aceste propuneri am reușit să punem capăt haosului financiar generat de inflație și să realizăm reforma monetară – condiție prealabilă necesară însănătoșirii economiei noastre. În urma măsurilor de organizare a economiei și datorită eforturilor cu adevărat eroice ale muncitorilor am înregistrat o serie de succese în domeniul producției industriale, care în momentul când pășeam la realizarea programului nostru de producție pe timp de 6 luni, nu reprezenta decât 48% din nivelul producției industriale din 1938.

În perioada iulie-septembrie, producția industriei metalurgice a atins 72% față de 1938 și 135% față de 1946, a industriei chimice 80% față de 1938 și 118% față de 1946, a industriei lemnului și materialelor de construcție, 67% față de 1938 și 136% față de 1946, a industriei și artelor grafice – 78% față de 1938 și 123% față de 1946. În lunile următoare – octombrie-noiembrie – se înregistrează creșterea producției într-o serie de ramuri importante – fontă, oțel, laminate, metale neferoase, hârtie și

celuloză, țesături de lână, încălțăminte etc. Producția de cărbuni este și ea în creștere. În urma recoltei bune au fost simțitor depășite planurile de producție în diferitele ramuri ale industriei alimentare.

Acestea sunt desigur realizări însemnate, care duc la îmbunătățirea situației economice a țării noastre. Dar un astfel de ritm al producției industriale nu ne poate mulțumi. Într-o serie de ramuri ale industriei, cu toată creșterea producției, nivelul prevăzut de programul de producție nu a fost atins.

Actualul ritm al producției nu corespunde nici celor mai acute necesități economice ale țării și nici sarcinilor pe care ni le pune în față, în domeniul economic, rapida dezvoltare democratică a României. El constituie o piedică în calea reconstituirii pe bază de planificare a industriei românești.

Situația ar fi fost desigur cu totul alta, dacă efortul de ridicare al producției industriale nu întâmpina rezistența unei părți însemnate a capitaliștilor și dacă statul democrat deținea poziții mai solide în economia țării.

Sectorul de stat în economia românească este încă restrâns. Statul posedă Banca Națională, căile ferate, o serie de întreprinderi. La unele întreprinderi private unde întreprinzătorii sabotează cu persistență opera de refacere economică, ca de pildă marile întreprinderi petrolifere cu capital străin, Astra Română și Unirea, sau cea mai mare dintre băncile particulare, Banca Românească, statul a numit administratori de supraveghere sau administratori mici.

În afară de aceasta au fost organizate 14 oficii industriale care grupează pe ramuri principalele industrii ale țării. Se știe că Lenin preconiza încă în septembrie 1917 organizarea unor astfel de „uniuni“ pe ramuri de producție în vederea asigurării unui control al statului asupra activității industriale și asupra unei raționale organizări a activității industriale. Lenin considera drept scop principal al unor asemenea uniuni „stabilirea celei mai depline, severe și amănunțite evidențe, dar mai ales unirea operațiunilor de achiziționare a materiilor prime, de desfacere a mărfurilor, de economisire a mijloacelor și forțelor populare“, subliniind că o asemenea organizare de sine „nu aduce nici o atingere raporturilor de proprietate, nu răpește nici un ban nici unui proprietar“ (Opere alese, vol.II, p.135-136 ed. P.C.R.). Un caracter asemănător îl au oficiile industriale.

Poziția precumpănitoare în industrie, bănci, asigurări, o ocupă în țara noastră capitalul privat. Regimul democratic a dat dovadă de multă răbdare față de întreprinzătorii privați, asigurându-le condițiuni favorabile pentru participarea lor efectivă la opera de refacere economică. Noi suntem dispuși să dăm și pe viitor puțină recuperării unor profituri rezonabile acelor întreprinzători care se încadrează efectiv în acțiunea de refacere economică. Dar în ciuda repetatelor apeluri la „inițiativa particulară“, asistăm în practică la carența acesteia din urmă, la refuzul de a investi capitaluri și a renova utilajul, la evaziunea de capitaluri în străinătate, la sabotarea fățișă sau ascunsă a acțiunii de reconstrucție. Această

atitudine este dictată de înguste interese de clasă și de dorința de a împiedica refacerea economică a României democratice, punând stavilă consolidării regimului de democrație populară. Un exemplu convingător ni-l oferă una din principalele industrii românești – industria petroliferă. Producția de petrol nu numai că reprezintă abia 59% față de producția din 1938, dar a scăzut chiar față de anul trecut. Pe noi nu ne surprinde desigur faptul că reprezentanții unor societăți afiliate ale trustului „Royal Dutch” sau ale trustului „Standard-Oil” nu sunt și nici nu pot fi interesate decât să submineze economia României democratice populare.

Necesitățile refacerii economiei și ale dezvoltării politice și economice a României, necesitățile consolidării și păstrării independenței ei economice, necesitățile planificării în vederea lichidării înapoierii economice a țării noastre cer întărirea și lărgirea sectorului de stat în economia românească.

Trebuie de asemenea să terminăm cu repartiția profund nedreaptă a venitului național, moștenită de la vechile regimuri. Reforma monetară a avut drept rezultat o modificare a acestei repartiții, în favoarea celor ce muncesc. Politica financiară inaugurată odată cu venirea în fruntea Ministerului Finanțelor a unui ministru comunist urmărește la rândul ei să realizeze noi schimbări în repartiția venitului național în favoarea oamenilor muncii. Până acum, datorită politicii de protejare a straturilor avute, de către fostul ministru tăărescian, România era una din puținele țări unde, practic, capitaliștii nu plăteau aproape deloc impozite. Formal, partea lor în sumă totală era numai de 8-9%, în realitate ea era și mai mică. Evaziunea fiscală masivă stimula inflația.

Chiar în prima lună după înlăturarea ministrului tăărescian, încasările fiscale au crescut cu circa 200%. Tipărirea de monedă hârtie pentru acoperirea veniturilor bugetare a fost oprită. Parlamentul a votat o lege în virtutea căreia, evaziioniștii fiscali sunt pedepsiți cu închisoare, ca sabotori economici. Se pregătește reforma fiscală care va micșora greutățile fiscale suportate de masele muncitoare, pe socoteala categoriilor avute. Veniturile bugetare nu se vor mai scurge în buzunarele unor afaceriști veroși. Însănătoșirea situației economice va permite cererea într-un viitor apropiat a unui fond special de reconstrucție economică.

Rezultatele obținute în domeniul industriei și al finanțelor, cât și recolta bună de cereale, sfeclă de zahăr, cartofi, plante oleaginoase vor avea urmări benefice pentru situația materială a maselor muncitoare. Dar mijlocul principal de ridicare a nivelului de trai, îndeosebi al muncitorimii, noi îl vedem în ridicarea productivității muncii, care mai rămâne încă foarte scăzută. La întreprinderile unde se desfășoară întreceri patriotice, la șantierele unde lucrează brigăzile voluntare de tineret, ia naștere o nouă atitudine față de muncă, care va trebui să ne ajute să întărim disciplina muncii și să realizăm o continuă ridicare a productivității muncii.

Spațiul limitat al unui articol de ziar nu-mi permite să mă opresc asupra altor măsuri, luate în vederea întăririi bazei economice a democra-

ției populare în România. Noi am pornit la crearea sectorului de stat în comerț prin înființarea unor magazine comerciale ale statului și odată cu aceasta la întărirea sectorului cooperatist, prin extinderea ce se dă grupării benevole în cooperative de consum, a maselor salariate de la orașe.

Se dă o largă dezvoltare cooperației sătești, urmărindu-se să se dea un nou conținut cooperativelor și să se înlăture treptat predominanța elementelor exploatare în economia sătească. Odată cu valorificarea produselor agricole, aprovizionarea țărănimii cu mărfuri industriale și îmbunătățirea schimbului de mărfuri între oraș și stat, mișcarea cooperatistă va trebui să urmărească, ca sarcină centrală, organizarea cooperației țărănești de producție, care să ușureze mecanizarea agriculturii și să accelereze lichidarea înapoierii economice, tehnice și culturale a statului românesc.

Acestea sunt în linii generale măsurile pe care le ia guvernul democratic al României, în vederea întăririi bazei economice a regimului de democrație populară.

O a doua sarcină centrală a forțelor noastre democratice constă în dezvoltarea și consolidarea mai departe a bazelor politice ale democrației populare în România.

Lărgirea bazei politice a democrației populare

Într-un viitor apropiat va fi realizată reforma administrativă care va pune capăt structurii administrative învechite. Vor fi create organe ale puterii populare alese în mod democratic de masele celor ce muncesc. Organele de jos ale puterii populare vor permite să se lichideze rămășițele vechiului aparat administrativ reacționar, vor întări temeliile frontului forțelor democratice, vor atrage la opera de conducere a treburilor statului masele largi ale poporului.

În domeniul justiției, în țara noastră se petrece o largă acțiune de primenire a aparatului judecătoresc, pe baza legii pentru reforma justiției, adoptată recent de parlament, din inițiativa Partidului Comunist. Însăși compoziția organelor judecătorești din țara noastră ca și legislația reacționară siliau până acum justiția să slujească interoselor de clasă ale straturilor exploatare. Reforma justiției își pune ca scop făurirea în țara noastră a unei justiții populare. În virtutea acestei reforme organele judecătorești vor fi alcătuite din câte un judecător de carieră, asistat de doi asesori populari, aleși de către organizațiile sindicale, adunări ale țărănimii muncitoare etc. În unele regiuni ale țării, alegerile de asesori populari au și început.

În sfârșit, a venit timpul să pășim la pregătirea noii Constituții democratice a României, care să corespundă transformărilor petrecute la noi în țară și să înregistreze cuceririle noastre democratice. În această Constituție trebuie să fie înscris că rolul conducător în România democrată îl are poporul muncitor de la orașe și sate, oamenii muncii manuale și intelectuale. Ea va trebui să consacre garantarea materială a drepturilor și

libertăților populare, lucru cu desăvârșire imposibil sub regimurile de democrație burgheză. Ea va avea înscris principiul deplinei egalități a cetățenilor țării noastre, fără deosebire de sex sau origine rasială și națională. În felul acesta noua Constituție va forma temelia dezvoltării mai departe a țării noastre pe drumul democrației populare.

Spre noi succese

În fața oamenilor muncii din țara noastră stă marea sarcină a lichidării înapoierii economice și culturale, moștenite de la regimurile reacționare, care, îndeplinind voința patronilor lor imperialiști, mențineau România în această stare de înapoiere, pentru ca ea să nu se poată smulge din dependența politică și economică față de capitalul monopolist străin.

Posedăm bogății materiale imense. Avem un sol fertil și un subsol bogat în zăcăminte de petrol, cărbune, minereu de fier și aramă, bauxite, zăcăminte ce nu sunt exploatare decât în parte. Avem izvoare de energie electrică numeroase. Avem brațe de muncă destule. Bogățiile de care dispunem ne permit să asigurăm independența noastră economică. Țara noastră trebuie și poate merge pe calea dezvoltării intense a industriei, în primul rând a celei grele și concomitent a dezvoltării și modernizării agriculturii. Poporul nostru își dă seama că de lichidarea înapoierii noastre economice depinde bunăstarea lui, înflorirea țării noastre, independența ei economică și politică, înaintarea ei spre treptele superioare ale dezvoltării sociale.

Munca creatoare în care este angajat poporul muncitor al țării noastre are darul să-i supere pe imperialiștii străini, care nu se dau înapoi de la nici un mijloc pentru a readuce România sub jugul imperialismului străin. De aceea democrația românească privește ca pe propria ei cauză lupta împotriva imperialiștilor și a ațâțătorilor de război și, alături de celelalte țări ale democrației noi, participă activ la lupta lagărului antiimperialist și democratic, în frunte cu țara socialismului – marea Uniune Sovietică -, al cărui sprijin și ajutor politico-diplomatic și economic România îl simte la fiecare pas.

Nimic nu va abate democrația românească, în frunte cu avangarda ei comunistă, din drumul ei spre eliberarea celor ce muncesc de jugul exploatarea omului de către om, spre viitorul socialist al României.

„Pentru pace trainică, pentru democrație populară“ din 1 ianuarie 1948.

1947 decembrie 31, București. Buletin informativ privind starea de spirit din Capitală după abdicarea regelui Mihai I.

Inspectoratul de Siguranță al Capitalei
31 decembrie 1947
Serviciul I. Secția a III-a

BULETIN INFORMATIV

Din rapoartele scrise de personalul secției a III-a Informativă, rezultă că în toate întreprinderile industriale, în urma comunicării oficiale că Regele Mihai I a abdicat, proclamându-se Republica Populară Română, muncitorii au primit cu multă satisfacție această știre având credința că multe stări de lucruri se vor îndrepta.

În diferite ateliere de fabrici unde existau tablouri ale fostului rege, au fost date jos în entuziasmul general.

Muncitorii își dau seama că, odată cu înlăturarea monarhiei se pășește spre socialism și că orice reformă ce se va face va fi pentru îmbunătățirea situației politice, sociale și economice a celor ce muncesc.

Muncitorii au multă încredere în guvernul Republicii Populare Române și sunt conștienți că monarhia nu era decât tot o armă a clasei burgheze-moșierești, de luptă contra păturii muncitoare și pentru zădărnicierea reformelor democratice.

În unele întreprinderi s-au ținut chiar și mitinguri, dintre care semnalăm pe acel de la C.F.R. – Locomotive, ținut astăzi la orele 11, unde muncitorii au manifestat cu entuziasm trecerea regatului la republică populară. Au participat cca. 10.000 muncitori.

Se anunță că în unele întreprinderi vor avea loc ședințe extraordinare, cu care ocazie funcționarii și muncitorii vor vota moțiuni către guvern și prezidiul Republicii Populare Române, astfel la unitățile componente ale stației București-Nord, la Malaxa Voinea, S.E.T. Lemaitre, Wolf, Dâmbovița, Filatura Românească și altele.

Menționăm un caz special la Malaxa, unde pe la orele 7 dim. una dintre echipele care strângeau tablourile cu fostul rege Mihai I au constatat că în magazia centrală, tablourile familiei regale dispăruseră mai devreme, fiind luate de către necunoscuți și pentru care comitetul de fabrică face cercetări; de asemenea s-a mai observat că după ce s-au strâns cca. 7000 lucrători, aceștia aflând scopul mitingului o parte din ei au început să părăsească în grupuri mari sala comentând că nu-i interesează mitingul, deoarece au aflat din ziare de aceste evenimente. Din cei rămași în sală, cca. 5000, o parte păstra o rezervă și indiferență totală.

În piețe și oboare grupuri de țărani veniți cu lemne sau alimente stăteau strânși în jurul chioșcurilor de ziare și comentau faptul abdicării, unii din ei fiind de părere că regele a fost forțat să abdice și să părăsească

tronul, iar alții spuneau că țara a mai mers și fără rege și că de acum treaba va merge mai bine deoarece se vor face multe economii din bugetul țării – bani care altă dată se cheltuiau cu întreținerea curții regale.

În rândurile funcționarilor nu se comentează; de asemeni în rândurile comercianților nu se comentează și nu au luat nici un fel de atitudine, nici față de colegii lor și numai, probabil, în familie sau în cercuri intime.

În public nu comentează decât un număr restrâns de cetățeni vârstnici și câteva femei care regretau abdicarea regelui Mihai (menționăm că aceștia fac parte din clasa de jos, în general analfabeți).

Din rândurile moșierilor, semnalăm pe d-na Constanța Miclescu din str. Mântuleasa nr.14, care a plâns timp îndelungat la aflarea veștii că regele Mihai a abdicat.

La ora când scriem raportul ni s-a semnalat că atât în Piața Palatului cât și în Piața Universității sunt manifestații de simpatie pentru republică, manifestații făcute de către muncitori și funcționari.

Arhivele Statului București, fond Prefectura Poliției Capitalei, dosar 1 / 1948, f. 10.

71

1947 decembrie 31, București. Referat al poliției privind starea de spirit din țară după abdicarea regelui Mihai I.

31 decembrie 1947

REFERAT

Din informațiile culese de personalul Secției în legătură cu abdicarea Regelui MIHAI, rezultă:

1. În general se observă o abținere din partea întregii populații de a comenta public evenimentul abdicării Regelui.

Nu se poate spune însă că opinia publică s-a cristalizat în jurul acestui nou eveniment, deoarece a venit neprevăzut, totul fiind considerat că a intrat în normal în urma reîntoarcerii Regelui în țară.

Pe categorii sociale starea de spirit este următoarea:

2. În rândurile muncitorilor se constată o mare mulțumire și un deosebit optimism.

Muncitorimea manifestă în totul o înaltă înțelegere a momentului istoric cu convingerea că tot ce se întâmplă astăzi va avea urmări foarte bune pentru interesele sale.

3. La funcționari s-au observat două curente:

a) Funcționarii încadrați politicește în organizațiile democratice privesc evenimentele cu multă încredere.

b) Cealaltă categorie arată scepticism în ceea ce privește situația lor ca funcționari.

4. În rândurile comercianților domnește o mare confuzie și consternare.

Pentru moment nu s-au putut constata acțiuni concrete din partea acestei categorii de cetățeni din care să se desprindă felul în care înțelege să se orienteze pentru viitor.

În rândurile populației evreiești de toate categoriile domnește o stare de spirit îngrijorătoare, fiind temeri că în urma abdicării Regelui se vor sista repatrierile în Palestina.

ȘEFUL SECȚIEI,
ss. indescifrabil

◆
Arhivele Statului București, fond Prefectura Poliției Capitalei, dosar 1/1948, f. 8.

72

1947 decembrie, București. Raport informativ privind starea de spirit a populației după proclamarea Republicii Populare Române.

Inspectoratul de Siguranță al Capitalei
Serviciul I. Secția a III-a

RAPORT INFORMATIV ASUPRA STĂRII DE SPIRIT
cu ocazia Republicii Populare Române

În marea majoritate a întreprinderilor industriale starea de spirit în rândurile muncitorilor, în urma abdicării regelui, continuă a fi bună, în sensul că muncitorii au manifestat cu bucurie pentru Republica Populară Română, fiind conștienți că reformele și legile ce vor urma vor îmbunătăți situația lor materială.

De remarcat că muncitorii își dau seama de importanța evenimentului, dar se observă că elanul cu care își manifestă această satisfacție este oarecum scăzut, adică nu au luat parte cu toată însuflețirea la mitingurile și ședințele ținute în acest scop.

La aceasta a contribuit situația lor materială precară din ultimul timp. Ei speră că odată cu desființarea monarhiei se va îmbunătăți situația lor materială.

La fabricile Lemaitre, Voinea și S.E.T., în urma abdicării regelui, starea de spirit a muncitorilor este bună.

Salariații au mari speranțe că în urma acestui fapt situația celor ce muncesc se va îmbunătăți.

La uzinele comunale București nu s-a manifestat nimeni ostil, atât în timpul, cât și după abdicarea regelui. Tot personalul păstrează o atitudine tacită și majoritatea au primit cu bucurie noua reformă de stat.

La fabrica „Dâmbovița“ vestea abdicării a fost primită cu manifestații de bucurie din partea muncitorilor.

La Filatura Românească de Bumbac starea de spirit a salariaților este bună: s-au manifestat întrebări în rândurile lor: în ce condiții a plecat regele, dacă a abdicat de bunăvoie sau forțat și dacă rămâne în țară sau nu.

La Societatea de Gaz și Electricitate starea de spirit în urma abdicării este entuziastă.

Muncitorii comentează că sunt convinși că, odată cu desființarea monarhiei se pot realiza multe reforme pentru clasa muncitoare.

La uzinele N. Malaxa, starea de spirit a salariaților, în general, este tacită, nu s-a produs nici o manifestație contra evenimentelor. Se observă totuși, că o parte din salariați păstrează o rezervă și indiferență totală față de instaurarea Republicii Populare fără a se manifesta.

Se mai observă, de asemenea, că o parte din salariați regretă actul de abdicare a fostului rege Mihai, fără însă a se manifesta.

Starea de spirit a comercianților, în general, se manifestă îngrijorător, deoarece ei cred că, după desființarea monarhiei se va veni cu alte legi, care vor desființa comerțul particular, urmând ca acesta să treacă în mâinile statului.

În public evenimentul nu este comentat.

ȘEFUL SECȚIEI A III-A
ss. indescifrabil

◆
Arhivele Statului București, fond Prefectura Poliției Capitalei, dosar 1 / 1948, f. 7.

73

1947 decembrie 31, București. Mesajul Prezidiului provizoriu al Republicii Populare Române cu prilejul Anului Nou 1948.

CETĂȚENI ȘI CETĂȚENE,

Poporul Român și-a dobândit acum libertatea de a-și da forma de Stat cea mai potrivită cu aspirațiile sale firești: Republica Populară.

Regimul democratic, înfăptuit după eliberarea de sub jugul cotropitorilor hitleriști și al slugilor lor, prin munca, priceperea și avântul celor mai buni fii ai Poporului, se întărește astfel și mai mult. **NICI O PIEDICĂ NU MAI STĂ ACUM ÎN CALEA DEZVOLTĂRII DEPLINE A DEMOCRAȚIEI NOASTRE POPULARE** menită să asigure tuturor celor ce muncesc, cu brațele sau cu mintea, de la orașe și de la sate, bunăstarea materială și culturală, și care să constituie garanția suveranității și independenței țării noastre.

Noua formă de Stat – Republica populară – deschide larg calea pentru înfăptuirea tuturor năzuințelor creatoare ale Poporului nostru pentru noi cuceriri democratice pe tărâmul economic, politic și social, pentru îmbu-

Prezidiul Provizoriu al Republicii Populare Române.

nătățirea nivelului de trai al celor ce muncesc pentru Republica Populară Română, puternică, liberă și independentă.

MĂREȚE INFĂPTUIRI NE AȘTEAPTĂ PE TOȚI ÎN ANUL CE VINE. TOTUL DEPINDE ACUM NUMAI DE MUNCA ȘI DESTOINICIA NOASTRĂ, DE IUBIREA NOASTRĂ FAȚĂ DE POPOR ȘI DE REPUBLICA NOASTRĂ POPULARĂ, DE DEVOTAMENTUL FIECĂRUIA PENTRU PROPĂȘIREA ȚĂRII.

Puterea organizată conștientă și hotărâtă a clasei muncitoare, aliată cu țărănimea muncitoare și cu intelectualitatea progresistă, constituie chezașia supremă a reușitei efortului nostru.

Deplin întemeiați pe această putere, însuflețiți de ferma voință de a contribui cât mai activ la făurirea unei păci trainice și a democrației populare, privim cu încredere anul 1948 care va trebui să însemne un șir de noi succese pe drumul victorios al propășirii Poporului nostru.

Cu privirile îndreptate spre acest viitor luminos, cu imaginea unei Patrii puternice și fericite, în numele Prezidiului Provizoriu al Republicii Populare Române, urăm Poporului Român și tuturor Naționalităților conlocuitoare, spor la muncă în anul 1948.

**TRĂIASCĂ ȘI ÎNFLOREASCĂ REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ!
LA MULȚI ANI!**

◆
„Scântea”, nr. 1011 din 4 ianuarie 1948

A

Acheson, reprezentant S.U.A. în România, 50
 Agiu, Constantin, Frontul Plugarilor, 19, 66
 Alexandrini, Alexandru, ministru de finanțe, P.N.L., 13, 42, 53, 55, 58
 Alexandrescu, Anton, membru P.N.Ț., 8
 Alexandrescu, doctor, 42
 Alistar, I., general, inspector general al Jandarmeriei, 12, 14
 Anghelescu, Iancu, membru P.N.Ț., 39
 Antal, Daniel, membru al Uniunii Populare Maghiare din România, 26
 Anton, Alex., deputat, 38
 Antonescu, Ion (1882-1946), mareșal, conducător al statului român (1940-1944), 8, 38, 41, 58, 60
 Apostol, Gheorghe, fruntaș comunist, deputat, 15, 64, 67
 Argetoianu, Constantin, om politic român, fost prim-ministru al României, 6, 8
 Arghezi, Tudor, scriitor român (1880-1967), 15
 Armour, Norman, secretar adjunct al S.U.A., 56

B

Bagdazar, Florica, doctor, ministru de stat, ministru al sănătății, 13, 66
 Balogh Edgar, membru al Uniunii Populare Maghiare din România, 26
 Bánymai, Laszlo, membru al Uniunii Populare Maghiare din România, 26
 Bărbuș, Ion, 28
 Bărbuceanu, Monu, 39
 Bejan, Petre, membru P.N.L., 15, 62
 Belea, Miron, vicepreședinte al Adunării Deputaților, 67
 Berivoy, Janos, doctor, membru al Uniunii Populare Maghiare din România, 26
 Berry, Burton Y., reprezentant al S.U.A. în România, 6, 8, 15, 18, 50
 Bévy Ilona, membră a Uniunii Populare Maghiare din România, 26

Bianu, Ioan, academician, profesor universitar, director al Bibliotecii Academiei, 36
 Bodnăraș, Emil, militant comunist, general, ministrul apărării naționale, 8, 66
 Brătianu, Constantin I. C., președintele P.N.L., 14, 23, 33, 45, 50, 58
 Brătfăleanu, Victor, președintele Comisiei de organizare a mișcării sindicale, 67
 Broz, Iosip Tito, mareșal, președintele Consiliul de Miniștrii al Iugoslaviei, 61
 Budileanu, Maxim, 67

C

Calotă, Alexandru, deputat, 38
 Carandino, Nicolae, membru P.N.Ț., 36, 50
 Carol al II-lea, rege al României (1930-1940), 58
 Cartoian, Alexandru, 42
 Căliman, Nicolae, dr., 10
 Câmpeanu, C., deputat, 67
 Ceaușescu, Nicolae, fruntaș comunist, deputat, 67
 Chioralia, D., membru P.N.Ț., 39
 Chioralia, St., membru P.N.Ț., 39
 Chișinevschi, Iosif, comunist, 54
 Ciolan, Ion, subsecretar de stat la Ministerul Cooperăției, 55
 Cleja, Ștefan, dr., Frontul Plugarilor, 19
 Coaje, Petrișor, membru P.N.Ț., 39
 Constantinescu-Iași, Petre, istoric, militant al mișcării comuniste, 8
 Constantinescu, Miron, vicepreședinte al Comitetului parlamentar pentru relații externe, P.C.R., 8
 Coposu, Corneliu, secretar particular al lui Iuliu Maniu, membru P.N.Ț., 6
 Cretzianu Gheorghe (fost secretar general la MAE), 50, 52
 Csakany, Béla, membru al Uniunii Populare Maghiare din România, 26
 Czikó, Nándor, membru al Uniunii Populare Maghiare din România, 26

* Trimiterile sunt la document.

Czikó, Laurențiu, secretar al Adunării Deputaților, 38, 67

D

Daicoviciu, Constantin, profesor, subsecretar de stat, ministrul aprovizionării, 66

Dascălu, Anghel, deputat, 38

Davilla, Carol, fost ministru al României în S.U.A., 56

Dămăceanu, Dumitru I., general, subsecretar de stat la Ministerul de Război, 7

Demetrescu, Camil, membru P.N.Ț., 50

Demetriad, Alex., colonel, 10

Dimitrov, Gheorghe, om politic bulgar, 34

Dinele, Andrei, președ. P.N.Ț.-Plenița, 39

Döry Erzsebet, membru al Uniunii Populare Maghiare din România, 26

Dragoș, Ghiță, deputat, 10

Drăgan, Ilie, deputat, 67

Drăgușanu, Bădești, membru P.N.L., 25

Dunăreanu, Alexandru, deputat, 67

Dunca, Eugen, secretar al Comitetului parlamentar pentru relații externe, 8

E

Elisabeta, principesa Angliei, 54

Ethridge, Mark, trimis al S.U.A. în România, 50

F

Fabricius, Wilhelm, ministru plenipotențiar al Germaniei la București, 58

Filimon, I., 39

Florea, Mihai, învățător la Retevoiești, 25

Florocău, Marin, subsecretar de stat la Ministerul Afacerilor Interne, 13, 53, 55, 67

Focșăneanu, Dimitrie, 67

Fodor, Istvan, membru al Uniunii Populare Maghiare din România, 26

Franasovici, Richard, om politic, P.N.L., ambasador român în Anglia, 7

G

Gaál Gabor, membru al Uniunii Populare Maghiare din România, 26

Gafencu, Grigore, fost ministru de externe, 6, 35, 36, 50, 52, 54, 56

Gardony, ziarist, 54

Geamănu, Grigore, subsecretar de stat la Ministerul Afacerilor Interne, 19, 66

Georgescu, Teohari, ministru de interne, 8, 13, 36, 38, 66

Gheorghe, Nechiti, Frontul Plugarilor, deputat, 19

Ghelmegeanu, Mihail, secretar al Comitetului parlamentar pentru relații externe, Frontul Plugarilor, 8, 15, 19

Gheorghe, Șuța, membru P.N.Ț., 25

Gheorghiu-Dej, Gheorghe, ministru al economiei naționale, 8, 13, 15, 40, 41, 43, 53, 64, 69

Ghiță, Pop, membru P.N.Ț., 50

Graur, Alexandru, acad., comunist, 15

Groza Petru, dr., președintele Consiliului de Miniștri, 7, 8, 13, 15, 19, 23, 33, 34, 39, 41, 45, 51, 53, 56, 58, 62, 64, 66, 67

H

Hall, reprezentantul politic al guvernului S.U.A., 50

Hamilton, reprezentantul politic al guvernului S.U.A., 50

Hațieganu, Vlad, dr., membru P.N.Ț., 50

Hitler, Adolf, conducător al Germaniei hitleriste, 38

Holman, Adrian, reprezentant politic al guvernului britanic, 29

Hurdac, preot, 42

Huszar, Sandor, membru al Uniunii Populare Maghiare din România, 26

I

Iancu, Avram, conducător al revoluției de la 1848 din Transilvania, 36

Ionescu, Tudor, subsecretar de stat la Ministerul Educației Naționale, 40

Iordăchescu, Theodor, ministrul lucrărilor publice, președintele Comitetului parlamentar pentru relații externe, 8, 15, 55

Iorgovici, Ștefan, deputat P.N.L., 38

Ioviță, Dumbravă, deputat, Frontul Plugarilor, 19

Isvoranu (frații), negustori, 41

Iunian Grigore, deputat Partidul Țărănesc Radical, 38

Ivanovici, Dimitrie, deputat, 67

J

Jinga, Victor, profesor, membru P.N.Ț., 10

Juhasz, Lajos, membru al Uniunii Populare Maghiare din România, 26

K

Kavtaradze, ambasador sovietic în România, 58

Kaksó, Sandor, membru al Uniunii Populare Maghiare din România, 26

Kiss, Pal, membru al Uniunii Populare Maghiare din România, 26

Kôteles Istvan, membru al Uniunii Populare Maghiare din România, 26

Kurko, Gyarfás, președinte al MADOSZ, 15

L

Lajos, Dinnyes, prim-ministru al Ungariei, 59

Lazăr, Ilie, membru P.N.Ț., 36, 50

Livezeanu, Octav, Frontul Plugarilor, ministru al informațiilor, 13, 19, 53, 59, 66

Luca Vasile, ministru de finanțe, P.C.R., 15, 55, 64, 66

Lupaș, Ioan, profesor, 4

M

Macărescu, Gheorghe, deputat, 38, 66

Maciu, Vasile, istoric, 67

Malaxa, Nicolae, industriaș român, 25, 58

Maniu, Iuliu, președintele P.N.Ț., 3, 4, 6, 12, 14, 28, 32, 35, 36, 37, 38, 41, 42, 43, 46, 50, 54, 56, 58, 60, 69

Manolescu, avocat, 15

Marinescu, Otelu Gogu, P.S.D., 42

Marshall, George, secretar de stat al S.U.A., 2

Matei, Alexandru, membru P.N.Ț., 8

Maurer, Ion-Gheorghe, subsecretar de stat și președintele Camerei de comerț, 13, 66

Mârza, Vasile, doctor, 67

Măță, Alexandru, deputat, 38

Melbourne, Roy M., reprezentant politic al S.U.A. în România, 35, 41

Mezei Lajos, membru al Uniunii Populare Maghiare din România, 26

Mihalache, Ion, fruntaș P.N.Ț., 36, 38, 42, 50

Mihai I, rege al României (1927-1930), (1940-1947), 1, 66, 70, 71, 72

Miron Cristea, patriarh al României, 58

Mirto, Eduard, 8

Modoran, Vasile, subsecretar de stat la Ministerul Afacerilor Interne, 66

Molotov, Veaceslav Mihailovici, comisar al poporului pentru afaceri externe al U.R.S.S., 7

Moraru, Stelian, secretar Adunarea Deputaților, 67, 68

Moga, Ion Fileru, deputat, Frontul Plugarilor, 19

N

Nanu, Frederic, ministru al României la Stockholm, 36

Nechiti, Gheorghe, deputat, 67

Negrei, Gabriel, membru P.N.Ț., 50

Nica, I.L., membru P.N.L., 25

Nicoară, Adrian, acad., avocat, 10

Nicolin, Iancu, membru P.N.Ț., 39

Niculescu-Buzești, Grigore, fost ministru de externe, membru P.N.Ț., 36, 50

Niculescu, Miron, academician, subsecretar de stat la Ministerul Educației Naționale, 13, 66

Niculi, Ion, membru al Prezidiului Provizoriu al R.P.R., 64, 66, 67

O

Oală, Florea, Frontul Plugarilor, 19

Oeriu, S., dr., președinte al Comisiei ministeriale pentru aplicarea Tratatului de pace, 66

Oprilan, funcționar superior MAE, 52

Ortutoy, Gyula, dr., ministru ungar al cultelor și instrucțiunii publice, 59

P

Parhon, I.C., academician, profesor, președintele Prezidiului Provizoriu al R.P.R., 64, 66, 67

Pas, Ion, ministru al artelor, 13, 44, 66

Pauker, Ana, P.C.R., ministru de externe, 39, 54, 55, 66

Pătrașcu, Alexandru, deputat, 67

Pătrașcanu, Lucrețiu, P.C.R., ministru al justiției, 8, 13, 66

Penescu, Nicolae, secretar general P.N.Ț., 36, 50

Pepper, reprezentant politic al S.U.A., 50

Petrescu, Constantin Titel, președinte al P.S.D. Independent, 5, 15, 22, 58

Philips, Morgan, reprezentantul S.U.A. în România, doc. 29

Pogoneanu, membru P.N.Ț., 54

Pop, Ghiță, deputat, 38, 44

Popescu, Alexandru, deputat, 38
Popescu, Ion, subsecretar de stat la Ministerul Afacerilor Interne, 66
Popovici, Ion, deputat, 67
Popovici, Petre, avocat, 10, 25
Posa, colonel, 28
Potârcă, C., deputat P.N.Ț., 39
Potârcă, Eugen, deputat P.N.Ț., 39
Precup, Nicolae, dr., membru P.N.Ț., 10
Profiri, N., prof., ministru secretar de stat la Departamentul Comunicațiilor, doc. 66

R

Ralea, Mihai, prof., ambasador al României în S.U.A., 2, 7, 8
Rangheț, Iosif, membru P.C.R., 67
Rădescu, Nicolae, general, președinte al Consiliului de Miniștri, 17, 36, 38, 49, 56
Rădăceanu, Eugenia, 44
Rădăceanu, Lothar, prof. univ., secretar al P.S.D., 15, 18, 42, 44
Rădulescu-Pogoneanu, Victor, membru P.N.Ț., 50
Roiu, Florin, membru P.N.Ț., 50
Roșculeț, Radu, membru P.N.L., ministrul cultelor, 13, 53, 55

S

Sadoveanu, Mihail, scriitor român, deputat, membru al Prezidiului Provizoriu al R.P.R., 38, 66, 67, 68
Saraga, Achile, deputat, membru al Partidului Țărănesc-Democrat, 38
Sălăjan, Leontin, deputat (P.C.R.), 38, 67
Sănătescu, Constantin, general și om politic român, 38, 58
Săvulescu, Traian, academician, profesor universitar, ministru secretar de stat la Ministerul Agriculturii, 13, 66
Schoenfeld, Rudolf, E., reprezentant al S.U.A. în România, 50, 55
Serdici, Vasile, membru P.N.Ț., 50
Sima, Horia, conducător al mișcării legionare, 38
Solomon, B., membru P.S.D., 15, 44
Solomon, Virgil dr., fost ministru al lucrărilor publice, P.N.Ț., 28
Sănăceanu, Ion, Frontul Plugarilor, 19
Stanciu, Stoian, Frontul Plugarilor, 19, 55, 66
Stătescu, lt. col., 50
Stere, Gheorghe, prof., președintele Curții de apel, 66, 67

Ștefănescu, Lazăr, Frontul Plugarilor, 19
Stoicescu, N., general, 12
Stoienescu, Iulian, membru P.N.Ț., 39
Struguraș, Ion, fruntaș Partidului Național-Țărănesc, 28
Susaiikov, general sovietic, 58
Sutan, Ion, Frontul Plugarilor, 19
Szücs, Margit, membru al Uniunii Populare Maghiare din România, 26

T

Takacs Lajos, membru al Uniunii Populare Maghiare din România, 26
Tătărescu, Gheorghe, ministru de externe, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, 7, 15, 18, 24, 30, 31, 51, 52, 53, 54, 55, 69
Tegăneanu C., ministru secretar de stat la Ministerul Educației, membru P.N.L., 53, 55
Tilea, Viorel, ministru al României la Londra, 6, 36
Truman, Harry, președintele S.U.A., 43
Tenescu, Olimpia, deputat, 67
Titulescu, Nicolae, diplomat, fost ministru de externe, 58

V

Vaida, Vasile, membru al Prezidiului Provizoriu al R.P.R., 64
Vasilichi, Gheorghe, subsecretar de stat la Ministerul Educației Naționale, P.C.R., deputat, 64, 66
Vijoli, Aurel, deputat, 67
Vișoianu, Constantin, fost ministru de externe, 50, 36
Vântu, Gheorghe, ministru al lucrărilor publice, membru P.N.L., 53, 55
Vâșinski, Andrei Ianurievici, prim-locuitor al comisarului propozorului pentru afaceri externe al U.R.S.S., 7, 43
Vlădescu-Răcoasa, dr., membru al Partidului Național Popular, secretar al Comitetului parlamentar pentru relații externe, 8, 15
Voitec, Ștefan, ministru la Departamentul Educației Naționale, secretar general al Partidului Social-Democrat, 8, 13, 15, 44, 53, 64, 66, 67

Z

Zăroni, Romulus, ministru al cooperăției, membru în Frontul Plugarilor, 13, 19, 66

INDICE TOPONIMIC

A

Alexandria, 17
 Anglia, 2, 6, 7, 9, 24, 33, 48, 56, 57
 Arad, 41
 Ardeal, 4, 38, 43, 60
 Argeș, 25
 Australia, 32
 Austria, 9, 32

B

Baia, 20, 46
 Bacău, 32
 Banat, 60
 Basarabia, 58
 Belgia, 57
 Bihor, 11
 Botoșani, 28
 Bozova, 60
 Brașov, 4, 10, 42, 45
 Bucovina, 58
 București, 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 13, 14,
 15, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29,
 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42,
 43, 44, 45, 47, 48, 50, 51, 52, 53, 54, 55,
 56, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67,
 68, 69, 70, 71, 72, 73
 Bulgaria, 34

C

Canada, 9
 Caracal, 50
 Caransebeș, 60
 Cehoslovacia, 9, 43
 Chicago, 32
 China, 21
 Cluj, 11, 16
 Craiova, 28, 34, 39, 41, 44

D

Dâmbovița, 70
 Detroit, 32
 Dolj, 39
 Dunăre, 7, 34

E

Egipt, 17, 32
 Elveția, 57

Europa, 33, 56, 58, 61

F

Fălticeni, 20
 Franța, 2, 24, 33, 48, 57, 58

G

Germania, 2, 7, 9, 36, 58
 Gherla, 28
 Giurgiu, 42, 62
 Grecia, 21

H

Haita Seacă, 38

I

Ilfov, 36
 India, 9
 Indonezia, 21
 Istanbul, 50
 Italia, 57
 Iugoslavia, 61

J

Japonia, 2

L

Londra, 33
 Lugoj, 60
 Lupeni, 38
 Lisabona, 49

M

Marea Britanie, v. Anglia
 Miercurea Ciuc, 28
 Moldova, 8
 Moscova, 2, 3, 8, 15, 18, 38

N

New York, 7
 Noua Zeelandă, 9

O

Oltenia, 60
 Orșova, 60

P

Paris, 7, 9, 31, 33, 36, 38, 50, 57
Pitești, 23, 28, 58
Plenița, 39
Polonia, 43

R

Republica Sovietică Socialistă a Bielorussiei, 9
Reșița, 50
România, 2, 4, 7, 8, 9, 15, 18, 21, 23, 24, 26, 27, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 38, 41, 43, 47, 48, 49, 50, 54, 58, 61, 65, 68, 69
Rusia, 15, 38, 42

S

Saint-Germaine, 7
Sibiu, 4, 45
Sofia, 34
Spania, 21
Statele Unite, v. S.U.A.
S.U.A., 2, 6, 7, 8, 9, 24, 29, 30, 31, 35, 41, 43, 49, 56
Suceava 20, 46

T

Tămădău, comună, 36

Timișoara, 45
Transilvania, 7, 24, 36, 41, 45, 57
Turcia, 32, 41
Turda, 11

Ț

Țara Românească, 38
Țarigrad, 38

U

Ungaria, 43
Uniunea Sovietică, v. U.R.S.S
U.R.S.S., 7, 9, 11, 15, 21, 23, 24, 26, 27, 30, 38, 42, 43, 47, 48, 49, 57, 58, 61, 62

V

Versailles, 7
Viena, 38
Vlașca 42

W

Washington 2, 8, 15, 35, 41, 55, 56

Y

Yalta 2

**Procesare computerizată:
INFO-TEAM Ltd. fax 659.46.26**

Tiparul executat la
TIPOGRAFIA "ARC" SRL
Bd. Preciziei 9-11, sector 6, București
Tel: 611.86.17;
Tel/Fax: 616.16.27

